

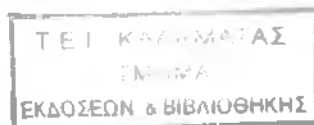
**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ
ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ**

**ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΜΟΝΑΔΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ:

**Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΚΑΙ
ΑΣΥΛΟΥ**

**ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ:
ΚΡΑΝΙΤΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ**

**ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ:
ΔΡ. ΤΣΟΥΝΤΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ**

ΚΑΛΑΜΑΤΑ 2004

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ _____ **1**

ΕΙΣΑΓΩΓΗ _____ **2**

Α' ΜΕΡΟΣ

Τ Ε Ι Κ Α Λ Α Μ Α Τ Α Σ
Τ Μ Η Μ Α
Ε Κ Δ Ο Σ Ε Ω Ν & Β Ι Β Λ Ι Ο Θ Η Κ Η Σ

«ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΣΥΛΟΥ»

Κεφάλαιο 1

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ _____ **4**

1.1. ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΕΣ ΚΙΝΗΣΕΙΣ _____ **4**

1.2. ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ (Εννοιολογική σημασία των όρων) _____ **8**

1.3. ΟΙ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΤΟΥ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟΥ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑ _____ **10**

1.4. ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ _____ **12**

1.4.1. Η έννοια του όρου «Πρόσφυγας» _____ **12**

1.4.2. Νομική κατοχύρωση του καθεστώτος του πρόσφυγα _____ **12**

1.4.2.1. Η σύμβαση του 1951 _____ **12**

1.4.2.2. Πρωτόκολλο του 1967 _____ **14**

1.4.2.3. Νομολογία διεθνών δικαστηρίων και οργάνων _____ **14**

1.4.2.4. Ελληνικό νομικό καθεστώς _____ **15**

1.4.2.5. Κοινοτική νομοθεσία – Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσφύγων _____ **16**

1.4.3. Διεθνείς οργανισμοί – Ύπατη Αρμοστεία Ο.Η.Ε. για τους Πρόσφυγες _____ **17**

1.4.4. Συσχετισμός καθεστώτος πρόσφυγα και μετανάστευσης _____ **19**

1.4.5. Πρόσφυγες και απάτριδες – Το καθεστώς των απάτριδων _____ **19**

Κεφάλαιο 2

Η ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ _____ **21**

2.1. Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΕΟΚ-1957 _____ **21**

2.2. Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΟΥ ΜΑΑΣΤΡΙΧΤ – ΒΑΣΙΚΟΙ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΙ, ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΑ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ, ΜΕ «ΟΡΟΣΗΜΟ» ΤΙΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ _____ **24**

2.3. Η ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΚΑΙ ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΑΠΟ ΤΡΙΤΕΣ ΧΩΡΕΣ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΜΕΛΩΝ (ΟΙ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΝΙΑΙΑΣ ΠΡΑΞΗΣ) _____ **27**

2.3.1. Οι προβληματισμοί των κρατών μελών _____ **27**

2.3.2. Η αμφισβήτηση, από τα κράτη μέλη, της αρμοδιότητας της Κοινότητας στους τομείς που συνέχονται με την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων (μετανάστευση από τρίτες χώρες, προστασία της εσωτερικής ασφάλειας) _____ **28**

2.3.3. Η άμεση εποπτεία των κρατών μελών στην κοινοτική διαδικασία λήψης αποφάσεων στους συνεχόμενους με την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων τομείς	29
2.3.4. Οι θέσεις της Επιτροπής	29
2.3.5. Η ανακοίνωση της Επιτροπής της 6 ^{ης} Μαΐου 1992 σχετικά με τις υποχρεώσεις των κρατών μελών στον τομέα της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων	31
2.4. ΟΙ ΘΕΣΜΟΙ ΤΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ, ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΗ ΣΕΕ	32
2.4.1. Γενική επισκόπηση: Η ομάδα χωρών του Schengen, η <i>ad hoc</i> Ομάδα Μετανάστευσης και η ομάδα TREVI	32
2.4.2. Το συμβατικό έργο του Schengen	35
2.4.2.1. Οι κυριότερες διατάξεις της σύμβασης του Schengen του 1990	35
2.4.2.2. Τα προβλήματα κατά την προετοιμασία της εφαρμογής της σύμβασης του Schengen	40
2.4.3. Η σύμβαση για τον «καθορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης παροχής ασύλου, η οποία υποβάλλεται σε ένα από τα κράτη μέλη των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων» και οι πολιτικές για το άσυλο των κρατών μελών	42
2.4.3.1. Οι ρυθμίσεις της σύμβασης των Δώδεκα	42
2.4.3.2. Προβλήματα και εναρμόνιση των πολιτικών για το άσυλο των κρατών μελών	43
2.5. ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΤΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ: ΠΡΟΣ ΕΝΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΠΟΙΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΜΙΑ ΚΟΙΝΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΝΑΝΤΙ ΤΩΝ ΤΡΙΤΩΝ ΧΩΡΩΝ;	44
Κεφάλαιο 3	
ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΛΛΟΔΑΠΟΥΣ ΜΕΧΡΙ ΤΗ Σ.Ε.Ε.	45
3.1. ΓΕΝΙΚΑ	45
3.2. ΕΙΣΟΔΟΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΜΟΝΗ	45
3.2.1. Ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων	45
3.2.1. Ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων	46
3.2.1.1. Η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων ως δικαίωμα προστατευόμενο από την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων	46
3.2.2. Το διαβατήριο	48
3.3. ΕΠΑΝΑΠΡΟΩΘΗΣΗ ΑΛΛΟΔΑΠΟΥ (Refoulement)	49
3.4. ΑΠΕΛΑΣΗ ΑΛΛΟΔΑΠΟΥ (Expulsion, Deportation)	50
3.5. ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΕΞΟΔΟΥ	51
3.6. ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΕΣ ΤΩΝ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ	51

3.7. ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ	54
3.8. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΟΑΣΕ (Οργανισμός Ασφαλείας και Συνεργασίας στην Ευρώπη) ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ	56
Κεφάλαιο 4	
Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΟΥ ΑΜΣΤΕΡΝΤΑΜ ΚΑΙ ΟΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΜΕ ΤΗ ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΗΣ ΝΙΚΑΙΑΣ	60
4.1. ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΕΣ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΟΣΟΝ ΑΦΟΡΑ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ	60
4.1.1. Διατάξεις σχετικά με μια κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας	61
4.1.2. Διατάξεις για την αστυνομική και δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις	62
4.2. ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΕΣ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΠΕΡΙ ΙΔΡΥΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ: ΘΕΩΡΗΣΕΙΣ, ΑΣΥΛΟ, ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ	63
4.2.1. Τι θεσπίζει το Συμβούλιο για την προοδευτική εγκαθίδρυση ενός χώρου ελευθερίας, ασφαλείας και δικαιοσύνης	63
4.2.2. Τι θεσπίζει το Συμβούλιο εντός 5 ετών από την έναρξη ισχύος της συνθήκης του Άμστερνταμ	64
4.2.3. Τι περιλαμβάνουν τα μέτρα τα οποία θα ληφθούν στον τομέα της δικαστικής συνεργασίας σε αστικές υποθέσεις με διασυνοριακές επιπτώσεις	66
4.3. ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΑ ΤΑ ΟΠΟΙΑ ΠΡΟΣΑΡΤΩΝΤΑΙ ΣΤΗ ΣΥΝΘΗΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΚΑΙ ΣΤΗ ΣΥΝΘΗΚΗ ΠΕΡΙ ΙΔΡΥΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ	67
4.3.1. Πρωτόκολλο για την ενσωμάτωση του κεκτημένου του Σένγκεν στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης	67
4.3.2. Πρωτόκολλο για την εφαρμογή ορισμένων πτυχών του άρθρου 7Α της συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας στο Ηνωμένο Βασίλειο και την Ιρλανδία	68
4.4. ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΑ ΤΑ ΟΠΟΙΑ ΠΡΟΣΑΡΤΩΝΤΑΙ ΣΤΗ ΣΥΝΘΗΚΗ ΠΕΡΙ ΙΔΡΥΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ	70
4.4.1. Πρωτόκολλο για το άσυλο υπηκόων των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης	70
4.4.2. Πρωτόκολλο για τις εξωτερικές σχέσεις των κρατών μελών όσον αφορά τη διέλευση των εξωτερικών συνόρων	71
4.5. ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΙΣ ΟΠΟΙΕΣ ΥΙΟΘΕΤΗΣΕ Η ΔΙΑΣΚΕΨΗ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ ΤΩΝ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΝ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΜΕΛΩΝ, Η ΟΠΟΙΑ ΣΥΓΚΛΗΘΗΚΕ ΣΤΟ ΤΟΡΙΝΟ ΣΤΙΣ 29-3-1996	72
4.5.1. Η Δήλωση 17 σχετικά με το άρθρο 73 Κ της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας	72
4.5.2. Η Δήλωση 48 σχετικά με το πρωτόκολλο για το άσυλο των υπηκόων των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης	72

4.5.3. Η Δήλωση 49 σχετικά με το στοιχείο δ) του μόνου άρθρου του πρωτοκόλλου για το άσυλο των υπηκόων των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης	72
4.5.3.1. Το ψήφισμα της 30 ^{ης} Νοεμβρίου 1992 για τις έκδηλα αβάσιμες αιτήσεις ασύλου	73
4.5.3.2. Το ψήφισμα του Συμβουλίου της 20 ^{ης} Ιουνίου 1995 για τις στοιχειώδεις εγγυήσεις των διαδικασιών εξέτασης αιτήσεων ασύλου	73
4.6. ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΙΣ ΟΠΟΙΕΣ Η ΔΙΑΣΚΕΨΗ ΕΛΑΒΕ ΥΠΟ ΣΗΜΕΙΩΣΗ	74
4.6.1. Η Δήλωση 5 του Βελγίου για το πρωτόκολλο για το άσυλο των υπηκόων των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης	74
4.7. ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΗΣ ΝΙΚΑΙΑΣ ΠΟΥ ΤΡΟΠΟΠΟΙΕΙ ΤΗ ΣΥΝΘΗΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ, ΤΙΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΠΕΡΙ ΙΔΡΥΣΕΩΣ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΟΡΙΣΜΕΝΕΣ ΣΥΝΑΦΕΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ	75
4.7.1. Ουσιαστικές τροποποιήσεις	75
4.7.2. Δήλωση σχετικά με το άρθρο 67 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας	76
4.7.3. Πρωτόκολλο σχετικά με το άρθρο 67 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας	76
Κεφάλαιο 5	
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΩΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΤΗ ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΑΣΥΛΟΥ ΚΑΙ ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΘΕΣΠΙΣΗ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ	
5.1. ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΤΑΜΠΕΡΕ 15 ΚΑΙ 16 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1999. ΚΟΙΝΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΣΥΛΟΥ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΤΗΣ Ε.Ε.	77
5.1.1. Σχέση εταιρικότητας με τις χώρες καταγωγής	77
5.1.2. Ενιαίο ευρωπαϊκό σύστημα χορήγησης ασύλου	78
5.1.3. Δίκαιη μεταχείριση των υπηκόων τρίτων χωρών	79
5.1.4. Διαχείριση των μεταναστευτικών ροών	81
5.2. ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΛΑΚΕΝ 14 ΚΑΙ 15 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2001	82
5.2.1. Μια γνήσια κοινή πολιτική για το άσυλο και τη μετανάστευση	83
5.2.2. Αποτελεσματικότερος έλεγχος των εξωτερικών συνόρων	84
5.3. ΣΕΒΙΛΛΗ, 21 ΚΑΙ 22 ΙΟΥΝΙΟΥ 2002	85
5.3.1. Μέτρα καταπολέμησης της λαθραίας μετανάστευσης	85
5.3.2. Σταδιακή θέσπιση συντονισμένης και ολοκληρωμένης διαχείρισης των εξωτερικών συνόρων	86
5.3.3. Ενσωμάτωση της μεταναστευτικής πολιτικής στις σχέσεις της Ένωσης με τις τρίτες χώρες	87
5.3.4. Επιτάχυνση των υπό εξέλιξη νομοθετικών εργασιών για τον καθορισμό κοινής πολιτικής σχετικά με θέματα ασύλου και μετανάστευσης	89
5.4. ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ 19 ΚΑΙ 20 ΙΟΥΝΙΟΥ 2003	90
5.4.1. Διαμόρφωση κοινής πολιτικής για την παράνομη μετανάστευση, τα εξωτερικά σύνορα, την επιστροφή των παράνομων μεταναστών και τη συνεργασία με τρίτες χώρες	91

5.4.1.1. Θεωρήσεις	91
5.4.1.2. Διαχείριση των εξωτερικών συνόρων	91
5.4.1.3. Επιστροφή των παράνομων μεταναστών	93
5.4.1.4. Εταιρική σχέση με τις τρίτες χώρες	93
5.4.1.5. Κοινοτικοί χρηματοδοτικοί πόροι και μηχανισμός κατανομής των βαρών	95
5.4.2. Άσυλο	95
5.4.3. Διαμόρφωση πολιτικής στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσον αφορά την ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών που διαμένουν νομίμως στο έδαφος της Ευρωπαϊκής Ένωσης	97
5.5. ΣΧΕΔΙΟ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΘΕΣΠΙΣΗ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ. ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ, 27 ΙΟΥΝΙΟΥ 2003	99
5.5.1. Τα θεμέλια της Ένωσης - (Μέρος Ι)	99
5.5.1.1. Οι θεμελιώδεις ελευθερίες και η απαγόρευση των διακρίσεων	99
5.5.1.2. Η ιθαγένεια της Ένωσης	100
5.5.2. Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ένωσης - (Μέρος ΙΙ)	101
5.5.2.1. Δικαίωμα ασύλου	101
5.5.2.2. Προστασία σε περίπτωση απομάκρυνσης, απέλασης και έκδοσης	101
5.5.2.3. Απαγόρευση διακρίσεων	101
5.5.2.4. Κοινωνική ασφάλεια	102
5.5.2.5. Ελευθερία κυκλοφορίας και διαμονής	102
5.5.2.6. Διπλωματική και προξενική προστασία	102

Β' ΜΕΡΟΣ

«Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΣΥΛΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ»

Κεφαλαίο 1

ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «Η Δημοκρατία ενάντια στο ρατσισμό»	103
1.1. Η ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑ	103
1.2. ΤΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	107
1.2.1. Το Σύνταγμα	108
1.2.2. Οι κανόνες του διεθνούς δικαίου	108
1.2.3. Το ελληνικό νομοθετικό πλαίσιο	110
1.3. Η ΕΙΣΟΔΟΣ ΚΑΙ Η ΠΑΡΑΜΟΝΗ ΤΟΥ ΑΛΛΟΔΑΠΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	111
1.3.1. Η θεώρηση εισόδου (visa)	112
1.3.2. Η παραμονή του αλλοδαπού στην Ελλάδα	113
1.4. Η ΕΡΓΑΣΙΑ ΤΟΥ ΑΛΛΟΔΑΠΟΥ	115
1.4.1. Προέγκριση για εργασία	115
1.4.2. Άδεια εργασίας	116

1.4.3. Η κοινωνική ασφάλιση του αλλοδαπού	117
1.5. Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΤΟΥ ΑΛΛΟΔΑΠΟΥ ΚΑΙ ΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΠΑΡΟΧΕΣ	118
1.5.1. Συνένωση	118
1.5.2. Περιορισμοί στην απέλαση	119
1.5.3. Ειδική μεταχείριση για εξαιρετικούς λόγους	119
1.5.4. Ζητήματα κοινωνικών παροχών και δικαιωμάτων	120
1.6. ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ	121
1.7. ΔΗΜΟΣΙΑ ΤΑΞΗ ΚΑΙ ΠΟΙΝΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΟΛΗ	123
Κεφάλαιο 2	
ΕΙΣΟΔΟΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΜΟΝΗ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟΝ ΒΑΣΙΚΟ ΝΟΜΟ ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ: Ν. 2910/2001	
2.1. ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ	128
2.2. Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ: ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ, ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ	136
2.3. ΑΔΕΙΑ ΠΑΡΑΜΟΝΗΣ	137
2.3.1. Άδεια παραμονής για σπουδές	137
2.3.2. Άδεια παραμονής για παροχή εξαρτημένης εργασίας	139
2.3.3. Άδεια παραμονής για παροχή ανεξάρτητων υπηρεσιών ή έργου	141
2.3.4. Άδεια παραμονής για παροχή εποχιακής εργασίας	142
2.3.5. Άδεια παραμονής για άσκηση ανεξάρτητης επιχειρηματικής δραστηριότητας	142
2.3.6. Άδεια παραμονής για οικογενειακή συνένωση	143
2.3.7. Άδεια παραμονής αλλοδαπού, συζύγου Έλληνα ή πολίτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης	145
2.3.8. Άδεια παραμονής για αθλητές και προπονητές	146
2.3.9. Άδεια παραμονής για στελέχη εταιριών	148
2.3.10. Άδεια παραμονής για πνευματικούς δημιουργούς	149
2.3.11. Άλλες περιπτώσεις αδειών παραμονής	150
2.4. Η ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΑΠΕΛΑΣΗ	151
2.5. ΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΗΣΗ – ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΗ	153
2.6. ΑΔΕΙΕΣ ΠΑΡΑΜΟΝΗΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΛΛΟΔΑΠΟΥΣ ΠΟΥ ΒΡΙΣΚΟΝΤΑΙ ΠΑΡΑΝΟΜΑ ΣΤΗ ΧΩΡΑ	155
2.7. Η ΕΚΔΟΣΗ ΑΔΕΙΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΕΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΕΙΣ	156
2.8. ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΧΩΡΩΝ ΑΠΟ ΤΙΣ ΟΠΟΙΕΣ ΑΠΑΙΤΕΙΤΑΙ VISA	157
2.9. ΧΩΡΕΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΧΑΓΗΣ (AROSTILLE)	158
Κεφάλαιο 3	
ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 2910/2001	
3.1. ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ	159
3.1.1. Νόμος 3013/2002	159

3.1.2. Νόμος 3074/2002	160
3.1.3. Νόμος 3103/2003	160
3.1.4. Νόμος 3146/2003	160
3.1.5. Νόμος 3169/2003	161
3.1.6. Κανονισμός (ΕΚ) 1030/2002 της 13 ^{ης} Ιουνίου 2003	161
3.2. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗΣ	162
3.3. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ	163
3.4. ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ	164
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	166
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	170

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

Α.Π.	: Άδεια Παραμονής
Γ.Γ.	: Γενικός Γραμματέας
Δ.Ε.Κ.	: Δικαστήριο Ευρωπαϊκής Κοινότητας
Δ.Κ.Α.	: Διεύθυνση Κρατικής Ασφάλειας
Δ.Ο.	: Διεθνείς Οργανισμοί
Δ.Σ.Α.Π.	: Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα
Ε.Δ.Α.Δ.	: Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων
Ε.Ε.	: Ευρωπαϊκή Ένωση
Ε.Ε.Α.	: Εσωτερικά Εκτοπισμένοι Άνθρωποι
Ε.Ε.Π.	: Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη
Ε.Κ.	: Ευρωπαϊκή Κοινότητα
Ευρ. Κοινβ.	: Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
Ε.Ο.Κ.	: Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα
Ε.Σ.	: Ευρωπαϊκό Συμβούλιο
Ε.Σ.Α.Δ.	: Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων
Ε.Σ.Π.	: Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες
Europol	: Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία
G.A.M.P.	: Γενική Συμφωνία Μεταναστευτικής Πολιτικής
G.A.T.T.	: Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου
I.L.O.	: Δίκτυο Αξιωματικών Συνδέσμων Μετανάστευσης
Μ.Κ.Ο.	: Μη Κυβερνητική Οργάνωση
Ν.Π.Δ.Δ.	: Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου
Ο.Α.Σ.Ε.	: Οργανισμός Ασφάλειας και Συνεργασίας στην Ευρώπη
Ο.Η.Ε.	: Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών
Ο.Τ.Α.	: Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης
Σ.Ε.Ε.	: Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση
Σ.Ε.Κ.	: Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα
S.I.S.	: Σύστημα Πληροφόρησης Schengen
Συνθ. Ε.Ε.	: Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση
Συνθ. Ε.Ο.Κ.	: Συνθήκη Ίδρυσης της Ε.Ο.Κ.
V.I.S.	: Σύστημα Πληροφοριών για τις Θεωρήσεις
Υ.Α.	: Υπατη Αρμοστεία
ΥΠΕΣΔΔΑ	: Υπουργείο Εσωτερικών, Δημοσίας Διοίκησης & Αποκέντρωσης

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Αντικείμενο της παρούσας εργασίας είναι η Ευρωπαϊκή Πολιτική Μετανάστευσης και ασύλου που εφαρμόζεται έως τις μέρες μας. Έχει ως σκοπό την αποτύπωση και τη συγκριτική αξιολόγηση όλων των πολιτικών προκειμένου να εξαχθούν χρήσιμα συμπεράσματα για την εξέλιξη της Πολιτικής Μετανάστευσης στην Ευρώπη γενικότερα αλλά και στην Ελλάδα.

Με τον όρο **μετανάστευση** εννοούμε την εγκατάλειψη του τόπου διαμονής και την εγκατάσταση αλλού είτε ατομικά, είτε ομαδικά.

Ως **άσυλο** εννοούνται όλες οι διευκολύνσεις μετανάστευσης και κατοικίας που μπορούν να παρασχεθούν. Είναι το απαραβίαστο, η ταχεία, αποτελεσματική προστασία και στήριξη, η παροχή εργασίας και τέλος, η υγειονομική και κοινωνική φροντίδα στους αιτούντες άσυλο.

Η εργασία διαρθρώνεται ως εξής: Στο **πρώτο** – εισαγωγικό **κεφάλαιο** του **Α' Μέρους**, γίνεται μια ιστορική αναδρομή στο παρελθόν, αναλύεται εννοιολογικά ο όρος της μετανάστευσης και γίνεται μια αναφορά στους πρόσφυγες, για να διαπιστωθεί ιδιαίτερα η διαφορετικότητά τους από τους μετανάστες.

Στο **δεύτερο κεφάλαιο** αναλύονται οι ρυθμίσεις που αφορούν στην ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, με τη Συνθήκη της ΕΟΚ, τη Συνθήκη του Μάαστριχτ και τη Σύμβαση Schengen.

Στο **τρίτο κεφάλαιο** παρουσιάζονται ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων σχετικά με τους αλλοδαπούς έως τη ΣΕΕ, με λεπτομερή τρόπο, ενώ στην εφαρμογή τους αναφέρουμε πόσο συμβάλλουν το Συμβούλιο της Ευρώπης και ο ΟΑΣΕ.

Στο **τέταρτο κεφάλαιο** καταγράφονται όλες οι ουσιαστικές τροποποιήσεις της ΣΕΕ και της ΣΕΚ όσον αφορά στη μετανάστευση και στο άσυλο, που έγιναν με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ και τη Συνθήκη της Νίκαιας.

Στο **πέμπτο κεφάλαιο** αναφέρονται τα συμπεράσματα σημαντικών Ευρωπαϊκών Συμβουλίων που έγιναν τα τελευταία πέντε χρόνια σχετικά με τη μετανάστευση και με τη χορήγηση ασύλου και συγκεκριμένα του Τάμπερε, του Λάκεν, της Σεβίλλης και της Θεσσαλονίκης.

Ακόμη, παρουσιάζονται κάποιες σημαντικές διατάξεις του Σχεδίου Συνθήκης για τη θέσπιση Συντάγματος στην Ευρώπη. Στο Σχέδιο περιλαμβάνεται και ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ένωσης.

Στο **Β΄ Μέρος**, παρουσιάζεται η εφαρμογή της πολιτικής μετανάστευσης και ασύλου στην Ελλάδα. Συγκεκριμένα, στο **πρώτο κεφάλαιο** γίνεται αναφορά στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των μεταναστών στην Ελλάδα, στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού προγράμματος: «Η Δημοκρατία ενάντια στο ρατσισμό».

Στο **δεύτερο κεφάλαιο** καταγράφονται όλες οι βασικές διατάξεις που αφορούν την είσοδο και παραμονή των αλλοδαπών στην Ελλάδα με βάση τον βασικό νόμο περί μετανάστευσης: Ν. 2910/2001.

Στο **τρίτο** και τελευταίο **κεφάλαιο** αναφέρονται όλες οι νομοθετικές ρυθμίσεις που τροποποιούν το Νόμο υπ' αριθμ. 2910/2001 μέχρι και σήμερα.

Κατόπιν εξάγονται **συμπεράσματα** από την συνολική έρευνα του θέματος.

Α΄ ΜΕΡΟΣ

**«ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ
ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΣΥΛΟΥ»**

Κεφάλαιο 1

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

1.1. ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΕΣ ΚΙΝΗΣΕΙΣ

Οι πληθυσμοί δεν μένουν στάσιμοι στο χώρο. Μετακινούνται. Πολλές φορές οι μετακινήσεις αφορούν ολόκληρες κοινωνίες που μετεγκαθίστανται είτε από δική τους πρωτοβουλία (π.χ. η κάθοδος των Δωριέων, οι μετακινήσεις των Γότθων κ.λπ.), είτε κάτω από την πίεση άλλων κοινωνιών (π.χ. ο περιορισμός των Ινδιάνων σε αποκλεισμένες περιοχές, οι Παλαιστίνιοι πρόσφυγες, η υποχρεωτική ανταλλαγή πληθυσμού μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας, οι υποχρεωτικές μετεγκαταστάσεις πληθυσμών στη Σταλινική Ρωσία). Άλλοτε πάλι, οι μετακινήσεις αφορούν τμήματα μιας κοινωνίας που αποσπώνται από το βασικό κορμό της, χωρίς όμως και να αποκόπτονται εντελώς από αυτόν. Οι αρχαίες ελληνικές αποικίες ή οι διάφορες εθνικές μειονότητες στην Ευρώπη, αποτελούν χαρακτηριστικά παραδείγματα. Όλες αυτές οι μετακινήσεις και μετεγκαταστάσεις, μορφές γεωγραφικής κινητικότητας, αποτελούν μεγάλα μεταναστευτικά ρεύματα. Όμως ο όρος μετανάστευση χρησιμοποιείται σήμερα για να δηλώσει αποκλειστικά σχεδόν μικρότερες σε μέγεθος μετεγκαταστάσεις, που αφορούν μεμονωμένα πρόσωπα ή ομάδες προσώπων. Οι μετεγκαταστάσεις αυτές, είτε γίνονται από τόπο σε τόπο μέσα στο ίδιο κράτος, οπότε μιλάμε για εσωτερική μετανάστευση, είτε γίνονται από κράτος σε κράτος, οπότε μιλάμε για διεθνή ή εξωτερική μετανάστευση. Μια μορφή εσωτερικής μετανάστευσης είναι η κίνηση από την ύπαιθρο προς τις πόλεις. Ο εξαστισμός. Αυτό που παλαιότερα χαρακτηριζόταν με τον όρο αστυφιλία.

Η μεταναστευτική κίνηση οδηγεί στη μηχανική ανανέωση, αλλά και φθορά ενός πληθυσμού. Η εισροή και εγκατάσταση μεταναστών οδηγεί στη μηχανική ανανέωση, γιατί προστίθενται στον υφιστάμενο πληθυσμό άτομα που κατά κανόνα ανήκουν στις παραγωγικές ηλικίες. Η κοινωνία υποδοχής δεν κερδίζει μόνο άμεσα σε πληθυσμό. Κερδίζει και έμμεσα, στο βαθμό που οι μετανάστες

συμβάλλουν στην αναπαραγωγή της, όταν εγκατασταθούν μόνιμα, δημιουργώντας οικογένειες. Η έμμεση αυτή συμβολή της μεταναστευτικής εισροής δεν εμφανίζεται όμως αμέσως. Είναι αρκετά μακροπρόθεσμη, γιατί η μόνιμη εγκατάσταση και ένταξη στη νέα κοινωνία παίρνει χρόνο. Η κοινωνία υποδοχής έχει όμως και ένα πρόσθετο κέρδος. Καθαρά οικονομικό. Οι μετανάστες είναι ένα έτοιμο παραγωγικό δυναμικό που συμβάλλει στην οικονομία της χώρας εγκατάστασης, χωρίς η χώρα αυτή να έχει υποστεί το κόστος της ανάπτυξης του δυναμικού αυτού, από τη γέννησή του μέχρι τη στιγμή που γίνεται ικανό να μπει στην παραγωγική διαδικασία. Αλλά και όταν ακόμα υφίσταται ένα κόστος εκπαίδευσης και εξειδίκευσης του δυναμικού αυτού, πάλι το κόστος αυτό είναι δυσανάλογα μικρό σε σχέση με το κόστος που υπέστη ως τότε η χώρα προέλευσης. Γίνεται έτσι φανερό το όφελος των αναπτυγμένων χωρών με την «απομύζηση εγκεφάλων» από τις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες.

Η μεταναστευτική εκροή, η αποδημία, οδηγεί στη μηχανική φθορά ενός πληθυσμού. Άμεσα, γιατί χάνεται ένα μέρος του, και κατά κανόνα ένα τμήμα του ενεργού πληθυσμού. Ακριβώς όμως επειδή ο πληθυσμός που μεταναστεύει ανήκει στο μέγιστο ποσό του στις αναπαραγωγικές ηλικίες, η κοινωνία αποδημίας χάνει ένα μέρος της αναπαραγωγικής της δύναμης και της μελλοντικής της γεννητικότητας.

Οι μεταναστευτικές κινήσεις παίρνουν διάφορες κατά καιρούς μορφές και κατευθύνσεις. Όταν δεν είναι αποτέλεσμα πολιτικών και θρησκευτικών διωγμών, έχουν οικονομικό χαρακτήρα. Φανερώνουν μια αναντιστοιχία πληθυσμού και πόρων, έναν υπερπληθυσμό, στις κοινωνίες προέλευσης. Η μετακίνηση γίνεται προς τις κοινωνίες όπου οι μετανάστες έχουν, ή πιστεύουν πως έχουν, μεγαλύτερες δυνατότητες απασχόλησης και επιβίωσης. Η εικόνα αυτή είναι όμως πολύ αδρή. Είναι πολλές οι περιπτώσεις, όπου μια συγκεκριμένη χώρα εισάγει και ταυτόχρονα εξάγει μετανάστες. Όταν συμβαίνει αυτό οι αποδημούντες αναζητούν κατά κανόνα απασχόληση σε επίπεδα ανώτερα από αυτά τα οποία θα μπορούσαν να εξασφαλίσουν στη χώρα προέλευσής τους και στα οποία θα ήταν διατεθειμένοι να απασχοληθούν οι εισερχόμενοι μετανάστες.

Ο 19^{ος} αιώνας είδε μια μεγάλη εκροή ευρωπαϊκού πληθυσμού προς την Αμερική. Μόνο προς τις ΗΠΑ υπολογίζεται ότι μετακινήθηκαν 65 εκατομμύρια

στην περίοδο από το 1815 ως το 1914 (Dolbt, 1965: 73-74). Μέχρι τα τέλη του 19^{ου} αιώνα η μετανάστευση αυτή, πηγή της είχε κυρίως την Κεντρική και Βόρεια Ευρώπη. Από τον 20^ο αιώνα και μετά η κύρια πηγή του μεταναστευτικού ρεύματος ήταν η Νότια Ευρώπη και οι χώρες της Ασίας.¹

Στα τέλη του 20^{ου} αιώνα, η μετανάστευση εξακολουθεί να έχει πολύ μεγάλες διαστάσεις. Μάλιστα, η Ευρώπη, από χώρος αποστολής μεταναστών, μετατράπηκε σε χώρο υποδοχής, αρχικά «προσωρινών» εργατών από την ίδια την ευρωπαϊκή περιφέρεια και στη συνέχεια από εξωευρωπαϊκές χώρες της βόρειας κυρίως Αφρικής και της νοτιοανατολικής Ασίας. Ο συνολικός αριθμός των μεταναστών στην Κεντρική Ευρώπη μειώνεται σταδιακά από τα μέσα της δεκαετίας του '70 μέχρι και τα τέλη της δεκαετίας του '80. Καθώς όμως μεγαλώνει το οικονομικό χάσμα μεταξύ βορρά και Νότου και μεταξύ Ανατολής και Δύσης, μετανάστες, πρόσφυγες και φυγάδες κυρίως, αλλά και όχι μόνον, από τον Τρίτο Κόσμο συρρέουν στην Ευρώπη, χωρίς να είναι πλέον επιθυμητοί, επειδή έχουν μειωθεί και οι δυνατότητες εργασιακής απορρόφησής τους. Η ευρωπαϊκή ενοποίηση διευκόλυνε στα πλαίσιά της την ενδοευρωπαϊκή μετανάστευση, αλλά με την κατάρρευση των καθεστώτων των χωρών της Ανατολικής Ευρώπης αρχίζει ένα νέο κύμα μετανάστευσης κάτω από διαφορετικούς όρους οι οποίοι διαμορφώνουν νέες πραγματικότητες. Έτσι χώρες εξαγωγής εργατικού δυναμικού, όπως η Ελλάδα ή η Ιταλία, μεταβάλλονται και σε χώρες υποδοχής και παραδοσιακές χώρες υποδοχής, όπως η Γερμανία, καλούνται να αντιμετωπίσουν νέου είδους προβλήματα.

Οι μετανάστες δεν είναι πάντοτε καλοδεχόμενοι, ακόμη και όταν σε κάποιες περιπτώσεις, όπως στην Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.), είναι θεσμοθετημένα τα όρια και οι όροι εγκατάστασης, διαβίωσης και εργασίας τους. Τις περισσότερες φορές μεταναστεύουν άτομα ή ομάδες που δεν εντάσσονται σε νομοθετικά πλαίσια και η μετακίνησή τους συνεπάγεται πολυποίκιλα προβλήματα και για τις ίδιες τις μεταναστευτικές ομάδες και για τις κοινωνίες υποδοχής.

Οι δυσκολίες και τα προβλήματα ένταξης όλων αυτών των μεταναστών μπορεί να διαφοροποιούνται από χώρα σε χώρα και από κοινωνία σε κοινωνία, επειδή και οι ίδιες οι μεταναστευτικές ομάδες παρουσιάζουν διαφορετικά εθνικά,

¹ Δ.Γ. Τσοούσης, Η κοινωνία μας, GUTENBERG, 2000, σ. 51.

γλωσσικά, πολιτισμικά, θρησκευτικά και κοινωνία χαρακτηριστικά, έχουν όμως κοινό παρονομαστή τις σχέσεις που διαμορφώνονται με την κοινωνία υποδοχής και το βαθμό εξάρτησης αυτής της σχέσης, από το βασικό μέσο επικοινωνίας, τη γλώσσα.²

Η ελληνική εξωτερική μετανάστευση στους νεότερους χρόνους κινήθηκε προς διάφορες κατευθύνσεις. Στον 19^ο αιώνα σημειώνονται κινήσεις, υπό τον αλύτρωτο κυρίως ελληνισμό, προς τα Βαλκάνια, τη Μικρά Ασία και τη Μέση Ανατολή. Οι Έλληνες ασχολούνται σε μεγάλο ποσοστό με το εμπόριο. Στις αρχές του 20^{ου} αιώνα εμφανίζεται ένα μεγάλο μεταναστευτικό ρεύμα προς υπερπόντιες χώρες, κυρίως τις ΗΠΑ, όπου οι Έλληνες απασχολούνται σε μεγάλο βαθμό στα ορυχεία και στην επέκταση του σιδηροδρομικού δικτύου προς τη Δύση. Με τον καιρό, οι εργάτες εκείνοι θα γίνουν μικροεπαγγελματίες. Η μεταναστευτική κίνηση προς τις ΗΠΑ θα σταματήσει με την εφαρμογή του Νόμου περί ποσοστώσεων. Με την οικονομική κρίση της δεκαετίας του 1930 ένα μέρος των μεταναστών εκείνων θα γυρίσει στην Ελλάδα. Η μετανάστευση από την Ελλάδα θα πάρει νέες διαστάσεις μετά τη λήξη του Β' Παγκοσμίου και του εμφυλίου πολέμου. Στην αρχή θα στραφεί προς τις υπερπόντιες χώρες (ΗΠΑ, Καναδά, Αυστραλία, Ν. Ζηλανδία). Στη δεκαετία του 1960 ο κύριος όγκος της μεταναστευτικής ροής θα κατευθυνθεί προς τη Βόρεια και Κεντρική Ευρώπη, με κύρια χώρα υποδοχής τη Γερμανία. Παράλληλα, με το τέλος του εμφυλίου πολέμου ένα μέρος του πληθυσμού θα καταφύγει στις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης και τη Ρωσία. Ο ακριβής αριθμός του απόδημου ελληνισμού σήμερα δεν είναι γνωστός. Υπολογίζεται όμως σε 4-5 εκατομμύρια σε ολόκληρο τον κόσμο.³

Η μετανάστευση προς την Ελλάδα, αν και φαινόμενο σχετικά πρόσφατο, παρουσιάζει μέσα από διαφορετικές εμπειρίες τα ίδια βασικά χαρακτηριστικά με τις χώρες που έχουν μακρόχρονο μεταναστευτικό παρελθόν.⁴

² Α. Κοιλιάρη, Ξένος στην Ελλάδα, Παρατηρητής, Αθήνα 1998, σ. 7.

³ Δ.Γ. Τσαούσης, Η κοινωνία μας..., ό.π., σ. 53.

⁴ Α. Κοιλιάρη, Ξένος ..., ό.π., σ. 8.

1.2. ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ (Εννοιολογική σημασία των όρων)

Ύστερα από την ανωτέρω ιστορική αναφορά για τα διάφορα κύματα μεταναστών, που υπήρξαν μέχρι σήμερα, χρήσιμο θα ήταν να αναφερθούμε στην εννοιολογική σημασία του όρου μετανάστευση.

Με τον όρο μετανάστευση δεν εννοούμε μόνο την αλλαγή τόπου κατοικίας ή / και εργασίας, αλλά μια πολυσύνθετη διαδικασία η οποία συνδέεται με σημαντικές κοινωνικές παραμέτρους που επηρεάζουν:

- τα ίδια τα άτομα, τους προσανατολισμούς τους, τον τρόπο συμπεριφοράς τους και τον κοινωνικό τους περίγυρο,
- τις ομάδες, στις οποίες ανήκαν ή ανήκουν ή αισθάνονται ότι ανήκουν οι μετακινούμενοι και τις ομάδες τις οποίες συναντούν και με τις οποίες θα συναλλάγουν στη χώρα υποδοχής,
- την κοινωνία υποδοχής,
- τις κοινωνικές και οικονομικές δομές της κοινωνίας προέλευσης.

Οι μετανάστες φεύγουν συνήθως από κοινωνίες, στις οποίες υφίστανται μεγάλες κοινωνικές εντάσεις λόγω κοινωνικής και οικονομικής ανισότητας. Αφήνουν μια κοινωνία στην οποία δεν μπορούν να επιτύχουν κοινωνική και / ή οικονομική ανέλιξη και έρχονται σε κοινωνίες με μικρότερες εντάσεις.

Οι μετανάστες σχεδιάζουν να μείνουν το λιγότερο δυνατό χρονικό διάστημα έχοντας την ελπίδα μιας μικροαστικής ζωής στη χώρα προέλευσης. Η τάση της κοινωνικής πλειοψηφίας, αλλά και των κρατικών θεσμών στη χώρα υποδοχής είναι να τους κατατάσσουν κάτω και από το κατώτερο κοινωνικό στρώμα της κοινωνίας υποδοχής. Δημιουργώντας έτσι ένα υποπρολεταριάτο, το οποίο ζει στο περιθώριο της κοινωνίας και διεκπεραιώνει εργασίες για τις οποίες δεν ενδιαφέρεται το τοπικό εργατικό δυναμικό. Οι μετανάστες από την άλλη προσανατολισμένοι στην παλιννόστηση αποδέχονται τους κάθε άλλο παρά ευνοϊκούς όρους εργασίας και διαβίωσης. Η εργατική τάξη της χώρας υποδοχής βλέποντάς τους να απασχολούνται στις πιο κατώτερες, βαριές και εν τούτοις κακοπληρωμένες δουλειές, να παίρνουν τους χαμηλότερους μισθούς, να ζουν κάτω από άσχημες έως και άθλιες συνθήκες και να έχουν λίγες έως καθόλου

δυνατότητες κοινωνικής ή / και οικονομικής ανόδου, αισθάνεται ότι αναβαθμίζεται. Εκτός από αυτή την άμεση και πραγματική αναβάθμιση, δημιουργείται στους ντόπιους εργάτες και η ψευδαίσθηση μιας κοινωνικής αναβάθμισης, λόγω του ότι οι αλλοδαποί εργάτες δεν αποτελούν μόνο *de facto* αλλά και *de jure* το κατώτερο κοινωνικό στρώμα. Το γεγονός όμως ότι οι αλλοδαποί εργάτες αποτελούν το υποπρολεταριάτο της χώρας υποδοχής, αποπροσανατολίζει τους ντόπιους εργάτες, οι οποίοι σε περιόδους οικονομικής ακμής αναπτύσσουν νοοτροπία εργάτη – αριστοκράτη και είναι περισσότερο σύμμαχοι της εργοδοσίας παρά των αλλοδαπών συναδέλφων τους, ενώ σε περιόδους οικονομικής ύφεσης αναπτύσσεται ένα αίσθημα ανταγωνισμού και εχθρότητας απέναντι στους ξένους στο οποίο συμβάλλουν οι εθνοκεντρικές τάσεις και των δύο πλευρών και οι προκαταλήψεις και τα αρνητικά στερεότυπα που έχουν διαμορφωθεί. Έτσι η μετανάστευση σταθεροποιεί μεν την κοινωνικο-οικονομική δομή των χωρών υποδοχής, οδηγεί όμως σε μια περαιτέρω διάσπαση της εργατικής τάξης και καλύπτει τις ταξικές αντιθέσεις.

Αν και στο διεθνές μεταναστευτικό παρελθόν οι μετανάστες αντιμετώπιστηκαν και αντιμετωπίζονται και σήμερα από τις τοπικές κοινωνίες με ποικίλες προκαταλήψεις, στην πλειοψηφία τους αποδέχονται και προσαρμόζονται με το χρόνο στις πολιτισμικές και κοινωνικές νόρμες της χώρας υποδοχής, η οποία με την εισροή μεταναστών από διαφορετικές χώρες προέλευσης αποκτά πολυπολιτισμικά χαρακτηριστικά.

Οι σχέσεις των μεταναστών, που αποτελούν μειονότητα και των μελών της κοινωνίας των χωρών υποδοχής που αποτελούν πλειοψηφία, εξελίσσονται δυναμικά και εξαρτώνται από τη στάση τη δική τους και της κοινωνίας υποδοχής. Η κοινωνική πλειοψηφία περιμένει μεν από το μετανάστη να αποδέχεται και να εναρμονίζεται με τους πολιτισμικούς και κοινωνικούς τρόπους συμπεριφοράς και τους προσανατολισμούς που είναι συνήθεις σ' αυτήν, επιφυλάσσει όμως για τον εαυτό της το δικαίωμα να αναγνωρίσει και να αποδεχτεί κατά βούληση την πολιτισμική και γλωσσική ετερότητά του. Εάν δεν τον αποδεχτεί, το αποτέλεσμα θα είναι ο αποκλεισμός του μετανάστη, διότι θα τον αντιμετωπίσει ως ξένο. Η διαδικασία αποκλεισμού ή ένταξης δεν είναι απαλλαγμένη από προκαταλήψεις και στερεότυπα, γι' αυτό είναι πιθανή τόσο η απόρριψη όσο και η αποδοχή. Μπορεί

δε να είναι συνεχής και επώδυνη ιδιαίτερα για τους ομογενείς, οι οποίοι περιμένουν από την κοινωνική πλειοψηφία να τους αναγνωρίσει και να τους αποδεχτεί ως όμοιους και ισότιμους.

Το ζητούμενο σε μια πολυπολιτισμική και πολυγλωσσική κοινωνία δεν είναι ούτε η αφομοίωση (assimilation) των μεταναστών από την κοινωνία υποδοχής, δηλαδή η άνευ όρων εξομοίωσή τους σε τρόπους συμπεριφοράς και δράσης, σε κοινωνικούς και ιδεολογικούς προσανατολισμούς και σε τρόπους διαπλεκόμενης διεπίδρασης με το σύστημα υποδοχής, ούτε η περιθωριοποίησή τους λόγω της πολιτισμικής και γλωσσικής ετερότητάς τους, αλλά η οργανική ένταξή τους, η ενσωμάτωσή τους (integration) σε μια κοινωνία υποδοχής που θα αποδέχεται την πολιτισμική και γλωσσική πολυμορφία.

Οι μετανάστες που αναζήτησαν την τύχη τους στην Ελλάδα ζουν και κατοικούν σχετικά απομονωμένοι από τους ντόπιους και έχουν μόνο δευτερεύουσας σημασίας κοινωνικές επαφές. Ομάδα αναφοράς είναι η κοινωνία προέλευσης και κυρίως το τμήμα της κοινωνίας προέλευσης το οποίο επίσης έχει μεταναστεύσει εδώ. Η ελληνική κοινωνία υποδοχής από την άλλη αναζητώντας τη νέα πολυπολιτισμική και πολυγλωσσική ταυτότητά της δυστοκεί και οδηγεί στην παρούσα φάση τους μετανάστες στην κοινωνική περιθωριοποίηση και τον αποκλεισμό.⁵

1.3. ΟΙ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΤΟΥ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟΥ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑ

Η μετανάστευση διακρίνεται:

- Στον **τουρισμό**, δηλαδή την προσωρινή μετανάστευση, η οποία οφείλεται σε ψυχαγωγικά κυρίως κίνητρα (κλιματικής ή πολιτισμικής φύσης). Η μορφή αυτή μετανάστευσης συναρτάται από τις διεθνείς συγκυρίες, καθώς και από τις οικονομικές δυνατότητες του καταναλωτή, που επιζητεί την αλλαγή περιβάλλοντος και τον εξωτισμό.

- Στη **μετανάστευση εργαζομένων**, η οποία με βάση τις εκάστοτε οικονομικές συνθήκες είτε ενθαρρύνεται, είτε είναι ανεκτή, είτε απαγορεύεται. Ο

⁵ Α. Κοιλιάρη, Ξένος ..., ό.π., σ. 12.

ουσιαστικός έλεγχός της είναι δύσκολος και οι πολιτικές μετανάστευσης διαφέρουν σε κάθε κράτος και γενικώς αποτελούν αντικείμενο διμερών διαπραγματεύσεων μεταξύ κρατών. Οι ανειδίκευτοι εργάτες έλκονται από την απασχόληση, το μισθολόγιο και τις κοινωνικές παροχές των αναπτυγμένων χωρών. Η έλξη αυτή καθιστά αβέβαιη την αποτελεσματικότητα μέτρων απαγόρευσης της μετανάστευσης, η οποία είναι άλλωστε αδύνατο να καταπολεμηθεί ολοσχερώς. Οι «εγκέφαλοι» μεταναστεύουν προς τις χώρες, που τους αμείβουν ικανοποιητικότερα: πρόκειται για γενικευμένο φαινόμενο, που παρατηρείται από τις υπανάπτυκτες χώρες προς τις βιομηχανοποιημένες και από αυτές στις πλέον αναπτυγμένες. Το σύνολο των μεταναστευτικών φαινομένων αυτών, που δύσκολα ελέγχονται, μπορεί να οδηγήσει σε γενικευμένη καταπίεση της κοινωνίας της χώρας υποδοχής, σε λόγους διαφωνίας μεταξύ των κρατών και κατ' επέκταση σε σχετική αποσταθεροποίηση των διεθνών σχέσεων.

- Στα **κύματα προσφύγων**, που οφείλονται σε σοβαρά εσωτερικά, κρατικά, πολιτικά αίτια. Οι πρόσφυγες, επειδή κρίνουν ότι υπάρχει σοβαρός κίνδυνος για τη ζωή τους ή για τα θεμελιώδη δικαιώματά τους εγκαταλείπουν τη χώρα προέλευσής τους για άλλη χώρα, που δέχεται (χωρίς να είναι υποχρεωμένη) να τους υποδεχθεί. Από το 1952, η Υπατη Αρμοστεία για τους Πρόσφυγες του ΟΗΕ επιχειρεί να χειριστεί τα ζητήματα των ατόμων, που μετακινούνται παρά τη θέλησή τους και να διευκολύνει τις προσωρινές συνθήκες διαβίωσής τους. Η απόκτηση ιθαγένειας της χώρας υποδοχής, η αναγνώριση του καθεστώτος πολιτικού πρόσφυγα αφορά ωστόσο μόνο τη μειονότητα των περιπτώσεων αυτών.

- Η **διασπορά**, είναι φαινόμενο διασκορπισμού πληθυσμού, που στο παρελθόν βρισκόταν σε συγκεκριμένο έδαφος. Προϋποθέτει την αναχώρηση από το έδαφος για λόγους μεγάλης και σοβαρής ανάγκης, συνήθως πολιτικής φύσης. Έτσι, δημιουργείται αίσθημα «ξεριζωμού», που ενισχύεται από το συναίσθημα υπαγωγής στο ίδιο σύνολο. Στη σύγχρονη εποχή υπάρχει η εβραϊκή, η παλαιστινιακή, η λιβανέζικη και η αρμένικη διασπορά, που προκαλεί ιδιαίτερα προβλήματα, κυρίως εδαφικά, με επίκεντρο τη Μέση Ανατολή.⁶

⁶ Β.Γ. Πανάγου – Κ.Σ. Τσουντα, Διακρατική και Υπερεθνική Συνεργασία, Παπαζήσης, Αθήνα 2002, σ. 122.

1.4. ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ

1.4.1. Η έννοια του όρου «Πρόσφυγας»

Από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα, το πρόβλημα των προσφύγων έγινε μέλημα της διεθνούς κοινωνίας, η οποία, για ανθρωπιστικούς λόγους άρχισε να αναλαμβάνει ευθύνες για την προστασία και τη βοήθειά τους. Μετά τον 2^ο Παγκόσμιο Πόλεμο το πρόβλημα των προσφύγων εντάθηκε και έτσι κρίθηκε αναγκαία η σύναψη μιας σύμβασης – πλαίσιο για αυτούς. Έτσι οδηγηθήκαμε στη Σύμβαση της Γενεύης του 1951, η οποία εκτός των άλλων ενσωματώνει στο άρθρο 1Α' (1) έναν αριθμό διεθνών συμφωνιών για το εν λόγω ζήτημα, το οποίο καθιερώθηκε για πρώτη φορά από την Κοινωνία των Εθνών, ως πρότυπο της διεθνούς δράσης για τους πρόσφυγες. Ένα από τα σημαντικότερα ζητήματα, που κατοχυρώνει η Σύμβαση, είναι ο επίσημος πλέον διεθνής ορισμός της έννοιας του πρόσφυγα.

Είναι ένα άτομο που βρίσκεται εκτός της χώρας καταγωγής του ή του τόπου κατοικίας του, έχει δικαιολογημένο φόβο δίωξης για λόγους φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, συμμετοχής σε ορισμένη κοινωνική ομάδα ή λόγω πολιτικών πεποιθήσεων και εξαιτίας αυτού του φόβου δίωξης, αδυνατεί ή δεν επιθυμεί να απολαμβάνει την προστασία αυτής της χώρας ή την επιστροφή σ' αυτήν.

1.4.2. Νομική κατοχύρωση του καθεστώτος του πρόσφυγα

1.4.2.1. Η σύμβαση του 1951

Η Σύμβαση καθορίζει ακριβώς το ποιος είναι ο πρόσφυγας και κάτοχος της νομικής προστασίας ή άλλης παροχής, καθώς και των κοινωνικών δικαιωμάτων, που αυτός ή αυτή οφείλει να λάβει από τα κράτη που υπέγραψαν το έγγραφο. Επίσης καθορίζει τις υποχρεώσεις του πρόσφυγα στις χώρες υποδοχής και ορίζει συγκεκριμένες ομάδες ατόμων, όπως οι τρομοκράτες, που δεν δικαιούνται προσφυγικής ιδιότητας.

Καθόριζε και μια σειρά θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τα οποία θα πρέπει να είναι τουλάχιστον ισότιμα με τις ελευθερίες που απολαμβάνουν οι αλλοδαποί υπήκοοι μιας χώρας ή και σε μερικές περιπτώσεις και οι ίδιοι οι πολίτες της χώρας. Αναγνωρίζει το διεθνές πεδίο δράσης των προσφυγικών κρίσεων και τη σπουδαιότητα της διεθνούς συνεργασίας, συμπεριλαμβανομένης και της από κοινού συμμετοχής των κρατών στη διευθέτηση του προβλήματος των προσφύγων.

Η Σύμβαση του 1951 περιλαμβάνει εκτός από τον ορισμό του πρόσφυγα και ελευθερίες, όπως αυτές της θρησκείας, της μετακίνησης, της ελευθερίας, της εκπαίδευσης, της κατοχής ταξιδιωτικών εγγράφων, της δυνατότητας εργασίας και τονίζει τις υποχρεώσεις του προς τη χώρα υποδοχής.

Η εν λόγω Σύμβαση, ορίζει τη μη επιστροφή του πρόσφυγα – ο νομικός όρος είναι η μη επαναπροώθηση – σε χώρα όπου υπάρχει φόβος δίωξης του. Επίσης διασαφηνίζει ποια άτομα ή ομάδες ατόμων δεν καλύπτονται από αυτήν.

Στο σημείο αυτό, σκόπιμο θεωρείται να γίνει διαχωρισμός του πρόσφυγα από τον οικονομικό μετανάστη και σε σύγκριση με τους εσωτερικά εκτοπισμένους πληθυσμούς.

Οι πρόσφυγες είναι άτομα που έχουν διασχίσει διεθνή σύνορα περνώντας σε μια δεύτερη χώρα, όπου ζητούν άσυλο. Οι εσωτερικά εκτοπισμένοι πληθυσμοί μπορεί να έφυγαν για τους ίδιους λόγους, παραμένουν όμως εντός του εδάφους της χώρας τους και συνεπώς υπόκεινται στους νόμους της.

Ένας επιπρόσθετος διαχωρισμός είναι και αυτός του καθεστώτος του πρόσφυγα με την «προσωρινή προστασία». Σε διάφορες περιπτώσεις μαζικών εισόδων μεταναστών, όπου οι διαδικασίες ασύλου δεν μπορούν να λειτουργήσουν, τα κράτη εφαρμόζουν την «προσωρινή προστασία», όπως συνέβη και κατά τη διάρκεια των συγκρούσεων στην πρώην Γιουγκοσλαβία στις αρχές του 1990 (ή πιθανώς σε μια μαζική εισροή πληθυσμού από τον πρόσφατο πόλεμο στο Ιράκ). Σε τέτοιες περιπτώσεις η προσωρινή προστασία λειτουργεί προς όφελος τόσο των κυβερνήσεων όσο και των ίδιων των αιτούντων άσυλο, μόνο όμως συμπληρωματικά, δεν αντικαθιστά την προστασία που παρέχει η Σύμβαση.

Η Σύμβαση υιοθετήθηκε για να διευθετήσει τις συνέπειες του Β' Παγκοσμίου πολέμου, τη διάλυση των αυτοκρατοριών και τη μαζική φυγή ανθρώπων. Μπορεί η φύση των συγκρούσεων και της μετανάστευσης να άλλαξε στο πέρασμα των χρόνων όμως η Σύμβαση αποδείχτηκε ιδιαίτερα ευπροσάρμοστη σε κάθε περίπτωση παροχής βοήθειας για την προστασία περίπου 50 εκατομμυρίων ανθρώπων και θα συνεχίσει να κάνει το ίδιο εφόσον η ίδια η φύση της δίωξης δεν αλλάξει.

1.4.2.2. Πρωτόκολλο του 1967

Με την πάροδο του χρόνου, μετά τη σύμβαση του 1951, η εμφάνιση νέων προσφυγικών καταστάσεων, τροφοδότησε όλο και περισσότερο την ανάγκη να εφαρμοστούν οι διατάξεις της Σύμβασης του 1951 και σε παρόμοιους νέους πρόσφυγες. Για το σκοπό αυτό καταρτίστηκε ένα Πρωτόκολλο, το οποίο εξετάστηκε από τη Γενική Συνέλευση των Η.Ε. και τέθηκε σε ισχύ στις 4 Οκτωβρίου 1967.

Το Πρωτόκολλο αφαιρεί τους γεωγραφικούς και χρονικούς περιορισμούς που έθετε η αρχική Σύμβαση σύμφωνα με τους οποίους μόνο άτομα που εμπλέκονταν στα γεγονότα που συνέβησαν στην Ευρώπη πριν την 1^η Ιανουαρίου του 1951, μπορούσαν να υποβάλλουν αίτηση ασύλου.

1.4.2.3. Νομολογία διεθνών δικαστηρίων και οργάνων

Η σημαντικότερη πηγή νομολογιών για τα ζητήματα που σχετίζονται με τους πρόσφυγες, προκύπτει από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Σε Ευρωπαϊκό επίπεδο σημαντικές κρίνονται και οι παρεμβάσεις του Ευρωπαϊκού Διαμεσολαβητή. Σε εθνικό επίπεδο και στο πλαίσιο Ανεξάρτητων Διοικητικών Αρχών, χαρακτηριστικά – για τους πρόσφυγες – είναι τα πορίσματα του Συνηγόρου του Πολίτη καθώς και οι ετήσιες εκθέσεις του, με σημαντικότερη για το εν λόγω αντικείμενο αυτήν του 2000.

1.4.2.4. Ελληνικό νομικό καθεστώς

Το 1959, η Ελλάδα κύρωσε τη Σύμβαση της Γενεύης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων και το 1968, το Πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης του 1967. Η τελευταία αναθεώρηση των άρθρων 24 και 25 του Νόμου 1975/1991 (ΦΕΚ Α184), η οποία εγκρίθηκε από τη Βουλή τον Δεκέμβριο του 1996, επιπλέον εναρμονίζει την ελληνική προσφυγική νομοθεσία με αυτή των άλλων κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η νομοθεσία ορίζει τις γενικές αρχές για την προστασία και τη στήριξη των προσφύγων και προβλέπει την έκδοση τριών προεδρικών διαταγμάτων, τα οποία έχουν εκδοθεί ως εξής:

Το πρώτο Προεδρικό Διάταγμα Αριθμ. 189/98 (ΦΕΚ Α140) σχετικά με την εργασία των αναγνωρισμένων προσφύγων, αιτούντων άσυλο και ατόμων που διαμένουν προσωρινά υπό ανθρωπιστικό καθεστώς, τέθηκε σε ισχύ τον Ιούνιο του 1998.

Το δεύτερο, Αριθμ. 61/99 (ΦΕΚ Α63) το οποίο καθορίζει τις λεπτομέρειες της διαδικασίας ασύλου, τέθηκε σε ισχύ τον Ιούνιο του 1999.

Το τρίτο Αριθμ. 266/99 (ΦΕΚ Α217) που αφορά στη διοίκηση του κέντρου υποδοχής των αιτούντων άσυλο στην Ελλάδα, καθώς και την υγειονομική και κοινωνική φροντίδα των αιτούντων άσυλο και των προσφύγων, τέθηκε σε ισχύ τον Οκτώβριο του 1999.

Στους νεοαφικνούμενους αιτούντες άσυλο παρέχονται νομικές συμβουλές μέσω του προγράμματος της Ύπατης Αρμοστείας Ο.Η.Ε., το οποίο εφαρμόζεται από το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες (Ε.Σ.Π.), μια μη κυβερνητική οργάνωση (ΜΚΟ) που υλοποιεί τα προγράμματα της Υ.Α. στην Ελλάδα.

Με βάση το Άρθρο 35 της Σύμβασης της Γενεύης του 1951 που αφορά στο καθεστώς των προσφύγων, το Γραφείο της Υ.Α. στην Ελλάδα επιβλέπει την εφαρμογή της εθνικής διαδικασίας για τον καθορισμό της προσφυγικής ιδιότητας. Είναι μέλος με δικαίωμα ψήφου στην Επιτροπή Προσφυγών (συμβουλευτική επιτροπή στην οποία εξετάζονται προσφυγές κατά των αρνητικών αποφάσεων στα αιτήματα ασύλου). Επίσης, οργανώνει εκπαιδευτικά σεμινάρια για τις λιμενικές και αστυνομικές αρχές, καθώς και για άλλους φορείς (δικαστές) που

εμπλέκονται στην υποδοχή των αιτούντων άσυλο και στη διαδικασία καθορισμού της προσφυγικής ιδιότητας. Στο πλαίσιο αυτό η Αντιπροσωπεία της Υ.Α. στην Ελλάδα συνεργάζεται στενά με τις ΜΚΟ που δρουν υπέρ των προσφύγων.

1.4.2.5. Κοινοτική νομοθεσία – Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσφύγων

Στη Διάσκεψη του Τάμπερε τον Οκτώβριο του 1999 έγινε το πρώτο βήμα υιοθέτησης κοινής πολιτικής για το άσυλο. Το ΚΟΙΝΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΑΣΥΛΟΥ πρέπει να περιλαμβάνει: ξεκάθαρη και εύχρηστη απόφαση του υπεύθυνου για την εξέταση μιας αίτησης ασύλου κράτους, κοινές προδιαγραφές για δίκαιη και αποτελεσματική διαδικασία για το άσυλο, κοινούς ελάχιστους όρους για τους αιτούντες άσυλο, προσέγγιση των κανόνων στη αναγνώριση και το καθεστώς των προσφύγων, καθώς επίσης μέτρα συμπληρωματικής προστασίας που να προσφέρουν αξιοπρεπή θέση σε κάθε άτομο που χρήζει τέτοιας προστασίας.

Μακροπρόθεσμος στόχος είναι μια κοινή διαδικασία ασύλου και ομοιόμορφο καθεστώς σε όσους δίδεται άσυλο στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι συμμετέχοντες συμφώνησαν να εργαστούν προς την κατεύθυνση της δημιουργίας αυτού του κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου, βασισμένου στην πλήρη και αποτελεσματική εφαρμογή της Σύμβασης του 1951 διασφαλίζοντας έτσι ότι κανείς δεν «θα αποστέλλεται στη δίωξη».

Στο κοινοτικό κεκτημένο περίοπτη θέση για τα εν λόγω ζητήματα κατέχει η Οδηγία 2001/55/ΕΚ του Συμβουλίου, της 20^{ης} Ιουλίου 2001, σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές παροχής προσωρινής προστασίας σε περίπτωση μαζικής εισροής εκτοπισθέντων και μέτρα για τη δίκαιη κατανομή των βαρών μεταξύ κρατών μελών, όσον αφορά την υποδοχή και την αντιμετώπιση των συνεπειών της υποδοχής αυτών των ατόμων (επίσημη Εφημερίδα αριθ. 1212 της 07/08/2001 σ. 0012-0023).

Για τα ζητήματα ασύλου και προσφύγων υπάρχει πλήθος άλλων κανονισμών, οδηγιών και συνθηκών σε επίπεδο Ε.Ε., όπως για παράδειγμα η Σύμβαση του Δουβλίνου για τον καθορισμό του κράτους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης παροχής ασύλου, που υπογράφηκε στις 15 Ιουνίου 1990.

Με την απόφαση του Συμβουλίου Ε.Ε. (2000/596/ΕΚ) της 28^{ης} Οκτωβρίου 2000, θεσπίστηκε το Ευρωπαϊκό Ταμείο για τους Πρόσφυγες, το οποίο προορίζεται να στηρίξει και να ενθαρρύνει τις προσπάθειες που καταβάλλουν τα κράτη – μέλη για την υποδοχή των προσφύγων και των εκτοπισθέντων και την αντιμετώπιση των συνεπειών της υποδοχής αυτής. Το Ταμείο προβλέφθηκε να λειτουργήσει για τρία έτη (μέχρι τις 31/12/2004).

1.4.3. Διεθνείς οργανισμοί – Ύπατη Αρμοστεία Ο.Η.Ε. για τους Πρόσφυγες

Η Ύπατη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε. για τους Πρόσφυγες (Υ.Α.) παρέχει προστασία και βοήθεια στους πρόσφυγες του κόσμου. Με έδρα τη Γενεύη, η οργάνωση δημιουργήθηκε από τη Γενική Συνέλευση του Ο.Η.Ε. και ξεκίνησε να λειτουργεί το 1951, βοηθώντας περισσότερους από ένα εκατομμύριο Ευρωπαίους πρόσφυγες συνεπεία των γεγονότων του Δεύτερου Παγκοσμίου πολέμου.

Από την ίδρυσή της ως σήμερα, η Υ.Α. έχει βοηθήσει περίπου 50 εκατ. πρόσφυγες, έχοντας τιμηθεί δύο φορές με βραβείο Νόμπελ Ειρήνης για το έργο της. Όμως το προσφυγικό πρόβλημα εξακολουθεί να αναπτύσσεται, κλιμακούμενο από τον εκτοπισμό περίπου δύο εκατ. ανθρώπων στις αρχές της δεκαετίας του 1970, στον τεράστιο παγκόσμιο προσφυγικό πληθυσμό των 27 εκατ. το 1995. Το 2002, ο αριθμός των προσφύγων και των λοιπών ανθρώπων που φροντίζει η Υ.Α. ήταν 19,8 εκατ. παγκοσμίως. Επιπρόσθετα, υπάρχουν περίπου 20 με 25 εκατ. άνθρωποι που είναι εκτοπισμένοι μέσα στις ίδιες τους τις χώρες, οι λεγόμενοι εσωτερικά εκτοπισμένοι άνθρωποι (Ε.Ε.Α.). Ο συνολικός αριθμός προσφύγων και Ε.Ε.Α. ανεβάζει τον αριθμό των εκτοπισμένων ανθρώπων σε περίπου 50 εκατ. – ένα σε κάθε 120 ανθρώπους στη γη.

Η κυριότερη αρμοδιότητα της Υ.Α., γνωστή ως «διεθνής προστασία», είναι να διασφαλίζει το σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων των προσφύγων, συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας τους να αναζητούν άσυλο και τη μη εθελούσια επιστροφή τους σε χώρα στην οποία φοβούνται δίωξη. Η οργάνωση προάγει τις διεθνείς συμφωνίες για τους πρόσφυγες, παρακολουθεί τη

συμμόρφωση των κυβερνήσεων με το διεθνές δίκαιο και παρέχει υλική βοήθεια όπως τροφή, νερό, στέγαση και ιατρική περίθαλψη σε κατατρεγμένους αμάχους.

Στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς της να παρέχει διεθνή προστασία, η Υ.Α. αναζητά χρήσιμες λύσεις στο προσφυγικό πρόβλημα, μέσω τριών δράσεων: τον εθελοντικό επαναπατρισμό, την ενσωμάτωση σε χώρες παροχής ασύλου και τη μετεγκατάσταση σε τρίτες χώρες.

Η Υ.Α. έχει συμμετάσχει σε πάνω από 30 επιχειρήσεις για την παροχή βοήθειας σε εσωτερικά εκτοπισμένους, από τη δεκαετία του 1970 ως σήμερα, συμπεριλαμβανομένων των κρίσεων στο Τιμόρ, στο Κόσοβο και πιο πρόσφατα, στο Αφγανιστάν.

Η Εκτελεστική Επιτροπή της Ύπατης Αρμοστείας και η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών έχουν επίσης εξουσιοδοτήσει τον Οργανισμό να ασχοληθεί και με άλλες ομάδες πληθυσμού. Σε αυτές περιλαμβάνονται άτομα χωρίς ιθαγένεια ή με αμφισβητούμενη ιθαγένεια και σε κάποιες περιπτώσεις, άτομα εκτοπισμένα στο εσωτερικό της χώρας τους.

Με αφορμή την 50^η επέτειο από τη σύμβαση της Γενεύης για τους πρόσφυγες, το Δεκέμβριο του 2000, η Υ.Α. εξήγγειλε τις Παγκόσμιες Διαβουλεύσεις πάνω στη Διεθνή Προστασία. Σκοπός ήταν να τεθεί σε εφαρμογή η αναζωογόνηση της Σύμβασης της Γενεύης, καθώς επίσης και η δημιουργία κατάλληλων συνθηκών διαλόγου και συνεργασίας μεταξύ των κρατών – μελών της Υ.Α.

Εδώ θα πρέπει να αναφερθούμε και στη συμμετοχή της Υ.Α. στον καθορισμό του καθεστώτος του πρόσφυγα. Η συμμετοχή της είναι θεμελιώδους σημασίας, αφού η Ύπατη Αρμοστεία επιβλέπει την εφαρμογή της Σύμβασης του 1951 και του Πρωτοκόλλου του 1967 συντονίζοντας τόσο τις διαδικασίες όσο και τα κριτήρια που εφαρμόζονται. Υλοποιείται με διάφορους τρόπους:

- αποτελεί τη μοναδική Αρχή που είναι αρμόδια να αποφασίζει επί των αιτημάτων ασύλου,
- συμμετέχει στο στάδιο της εξέτασης του αιτήματος ασύλου σε πρώτο βαθμό με δικαίωμα ψήφου ως παρατηρητής,
- συμμετέχει στο στάδιο της προσφυγής με δικαίωμα ψήφου ή ως παρατηρητής,

- αναθεωρεί, εκτός διαδικασίας, τις απορριπτικές αποφάσεις επί αιτημάτων ασύλου προσώπων σε βάρος των οποίων έχει διαταχθεί απέλαση.

1.4.4. Συσχετισμός καθεστώτος πρόσφυγα και μετανάστευσης

Υπάρχει σαφής διαφοροποίηση του πρόσφυγα από τον «οικονομικό μετανάστη». Σύμφωνα με την Ύπατη Αρμοστεία, ένας οικονομικός μετανάστης εγκαταλείπει τη χώρα του με τη θέλησή του, προς ανεύρεση μιας καλύτερης ζωής, συνεχίζοντας να απολαμβάνει την προστασία της χώρας του / της. Ένας πρόσφυγας δεν έχει επιλογές όταν εγκαταλείπει τη χώρα του εξαιτίας του φόβου δίωξης.

Η Σύμβαση του 1951 δεν ρυθμίζει μεταναστευτικά θέματα μια και εκατομμύρια «οικονομικών» ή άλλων μεταναστών τα τελευταία χρόνια επωφελήθηκαν από τη βελτίωση στην επικοινωνία για να αναζητήσουν μια καλύτερη ζωή σε άλλες χώρες, κατά κύριο λόγο δυτικές.

Δεν θα πρέπει ωστόσο να συγχέονται με τους πρόσφυγες οι οποίοι τρέπονται σε φυγή φοβούμενοι για τη ζωή τους και όχι απλώς για οικονομικούς λόγους. Οι κυβερνήσεις πρέπει να αντιμετωπίζουν αυτά τα προβλήματα με δύο διαφορετικούς τρόπους – τα θέματα των προσφύγων να αντιμετωπίζονται μέσω των διαδικασιών ασύλου και να διαχωρίζονται από τα προβλήματα της μετανάστευσης.⁷

1.4.5. Πρόσφυγες και απάτριδες – Το καθεστώς των απάτριδων

Όπως αναφέραμε, οι πρόσφυγες είναι αλλοδαποί, που τίθενται σε ειδικό καθεστώς απέναντι στο κράτος υποδοχής, το οποίο τους προσφέρει προστασία λόγω των διώξεων, που έχουν υποστεί στην ίδια τους τη χώρα. Οι απάτριδες είναι άτομα, τα οποία κανένα κράτος δεν αναγνωρίζει ως υπηκόους του κατ' εφαρμογή

⁷ Α. Μεντζέλος – Α. Βιτσεντζάτος, «Πρόσφυγες και Μετανάστευση», περ. Επιθεώρηση εργασιακών σχέσεων, αρ. 33, του Ιανουαρίου – Φεβρουαρίου – Μαρτίου 2004, σ. 81.

της νομοθεσίας του. Αν και το καθεστώς τους διαφέρει πλήρως και οι δύο καταστάσεις οφείλονται στην ίδια αιτία, δηλαδή τη φυγή των ατόμων αυτών λόγω σύρραξης ή διώξεων για λόγους φυλετικούς, θρησκευτικούς ή πολιτικούς. Οι Δ.Ο. μπορούν μόνο να τους στηρίξουν ηθικά ή υλικά, αφού απαιτείται κρατική συνδρομή για να αποκτήσουν διεθνή (νομική) υπόσταση.

Το καθεστώς των απάτριδων ρυθμίζεται από τη Σύμβαση της Νέας Υόρκης (1954), που επαναλαμβάνει το πλαίσιο της σύμβασης του 1951 για τους πρόσφυγες. Ωστόσο, ελάχιστα είναι τα κράτη που έχουν επικυρώσει τη σύμβαση αυτή, όπως και τη σύμβαση του 1961 για τη μείωση των περιπτώσεων απάτριδων.⁸

⁸ Β.Γ. Πανάγου – Κ.Σ. Τσουντα, *Διακρατική...*, ό.π., σ. 547.

Κεφάλαιο 2

Η ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

2.1. Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΕΟΚ-1957

- **Η ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ ΚΑΙ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ (Συνθήκη ΕΟΚ, άρθρα 48-51 και 52-58)**

Η Συνθήκη της ΕΟΚ κάνει διάκριση ανάμεσα στις δραστηριότητες εκείνων που παρέχουν με αμοιβή εξαρτημένη εργασία (μισθωτών) και στις δραστηριότητες των προσώπων που παρέχουν μη αμειβόμενες ανεξάρτητες εργασίες.

Οι πρώτες δραστηριότητες ρυθμίζονται με διατάξεις που περιέχονται στο Κεφάλαιο 1 (άρθρα 48-51), ενώ οι κανόνες που προβλέπουν την ελεύθερη άσκηση των άλλων δραστηριοτήτων είναι καταστρωμένοι στο Κεφάλαιο 2, που έχει την επικεφαλίδα: «Το δικαίωμα εγκαταστάσεως» (άρθρα 52-58). Ωστόσο, πρέπει να σημειωθεί εδώ ότι ο στόχος στον οποίο αποβλέπει η ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων ως μισθωτών είναι κατά κύριο λόγο οικονομικός και συνδέεται στενά με την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, παρά κοινωνικός, χωρίς βέβαια να σημαίνει τούτο ότι θα πρέπει να υποτιμάται και η άποψη για τον κοινωνικό χαρακτήρα αυτού του στόχου.

Ελεύθερη κυκλοφορία του εργατικού δυναμικού δε σημαίνει ότι κάθε μισθωτός έχει απόλυτη ελευθερία να αξιώσει την προσφορά σ' αυτόν εργασίας σε οποιαδήποτε χώρα της Κοινότητας, σημαίνει (απλά) ότι «κάθε διάκριση λόγω ιθαγένειας μεταξύ των εργαζομένων (ως μισθωτών) των κρατών μελών όσον αφορά την απασχόληση, την αμοιβή και τους άλλους όρους εργασίας» πρέπει να καταργηθεί (άρθρο 48(2)). Πιο συγκεκριμένα, (η ελευθερία αυτή) περιλαμβάνει (έχει ως αντικείμενο ή περιεχόμενο, για τους εργαζόμενους), σύμφωνα με την παράγραφο 3 του ίδιου άρθρου, το δικαίωμα «με την επιφύλαξη των περιορισμών που δικαιολογούνται από λόγους δημόσιας τάξης, δημόσιας ασφάλειας και δημόσιας υγείας.

- (α) να αποδέχονται κάθε πραγματική προσφορά εργασίας·
- (β) να διακινούνται ελεύθεροι, για το σκοπό αυτό, εντός της επικράτειας των κρατών μελών·
- (γ) να διαμένουν σε ένα από τα κράτη μέλη με σκοπό να ασκούν ορισμένη εργασία (να απασχολούνται) εκεί σύμφωνα με τις νομοθετικές, κανονιστικές ή διοικητικές διατάξεις που διέπουν την απασχόληση των εργαζομένων υπηκόων αυτού του κράτους μέλους·
- (δ) να παραμένουν στην επικράτεια ενός κράτους μέλους και μετά την άσκηση σ' αυτό ορισμένης εργασίας (μετά τη λήξη της απασχόλησης), κατά τους όρους που θα αποτελέσουν αντικείμενο κανονισμών εφαρμογής που θα εκδώσει η Επιτροπή».

Οι διατάξεις του άρθρου 48 (της Συνθήκης ΕΟΚ), αναπτύχθηκαν και διαμορφώθηκαν τελικά με τον Κανονισμό 1612/68, ο οποίος, μεταξύ άλλων, ρυθμίζει την εξασφάλιση απασχόλησης (άρθρο 49(β)), την κατάργηση των διακρίσεων στους όρους απασχόλησης (άρθρο 49(γ)) και τη λειτουργία συστήματος ελέγχου της προσφοράς και της ζήτησης εργασίας (πραγματική ανεργία – πραγματική προσφορά εργασίας) (άρθρο 49(δ)). Ενόψει του Κανονισμού αυτού η Επιτροπή, το Δεκέμβριο του 1972, υιοθέτησε ένα ενιαίο σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών για την προσφορά και ζήτηση εργασίας, που χρησιμοποιείται από τις υπηρεσίες απασχόλησης εργατικού δυναμικού των κρατών μελών στις μεταξύ τους σχέσεις. Πρόκειται για το Ευρωπαϊκό Σύστημα Μετάδοσης Πληροφοριών περί των Διεθνών Προσφορών και Ζητήσεων Εργασίας και Αποζημιώσεων.

Η ελευθερία της κυκλοφορίας του εργατικού δυναμικού θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως απατηλή, αν, με τη διακίνησή του από τη μια χώρα στην άλλη, ο εργαζόμενος (μισθωτός) επρόκειτο να χάσει τα δικαιώματα που απέκτησε βάσει της σχετικής νομοθεσίας περί κοινωνικής ασφάλισης και ειδικότερα τα δικαιώματα συνταξιοδοτήσεώς του. Γι' αυτό το λόγο, το άρθρο 51 της Συνθήκης παρέχει την εξουσία στο Συμβούλιο, που ενεργεί για το σκοπό αυτό ύστερα από σχετική πρόταση της Επιτροπής, να παίρνει ομόφωνα στον τομέα της κοινωνικής ασφάλισης τα αναγκαία μέτρα για την υλοποίηση της ελεύθερης κυκλοφορίας του εργατικού δυναμικού, ιδίως με τη θέσπιση ενός συστήματος που θα εξασφαλίζει

στους διακινούμενους (ξένους) εργαζόμενους και σε όσους έλκουν δικαιώματα από αυτούς:

- (α) το συνυπολογισμό όλων των περιόδων απασχολήσεως που λαμβάνονται υπόψη από τις διάφορες εθνικές νομοθεσίες για την κτήση και διατήρηση του δικαιώματος προς λήψη παροχών, καθώς και για τον υπολογισμό του ύψους των παροχών αυτών και
- (β) την καταβολή των παροχών αυτών στα πρόσωπα που κατοικούν στις επικράτειες των κρατών μελών.

Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου των Ε.Κ. η πιο πάνω διάταξη, λαμβανόμενη σε συνδυασμό με τις διατάξεις των άρθρων 48, 49 και 50 της ΣυνθΕΟΚ, έχει την έννοια ότι κάθε μέτρο που θέτει τον διακινούμενο (ξένο) εργαζόμενο και όσους έλκουν από αυτόν δικαιώματα σε μειονεκτικότερη θέση έναντι των υπηκόων του Κράτους, στην επικράτεια του οποίου παρέχει την εργασία του, ή που απολήγει σε απώλεια των πλεονεκτημάτων που αποκτήθηκαν στην επικράτεια άλλου κράτους μέλους, πρέπει να καταργηθεί.

Η ελεύθερη κυκλοφορία των ασκούντων ελευθέρα επαγγέλματα / προσώπων (μη μισθωτών) (άρθρα 52-58 ΣυνθΕΟΚ) εμφανίζει περισσότερα προβλήματα από την ελεύθερη κυκλοφορία των μισθωτών. Η «ελευθερία» αυτή, που η τυπική ρύθμισή της γίνεται με τις διατάξεις του Κεφαλαίου 2 του τίτλου ΙΙΙ της Συνθήκης, κάτω από την επικεφαλίδα: «Δικαίωμα εγκατάστασης», παρέχει στους υπηκόους των κρατών μελών το δικαίωμα «της αναλήψεως και ασκήσεως μη μισθωτών δραστηριοτήτων σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που ορίζονται από τη νομοθεσία της χώρας εγκατάστασης για τους δικούς της υπηκόους». Από τη διάταξη αυτή προκύπτει ότι η Συνθήκη δεν παρέχει πραγματική «ελευθερία» εγκατάστασης οποιουδήποτε προσώπου (που ασκεί δραστηριότητες μη μισθωτές) σε οποιοδήποτε γεωγραφικό σημείο της Κοινότητας, αλλά, όπως ακριβώς συμβαίνει και με τους μισθωτούς, ιδρύει για κάθε ενδιαφερόμενο πρόσωπο της εν λόγω κατηγορίας αξίωση απέναντι στη χώρα εγκαταστάσεως να μην επιβάλλει η τελευταία σε βάρος του πρώτου διακρίσεις που θα διαφοροποιούν τη νομική και πραγματική θέση του στη χώρα αυτή, σε σύγκριση με τη θέση των υπηκόων της. με το δεδομένο αυτό, θα μπορούσε η αξίωση αυτή να θεωρηθεί ως συμπληρωματική της διατάξεως του άρθρου 7 (παρ. 1) της ίδιας Συνθήκης,

σύμφωνα με την οποία «εντός του πεδίου εφαρμογής της παρούσας συνθήκης και με την επιφύλαξη των ειδικών διατάξεών της, απαγορεύεται κάθε διάκριση λόγω ιθαγένειας».⁹

2.2. Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΟΥ ΜΑΑΣΤΡΙΧΤ – ΒΑΣΙΚΟΙ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΙ, ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΑ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ, ΜΕ «ΟΡΟΣΗΜΟ» ΤΙΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Ο τίτλος VI «Διατάξεις σχετικά με τη συνεργασία στους τομείς της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων» (άρθρα K-K9) της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (στο εξής: ΣυνθΕΕ), καθώς και οι κανόνες που θεσπίζονται με το νέο άρθρο 100Γ της συνθήκης ίδρυσης της ΕΟΚ (στο εξής ΣυνθΕΟΚ), όπως αυτό τροποποιήθηκε με το άρθρο G1 σημείο 23, του Τίτλου II της ΣυνθΕΕ, αποτελούν τον καρπό αρκετά μακροχρόνιων προβληματισμών εκ μέρους των κρατών μελών και της Επιτροπής της Κοινότητας, σχετικά με τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες θα επιτελεσθεί η προβλεπόμενη από το άρθρο 8Α ΣυνθΕΟΚ – που προστέθηκε στην ιδρυτική συνθήκη από το άρθρο 13 της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Πράξης (στο εξής ΕΕΠ) – «προοδευτική εγκαθίδρυση» εκείνου του σκέλους του «χώρου χωρίς εσωτερικά σύνορα» - δηλαδή, της εσωτερικής αγοράς – που περιλαμβάνει την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων.

Στο άρθρο K1 ΣυνθΕΕ απαριθμούνται οι τομείς τους οποίους θα καλύπτει η εν λόγω διακυβερνητική συνεργασία. Οι τομείς αυτοί είναι οι ακόλουθοι: 1) η πολιτική του ασύλου· 2) η διέλευση από τα πρόσωπα των εξωτερικών συνόρων των κρατών μελών και η άσκηση των σχετικών ελέγχων· 3) η πολιτική της μετανάστευσης από τρίτες χώρες, που περιλαμβάνει: τον καθορισμό των προϋποθέσεων εισόδου, κυκλοφορίας και διαμονής των πολιτών των τρίτων χωρών στο έδαφος των κρατών μελών, συμπεριλαμβανομένων των προϋποθέσεων για τη συνένωση των οικογενειών και την πρόσβαση στην εργασία, καθώς και την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης, διαμονής και εργασίας των υπηκόων τρίτων χωρών στο έδαφος των κρατών μελών· 4) η

⁹ Α. Βελέντζας (επιμ.), Οδηγός στο Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Δίκαιο, β' εκδ., Παπαζήσης, Αθήνα, σ. 143.

καταπολέμηση της τοξικομανίας και 5) της απάτης διεθνούς κλίμακας· 6) η αμοιβαία δικαστική συνδρομή σε αστικές και 7) σε ποινικές υποθέσεις· 8) η τελωνειακή συνεργασία και 9) η αστυνομική συνεργασία για την πρόληψη και την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, του λαθρεμπορίου ναρκωτικών και άλλων σοβαρών μορφών διεθνούς εγκληματικότητας, συμπεριλαμβανομένων, εν ανάγκη, ορισμένων πτυχών τελωνειακής συνεργασίας σε συνδυασμό με τη διοργάνωση, στο επίπεδο της Ένωσης, ενός συστήματος ανταλλαγής πληροφοριών στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (Europol).

Σύμφωνα με ρητή διάταξη του άρθρου Κ1 ΣυνθΕΕ, η συνεργασία των κρατών μελών στους τομείς της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων θα επιτελείται εν όψει, «ιδίως», του «σκοπού (...) της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων», ο οποίος είναι και «σκοπός της Ένωσης» τόσο κατά την ίδια διάταξη όσο και κατά το άρθρο Β ΣυνθΕΕ – στο μέτρο που το τελευταίο αυτό άρθρο αναφέρει τη «δημιουργία ενός χώρου χωρίς εσωτερικά σύνορα» ως «στόχο» της Ένωσης.

Από την άλλη όμως μεριά, η εγκαθίδρυση της εσωτερικής αγοράς κατά το σκέλος της που αφορά την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων δεν κατέστη δυνατό να επιτευχθεί, πριν από την ημερομηνία της 31^{ης} Δεκεμβρίου 1992, την οποία έθετε η ΕΕΠ (άρθρο 8Α εδάφιο α' ΣυνθΕΟΚ) ως ημερομηνία ορόσημο για την έκδοση των κοινοτικών μέτρων που θα «εγκαθίδρυσαν προοδευτικά» την εσωτερική αγορά. Η υστέρηση της Κοινότητας στον τομέα αυτόν καταφαινεται καλύτερα, αν ληφθεί υπόψη ότι στη διάρκεια της εξαετούς σχεδόν περιόδου που μεσολάβησε από τη θέση σε ισχύ της ΕΕΠ (1^η Ιουλίου 1987) έως την 31^η Δεκεμβρίου 1992, με τις περίπου τρεις εκατοντάδες οδηγιών που εκδόθηκαν, πραγματοποιήθηκε ένα μεγάλο βήμα προς την κατεύθυνση της ελευθέρωσης της κυκλοφορίας των εμπορευμάτων, των κεφαλαίων και των υπηρεσιών, ώστε να καταστεί εφικτή, σε μεγάλο βαθμό, η συγκρότηση της εσωτερικής αγοράς, κατά τα σκέλη της αυτά, από την 1^η Ιανουαρίου 1993.

Θα όφειλε να αναμένει κανείς ότι σε μια (ευρωπαϊκή) Κοινότητα που επιζητεί εναγώνια να αναδειχτεί άξια του ονόματός της (να πραγματώσει, δηλαδή, την ελεύθερη κυκλοφορία των πολιτών στους κόλπους της) η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων θα ήταν η πρώτη από τις τέσσερις «θεμελιώδεις

ελευθερίες» της κοινοτικής έννομης τάξης, που η άσκησή της θα είχε καταστεί αποτελεσματική με τη λήψη κοινοτικών κανονιστικών μέτρων, στην περίοδο 1987-1992, δυνάμει των οποίων θα καταργούνταν οι εθνικοί έλεγχοι κατά τη διέλευση των «εσωτερικών συνόρων» της Κοινότητας.

Όμως, διαφορετικές ήταν – και εξακολουθούν να είναι – οι επιλογές, στον τομέα αυτόν, των κύριων πρωταγωνιστών της ενοποιητικής διαδικασίας της Ευρώπης, των κυβερνήσεων των κρατών μελών.

Είναι χαρακτηριστικό ότι κατά την άτυπη σύνοδο των υπουργών Μετανάστευσης, που πραγματοποιήθηκε λίγο πριν από την τελευταία σύνοδο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου (Εδιμβούργο, Δεκέμβριος 1992), διαπιστώθηκε ρητά, από τους εκπροσώπους των Δώδεκα, ότι η κατάργηση των εθνικών συνοριακών ελέγχων κατά την κυκλοφορία των προσώπων οφείλεται κατά κύριο λόγο στη θέση της Μεγάλης Βρετανίας – και «επιβοηθητικά» της Δανίας και της Ιρλανδίας – , σύμφωνα με την οποία, ειδικά σε ό,τι αφορά την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, το άρθρο 8 Α ΣυνθΕΟΚ στερείται νομικής δεσμευτικότητας, γεγονός που κατά την άποψη της Βρετανικής κυβέρνησης της επιτρέπει να διατηρήσει «επ’ αόριστον» τους ελέγχους στα εθνικά σύνορα, ώστε κατ’ αυτόν τον τρόπο να καταπολεμήσει «την τρομοκρατία, το λαθρεμπόριο ναρκωτικών και την παράνομη μετανάστευση από τρίτες χώρες». Επίσης, στη σύνοδο Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, που προαναφέρθηκε, οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων περιορίστηκαν να διαπιστώσουν ότι «η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων εντός της Κοινότητας, δυνάμει του άρθρου 8Α ΣυνθΕΟΚ, δεν μπορεί να εξασφαλιστεί πλήρως από την 1.1.1993» και να «εξάρουν την προσήλωσή τους στην πλήρη και ταχεία εφαρμογή» του άρθρου αυτού (σημεία 17 και 20 των Συμπερασμάτων της Προεδρίας), ενώ η μόνη πολιτική απόφαση που ελήφθη σχετικά με τα θέματα αυτά απλώς αναφερόταν όχι στην οργάνωση ή τη λειτουργία, αλλά στον καθορισμό της έδρας της Ευροpol.

Ενώ, λοιπόν, βρίσκεται σε πλήρη αδράνεια η κοινοτική νομοθετική διαδικασία στον τομέα της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων, με την πρακτική της διακυβερνητικής συνεργασίας που καθιερώνεται (κατά τη ΣυνθΕΕ και ειδικότερα, μέσω της απαρίθμησης των τομέων, που θα καλύπτονται από τους θεσμούς της συνεργασίας, σημασιοδοτείται η επιλογή των κρατών μελών να

διοχετεύσουν τη δικαιοπαραγωγική δραστηριότητα, στο πλαίσιο της Κοινότητας, σε κατευθύνσεις που απλώς συνέχονται με την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων στον κοινοτικό χώρο. Οι τομείς αυτοί μπορούν να καταταγούν σε δύο κατηγορίες: πρώτον, στην κατηγορία των μέτρων που αποσκοπούν στον έλεγχο των εξωτερικών συνόρων της Κοινότητας (βλ. τα σημεία 1-3 του άρθρου 4.1 ΣυνθΕΕ) και δεύτερον, στα μέτρα που θα εγκυροποιούν τους εθνικούς ελέγχους στα «εσωτερικά σύνορα», διαφυλάσσοντας, στην ουσία, τη λειτουργία των εθνικών συνόρων ως μέσων προστασίας της εσωτερικής ασφάλειας των κρατών μελών (βλ. τα σημεία 4-9 του άρθρου Κ1 ΣυνθΕΕ).¹⁰

2.3. Η ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΚΑΙ ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΑΠΟ ΤΡΙΤΕΣ ΧΩΡΕΣ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΜΕΛΩΝ (ΟΙ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΝΙΑΙΑΣ ΠΡΑΞΗΣ)

2.3.1. Οι προβληματισμοί των κρατών μελών

Η ΕΕΠ, ορίζοντας απλώς ότι η «εσωτερική αγορά περιλαμβάνει ένα χώρο χωρίς εσωτερικά σύνορα, μέσα στον οποίο εξασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία (...) των προσώπων (...)», (άρθρο 8Α εδάφιο β' ΣυνθΕΟΚ), χρησιμοποιεί τον όρο «πρόσωπα» χωρίς περαιτέρω διευκρίνιση, ομοιάζοντας κατά τούτο με το άρθρο 3(γ) ΣυνθΕΟΚ, σύμφωνα με το οποίο «(η δράση της Κοινότητας περιλαμβάνει) την εξάλειψη των εμποδίων στην ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων (...)».

Με δεδομένο αυτό, ήδη στα πρώτα χρόνια που ακολούθησαν την έναρξη της εφαρμογής της ΕΕΠ είχε γίνει σαφές ότι μια ολοσχερής κατάργηση των εθνικών συνοριακών ελέγχων στην κυκλοφορία των προσώπων θα περιλάμβανε και τους πολίτες των τρίτων χωρών, τόσο αυτούς που ήδη ήταν εγκατεστημένοι ή διέμεναν σε οποιοδήποτε κράτος μέλος όσο και εκείνους που ανά πάσα στιγμή θα διέρχονταν τα σύνορα κάποιου κράτους μέλους. Επίσης, ήταν σαφές ότι η προοπτική της κατάργησης των εθνικών συνόρων σε ό,τι αφορά την κυκλοφορία

¹⁰ Θ. Χριστοδουλίδης – Κ. Στεφάνου (επιμ.), Η Συνθήκη του Μάαστριχτ, Ι. Σιδέρης, Αθήνα 1993, σ. 325.

των προσώπων θα έθετε σε κίνδυνο τη δημόσια ασφάλεια κάθε κράτους μέλους: οποιοσδήποτε πολίτης κράτους μέλους, που θα ήταν ενδεχόμενο να διωχθεί για ποινικά αδικήματα ή που επιδίδεται σε παράνομες δραστηριότητες (τρομοκρατία, λαθρεμπόριο όπλων, ναρκωτικών, αρχαιοτήτων, έργων τέχνης), θα μπορούσε να βρει καταφύγιο σε άλλο κράτος μέλος ή να ασκεί σε άλλο κράτος μέλος τις όποιες παράνομες δραστηριότητές του.

Από την άλλη μεριά, αν τα κράτη μέλη είχαν σπεύσει, είτε κατά την επεξεργασία της ΕΕΠ είτε αμέσως μετά την έναρξη της εφαρμογής της, να αποσείσουν αυτές τις «επίφοβες» προοπτικές επικυλάσσοντας ρητά το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας μόνο στους πολίτες των κρατών μελών και θεσπίζοντας – επίσης ρητά – διασυνοριακούς ελέγχους, με σκοπό την προστασία της εσωτερικής δημόσιας ασφάλειας, τότε θα ήταν απαραίτητο να διαπιστώνεται, κατά τη στιγμή της διάβασης των κάθε εθνικών συνόρων, τόσο η εθνικότητα των διακινούμενων όσο και η ταυτότητά τους – με σκοπό, στη δεύτερη περίπτωση, την προστασία της δημόσιας ασφάλειας. Όμως, η διεξαγωγή τέτοιων διασυνοριακών εθνικών ελέγχων, θα αντέβαινε στην έννοια του «χώρου χωρίς εσωτερικά σύνορα», της ίδιας δηλαδή της εσωτερικής αγοράς. Δεν θα οδηγούσε στην κατάργηση των εσωτερικών συνόρων, αλλά στη μείωσή τους, με στόχο, τελικά, να διευκολύνεται μόνο η ελεύθερη κυκλοφορία των πολιτών των κρατών μελών και μάλιστα αυτών που δεν θέτουν σε κίνδυνο την εσωτερική ασφάλεια κάθε κράτους μέλους.

2.3.2. Η αμφισβήτηση, από τα κράτη μέλη, της αρμοδιότητας της Κοινότητας στους τομείς που συνεχονται με την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων (μετανάστευση από τρίτες χώρες, προστασία της εσωτερικής ασφάλειας)

Δύο δηλώσεις που υιοθετήθηκαν από τις κυβερνήσεις των κρατών μελών κατά την υπογραφή της ΕΕΠ και είναι προσαρτημένες σ' αυτήν, μετριάζουν, από πρώτη άποψη, την ισχύ του κανόνα που καθιερώνεται με το άρθρο 8Α εδ. α' ΣυνθΕΟΚ, σύμφωνα με τον οποίο η Κοινότητα θα είναι εκείνη που θα «εκδίδει τα μέτρα για την προοδευτική εγκαθίδρυση της εσωτερικής αγοράς».

Κατά τη γενική δήλωση σχετικά με τα άρθρα 13 έως 19 της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Πράξης, οι διατάξεις των άρθρων αυτών «δεν θίγουν το δικαίωμα των κρατών μελών να λαμβάνουν τα μέτρα που θεωρούν απαραίτητα για τον έλεγχο της μετανάστευσης από τρίτες χώρες, καθώς και για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, της εγκληματικότητας, του λαθρεμπορίου ναρκωτικών, αρχαιοτήτων και έργων τέχνης».

2.3.3. Η άμεση εποπτεία των κρατών μελών στην κοινοτική διαδικασία λήψης αποφάσεων στους συνεχόμενους με την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων τομείς

Η λήψη αποφάσεων με ομοφωνία παραμένει ο κανόνας. Η επιλογή των κρατών μελών να διατηρήσουν τον κανόνα της ομοφωνίας στον τομέα της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων καταδεικνύει τον υψηλό βαθμό ενδιαφέροντος των κυβερνήσεων για τη μη εγκατάλειψη του δικαιώματος αρνησικυρίας που διαθέτουν σε έναν τομέα τον οποίο θεωρούν – τελικά – ως εξαιρετικά ευαίσθητο από πολιτική άποψη, καθώς και το ενδιαφέρον τους να υπαγάγουν στην άμεση εποπτεία τους κάθε εξέλιξη στον τομέα αυτόν.

2.3.4. Οι θέσεις της Επιτροπής

Τον Μάιο του 1985 η Επιτροπή οριστικοποίησε το κείμενο μιας πρότασης οδηγίας στο Συμβούλιο «σχετικά με τη διευκόλυνση των ελέγχων και των διατυπώσεων που εφαρμόζονται στους υπηκόους των κρατών μελών κατά τη διέλευση των ενδοκοινοτικών συνόρων», με την οποία οι εθνικοί συνοριακοί έλεγχοι σε ό,τι αφορά τους κοινοτικούς πολίτες δεν θα καταργούνταν, αλλά απλώς θα μειώνονταν. Η πρόταση της Επιτροπής συνίστατο, κατά το μεγαλύτερο μέρος της σε μια επέκταση, στο σύνολο των κρατών μελών, της μεθόδου που είχαν ακολουθήσει η Γαλλία και η Ο.Δ. της Γερμανίας για την κατάργηση των εθνικών συνοριακών ελέγχων κατά τη διέλευση των γαλλογερμανικών χερσαίων συνόρων από τους πολίτες αυτών των δύο κρατών μελών (συμφωνία του Saarbrücken). Η ελεύθερη διέλευση θα όφειλε να αναγνωρισθεί σε όλους όσοι

φέρουν είτε διαβατήριο κράτους μέλους είτε ένα σύμβολο – ανάλογο με τον «πράσινο δίσκο» της συμφωνίας του Saarbrücken –, εφόσον διέρχονται εποχούμενοι τα ενδοκοινοτικά σύνορα. Επίσης, η πρόταση οδηγίας προέβλεπε ότι η ελευθερία διέλευσης θα ίσχυε ανεξάρτητα με το μεταφορικό μέσο που θα χρησιμοποιούσαν οι διακινούμενοι κοινοτικοί υπήκοοι (άρθρο 5-10 της οδηγίας).

Καμία συνέχεια δεν δόθηκε από το Συμβούλιο στην πρόταση οδηγίας της Επιτροπής του Μαΐου 1985. Η πρόταση, όμως αυτή, έδωσε αφορμή στο να εκδηλωθούν οι αντιρρήσεις αρκετών κρατών μελών ως προς το εφικτό της μείωσης – έστω – των ελέγχων στα «εσωτερικά σύνορα» της Κοινότητας. Τόσο η Μ. Βρετανία, όσο και η Ιρλανδία και η Ελλάδα επικαλέσθηκαν την ιδιάζουσα γεωγραφική τους θέση – απουσία κοινών συνόρων με τα υπόλοιπα κράτη μέλη –, η οποία όντως δημιουργεί πρόσθετα προβλήματα κατά την εφαρμογή κάθε μέτρου με το οποίο θα μειώνονται οι εθνικοί συνοριακοί έλεγχοι. Ακόμη, η Δανία αντιμετώπιζε τις συνέπειες της συμμετοχής της τόσο στην Κοινότητα όσο και στη Σκανδιναβική Ένωση: η μείωση των ελέγχων στα σύνορά της με τη Γερμανία – τα οποία είναι ενδοκοινοτικά σύνορα – δύσκολα θα μπορούσε να συμφιλιωθεί με την υποχρέωσή της που απορρέει από τη συμμετοχή της στη Σκανδιναβική Ένωση, να προβαίνει δηλαδή σε ελέγχους στα ίδια σύνορα, τα οποία είναι «εξωτερικά σύνορα για τη Σκανδιναβική Ένωση.

Τελικά, λίγες μόνο ημέρες μετά την πρόταση οδηγίας της Επιτροπής του Μαΐου 1985, αποδείχθηκε ότι πέντε κράτη μέλη – η Ο.Δ. της Γερμανίας, η Γαλλία και οι τρεις χώρες Μπενελούξ – αποφάσισαν, εκμεταλλευόμενοι την άμεση γεωγραφική τους γειτνίαση και φυσικά, τις κοινές απόψεις που είχαν σε ό,τι αφορά τις προϋποθέσεις που όφειλαν να πληρούνται ώστε να καταργηθούν οι συνοριακοί έλεγχοι κατά την κυκλοφορία των προσώπων στα μεταξύ τους «ενδοκοινοτικά» σύνορα και υιοθετήθηκαν μια «πραγματιστική» λύση: με τη συμφωνία που οι πέντε κυβερνήσεις υπέγραψαν, στις 16 Ιουλίου 1985, στην πόλη Schengen του Λουξεμβούργου, αποφασίστηκε η προοδευτική κατάργηση των ελέγχων στα μεταξύ τους «ενδοκοινοτικά» σύνορα και η καθιέρωση ενός συντονισμένου ελέγχου των εξωτερικών τους συνόρων.

2.3.5. Η ανακοίνωση της Επιτροπής της 6^{ης} Μαΐου 1992 σχετικά με τις υποχρεώσεις των κρατών μελών στον τομέα της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων

Ενώ, ούτε μέχρι τον Ιανουάριο 1993 έχουν ληφθεί κοινοτικά νομοθετικά μέτρα που να καθιστούν εφικτή την ελεύθερη διέλευση των ενδοκοινοτικών συνόρων από τα πρόσωπα μέσω της κατάργησης – ή έστω μιας άμβλυνσης – των συνοριακών ελέγχων, είναι απαραίτητο να αναφερθούμε στην πρωτοβουλία της Επιτροπής της 6^{ης} Μαΐου 1992 να διατυπώσει, με ανακοίνωσή της προς του Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (στο εξής: ΕυΚοινβ) την ερμηνεία της για τον νομικό καταναγκασμό που απορρέει, για τα κράτη μέλη, από το άρθρο 8Α ΣυνθΕΟΚ σχετικά με την εγκαθίδρυση της εσωτερικής αγοράς ως προς το σκέλος της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων.

Στην ανακοίνωσή της, η Επιτροπή κατ' αρχάς επισημαίνει ότι το άρθρο 8Α καθιερώνει την εσωτερική αγορά ως επέκταση της κοινής αγοράς και με το εδάφιο β' της διάταξης αυτής, εισάγεται στην ιδρυτική συνθήκη ένας νέος στόχος, η εγκαθίδρυση ενός χώρου χωρίς εσωτερικά σύνορα (§ Α.2).

Η Επιτροπή επισημαίνει ότι «για να καταστεί η Κοινότητα μια αληθινή εσωτερική αγορά και με σκοπό να λειτουργήσει αυτή η αγορά υπό τους όρους κάθε εθνικής αγοράς, πρέπει να υλοποιηθεί η εξάλειψη των φυσικών συνόρων, δηλαδή η κατάργηση όλων των ελέγχων, διατυπώσεων, διαδικασιών, επαληθεύσεων, εξετάσεων, επιθεωρήσεων, κ.λπ. στα εσωτερικά σύνορα, κατ' αναλογία της κατάργησης των ελέγχων στα σύνορα μεταξύ περιφερειών στο εσωτερικό μιας εθνικής αγοράς» (§ Α.3).

«Η ολική εξάλειψη των φυσικών συνόρων για τα πρόσωπα που ασκούν το δικαίωμα στην ελεύθερη κυκλοφορία στο πλαίσιο της κοινής αγοράς», παρατηρεί η Επιτροπή, «συνεπάγεται απαραίτητως την ολική κατάργηση των ελέγχων έναντι κάθε προσώπου (ανεξαρτήτως της ιθαγένειάς του) που διέρχεται από τα εσωτερικά σύνορα. Κάθε άλλη ερμηνεία αυτού του στόχου – της εξάλειψης των φυσικών συνόρων – θα στερούσε το άρθρο 8Α από το ωφέλιμο αποτέλεσμά του» (§ C.9).

Ο στόχος αυτός χαρακτηρίζεται από την Επιτροπή «σαφής και απλός»: στην Κοινότητα οφείλουν να καταργηθούν όλοι οι συνοριακοί έλεγχοι που έχουν

καθιερωθεί σύμφωνα με την κοινοτική νομοθεσία, καθώς και όλοι οι άλλοι έλεγχοι που πραγματοποιούν τα κράτη μέλη στα εσωτερικά σύνορα, οποιαδήποτε κι αν είναι η μορφή και η δικαιολόγησή τους».

Συμπερασματικά, η Επιτροπή «προειδοποιεί» τα κράτη μέλη ότι, εφόσον από την 1^η Ιανουαρίου δεν καταργηθούν όλοι οι εθνικοί συνοριακοί έλεγχοι επί των προσώπων, «τα κράτη μέλη θα έχουν παραβιάσει την υποχρέωσή τους να επιτύχουν το αποτέλεσμα που απορρέει από την ενιαία πράξη» (§ E.10), ενώ την ίδια μέρα που κοινοποιήθηκε η ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, ο τ. αντιπρόεδρος της κ. Martin Bangemann προειδοποιούσε κι αυτός με τη σειρά του ότι στην περίπτωση αυτή «η Επιτροπή, υπό την ιδιότητά της του φύλακα της Συνθήκης θα εποπτεύει το σεβασμό αυτής της υποχρέωσης (...) και ήδη διέπεται από την απόφαση να θέσει σε εφαρμογή όλα τα νομικά και πολιτικά μέσα, ώστε να επιτευχθεί αυτό το αποτέλεσμα».¹¹

2.4. ΟΙ ΘΕΣΜΟΙ ΤΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ, ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΗ ΣΕΕ

2.4.1. Γενική επισκόπηση: Η ομάδα χωρών του Schengen, η *ad hoc* Ομάδα Μετανάστευσης και η ομάδα TREVI

Η διόγκωση του μεταναστευτικού ρεύματος από τρίτες χώρες προς την Κοινότητα μετά τα μέσα της δεκαετίας του 1980, είναι η αιτία για την οποία οι κυβερνήσεις των κρατών μελών έστρεψαν το ενδιαφέρον τους, μέσω των θεσμών διακυβερνητικής συνεργασίας που διαμόρφωσαν στην εκλογίκευση των διαδικασιών πρόσβασης των υπηκόων των τρίτων χωρών στα εδάφη τους και κατ' επέκταση στον κοινοτικό χώρο.

Τα πέντε αρχικά συμβαλλόμενα μέρη της συμφωνίας του Schengen, μετά από αρκετά μακροχρόνιες διαπραγματεύσεις, υπέγραψαν, στις 19 Ιουνίου 1990, μια συμπληρωματική συμφωνία, τη σύμβαση εφαρμογής της συμφωνίας του Schengen της 14^{ης} Ιουνίου 1985. Η σύμβαση αυτή, που αποτελείται από 142

¹¹ Θ. Χριστοδουλίδης – Κ. Στεφάνου (επιμ.), Η Συνθήκη..., ό.π., σ. 338.

άρθρα, ρυθμίζει με αρκετά λεπτομερειακό τρόπο τους όρους εφαρμογής των διατάξεων της συμφωνίας του 1985. Τα κεφάλαια 2-7 του Τίτλου II της σύμβασης εφαρμογής ρυθμίζουν τη διέλευση των εξωτερικών συνόρων των συμβαλλόμενων χωρών και την ελεύθερη κυκλοφορία των πολιτών τρίτων χωρών, καθώς και την ευθύνη του κράτους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης παροχής ασύλου σε υπηκόους τρίτων χωρών (κεφάλαιο 7 του τίτλου II, άρθρα 28-39).

Η ομάδα χωρών Schengen έχει επιτυχώς παρομοιασθεί με «εργαστήριο», στο πλαίσιο του οποίου «παρασκευάζεται» το θεσμικό καθεστώς της πρόσβασης και της κυκλοφορίας των υπηκόων των τρίτων χωρών στο «χώρο Schengen». Η Ελλάδα υπέγραψε τα συμβατικά κείμενα του Schengen στις 6 Νοεμβρίου 1992. Ωστόσο, οι εμπειρογνώμονες των συμβαλλόμενων χωρών, στο πλαίσιο των άτυπων διαδικασιών προετοιμασίας της εφαρμογής της σύμβασης, έχουν επιτελέσει ένα αρκετά ευρύ έργο προς την κατεύθυνση της εναρμόνισης των διοικητικών πρακτικών των συμβαλλομένων χωρών που αφορούν την κυκλοφορία των πολιτών (κοινοτικών και μη κοινοτικών υπηκόων) στο «χώρο Schengen»: τη σύνταξη εγχειριδίου με τον οποίο θα εφοδιαστούν οι εθνικές διοικητικές αρχές για τη διεξαγωγή ελέγχων επί των προσώπων στα εξωτερικά σύνορα· τη σύνταξη κοινών κατευθύνσεων για τη χορήγηση αδειών εισόδου και διαμονής· την έκδοση ομοιόμορφου σήματος για τις άδειες που θα χορηγούν τα συμβαλλόμενα κράτη· την προεργασία για τη λειτουργία του Συστήματος Πληροφόρησης Schengen (: SIS = System d' Information Schengen) – του συγκεντρωτικού και ηλεκτρονικού συστήματος δεδομένων προσωπικής φύσης, με βάση το οποίο θα ασκείται ο έλεγχος επί των μη κοινοτικών αλλά και των κοινοτικών υπηρεσιών κατά τη διέλευση (αντίστοιχα) των εξωτερικών και των εσωτερικών συνόρων της Κοινότητας· τις χωροθετικές προδιαγραφές των αεροδρομίων, ώστε να διευκολύνεται ο έλεγχος των ταξιδιωτών που κυκλοφορούν στο εσωτερικό του «χώρου Schengen».

Μια διακυβερνητικής σύνθεσης Εκτελεστική Επιτροπή είναι το όργανο, το οποίο θα επιλαμβάνεται των ζητημάτων εφαρμογής της σύμβασης (άρθρα 131-133 της σύμβασης). Επίσης, η διοικητική υποστήριξη των εργασιών της

Εκτελεστικής Επιτροπής θα εξασφαλίζεται από τη γενική γραμματεία της Οικονομικής Ένωσης Μπενελούξ που εδρεύει στις Βρυξέλλες.

Η *ad hoc* Ομάδα Μετανάστευσης ιδρύθηκε το 1986 με πρωτοβουλία της Μ. Βρετανίας, κατά την περίοδο που η χώρα αυτή ασκούσε την προεδρία των κοινοτικών οργάνων. Η ομάδα αυτή, όταν συνέρχεται, σε υπουργικό επίπεδο απαρτίζεται από τους υπουργούς Εσωτερικών των κρατών μελών, ενώ σε επίπεδο εμπειρογνομόνων συμμετέχουν κρατικοί αξιωματούχοι που είναι αρμόδιοι για τη μετανάστευση από τρίτες χώρες. Η *ad hoc* Ομάδα Μετανάστευσης διαθέτει μόνιμη γραμματεία που λειτουργεί στο πλαίσιο του Συμβουλίου. Η Επιτροπή μετέχει στις εργασίες της ομάδας με την ιδιότητα του «μέλους».

Στο πλαίσιο της *ad hoc* Ομάδα Μετανάστευσης, τα κράτη μέλη επεξεργάστηκαν και υπέγραψαν – τα δέκα από αυτά –, στις 15.6.1990, την πολυμερή σύμβαση για τον καθορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης παροχής ασύλου, η οποία υποβάλλεται σε ένα από τα κράτη μέλη των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Η σύμβαση αυτή, που αναπαράγει με τις ουσιαστικές διατάξεις της τις διατάξεις των άρθρων 28-39 της σύμβασης του Schengen, υπογράφηκε και από τη Δανία τον Ιούνιο του 1991, καθώς και από τη Μ. Βρετανία την 1.7.1992.

Όσον αφορά τη διακυβερνητική συνεργασία των κρατών μελών στον τομέα της προστασίας της εσωτερικής τους ασφάλειας, εν όψει της κατάργησης των εθνικών ελέγχων επί των προσώπων στα «εσωτερικά σύνορα», ένα μεγάλο μέρος της σύμβασης του Schengen του 1990 είναι αφιερωμένο στα ζητήματα αυτά. Πρόκειται για ολόκληρο τον Τίτλο III της σύμβασης, με τις διατάξεις του οποίου ρυθμίζεται η αστυνομική συνεργασία των συμβαλλομένων κρατών (κεφ. 1), η δικαστική συνεργασία σε ποινικά θέματα (κεφ. 2), η εφαρμογή της αρχής *ne bis in idem* (κεφ. 3), η έκδοση (κεφ. 4), η εκτέλεση ποινικών αποφάσεων (κεφ. 5), η δίωξη του λαθρεμπορίου (κεφ. 6) και η υπό όρους διακίνηση όπλων και πολεμοφοδίων (κεφ. 7). Επίσης, ο Τίτλος IV της σύμβασης αφορά το SIS και ο Τίτλος VI την προστασία των πολιτών από την επεξεργασία των δεδομένων αστυνομικής φύσης που θα γίνεται από το SIS· οι κανόνες της σύμβασης που περιέχονται στους δύο προηγούμενους τίτλους αφορούν τόσο τους πολίτες των συμβαλλομένων κρατών, όσο και τους υπηκόους τρίτων χωρών.

Η ομάδα TREVI ιδρύθηκε το 1975, με σκοπό να συντονίζονται οι πολιτικές και οι ενέργειες των κρατών μελών που αφορούν την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, βαθμιαία δε η δραστηριότητά της επεκτάθηκε στη συνεργασία των κρατών μελών σε όλα τα ζητήματα που σχετίζονται με την εσωτερική ασφάλεια. Στο πλαίσιο της ομάδας TREVI, τα κράτη μέλη προετοιμάζουν το καθεστώς που θα διέπει την Ευγοροί, καθώς και το καθεστώς που θα διέπει την ειδική ευρωπαϊκή αστυνομική μονάδα για την καταπολέμηση του λαθρεμπορίου των ναρκωτικών. Στις διασκέψεις της ομάδας TREVI μετέχουν οι υπουργοί Δικαιοσύνης ή / και Εσωτερικών των Δώδεκα. Το κράτος μέλος που ασκεί ανά εξάμηνο την προεδρία στην Κοινότητα παρέχει τις υπηρεσίες γραμματείας στην ομάδα TREVI. Η Επιτροπή μετέχει στις συνόδους της ομάδας με την ιδιότητα του παρατηρητή.

2.4.2. Το συμβατικό έργο του Schengen

2.4.2.1. Οι κυριότερες διατάξεις της σύμβασης του Schengen του 1990

Αν εξαιρέσουμε τις διατάξεις της σύμβασης του Schengen σχετικά με την παροχή ασύλου (οι διατάξεις αυτές στο μεγαλύτερο μέρος τους είναι πανομοιότυπες με εκείνες της σύμβασης των Δώδεκα), οι υπόλοιπες διατάξεις, μπορούν συνοπτικά να ομαδοποιηθούν σε τρεις κατηγορίες.

➤ Η κοινή πολιτική της χορήγησης αδειών εισόδου και διαμονής στους πολίτες τρίτων χωρών

Με τη σύμβαση του Schengen καθιερώνεται κατ' αρχάς, μια κοινή πολιτική των συμβαλλομένων μερών στα ζητήματα χορήγησης αδειών εισόδου και διαμονής στους υπηκόους τρίτων χωρών (άρθρα 9-17 της σύμβασης). Η εναρμόνιση των εθνικών πολιτικών προβλέπεται να γίνει σε δύο φάσεις. Στην πρώτη φάση θα καθιερωθεί καθεστώς αμοιβαίας αναγνώρισης των εθνικών αδειών, ενώ στη δεύτερη φάση θα εισαχθεί καθεστώς ομοιόμορφης άδειας, η οποία, από οποιοδήποτε συμβαλλόμενο μέρος και αν εκδίδεται, θα ισχύει στα

εδάφη όλων των συμβαλλομένων μερών. Αναλυτικά, σε ό,τι αφορά την ομοιόμορφη άδεια, η σύμβαση περιέχει τις ακόλουθες ρυθμίσεις.

i. Η άδεια διαμονής σύντομης διάρκειας

Υπό τους όρους της σύμβασης του Schengen, ο τύπος της άδειας διαμονής που θα χορηγείται από τα συμβαλλόμενα κράτη θα είναι ομοιόμορφος, θα ισχύει δε για το σύνολο του εδάφους του κράτους που τη χορηγεί. Η επιτρεπόμενη διαμονή δεν θα υπερβαίνει τους τρεις μήνες.

Η ομοιόμορφη άδεια διαμονής είναι δύο ειδών. Πρώτον, άδεια ταξιδιού, που θα ισχύει για μία ή περισσότερες εισόδους, με μέγιστη διάρκεια διαμονής τρεις μήνες ανά εξάμηνο. Δεύτερο, άδεια διέλευσης (transit), που εκδίδεται από ένα κράτος μέλος για να επιτραπεί η διέλευση, για διάστημα που δεν θα υπερβαίνει τις πέντε ημέρες, από το έδαφός του, ενός κατόχου άδειας εισόδου και διαμονής σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος, με σκοπό να μεταβεί σ' αυτό το κράτος.

Η ομοιόμορφη άδεια εκδίδεται, κατά βάση, από το κράτος της κύριας κατεύθυνσης του υπηκόου της τρίτης χώρας.

Ο αλλοδαπός, στον οποίο ένα συμβαλλόμενο κράτος μπορεί να χορηγήσει άδεια διαμονής, οφείλει να πληροί ορισμένες προϋποθέσεις. Μεταξύ αυτών, αναφέρουμε την προϋπόθεσή του, να διαθέτει ένα έγκυρο ταξιδιωτικό έγγραφο της χώρας καταγωγής του, καθώς και να μη θεωρείται από τις αρμόδιες κρατικές αρχές ότι ενδέχεται να θέσει σε κίνδυνο τη δημόσια τάξη, την εθνική ασφάλεια ή τις διεθνείς σχέσεις οποιουδήποτε συμβαλλόμενου κράτους. Εφόσον ένα συμβαλλόμενο κράτος χορηγήσει άδεια διαμονής σε αλλοδαπό, παρόλο που αυτός δεν πληροί τις απαιτούμενες προϋποθέσεις, τότε αυτή η άδεια δεν θα αφορά παρά μόνο το κράτος που τη χορήγησε: το κράτος αυτό οφείλει να ειδοποιεί τα υπόλοιπα συμβαλλόμενα μέρη για την εν λόγω ενέργειά του.

ii. Οι άδειες διαμονής μακράς διάρκειας

Οι άδειες που εκδίδονται για διαμονή μεγαλύτερη των τριών μηνών, εκδίδονται από το κάθε συμβαλλόμενο κράτος, σύμφωνα με τη δική του νομοθεσία. Ο κάτοχος της άδειας, μπορεί να μεταβεί στο κράτος που την εξέδωσε

μέσω του εδάφους άλλου συμβαλλόμενου κράτους, εκτός εάν δεν πληροί την τελευταία από τις προϋποθέσεις που αναφέραμε προηγουμένως, σύμφωνα με τις αρχές του κράτους της προσωρινής διέλευσης.

iii. Η ελεύθερη κυκλοφορία των πολιτών των τρίτων χωρών στο «χώρο Schengen»

Οι πολίτες τρίτων χωρών που διαθέτουν ομοιόμορφη άδεια διαμονής σε ένα συμβαλλόμενο κράτος, μπορούν να κυκλοφορούν ελεύθερα στο έδαφος οποιουδήποτε συμβαλλόμενου κράτους, ενόσω η άδεια είναι έγκυρη (άρθρο 19 §1). Όμως, κάθε αλλοδαπός που υπό τις νόμιμες προϋποθέσεις εισέρχεται στο έδαφος ενός συμβαλλόμενου κράτους, οφείλει να δηλώνει την παρουσία του στις αρμόδιες κρατικές αρχές (άρθρο 22 §1).

Κατά την περίπτωση που παύσουν να πληρούνται οι προϋποθέσεις διαμονής μικρής διάρκειας, μετά την είσοδο στο έδαφος ενός συμβαλλόμενου κράτους, ο κάτοχος της άδειας οφείλει να εγκαταλείψει το σύνολο του «χώρου Schengen», χωρίς καμία προθεσμία (άρθρο 23 §1). Στην περίπτωση που η εκούσια αναχώρησή του δεν επιτευχθεί ή εάν εικάζεται ότι δεν θα συμβεί ή ακόμη εάν η απομάκρυνσή του κρίνεται απαραίτητη για λόγους δημόσιας τάξης και εθνικής ασφάλειας, ο αλλοδαπός οφείλει να απομακρυνθεί σε οποιοδήποτε συμβαλλόμενο κράτος και αν βρίσκεται, σύμφωνα με το οικείο εσωτερικό δίκαιο (άρθρο 23 §3). Η απομάκρυνση θα γίνει προς τη χώρα καταγωγής του ή σε οποιοδήποτε άλλο κράτος μπορεί να γίνει δεκτός (άρθρο 23 §4). Η τελευταία αυτή διάταξη δεν θίγει ούτε τις εθνικές νομοθεσίες που αφορούν την παροχή πολιτικού ασύλου ούτε τη Σύμβαση της Γενεύης σχετικά με το καθεστώς των προσφύγων (άρθρο 23 §5).

Από την άλλη μεριά, ένα συμβαλλόμενο κράτος μπορεί να χορηγήσει άδεια διαμονής σε πολίτη τρίτης χώρας, για τον οποίο έχει ειδοποιηθεί από άλλο συμβαλλόμενο κράτος ότι ο εν λόγω αλλοδαπός δεν πληροί τις προϋποθέσεις διαμονής στο δικό του έδαφος. Η άδεια αυτή δεν μπορεί να χορηγηθεί παρά μόνο για σοβαρούς λόγους (ανθρωπιστικούς ή συνδεδόμενους με διεθνείς υποχρεώσεις) (άρθρο 25 §1). Ακόμη, εάν για έναν πολίτη τρίτης χώρας, ο οποίος ήδη έχει λάβει άδεια εισόδου σε συμβαλλόμενο κράτος, το κράτος αυτό ειδοποιηθεί από άλλο

συμβαλλόμενο μέρος ότι ο εν λόγω αλλοδαπός δεν έχει γίνει δεκτός στο δικό του έδαφος, το πρώτο κράτος οφείλει να εξετάσει το ενδεχόμενο να ανακαλέσει τη χορηγηθείσα άδεια (άρθρο 25 §2).

Τέλος, σε οποιαδήποτε περίπτωση κατά την οποία ένα συμβαλλόμενο κράτος αρνείται να χορηγήσει σε αλλοδαπό άδεια εισόδου και διαμονής, ο ιδιοκτήτης του μεταφορικού μέσου (χερσαίου, εναέριου ή θαλάσσιου) που μετέφερε τον αλλοδαπό στα εξωτερικά σύνορα οφείλει να τον αναλάβει με δικά του έξοδα και ευθύνη (άρθρο 26 §1 εδ. α'). Επίσης ο μεταφορέας οφείλει να ελέγχει εάν ο αλλοδαπός διαθέτει έγκυρα ταξιδιωτικά έγγραφα, ώστε να του επιτραπεί η είσοδος στο έδαφος συμβαλλόμενου κράτους (άρθρο 26 §1 εδ. β'). Κατ' αυτόν τον τρόπο οι μεταφορείς καθίστανται άτυπα «βοηθητικά όργανα» των κάθε εθνικών ελεγκτικών αρχών και υπόκεινται σε κυρώσεις σε περίπτωση πλημμελούς εκπλήρωσης αυτής της υποχρέωσής τους (άρθρο 26 §2). Κυρώσεις θα επιβάλλονται επίσης εναντίον όσων διευκολύνουν, για κερδοσκοπικούς σκοπούς, την είσοδο και τη διαμονή των αλλοδαπών στην επικράτεια (άρθρο 27 §1), ενώ κάθε συμβαλλόμενο μέρος το οποίο πληροφορείται γεγονότα, όπως είναι αυτά της §1 του άρθρου 27, τα οποία συμβαίνουν στο έδαφος άλλου συμβαλλόμενου μέρους, το γνωστοποιεί σε αυτό το συμβαλλόμενο μέρος (άρθρο 27 §2).

➤ **Η αστυνομική, δικαστική και τελωνειακή συνεργασία**

i. Η αστυνομική συνεργασία (άρθρα 39-47)

Ένας γενικός κανόνας που διέπει την αστυνομική συνεργασία των συμβαλλομένων κρατών, είναι ότι κάθε συμβαλλόμενο μέρος δεσμεύεται να επιτρέψει στις αστυνομικές υπηρεσίες του, μέσα στα όρια της εσωτερικής νομοθεσίας και των αρμοδιοτήτων αυτών των υπηρεσιών, να συνδράμουν τις αστυνομικές υπηρεσίες κάθε άλλου μέρους, όταν η συνδρομή αυτή ζητηθεί με σκοπό την πρόληψη ποινικά κολάσιμων πράξεων ή τη διεξαγωγή έρευνας για τέτοιου είδους πράξεις.

Μεταξύ των υπολοίπων διατάξεων του κεφαλαίου, της σύμβασης του Schengen, που αφορά την αστυνομική συνεργασία, επισημαίνουμε εκείνες που

αφορούν τη διασυνοριακή καταδίωξη των προσώπων που διώκονται για αξιόποινες πράξεις. Η διασυνοριακή καταδίωξη δεν μπορεί να γίνει παρά μόνο για σοβαρά εγκλήματα, που περιγράφονται αναλυτικά στη σύμβαση. Επίσης στο άρθρο 4 §9 της σύμβασης ορίζει ότι κάθε συμβαλλόμενο μέρος κατά την υπογραφή της σύμβασης πρέπει να καταθέτει δήλωση, με την οποία θα ορίζει τις λεπτομέρειες της άσκησης της διασυνοριακής καταδίωξης στο έδαφός του από τις αστυνομικές υπηρεσίες των συμβαλλομένων μερών, με τα οποία έχει κοινά σύνορα.

ii. Η αμοιβαία δικαστική συνδρομή

Η αμοιβαία δικαστική συνδρομή των συμβαλλομένων μερών διευκρινίζεται στα άρθρα 48-53 της σύμβασης. Μεταξύ των θεμάτων στα οποία εκτείνεται είναι οι παραβάσεις διοικητικών κανονισμών που δίνουν αφορμή σε ποινική δίωξη (άρθρο 49), το έργο επιτροπών εκτίμησης για τη διενέργεια κατασχέσεων (άρθρο 51) και φυσικά, τα ζητήματα έκδοσης (άρθρα 59-66).

iii. Η τελωνειακή συνεργασία

Τα συμβαλλόμενα μέρη δεσμεύονται να λαμβάνουν τα μέτρα διοικητικής ή ποινικής φύσης που κρίνονται απαραίτητα για την πρόληψη και την καταστολή της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών, την ενίσχυση των ελέγχων κατά την κυκλοφορία των προσώπων και των εμπορευμάτων, καθώς και των ελέγχων επί των μέσων μεταφορών. Ανάλογα μέτρα δεσμεύονται να λαμβάνουν τα συμβαλλόμενα μέρη και σε ό,τι αφορά τη διασυνοριακή κίνηση των όπλων.

➤ Το «Σύστημα Πληροφόρησης Schengen»

Μια αρκετά εκτεταμένη ενότητα διατάξεων της σύμβασης του Schengen αφορά τη δημιουργία του Συστήματος Πληροφόρησης Schengen (άρθρα 92-119). Η σύμβαση προβλέπει ότι, χάρη σε μια αυτοματοποιημένη διαδικασία υποβολής ερωτημάτων από κάθε συμβαλλόμενο κράτος προς την κεντρική μονάδα επεξεργασίας δεδομένων του συστήματος, οι ενδιαφερόμενες εθνικές αρχές θα μπορούν να έχουν στη διάθεσή τους στοιχεία προσωπικής φύσης των διακινούμενων πολιτών (των συμβαλλομένων κρατών, όπως και τρίτων χωρών),

ώστε να ασκούν ευχερέστερα τον έλεγχο και τις επιβαλλόμενες έρευνες κατά τη διέλευση των συνόρων.

Οι διατάξεις της σύμβασης θεσπίζουν εγγυήσεις για τα δικαιώματα των πολιτών σε ό,τι αφορά τη χρησιμοποίηση των δεδομένων προσωπικής φύσης που θα περιέχονται στο SIS.

Επισημαίνουμε, τέλος, ότι μία από τις θεμελιώδεις αρχές λειτουργίας του SIS είναι ότι κάθε συμβαλλόμενο μέρος είναι ο «ιδιοκτήτης» των δεδομένων που περιέχονται στο «εθνικό μέρος» του συστήματος, καθώς και ότι κάθε συμβαλλόμενο μέρος είναι ελεύθερο να αποφασίζει για την εγγραφή των στοιχείων ενός προσώπου στο σύστημα, αλλά και να καθορίζει τις κατηγορίες των αποδεκτών των πληροφοριών αυτών.

2.4.2.2. Τα προβλήματα κατά την προετοιμασία της εφαρμογής της σύμβασης του Schengen

Η σύμβαση του Schengen έχει προκαλέσει έντονες συζητήσεις και αντιπαράθεσεις στα κράτη μέλη της Κοινότητας που μετέχουν σε αυτή. Ο ομότιμος καθηγητής της Σορβόνης και μέλος του Συνταγματικού Συμβουλίου της Γαλλίας κ. Jacques Robert συνοψίζει τους προσανατολισμούς των επικριτών της σύμβασης, κατατάσσοντάς τους στην κατηγορία εκείνων που πιστεύουν ότι «θα καταστήσει διάτρητα τα εξωτερικά και τα εσωτερικά σύνορα από τα μεταναστευτικά ρεύματα που προέρχονται από τρίτες χώρες και θα ανοίξει τις πόρτες σε αληθινά δίκτυα παράνομης μετανάστευσης» και εκείνων που πιστεύουν ότι η σύμβαση δημιουργεί μια «Ευρώπη – οχυρό» απέναντι στους πολίτες των τρίτων χωρών.

Αντίθετα, η έκθεση του Βέλγου σοσιαλιστή ευρωβουλευτή κ. Lode van Outrive για την εφαρμογή των συμφωνιών του Schengen αξιολογεί κατά τρόπο διαφορετικό τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της σύμβασης του 1990. Κατά την έκθεση του εισηγητή, δεν πρέπει να υποτιμάται η δυνατότητα την οποία διανοίγει η σύμβαση σχετικά με την καταπολέμηση της διεθνούς εγκληματικότητας και τον συντονισμό των συστημάτων αστυνόμευσης που μπορεί να προκύψει με τη συνεργασία των αστυνομικών αρχών. Παράλληλα, οι διαδικασίες που καθιερώνει η σύμβαση σχετικά με την ευθύνη του κράτους που

είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης ασύλου (υπενθυμίζουμε ότι οι διαδικασίες αυτές είναι κατ' ουσία ταυτόσημες με εκείνες της σύμβασης των Δώδεκα, στην οποία θα αναφερθούμε στη συνέχεια), θεωρούνται ότι είναι σαφείς και ότι θεσπίζουν ενιαίες προϋποθέσεις αποδοχής της εξέτασης αιτήσεων παροχής ασύλου. Εξέλιξη, επίσης, συνιστά κατά την έκθεση το γεγονός ότι δίνεται η δυνατότητα να αυξηθεί η αμοιβαία νομική συνδρομή μεταξύ των αρχών των συμβαλλομένων κρατών. Από την άλλη μεριά, μεταξύ των αντιρρήσεων που διατυπώνει ο εισηγητής ως προς τη σύμβαση του Schengen είναι ότι, ενώ βασικό στόχο της αποτελεί η διευκόλυνση της διασυνοριακής κυκλοφορίας στο «χώρο Schengen», στην πράξη δημιουργείται ένα πλέγμα νομικών και αστυνομικών μέτρων που παρεμποδίζουν την κυκλοφορία των προσώπων.

Ιδιαίτερα προβλήματα υπήρξαν στην Ολλανδία και τη Γαλλία. Η κύρωση της σύμβασης του Schengen του 1990 από τα νομοθετικά σώματα της Ολλανδίας ήταν η αφορμή για να διατυπωθούν, από την ίδια την ολλανδική κυβέρνηση τον Φεβρουάριο 1992, αντιρρήσεις σχετικά με το δημοκρατικό έλλειμμα που χαρακτηρίζει τις διαδικασίες επεξεργασίας της σύμβασης. Εξάλλου, αυτό το χαρακτηριστικό γνώρισμα των εν λόγω διαδικασιών επεσήμανε λίγους μήνες αργότερα η έκθεση του Ευρωβουλευτή Lode van Outrive.

Ακόμη, τον Ιανουάριο του 1991, μέλη της γαλλικής Εθνοσυνέλευσης προσέφυγαν στο Συνταγματικό Συμβούλιο της χώρας με το επιχείρημα ότι επειδή – κατά την κρίση τους – συγκεκριμένη διάταξη της σύμβασης είναι αντίθετη προς το γαλλικό Σύνταγμα, η κυβέρνηση δεν μπορεί να εγκρίνει την οριστική σύναψη της σύμβασης παρά μόνο κατόπιν συνταγματικής αναθεώρησης.

2.4.3. Η σύμβαση για τον «καθορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης παροχής ασύλου, η οποία υποβάλλεται σε ένα από τα κράτη μέλη των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων» και οι πολιτικές για το άσυλο των κρατών μελών

2.4.3.1. Οι ρυθμίσεις της σύμβασης των Δώδεκα

Ως αιτούντα για την παροχή ασύλου, η σύμβαση χαρακτηρίζει τον αλλοδαπό, ο οποίος ζητά από ένα κράτος μέλος την προστασία της Σύμβασης της Γενεύης της 28^{ης} Ιουλίου 1951, σχετικά με το καθεστώς των προσφύγων, επικαλούμενος την ιδιότητα του πρόσφυγα κατά την έννοια του άρθρου 1 της Σύμβασης της Γενεύης, όπως αυτό τροποποιήθηκε από το Πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης του 1967 (άρθρο 1 §1(β)). Κεντρικής σημασίας θεσμός της σύμβασης, όπως δηλώνεται και από τον τίτλο της, είναι ο καθορισμός του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση μιας αίτησης ασύλου. Κατά το άρθρο 5 §1, ως τέτοιο θεωρείται εκείνο που χορήγησε άδεια διαμονής. Σε περίπτωση που έχουν χορηγηθεί άδειες διαμονής από περισσότερα κράτη μέλη, υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης ασύλου είναι το κράτος μέλος που χορήγησε την άδεια μεγαλύτερης διάρκειας ή, όταν η διάρκεια όλων των αδειών είναι η ίδια, είναι υπεύθυνο το κράτος μέλος που χορήγησε την άδεια με τη μεταγενέστερη ημερομηνία λήξης (άρθρο 5 §3(α)).

Κατά το άρθρο 3 §1 της σύμβασης, τα κράτη μέλη διασφαλίζουν απλώς την εξέταση κάθε αίτησης παροχής ασύλου οποιουδήποτε αλλοδαπού, χωρίς να υποχρεώνονται να χορηγούν στον αιτούντα άδεια εισόδου και διαμονής – προσωρινής έστω – στο έδαφός τους. Κατά συνέπεια, η σύμβαση δεν εγγυάται την προστασία του λεγόμενου «εδαφικού ασύλου» και η κατάθεση αίτησης ασύλου από έναν αλλοδαπό δεν τον προστατεύει από τον κίνδυνο να απελαθεί σε περίπτωση απορριπτικής απόφασης σχετικά με την αίτησή του.

Ακόμη, η σύμβαση καθιερώνει ένα σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των κρατών μελών, σκοπός του οποίου είναι να ελέγχεται από τις αρμόδιες εθνικές αρχές εάν ο αιτών έχει υποβάλλει, ταυτόχρονα ή διαδοχικά, περισσότερες αιτήσεις παροχής ασύλου σε κράτη μέλη (άρθρα 14 και 15).

Το σύστημα καθορισμού του υπεύθυνου για την εξέταση αίτησης ασύλου κράτους μέλους είναι αρκετά περίπλοκο. Για τον λόγο αυτόν η σύμβαση προβλέπει ότι η εξέταση οφείλει να περατώνεται «έγκαιρα» (άρθρο 10 §1(β)). Επίσης, επειδή η διαδικασία μπορεί να καθυστερήσει εξαιτίας δυσχερειών που ενδέχεται να ανακύψουν κατά την εφαρμογή της σύμβασης, κατά το άρθρο 18 οφείλει να ιδρυθεί επιτροπή που θα αποτελείται από έναν αντιπρόσωπο κάθε κράτους μέλους, αποστολή της οποίας θα είναι να εξετάζει, εφόσον το ζητήσουν ένα ή περισσότερα κράτη μέλη, οποιοδήποτε θέμα σχετικά με την ερμηνεία και την εφαρμογή της σύμβασης (άρθρο 18 §2 εδ. α').

2.4.3.2. Προβλήματα και εναρμόνιση των πολιτικών για το άσυλο των κρατών μελών

Ο σκοπός της σύμβασης των Δώδεκα είναι η αντιμετώπιση του φαινομένου της υποβολής αιτήσεων παροχής ασύλου «σε τροχιά», σε περισσότερα δηλαδή του ενός κράτη: την πρακτική αυτή ακολουθούν οι αιτούντες πολιτικό άσυλο υπήκοοι τρίτων χωρών, με την προσδοκία ότι η αίτησή τους θα γίνει δεκτή σε κάποιο από τα κράτη, στα οποία την έχουν υποβάλλει.

Το φαινόμενο αυτό βαίνει παράλληλα με εκείνο της πολύ μεγάλης αύξησης, στη διάρκεια των τελευταίων χρόνων, του αριθμού των αιτήσεων παροχής ασύλου από τα κράτη μέλη της Κοινότητας. Μεταξύ 1983 και 1989, οι αιτήσεις που υποβλήθηκαν στα κράτη μέλη από 60.000 έφθασαν τις 260.000. Το 1991 και ενώ ο αριθμός των αιτήσεων έφθασε τις 321.500, σύμφωνα με τα στοιχεία της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους πρόσφυγες, οι πολίτες τρίτων χωρών που ζήτησαν άσυλο ήταν, ως ποσοστό επί του εθνικού πληθυσμού, 0,33% για τη Γερμανία, 0,15% για την Ολλανδία, 0,09% για τη Δανία, 0,08% για τη Γαλλία και τη Μ. Βρετανία, 0,05% για την Ιταλία, 0,04% για το Βέλγιο και την Ελλάδα και 0,02% για την Ισπανία. Το φαινόμενο αυτό της εκρηκτικής αύξησης του αριθμού των αιτήσεων παροχής ασύλου, αντιμετωπίζεται σε κάθε κράτος μέλος ξεχωριστά με ομοιόμορφο όμως τρόπο: με την απόρριψη του μεγαλύτερου μέρους των αιτήσεων που υποβάλλονται. Αυτό θα συμβεί με τον καθορισμό των κριτηρίων και των προϋποθέσεων βάσει των οποίων ορισμένες αιτήσεις θα χαρακτηρίζονται «εμφανώς αβάσιμες», που η διεκπεραίωσή

τους από τις αρμόδιες κρατικές αρχές θα γίνεται με ταχύτητα και θα καταλήγει στην άμεση απέλαση του αιτούντος.¹²

2.5. ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΤΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ: ΠΡΟΣ ΕΝΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΠΟΙΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΜΙΑ ΚΟΙΝΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΝΑΝΤΙ ΤΩΝ ΤΡΙΤΩΝ ΧΩΡΩΝ;

Το ζήτημα της αντιμετώπισης των μεταναστευτικών μετακινήσεων από τον αναπτυσσόμενο προς τον αναπτυγμένο κόσμο είναι παγκόσμιο. Από στόχους ανάλογους με αυτούς των κρατών μελών της Κοινότητας, σχετικά με τη διακοπή του μεταναστευτικού ρεύματος, διαπνέονται οι κυβερνήσεις όλων σχεδόν των χωρών του αναπτυγμένου κόσμου: των ευρωπαϊκών χωρών που δεν είναι ακόμη μέλη της Κοινότητας, των Ηνωμένων Πολιτειών κ.λπ., και αυτής ακόμη της Ιαπωνίας, που από «παραδοσιακά ξενόφοβη» χώρα έχει μετατραπεί κατά την τελευταία δεκαετία σε χώρα υποδοχής μεταναστών. Κατά συνέπεια, δεν απομένει παρά να διαμορφώσουμε μια κοινή μεταναστευτική πολιτική, κύριος στόχος της οποίας θα είναι η αναγκαιότητα να επιστρατευθούν τα πλούσια έθνη σε παγκόσμια κλίμακα, ώστε κατ' αυτόν τον τρόπο να αντιμετωπισθούν οι μεταναστευτικές πιέσεις από τον αναπτυσσόμενο κόσμο. Οι κυβερνήσεις και η Κοινότητα πρέπει να συμπράξουν στη θέσπιση μιας διεθνούς νομοθεσίας παγκόσμιας εμβέλειας, κατά το υπόδειγμα της GATT (Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου): στη θέσπιση της GAMP (General Agreement on Migration Policy = Γενική Συμφωνία Μεταναστευτικής Πολιτικής), έργο της οποίας θα είναι μια «συμπεφωνημένη αναδιανομή» της απασχόλησης σε παγκόσμια κλίμακα και στόχοι της η μείωση των διαφορών στα εθνικά εισοδήματα δια μέσου της οικονομικής μεγέθυνσης στις χώρες δυνητικής μετανάστευσης, η δημιουργία πρόσθετων θέσεων απασχόλησης στις χώρες προέλευσης των μεταναστών και η υποστήριξη των προσπαθειών σταθεροποίησης των δημοκρατικών πολιτικών καθεστώτων αυτών των χωρών.¹³

¹² Θ. Χριστοδουλίδης – Κ. Στεφάνου (επιμ.), *Η Συνθήκη...*, ό.π., σ. 362.

¹³ Θ. Χριστοδουλίδης – Κ. Στεφάνου (επιμ.), *Η Συνθήκη...*, ό.π., σ. 384.

Κεφάλαιο 3

ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΛΛΟΔΑΠΟΥΣ ΜΕΧΡΙ ΤΗ Σ.Ε.Ε.

3.1. ΓΕΝΙΚΑ

Μέχρι τη Σ.Ε.Ε., η εξέλιξη των δικαιωμάτων των αλλοδαπών μέσα από τις διεθνείς συμβάσεις δεν υπήρξε εντυπωσιακή. Από νομολογιακή όπως πλευρά, επισημάνουμε την ολοένα φιλελεύθερη έναντι των αλλοδαπών επικουρία των οργάνων της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Το καίριο ζήτημα, το οποίο πολύ συχνά λησμονούν οι νομοθέτες και οι κρατικοί λειτουργοί είναι ότι ο αλλοδαπός, είτε νομίμως, είτε παρανόμως βρίσκεται στο έδαφος του κράτους, είναι άνθρωπος. Έχει τα αυτά θεμελιώδη ατομικά δικαιώματα με τους πολίτες του κράτους. Η δε ενδεχόμενη διαφοροποίηση αφορά σε καταστάσεις και δραστηριότητες του αλλοδαπού πέρα των θεμελιωδών ατομικών δικαιωμάτων.

3.2. ΕΙΣΟΔΟΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΜΟΝΗ

3.2.1. Ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων

Ήδη κατά τον 17^ο αιώνα ο Francisco de Vittoria είχε εξαγγείλει την αρχή της ελευθεροκοινωνίας των ανθρώπων. Η αρχή αυτή, δεν πέρασε ακόμη στο θετικό δίκαιο, αφού η είσοδος και παραμονή των αλλοδαπών εξακολουθεί να βρίσκεται στην κυριαρχική αρμοδιότητα του κράτους. Μπορεί όμως να λεχθεί ότι κατά τα τελευταία 50 χρόνια το διεθνές δίκαιο έχει αρχίσει να ελέγχει και συνεπώς να περιορίζει τη διακριτική ευχέρεια των κρατών, όχι τόσο στην είσοδο, όσο στην έξοδο των αλλοδαπών. επίσης, έχουν πια κατοχυρωθεί διεθνώς τα θεμελιώδη ατομικά δικαιώματα όλων των προσώπων που βρίσκονται υπό τη δικαιοδοσία του

κράτους και συνεπώς οι αλλοδαποί, νομίμως ή μη ευρισκόμενοι στο έδαφος του κράτους, χαίρουν των αυτών ατομικών δικαιωμάτων, όπως και οι ημεδαποί.

Με εξαίρεση τις διμερείς ή πολυμερείς συμβάσεις, δεν υπάρχει εθιμικός κανόνας που να υποχρεώνει τα κράτη να δέχονται αλλοδαπούς στο έδαφός τους. Η διακίνηση των προσώπων από κράτος σε κράτος γίνεται επειδή εξυπηρετεί ποικίλες ανάγκες σ' ένα κόσμο ολοένα αλληλοεξαρτώμενο. Αντίθετα, κατά το σύγχρονο διεθνές δίκαιο είναι παράνομη η απαγόρευση εισόδου σε πολίτες του κράτους. Επίσης, για τα κράτη μέλη της ευρωπαϊκής Ενώσεως, η ελεύθερη διακίνηση των υπηκόων τους στο χώρο της Ενώσεως αποτελεί μια από τις βασικές αρχές της ενοποιήσεως. Απαγόρευση εισόδου και παραμονής κοινοτικού υπηκόου θα πρέπει να στηρίζεται σε συγκεκριμένους λόγους που ελέγχονται από τα κοινοτικά όργανα. Ως προς τους άλλους αλλοδαπούς, η διακριτική ευχέρεια έχει βέβαια τα όριά της και η αυθαίρετη, χωρίς εύλογη αιτία, γενική απαγόρευση εισόδου και παραμονής μπορεί να θεωρηθεί ως πράξη μη φιλική και να δημιουργήσει προβλήματα στις διμερείς σχέσεις με τρίτα κράτη. Δεν ελέγχεται όμως δικαστικώς.¹⁴

3.2.1. Ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων

3.2.1.1. Η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων ως δικαίωμα προστατευόμενο από την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Τα άρθρα της Σύμβασης που έχουν γίνει αντικείμενο νομολογιακής επεξεργασίας είναι, κυρίως, τα άρθρα 3, 5 και 8. Το άρθρο 3, που αφορά την απαγόρευση των βασανιστηρίων και της απάνθρωπης και εξευτελιστικής συμπεριφοράς, αποτελεί σήμερα ένα φραγμό στην ελευθερία των κρατών μελών της να απελαύνουν ή να εκδίδουν ή ακόμα και να αρνούνται την είσοδο στη χώρα, σε άτομα τα οποία, εάν επέστρεφαν στη χώρα τους, θα γίνονταν αντικείμενα παραβίασης της απαγόρευσης του άρθρου 3. Με άλλα λόγια, μια *lato sensu* ερμηνεία του άρθρου 3 εξασφαλίζει τους αλλοδαπούς και υποχρεώνει το

¹⁴ Ε. Ρουκούνας, Διεθνής Προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Βιβλιοπωλείον της «ΕΣΤΙΑΣ», Αθήνα 1995, σ. 231.

κράτος σε μη αποπομπή. Η νομολογία απαιτεί, φυσικά, την ύπαρξη αντικειμενικού κινδύνου στην περίπτωση που ο αλλοδαπός θα επέστρεφε στη χώρα του, με την τεκμηρίωση πραγματικών συνθηκών διακινδύνευσης, λόγω εμπλοκής του αλλοδαπού σε δραστηριότητες και καταστάσεις, που τον καθιστούν ευάλωτο.

Το άρθρο 5, που αφορά την προσωπική ελευθερία και ασφάλεια, παρέχει ορισμένες διαδικαστικές εγγυήσεις για τους αλλοδαπούς, ως προς τον τρόπο της αποπομπής τους, ή της απαγόρευσης εισόδου τους στο κράτος μέλος. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό ότι η σχετική νομολογία δεν έχει αποδεχθεί ότι το καθεστώς των διεθνών ζωνών transit, που ορισμένες ευρωπαϊκές χώρες έχουν εφαρμόσει για να αποφύγουν μακρές διαδικασίες απομάκρυνσης και εφαρμογή των διαδικαστικών εγγυήσεων που προβλέπονται από εσωτερικούς νόμους και από τη Σύμβαση, αποκλείει την επίκληση του άρθρου 5. Με άλλα λόγια, η νομολογία δεν έχει δεχθεί ότι η παραμονή των αλλοδαπών στις ζώνες αυτές ταυτίζεται με παραμονή τους σε *no man's land*, που θα είχε ως συνέπεια τη μη εφαρμογή της Σύμβασης (η οποία, βεβαίως, εφαρμόζεται μόνον όταν το κράτος μέρος έχει δικαιοδοσία πάνω στα πρόσωπα των αλλοδαπών).

Το άρθρο 8, που αφορά, *inter alia*, την προστασία της ατομικής και οικογενειακής ζωής, έχει κι αυτό εξελιχθεί νομολογιακά σε μια ασπίδα προστασίας των αλλοδαπών. Σε περιπτώσεις που ένας αλλοδαπός έχει συνδέσει την τύχη του με το έδαφος ενός κράτους μέλους, είτε λόγω γάμου με άτομο της εθνικότητας του κράτους ή με άτομο που μόνιμα διαμένει στο κράτος και με το οποίο (και τα οποία) συνδέεται με συγγενικό δεσμό που θα διασπασθεί αν ο αλλοδαπός αποπεμφθεί, τότε η προστασία της οικογενειακής ζωής παρεμβαίνει για να παρεμποδίσει την έξοδο. Ο ίδιος σεβασμός οφείλεται και για την ατομική ή ιδιωτική ζωή ενός αλλοδαπού, σε περιπτώσεις που, επίσης, έχει συνδέσει στενά τη ζωή του με τη χώρα παραμονής του. Και για τις δύο περιπτώσεις, η νομολογία είναι πια αρκετά συστηματική και εξειδικευμένη και προβλέπει για μια πληθώρα περιπτώσεων, που δεν οδηγούν όλες, φυσικά, στην εξασφάλιση της παραμονής του αλλοδαπού σ' ένα κράτος μέλος.

Τέλος, θα πρέπει να αναφερθούμε συνοπτικά στα άρθρα των πρόσθετων Πρωτοκόλλων, τα οποία αφορούν τους αλλοδαπούς. Το άρθρο 4 του 4^{ου} Πρωτοκόλλου απαγορεύει τη συλλογική απέλαση αλλοδαπών, πράγμα που,

βεβαίως, επιτρέπει *a contrario*, την εξατομικευμένη απέλαση, η οποία προϋποθέτει την κατά περίπτωση μελέτη κάθε υπόθεσης πριν από την απέλαση. Το άρθρο 1 του 7^{ου} Πρωτοκόλλου ορίζει τις προϋποθέσεις της απέλασης, η οποία, σύμφωνα με τη νομολογία, αποτελεί αυτόνομο όρο και μπορεί κατά συνέπεια, να αναφέρεται σε οποιαδήποτε απομάκρυνση αλλοδαπού από ένα κράτος μέρος.¹⁵

3.2.2. Το διαβατήριο

Για τη διακίνηση των προσώπων από κράτος σε κράτος, χρησιμοποιείται δημόσιο ταξιδιωτικό έγγραφο, το διαβατήριο, που εκδίδεται από τις αρχές προς το σκοπό υποδηλώσεως της ταυτότητας του φέροντος και χρησιμοποιείται κατά τη διέλευση από τα σύνορα και την παραμονή στην αλλοδαπή. Το διαβατήριο δεν συνεπάγεται δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας σε τρίτα κράτη. Αποτελεί *prima facie* τεκμήριο της ιθαγένειας και πάντως συνιστά επαρκή απόδειξη για την άσκηση της διπλωματικής προστασίας από το κράτος ιθαγένειας του φέροντος. Αποτελεί επίσης τεκμήριο, ότι ο φέρων θα επανέλθει στο κράτος χορηγήσεως.

Κάθε κράτος έχει δικαίωμα να αρνείται διαβατήριο α) μη αναγνωρισμένου κράτους, β) που φέρει σφραγίδα εισόδου σε μη αναγνωρισμένο κράτος, γ) κράτους με το οποίο βρίσκεται σε εμπόλεμο κατάσταση, δ) που δεν πληροί τις συνήθειες ελάχιστες απαιτήσεις ταυτότητας του προσώπου (ονοματεπώνυμο, φωτογραφία, ηλικία, τόπος διαμονής, χρονική ισχύς). Τα στοιχεία αυτά πρέπει να είναι γραμμένα σε γλώσσα κατανοητή από τις αρχές του κράτους υποδοχής.

Ειδικές διακρατικές συμφωνίες καταργούν τη χρήση διαβατηρίων κατά τη διακίνηση στα εδάφη των συμμετεχόντων κρατών και αρκούνται στην επίδειξη δελτίων ταυτότητας. Αυτό συμβαίνει με τους πολίτες των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ενώσεως. Ως προς τα τρίτα κράτη, η Ένωση, για να τονίσει τον ενοποιητικό της χαρακτήρα, έχει υιοθετήσει ενιαίο τύπο (πορφυρού) διαβατηρίου, αλλά αυτό δεν συνεπάγεται νομικές συνέπειες. Όταν ισχύσει το καθεστώς της «Ευρωπαϊκής Ιθαγένειας» κατ' εφαρμογή (ή και πέρα) της Συνθήκης του Maastricht, τότε το «ευρωπαϊκό διαβατήριο» θα αποκτήσει άλλη υπόσταση.

¹⁵ Χ. Ροζάκης, Η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων ως δικαίωμα προστατευόμενο από την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Βιβλιοπωλείον της «ΕΣΤΙΑΣ», Αθήνα 1995, σ. 208.

Για την είσοδο σε ξένο κράτος απαιτείται θεώρηση (visa) του διαβατηρίου, πράγμα που σημαίνει ότι οι αρχές του κράτους υποδοχής έχουν στοιχειωδώς γνώση πως θα το επισκεφθεί ο φέρων το διαβατήριο, όπως επίσης τους λόγους της επισκέψεως, συναινούν και καθορίζουν τη διάρκεια παραμονής. Η πράξη θεώρησης είναι μετακλητή, αλλά στην περίπτωση αυτή πρέπει να αιτιολογείται. Με πληθώρα διμερών ή πολυμερών συμφωνιών έχει αμοιβαίως, καταργηθεί η θεώρηση των διαβατηρίων για βραχείας διάρκειας διακίνησης μεταξύ υπηκόων των συμβαλλομένων κρατών.¹⁶

3.3. ΕΠΑΝΑΠΡΟΩΘΗΣΗ ΑΛΛΟΔΑΠΟΥ (Refoulement)

Ο αλλοδαπός που εισέρχεται παράνομα (κάτοχος ή όχι διαβατηρίου, χωρίς θέληση ή με πλαστό διαβατήριο) στο έδαφος του κράτους παραβιάζει τον ποινικό νόμο και υπόκειται σε επαναπροώθηση (refoulement). Η επαναπροώθηση είναι μέτρο που λαμβάνεται από τις αστυνομικές αρχές και συνίσταται στην εν θερμώ αποπομπή του παρανόμως εισελθόντος αλλοδαπού προς το έδαφος του κράτους προελεύσεως (όχι αναγκαία ιθαγένειας ή διαμονής).

Κατά τις τελευταίες δεκαετίες τα τριτοκοσμικά κράτη, όπως πρόσφατα και εκείνα της κεντρικής και ανατολικής Ευρώπης) έχουν εξαπολυθεί σε μια συντονισμένη προσπάθεια γενικεύσεως της ακριβώς αντίθετης αρχής, εκείνης της μη επαναπροωθήσεως (non-refoulement), αρχής που ισχύει για τους πρόσφυγες κατά τα προβλεπόμενα από τη Σύμβαση της Γενεύης του 1951 περί των προσφύγων. Η επιχειρηματολογία υπέρ της γενικεύσεως της αρχής της μη επαναπροωθήσεως σε όφελος οποιουδήποτε παρανόμως εισερχομένου αλλοδαπού, στηρίζεται κυρίως σε ανθρωπιστικούς λόγους και στον ενδεχόμενο κίνδυνο, ο επαναπροωθούμενος αλλοδαπός να υποστεί βασανισμούς ή ταπεινωτική μεταχείριση στο κράτος προς το οποίο επαναπροωθείται. Ήδη τα όργανα της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων έχουν προσχωρήσει στην άποψη ότι, είτε νόμιμα είτε παράνομα εισερχόμενος αλλοδαπός δεν επαναπροωθείται και δεν απελαύνεται, εάν υπάρχουν βάσιμοι

¹⁶ Ε. Ρουκούνας, *Διεθνής...*, ό.π., σ. 234.

λόγοι ότι θα κινδυνεύσει να υποστεί βασανισμούς ή ταπεινωτική μεταχείριση στο άλλο κράτος. Αυτό προβλέπουν άλλωστε η Σύμβαση της Γενεύης (1951) περί των προσφύγων και η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά των βασανιστηρίων (1984).¹⁷

3.4. ΑΠΕΛΑΣΗ ΑΛΛΟΔΑΠΟΥ (Expulsion, Deportation)

Απέλαση είναι η πράξη της διοικήσεως με την οποία διατάσσεται για λόγους δημοσίας τάξεως, ασφαλείας, δημοσίων ηθών, η αναχώρηση αλλοδαπού που βρίσκεται νόμιμα ή παράνομα στο έδαφος του κράτους. Ακόμη, ο απελαυνόμενος δικαιούται να γνωρίζει τους λόγους της απελάσεως και να επιχειρήσει την ακύρωσή της δι' αντιπροσώπου. Σε μερικές περιπτώσεις (δημόσια τάξη, εθνική ασφάλεια), η προσφυγή του ενδιαφερομένου δεν έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα (πρβλ. άρθρ. 1 παρ. 2 του Πρωτοκόλλου αριθμ. 7 στην ΕΣΔΑ). Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση Εγκαταστάσεως του 1955 (Ελλάδα ν.δ. 4429/1964) ορίζει περιοριστικά τους λόγους απελάσεως, αλλά η έννοια της δημοσίας τάξεως και τα χρηστά ήθη καθορίζονται κατά τη Σύμβαση από τα όργανα του κράτους που αποφασίζει την απέλαση. Πρέπει να σημειωθεί, ότι προκειμένου περί υπηκόων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων από αρκετό καιρό έχει ταχθεί υπέρ ενιαίας έννοιας της δημοσίας τάξεως και συνεπώς η ελεύθερη εκτίμηση από κάθε κράτος περιορίζεται μόνο στους υπηκόους τρίτων κρατών. Σύντομη συγκριτική έρευνα των ευρωπαϊκών νομοθεσιών εντοπίζει έξι κυρίως λόγους απελάσεως αλλοδαπού: 1) παράνομη είσοδος (εάν όμως συλληφθεί κατά την παράνομη είσοδο ή αμέσως μετά δεν απαιτείται πράξη απελάσεως), 2) παραβίαση των όρων παραμονής (απασχόληση χωρίς άδεια), ή λήξη της άδειας παραμονής που χορηγήθηκε για ειδικούς λόγους (τουρισμός, σπουδές, εργασία ορισμένου χρόνου), 3) ανάμειξη σε εγκληματικές ενέργειες, 4) ανάμειξη σε πολιτικές δραστηριότητες που αντίκεινται στη δημόσια τάξη, 5) επιβάρυνση του κοινωνικού συνόλου λόγω αλητείας, 6) καταδικαστική απόφαση που απαγγέλλει την απέλαση ως παρεπόμενη ποινή. Ο έλεγχος της νομιμότητας

¹⁷ Ε. Ρουκούνας, *Διεθνής ...*, ό.π., σ.235.

της απελάσεως περιλαμβάνει την εκτίμηση της σχέσης μεταξύ αιτιολογίας της απελάσεως και πραγματικών περιστάσεων.

Σχετικά με την εκτέλεση της απελάσεως γίνεται γενικά δεκτό πως πρέπει να δίδεται εύλογος χρόνος στον αλλοδαπό για την αναχώρησή του, να ειδοποιούνται οι προξενικές αρχές του κράτους ιθαγενείας του και η αστυνομία να μην προβαίνει σε ενέργειες βάνουσε ή ταπεινωτικές σε βάρος του.

3.5. ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΕΞΟΔΟΥ

Στο ζήτημα της εξόδου, ως τώρα αντιστρέφονταν οι όροι μεταξύ ημεδαπού και αλλοδαπού. Υποστηριζόταν δηλαδή, ότι κατά το εθιμικό διεθνές δίκαιο, ο αλλοδαπός ήταν εκείνος που είχε αναφαίρετο δικαίωμα εξόδου, ενώ για τον ημεδαπό, συναλλαγματικοί λόγοι ή κίνδυνοι ομαδικής αναχωρήσεως, επιτρέπουν να λαμβάνονται μέτρα χρονικώς περιορισμένης απαγορεύσεως εξόδου. Σήμερα, μετά την κατάρρευση του τείχους του Βερολίνου, μια τέτοια θέση είναι αναχρονιστική. Απαγόρευση εξόδου σε αλλοδαπούς όπως και σε ημεδαπούς είναι νόμιμη μόνο εάν στηρίζεται σε δικαστική απόφαση ή αποτελεί μέτρο ασφαλείας λαμβανόμενο από τη δικαστική αρχή για τη διαλεύκανση εγκλήματος ή τέλος πραγματοποιείται για την εκπλήρωση φορολογικής (και για τους πολίτες στρατολογικής) υποχρεώσεως.¹⁸

3.6. ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΕΣ ΤΩΝ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ

Κατά τη σύγχρονη εποχή και κυρίως με την έξαρση του ιμπεριαλιστικού φαινομένου, υποστηρίχθηκε συστηματικά η άποψη ότι οι αλλοδαποί δικαιούνται ενός ελάχιστου επιπέδου μεταχειρίσεως (International Minimum Standard) οποιαδήποτε και αν ήταν η μεταχείριση που το κράτος επεφύλασσε στους ιδίους αυτού υπηκόους. Παράλληλα, με την εύλογη φροντίδα να εξασφαλίζεται στοιχειώδης προστασία προς τους αλλοδαπούς, στα κράτη όπου δεν υπήρχε

¹⁸ Ε. Ρουκούνας, *Διεθνής ...*, ό.π., σ. 237.

εγγυημένη τήρηση των θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων (το παράδειγμα έδινε άλλωστε η ίδια η αποικιοκρατία), η όλη κατασκευή απέβλεπε στη δημιουργία ειδικού καθεστώτος υπέρ των αλλοδαπών. Στην αρχή του Minimum Standard αντέδρασαν οι λατινο-αμερικανοί, που αντιπρότειναν την αρχή της εξομοίωσης αλλοδαπού προς ημεδαπό (θεωρία Calvo). Με τη θεωρία Calvo επιτυγχάνοταν και η οικονομική εξομοίωση, σε τρόπο ώστε ενδεχόμενες εθνικοποιήσεις της γης και των άλλων πλουτοπαραγωγικών πόρων (μεξικανική επανάσταση του 1913) να κατελάμβανε και τους ξένους επενδυτές. Με τη δημιουργία των σοσιαλιστικών κρατών (1918-1946) και των νέων κρατών του τρίτου κόσμου (1960-1970) η διαμάχη περί το Minimum Standard επιτάθηκε, αλλά σήμερα, όπως προκύπτει και από τα διεθνώς ισχύοντα κείμενα, ο κανόνας οδηγεί στην προς τα πάνω εξομοίωση στα ατομικά δικαιώματα, με αποκλίσεις στους τομείς των οικονομικών και των πολιτικών δικαιωμάτων.

Τα μεγάλα διεθνή κείμενα περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων (Οικουμενική Διακήρυξη, διεθνή Σύμφωνα των Ηνωμένων Εθνών, Ευρωπαϊκή και Αμερικανική Σύμβαση, κ.λπ.) καλύπτουν ομοίως ημεδαπούς και αλλοδαπούς και διακρίνουν μόνο ρητά προκειμένου περί της ευχέρειας των κρατών να ορίζουν άλλως, σε μερικές περιπτώσεις, ως προς τους αλλοδαπούς. Με βάση το ΣΔΑΠ η αντίστοιχη Επιτροπή του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα εξέδωσε το 1986 Γενικό Σχόλιο (General Observation) κατά το οποίο οι αλλοδαποί έχουν τα εξής δικαιώματα: Δικαίωμα στη ζωή, απαγόρευση βασανισμών, εξευτελιστικής και ταπεινωτικής μεταχείρισης, δουλείας και αναγκαστικής εργασίας, ασφάλεια και ελευθερία του προσώπου, απαγόρευση φυλακίσεως για ιδιωτικά χρέη, ελεύθερη μετακίνηση στο έδαφος του κράτους διαμονής και έξοδος, χρηστή απονομή της δικαιοσύνης, μη αναδρομική ισχύς του ποινικού νόμου, προστασία του ιδιωτικού βίου, της οικογένειας, της θρησκείας, ελευθερία γνώμης και εκφράσεως, προστασία του γάμου, των ανηλίκων, ισότητα απέναντι στο νόμο και μη διακρίσεις ως προς τα πιο πάνω δικαιώματα. Η Επιτροπή του ΔΣΑΠ σημειώνει επίσης τα δικαιώματα του συνέρχεσθαι και του συνεταιρίζεσθαι. Τέλος, ως προς την απέλαση, αναφέρεται μόνο στους νόμιμα ευρισκόμενους στο έδαφος του κράτους αλλοδαπούς και επιβεβαιώνει υπέρ αυτών το δικαίωμα προσφυγής σε ένδικα μέσα για την αμφισβήτηση των αποφάσεων απελάσεως.

Στις διμερείς συμβάσεις φιλίας, ναυτιλίας, εμπορίου και εγκαταστάσεως, συνήθως εξασφαλίζεται με αμοιβαιότητα η άσκηση ορισμένων επαγγελματικών δραστηριοτήτων, η αποφυγή διπλής φορολογίας, η κοινωνική ασφάλιση κ.λπ., υπέρ των υπηκόων των συμβαλλομένων κρατών. Ρυθμίζονται επίσης θέματα διαμονής (τουριστών, φοιτητών) και απασχολήσεως άλλων προσώπων που συνδυάζουν άδεια παραμονής με άδεια εργασίας. Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση εγκαταστάσεως του 1955 γενικεύει ως προς τους συμβαλλομένους σειρά από τις πιο πάνω ρυθμίσεις. Πέρα όμως από τις συμβατικές σχέσεις, το Σύνταγμα κατοχυρώνει σειρά οικονομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων υπέρ των αλλοδαπών.

Η πιο έντονη εξομοίωση αλλοδαπών προς ημεδαπούς παρατηρείται στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα και την επαγγελλομένη από τη Συνθήκη του Μάαστριχτ Ευρωπαϊκή Ένωση. Η εξομοίωση εντάσσεται στη λογική της ενοποιήσεως και στον ιδιότυπο χαρακτήρα των τεσσάρων κοινοτικών ελευθεριών (πρόσωπα, υπηρεσίες, προϊόντα, κεφάλαια). Όλοι γνωρίζουμε όμως, ότι κατά τα τριάντα χρόνια λειτουργίας της ΕΟΚ η ελεύθερη κυκλοφορία και εγκατάσταση προσώπων συνάντησε μεγάλες δυσχέρειες, οργανώσεως, νομοθετικής ρυθμίσεως και νοοτροπίας. Σημαντική ώθηση προς την πολιτική και οικονομική εξομοίωση έδωσαν οι πρωτοβουλίες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ενώ το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο με μνημειώδεις αποφάσεις, οδήγησε στην άμεση ισχύ διατάξεων της ΣυνθεΟΚ που και μετά την παρέλευση μεταβατικών περιόδων εξακολουθούσαν να είναι «ξεχασμένες» από τις κυβερνήσεις, ή κοινοτικών οδηγιών που δεν υλοποιήθηκαν. Στη χώρα μας, μετά από μια ευχερώς διαδοθείσα καταστροφολογία, έρχεται η ώρα της προσαρμογής. Χωρίς αμφιβολία όμως, η ατομική έλλειψη προετοιμασίας (όταν δηλαδή δεν μπορούμε στο επαγγελματικό μας πεδίο να αντικρίσουμε τις εξελίξεις της σύγχρονης εποχής), η κακή οργάνωση της κοινωνίας και η γνωστή δημόσια διοίκηση συντηρούν τις δυσχέρειες ως προς την ελεύθερη κυκλοφορία και εγκατάσταση πολιτών των άλλων κρατών μελών. Το επόμενο βήμα θα είναι η πλήρης εξομοίωση με την αναγνώριση της «ευρωπαϊκής ιθαγένειας».¹⁹

¹⁹ Ε. Ρουκούνας, Διεθνής ..., ό.π., σ. 238.

3.7. ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ

Κατά κανόνα, οι αλλοδαποί δεν έχουν πολιτικά δικαιώματα, όπως το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι, ο διορισμός στο δημόσιο και η άσκηση καθηκόντων δημοσίων λειτουργών. Έτσι, κατά το άρθρο 16 ΕΣΔΑ «ουδεμία διάταξις των άρθρων 10 (ελευθερία εκφράσεως, 11 (δικαίωμα του συνέρχεσθαι και συνεταιρίζεσθαι) και 14 (απαγόρευση διακρίσεων) δύναται να θεωρηθεί ως απαγορεύουσα εις τα υψηλά συμβαλλόμενα μέρη να επιβάλλουσι περιορισμούς εις την πολιτικήν δραστηριότητα των ξένων». Η διάταξη αυτή δεν έχει ως τώρα τύχει εφαρμογής από τα όργανα του Στρασβούργου, αλλά γενικά θεωρείται αναχρονιστική. Ήδη, ευρωπαϊκά κράτη (Γαλλία, Ολλανδία) επιτρέπουν στους αλλοδαπούς να εκλέγουν και να εκλέγονται στην τοπική αυτοδιοίκηση, ενώ η συμμετοχή πολιτών των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις τοπικές και τις ευρωεκλογές κατοχυρώνεται με τη συνθήκη του Μάαστριχτ. Επίσης, τίποτε δεν εμποδίζει τους αλλοδαπούς να ασκούν τα εκλογικά τους καθήκοντα κατά τη νομοθεσία του κράτους ιθαγένειάς τους στα προξενεία της διαμονής τους. Τέλος, ο διορισμός στο δημόσιο τείνει να περιορισθεί στις μόνιμες θέσεις, ενώ για τους πολίτες των κρατών της Ενώσεως ο διάλογος αφορά στις δημόσιες θέσεις που συνεπάγονται άσκηση εξουσίας.

Περιορισμοί υπάρχουν στον οικονομικό τομέα, ως προς τη διακίνηση κεφαλαίων, την αγορά ακινήτων και την εν γένει επαγγελματική δραστηριότητα των αλλοδαπών – για την οποία απαιτείται γενικώς άδεια του κράτους διαμονής. Ολοένα όμως μειώνονται, με διεθνείς συμβάσεις και με την εσωτερική νομοθεσία (ΕΛΛΑΣ), οι διαφορές μεταχειρίσεως στα θέματα κοινωνικής ασφάλισης και κατά ένα σημαντικό βαθμό κοινωνικής αντιλήψεως.

Στα περισσότερα κράτη ισχύουν περιορισμοί ως προς την κτήση ακινήτων από αλλοδαπούς. Η ελληνική νομοθεσία περί απαγορεύσεως κτήσεως εμπραγμάτων δικαιωμάτων από αλλοδαπούς σε παραμεθόριες περιοχές συνάντησε τις συνήθειες δυσχέρειας εφαρμογής: αφενός με τις αλλεπάλληλες επεκτάσεις των περιοχών εφαρμογής της κατέληξε να καλύπτει τα δύο τρίτα του ελληνικού εδάφους περιλαμβανομένης της Θεσσαλονίκης και των νήσων Αιγαίου και Ιονίου και αφετέρου παραβιάσθηκε, είτε με τη δημιουργία εικονικών

ομορρύθμων εταιρειών, είτε με τον καταρτισμό και τη μεταγραφή τίτλων χωρίς τον έλεγχο της ιθαγένειας του αγοραστή.

Συνήθεις επίσης υπήρξαν οι εθνικού χαρακτήρα εξάρσεις και η ανάλογη παραμέληση του προβλήματος. Τελικά, ύστερα από πιέσεις της ΕΟΚ δόθηκε μια τουλάχιστον γραφειοκρατική λύση, κατά την οποία, ναι μεν απαγορεύονται οι δικαιοπραξίες εν ζωή, οι αφορώσες σε εμπράγματα ή ενοχικά δικαιώματα (πλην της εξαετούς μισθώσεως) επί ακινήτων κειμένων σε παραμεθόριες περιοχές, αλλά το μέτρο είναι δυνατόν να αίρεται, κατά περίπτωση, υπέρ ελλήνων, κυπρίων και άλλων ομογενών, καθώς και πολιτών κρατών μελών της ΕΟΚ (ν. 1892/1990, άρθρα 24-32).

Από το 1945 και εντεύθεν, η ανθρωπότητα γνωρίζει τη μεγαλύτερη στην ιστορία μετακίνηση προσώπων. Είναι λοιπόν ευνόητο, οι έστω στοιχειώδεις κανόνες του παρελθόντος περί αλλοδαπών να υπόκεινται σε αναθεωρήσεις, ενώ συγχρόνως οι κοινωνίες υποδοχής και προελεύσεως δεν έχουν ξεκαθαρίσει τι θέλουν. Η δύση βρίσκεται σε οικονομική άνθηση, εν μέρει χάρη στους μετανάστες. Τα ευρωπαϊκά κράτη είναι όμως φειδωλά στη χορήγηση της ιθαγένειας ακόμη και σε μετανάστες της δεύτερης γενιάς, ενώ οι Ηνωμένες Πολιτείες διακρίνουν μεταξύ νομίμων (Documented) και μη μεταναστών και παρέχουν ευχερέστερα την ιθαγένεια στους πρώτους. Τελικά, είναι μάλλον αδύνατο να διαχωρισθεί ποιος διαμένει προσωρινά και ποιος όχι σε μια χώρα, ανεξάρτητα βέβαια από τα πράσινα δελτάρια (Green Cards) που συγκινούν τους φίλους της οθόνης. Εν τω μεταξύ, η λαθρομετανάστευση συνεχώς διογκώνεται, ενώ παντού εμφανίζονται καταστάσεις ξενοφοβίας και ρατσισμού.

Παράλληλα, παρατηρούνται σημαντικές πληθυσμιακές μεταβολές, που προσαρμόζουν ανάλογα τα ποσοστά συνοχής των κρατών. Για παράδειγμα, η Γαλλία έφθασε σήμερα να έχει πάνω από 10% του πληθυσμού της Βορειοαφρικανούς μουσουλμανικού θρησκευματος, η Γερμανία περίπου 5% (μεταξύ των οποίων 3,5 εκατομμύρια Τούρκοι), ενώ στην Ισπανία οι αφρικανοί φθάνουν ομαδικά, τις περισσότερες φορές κολυμπώντας. Όποιος γνώρισε στο πρόσφατο παρελθόν ακόμη και μικρές, αλλά υψηλού εισοδήματος και διεπόμενες από αυστηρότατη μεταναστευτική νομοθεσία χώρες όπως η Ελβετία, εκπλήσσεται από τη ραγδαία πληθυσμιακή αλλαγή. Το παλαιό αίτημα των μεταναστών για

«αφομοίωση» (Assimilation) με τον πληθυσμό υποδοχής, αποτελεί σήμερα ύβρη, αφού οι μετανάστες επιδιώκουν και κάποτε επιτυγχάνουν το δικαίωμα «να είναι διαφορετικοί» (the Right to be Different), για να αναπτύξουν την ταυτότητά τους μέσα στις κοινωνίες υποδοχής. Και οι κοινωνίες υποδοχής, προβαίνουν μερικές φορές σιωπηρά, στο μέτρο που δεν «εκτίθενται», σε επιλεκτική μεταχείριση των ξένων, με κίνδυνο να επισύρουν σε βάρος τους την κατηγορία του ρατσισμού. Βρισκόμαστε έτσι σε μια κατάσταση, όπου τα θεμελιώδη δικαιώματα του ανθρώπου δεν αμφισβητούνται από κανένα, για κανένα, αλλά η χαίνουσα πραγματικότητα εμποδίζει τη διαμόρφωση λειτουργικού, για τους αλλοδαπούς και τις κοινωνίες υποδοχής, διεθνούς και εσωτερικού νομικού πλαισίου.

Μόλις τα τελευταία χρόνια αρχίζουν να συστηματοποιούνται οι έρευνες και να δημοσιεύονται μελέτες για τους λόγους της πρωτοφανούς μετακινήσεως ανθρώπων κατά τον 20^ο αιώνα, που χαρακτηρίστηκε «ο αιώνας των προσφύγων». Αναζητούνται τώρα δυνατότητες ελέγχου του φαινομένου στην πηγή του, είτε με οικονομική βοήθεια και στήριξη για την ανάπτυξη στις χώρες προέλευσης των προσφύγων, είτε με την καλυτέρευση της κατάστασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στις χώρες αυτές και τον έλεγχο των τοπικών ενόπλων συρράξεων. Εξετάζονται και άλλες δυνατότητες, όπως χορηγήσεως πολλαπλών θεωρήσεων, οργανώσεως της μετακίνησης των εποχιακών εργατών από κράτος σε κράτος, κατανομής των αλλοδαπών σύμφωνα με τις δυνατότητες εργασίας σε διάφορα (ευρωπαϊκά) κράτη, οικονομικής και άλλης ενίσχυσης των μεταναστών που επιθυμούν να επιστρέψουν στις εστίες τους.²⁰

3.8. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΟΑΣΕ (Οργανισμός Ασφαλείας και Συνεργασίας στην Ευρώπη) ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ

Το Συμβούλιο της Ευρώπης ιδρύθηκε με τη Συνθήκη του Λονδίνου της 5^{ης} Μαΐου 1949, που τέθηκε σε ισχύ στις 3 Αυγούστου 1949. Στη Συνθήκη περιλαμβάνεται το Καταστατικό του Οργανισμού αυτού. Εδρεύει στο

²⁰ Ε. Ρουκούνας, Διεθνής ..., ό.π., σ. 241.

Στρασβούργο. Πρόκειται για κορυφαία μορφή διακυβερνητικής συνεργασίας, στο πλαίσιο της οποίας έχουν καταρτιστεί σημαντικές συμβάσεις (περίπου 70), που αφορούν σε διάφορους τομείς κοινού ενδιαφέροντος για την Ευρώπη.

Το Συμβούλιο της Ευρώπης αποτελεί τη «μεγάλη Ευρώπη». Ο οργανισμός, που ιδρύθηκε το 1949, επεδίωκε την προσχώρηση όλων των ευρωπαϊκών κρατών, υπό την προϋπόθεση ότι αυτά είχαν επιλέξει σύστημα πλουραλιστικής δημοκρατίας και σεβασμού των θεμελιωδών ελευθεριών. Σε περίπτωση, που κάποιο κράτος μέλος δε σεβόταν τις αρχές αυτές μπορούσε να αποκλειστεί. Το Συμβούλιο της Ευρώπης είναι πολιτικός οργανισμός, που στοχεύει, γενικώς, στην προάσπιση και την προαγωγή της πλουραλιστικής δημοκρατίας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, στην πραγμάτωση της «Ευρώπης του δικαίου» και στη δημιουργία ευρωπαϊκής πολιτισμικής ταυτότητας.

Το Συμβούλιο της Ευρώπης έχει πολλούς τομείς αρμοδιότητας, όμως η διασφάλιση και η ανάπτυξη της δημοκρατίας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων με την ευρεία έννοια (ατομικές ελευθερίες, οικονομικά και κοινωνικά δικαιώματα, δικαιώματα των μειονοτήτων), κατέχουν προέχουσα θέση μεταξύ των δραστηριοτήτων του Συμβουλίου της Ευρώπης. Στον τεχνικό τομέα, τα όργανα του Συμβουλίου της Ευρώπης ελέγχουν την παροχή δέουσας προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Επίσης, το Συμβούλιο της Ευρώπης έχει θεσπίσει μηχανισμούς ελέγχου του σεβασμού των θεμελιωδών ελευθεριών και ιδίως, το μηχανισμό της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Το Συμβούλιο της Ευρώπης διαθέτει τρία κύρια όργανα: α) την Επιτροπή Υπουργών, β) την Κοινοβουλευτική Συνέλευση και γ) τη Γραμματεία.

Η Επιτροπή Υπουργών είναι το αντιπροσωπευτικό όργανο των κυβερνήσεων των κρατών μελών. Στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων είναι αρμόδια για την παρακολούθηση της εκτέλεσης των αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Η Κοινοβουλευτική Συνέλευση είναι όργανο διαβουλεύσεων και διαλόγου. Εκλέγει, ύστερα από πρόταση της Επιτροπής Υπουργών, το Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης και τους δικαστές του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Η Σύνοδος για την Τοπική και την Περιφερειακή Αυτοδιοίκηση στην Ευρώπη ιδρύθηκε με απόφαση της Επιτροπής Υπουργών της 17^{ης} Ιανουαρίου 1994. Έχει ως αποστολή την εκπροσώπηση των ο.τ.α. στο πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης, την προαγωγή της τοπικής δημοκρατίας και τη διασυνοριακή συνεργασία μεταξύ ο.τ.α. ή περιφερειών. Μπορεί να απασχοληθεί με οποιοδήποτε θέμα αφορά στην αυτοδιοίκηση (πολεοδομία, εκπαίδευση, περιβάλλον, κ.λπ.). Ωστόσο, η Διάσκεψη έχει μόνο γνωμοδοτικές αρμοδιότητες, δηλαδή δεν μπορεί να λάβει υποχρεωτικές αποφάσεις.

Η Γενική Γραμματεία αποτελείται από το Γενικό Γραμματέα, τον αναπληρωτή Γενικό Γραμματέα και το προσωπικό. Η Γενική Γραμματεία προσφέρει τις υπηρεσίες της σε όλες τις Κοινοβουλευτικές, Υπουργικές και Κυβερνητικές Επιτροπές.

Ο Επίτροπος για τα δικαιώματα του ανθρώπου ιδρύθηκε με απόφαση της Επιτροπής Υπουργών ([99] 50/7.5.1999). Πρόκειται για μη δικαιοδοτικό όργανο, που έχει ως αρμοδιότητα την προαγωγή της εκπαίδευσης και της ευαισθητοποίησης στα δικαιώματα του ανθρώπου και τη συμβολή στο σεβασμό τους, επισημαίνοντας ενδεχόμενες ανεπάρκειες στο δίκαιο και στην πρακτική των κρατών μελών.

Η κατάρτιση διεθνών συμβάσεων αποτελεί την κύρια λειτουργία του Συμβουλίου της Ευρώπης. Οι συμβάσεις αυτές επιτρέπουν την εναρμόνιση των εθνικών νομοθεσιών και ενθαρρύνουν τη συνεργασία μεταξύ των κρατών. Οι κυριότερες συμβάσεις, που έχουν καταρτιστεί στο πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις θεμελιώδεις ελευθερίες είναι: Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Θεμελιωδών Ελευθεριών (4.11.1950), ο Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης (υπογράφηκε στο Τορίνο στις 18.10.1961 και αναθεωρήθηκε το 1966), η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την πρόληψη των βασανιστηρίων και την απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση (26.11.1987 – τέθηκε σε ισχύ την 1.2.1989), η σύμβαση – πλαίσιο για την προστασία των εθνικών μειονοτήτων (10.11.1994 – τέθηκε σε ισχύ την 1.2.1998), κ.λπ.²¹

²¹ Β.Γ. Πανάγου – Κ.Σ. Τσουντα, Διακρατική..., ό.π., σ. 397.

Ο ΟΑΣΕ αποτελεί οργανισμό ασφάλειας σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Μετεξελίχθηκε από ΔΑΣΕ σε ΟΑΣΕ στη συνάντηση κορυφής της Βουδαπέστης (5 και 6 Δεκεμβρίου 1994).

Στους στόχους και τις αρμοδιότητες του ΟΑΣΕ, η ανθρωπιστική διάσταση, ιδίως η προστασία των εθνικών μειονοτήτων και των δικαιωμάτων του ανθρώπου, κατέχει προέχουσα θέση. Ο Χάρτης του Παρισιού προβλέπει ορισμένα θεμελιώδη δικαιώματα (ελευθερία σκέψης, συνείδησης, θρησκείας, ελευθερία έκφρασης, ένωσης και συνάθροισης, ελευθερία κυκλοφορίας, απαγόρευση αυθαίρετης σύλληψης και κράτησης, απαγόρευση βασανιστηρίων και βάνουσης, απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης ή ποινών, δικαίωμα δίκαιης δίκης, δικαίωμα ιδιοκτησίας και διοίκησης ατομικής επιχείρησης), ο σεβασμός των οποίων παρακολουθείται από αποστολές εμπειρογνωμόνων και με βάση διαδικασίες πληροφόρησης και διαβούλευσης.

Στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ο μηχανισμός για την ανθρωπιστική διάσταση, που θεσπίστηκε στη Βιέννη το 1989 (και βελτιώθηκε ακολούθως), επιβάλλει την ανταλλαγή πληροφοριών και επιτρέπει την εξέταση ατομικών περιπτώσεων παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η Ύπατη Αρμοστεία για τις Μειονότητες, που ιδρύθηκε το 1992, επιβλέπει την εκτέλεση των υποχρεώσεων των κρατών στον τομέα της προστασίας των μειονοτήτων.

Ο ΟΑΣΕ έχει, επίσης, την ευθύνη της παρακολούθησης του Συμφώνου σταθερότητας στην Ευρώπη, που θεσπίστηκε στο Παρίσι στις 21.3.1995, με πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και έχει ως στόχο τη ρύθμιση των προβλημάτων των συνόρων και των μειονοτήτων μεταξύ ευρωπαϊκών κρατών, καλώντας τα να συνάψουν συμφωνίες καλής γειτονίας.²²

²² Β.Γ. Πανάγου- Κ.Σ. Τσουντα , Διακρατική..., ό.π., σ. 375.

Κεφάλαιο 4

Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΟΥ ΑΜΣΤΕΡΝΤΑΜ ΚΑΙ ΟΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΜΕ ΤΗ ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΗΣ ΝΙΚΑΙΑΣ

Η Συνθήκη του Άμστερνταμ (20.10.1997) είναι ένα ετερογενές κείμενο, στο οποίο προσαρτήθηκαν 13 πρωτόκολλα και 51 δηλώσεις της διακυβερνητικής και 8 δηλώσεις κρατών – μελών. Η Συνθήκη αυτή διατήρησε τους 3 πυλώνες, επιφέροντας όμως ορισμένες τροποποιήσεις: ορισμένα θέματα του 3^{ου} πυλώνα πέρασαν στον κοινοτικό, ενώ δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στα θεμελιώδη δικαιώματα. Έγιναν κάποιες θεσμικές μεταρρυθμίσεις (π.χ. απλούστευση διαδικασίας λήψης αποφάσεων, νέες αρμοδιότητες του Δικαστηρίου), αλλά οι πιο σημαντικές παραπέμφθηκαν σε μελλοντική διαπραγμάτευση. Επίσης, έγινε νέα απόδοση της ΣΕΚ και της ΣΕΕ (κωδικοποίηση των διατάξεων, με βάση τις τροποποιήσεις), με νέα αρίθμηση των διατάξεων.

4.1. ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΕΣ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΟΣΟΝ ΑΦΟΡΑ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

Σύμφωνα με το άρθρο 1, οι αντιπρόσωποι των κρατών μελών, είναι αποφασισμένοι να διευκολύνουν την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, διαφυλάσσοντας ταυτόχρονα την ασφάλεια και την προστασία των λαών τους, με την εγκαθίδρυση ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης.²³

Ακόμη, η Ένωση θέτει ως στόχους:

- να προωθήσει την οικονομική και κοινωνική πρόοδο και ένα υψηλό επίπεδο απασχόλησης και να επιτύχει ισόρροπη και αειφόρο ανάπτυξη, ιδίως με τη δημιουργία ενός χώρου χωρίς εσωτερικά σύνορα, με την ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής και με την ίδρυση μιας οικονομικής και νομισματικής ένωσης, η οποία θα περιλάβει, εν καιρώ, ένα ενιαίο νόμισμα,

²³ Ν. 2691/1999 (ΦΕΚ 47, τ. Α'), άρθρο 1, παρ. 3, σελ. 676.

- να επιβεβαιώσει την ταυτότητά της στη διεθνή σκηνή, ιδίως με την εφαρμογή μιας κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας, συμπεριλαμβανομένης της προοδευτικής διαμόρφωσης μιας κοινής αμυντικής πολιτικής, η οποία θα μπορούσε να οδηγήσει σε κοινή άμυνα,
- να ενισχύσει την προστασία των δικαιωμάτων και των συμφερόντων των υπηκόων των κρατών μελών της με τη θέσπιση ιθαγένειας της Ένωσης,
- να διατηρήσει και να αναπτύξει την Ένωση ως χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, μέσα στον οποίο εξασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων σε συνδυασμό με κατάλληλα μέτρα, όσον αφορά τους ελέγχους στα εξωτερικά σύνορα, το άσυλο, τη μετανάστευση και την πρόληψη και καταστολή της εγκληματικότητας,
- να διατηρήσει στο ακέραιο το κοινοτικό κεκτημένο και να το αναπτύξει με την προοπτική να μελετηθεί κατά πόσον οι πολιτικές και οι μορφές συνεργασίας που καθιερώνονται με την παρούσα συνθήκη θα πρέπει να αναθεωρηθούν, προκειμένου να εξασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα των μηχανισμών και των οργάνων της Κοινότητας.²⁴

4.1.1. Διατάξεις σχετικά με μια κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας

Η Ένωση καθορίζει και εφαρμόζει μια κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας η οποία καλύπτει όλους τους τομείς της εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας και της οποίας στόχοι είναι:

- η διαφύλαξη των κοινών αξιών, των θεμελιωδών συμφερόντων, της ανεξαρτησίας και της ακεραιότητας της Ένωσης, σύμφωνα με τις αρχές του Καταστατικού Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών,
- η ενίσχυση της ασφάλειας της Ένωσης υπό όλες τις μορφές της,

²⁴ Ν. 2691/1999 (ΦΕΚ 47, τ. Α'), άρθρο 1, παρ. 5, σελ. 676.

- η διατήρηση της ειρήνης και η ενίσχυση της διεθνούς ασφαλείας, σύμφωνα με τις αρχές του Καταστατικού Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών, καθώς και σύμφωνα με τις αρχές της τελικής πράξης του Ελσίνκι και τους στόχους του Χάρτη των Παρισίων, συμπεριλαμβανομένων και εκείνων που αφορούν τα εξωτερικά σύνορα,
- η προώθηση της διεθνούς συνεργασίας,
- η ανάπτυξη και η εδραίωση της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου, καθώς και ο σεβασμός των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών.²⁵

4.1.2. Διατάξεις για την αστυνομική και δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις

Με την επικύλαξη των αρμοδιοτήτων της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, στόχος της Ένωσης είναι να παρέχει στους πολίτες υψηλό επίπεδο προστασίας εντός ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, με την ανάπτυξη από κοινού δράσης μεταξύ των κρατών μελών στον τομέα της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις και με την πρόληψη και την καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας.

Ο στόχος αυτός επιτυγχάνεται με την πρόληψη και την καταπολέμηση της εγκληματικότητας, οργανωμένης ή μη, ιδίως της τρομοκρατίας, της εμπορίας ανθρώπων και των εγκλημάτων κατά των παιδιών, της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών και όπλων, της δωροδοκίας και της απάτης, μέσω:

- στενότερης συνεργασίας μεταξύ αστυνομικών δυνάμεων, τελωνειακών και άλλων αρμοδίων αρχών στα κράτη μέλη, τόσο απευθείας όσο και μέσω της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (Ευρωπόλ),
- στενότερης συνεργασίας μεταξύ δικαστικών και άλλων αρμοδίων αρχών των κρατών μελών,

²⁵ Ν. 2691/1999 (ΦΕΚ 47, τ. Α'), άρθρο 1, παρ. 10, σελ. 678.

- προσέγγισης, όπου είναι αναγκαίο των κανόνων σε ποινικές υποθέσεις στα κράτη μέλη.²⁶

4.2. ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΕΣ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΠΕΡΙ ΙΔΡΥΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ: ΘΕΩΡΗΣΕΙΣ, ΑΣΥΛΟ, ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

4.2.1. Τι θεσπίζει το Συμβούλιο για την προοδευτική εγκαθίδρυση ενός χώρου ελευθερίας, ασφαλείας και δικαιοσύνης

Για την προοδευτική εγκαθίδρυση ενός χώρου ελευθερίας, ασφαλείας και δικαιοσύνης, το Συμβούλιο θεσπίζει:

α) ενός πέντε ετών από την έναρξη ισχύος της συνθήκης του Άμστερνταμ, μέτρα για την εξασφάλιση της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων, σε συνδυασμό με άμεσα συνδεδεμένα με αυτήν συνοδευτικά μέτρα για τους ελέγχους στα εξωτερικά σύνορα, το άσυλο και τη μετανάστευση, καθώς και μέτρα για την πρόληψη και την καταστολή της εγκληματικότητας,

β) άλλα μέτρα στους τομείς του ασύλου, της μετανάστευσης και της διαφύλαξης των δικαιωμάτων υπηκόων τρίτων χωρών,

γ) μέτρα στον τομέα της δικαστικής συνεργασίας σε αστικές υποθέσεις,

δ) κατάλληλα μέτρα για την προώθηση και την ενίσχυση της διοικητικής συνεργασίας,

ε) μέτρα στον τομέα της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις, προκειμένου να επιτευχθεί υψηλό επίπεδο ασφαλείας μέσω της πρόληψης και της καταστολής της εγκληματικότητας στην Ένωση, σύμφωνα με τις διατάξεις της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση.²⁷

²⁶ Ν. 2691/1999 (ΦΕΚ 47, τ. Α'), άρθρο 1, παρ. 11, σελ. 685.

²⁷ Ν. 2691/1999 (ΦΕΚ 47, τ. Α'), άρθρο 2, παρ. 15, σελ. 697.

4.2.2. Τι θεσπίζει το Συμβούλιο εντός 5 ετών από την έναρξη ισχύος της συνθήκης του Άμστερνταμ

Το Συμβούλιο θεσπίζει, εντός πέντε των από την έναρξη ισχύος της συνθήκης του Άμστερνταμ:

1. Μέτρα, προκειμένου να εξασφαλισθεί η απουσία κάθε ελέγχου προσώπων, είτε είναι πολίτες της Ένωσης, είτε υπήκοοι τρίτων χωρών, όταν διέρχονται εσωτερικά σύνορα.

2. Μέτρα για τη διέλευση των εξωτερικών συνόρων των κρατών μελών, τα οποία καθορίζουν:

α) προδιαγραφές και διαδικασίες που πρέπει να ακολουθούν τα κράτη μέλη κατά τη διενέργεια ελέγχων προσώπων στα εξωτερικά σύνορα

β) κανόνες για τις θεωρήσεις, όταν υπάρχει πρόθεση διαμονής όχι άνω των τριών μηνών, στους οποίους περιλαμβάνονται:

- i. ο κατάλογος των τρίτων χωρών, οι υπήκοοι των οποίων υποχρεούνται να διαθέτουν θεώρηση προκειμένου να διέλθουν τα εξωτερικά σύνορα και των χωρών, οι υπήκοοι των οποίων απαλλάσσονται από την υποχρέωση αυτή·
- ii. οι διαδικασίες και οι όροι για τη χορήγηση θεωρήσεων από τα κράτη μέλη
- iii. θεώρηση ενιαίου τύπου·
- iv. κανόνες για την ενιαία θεώρηση.

3. Μέτρα που καθορίζουν τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες υπήκοοι τρίτων χωρών δύνανται να ταξιδεύουν ελεύθερα εντός του εδάφους των κρατών μελών, για χρονική περίοδο που δεν υπερβαίνει τους τρεις μήνες.

Επίσης, το Συμβούλιο, εντός πέντε ετών από την έναρξη ισχύος της συνθήκης του Άμστερνταμ, θεσπίζει:

1. Μέτρα περί ασύλου, σύμφωνα με τη σύμβαση της Γενεύης της 28^{ης} Ιουλίου 1951 και το πρωτόκολλο της 31^{ης} Ιανουαρίου 1967 περί του καθεστώτος των προσφύγων και σύμφωνα με άλλες σχετικές συμβάσεις, στους ακόλουθους τομείς:

α) κριτήρια και μηχανισμούς για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους το οποίο είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης ασύλου που έχει υποβληθεί σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας

β) ελάχιστες προδιαγραφές για την υποδοχή των αιτούντων άσυλο στα κράτη μέλη

γ) ελάχιστες προδιαγραφές για την αναγνώριση υπηκόων τρίτων χωρών ως προσφύγων

δ) ελάχιστες προδιαγραφές για τις διαδικασίες με τις οποίες τα κράτη μέλη χορηγούν ή ανακαλούν το καθεστώς του πρόσφυγα.

2. Μέτρα περί προσφύγων και εκτοπισθέντων, στους ακόλουθους τομείς:

α) ελάχιστες προδιαγραφές παροχής προσωρινής προστασίας σε εκτοπισθέντες από τρίτες χώρες, οι οποίοι δεν μπορούν να επιστρέψουν στη χώρα καταγωγής τους και σε άλλα πρόσωπα που χρειάζονται, για άλλους λόγους, διεθνή προστασία

β) επιδίωξη δίκαιης κατανομής των βαρών μεταξύ κρατών μελών όσον αφορά την υποδοχή και την αντιμετώπιση των συνεπειών της υποδοχής προσφύγων και εκτοπισθέντων.

3. Μέτρα περί μεταναστευτικής πολιτικής, στους ακόλουθους τομείς:

α) προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής και προδιαγραφές διαδικασιών κατά τις οποίες τα κράτη μέλη χορηγούν θεωρήσεις και άδειες διαμονής μακράς διάρκειας, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που αποσκοπούν στην επανένωση οικογενειών

β) παράνομη μετανάστευση και παράνομη διαμονή, συμπεριλαμβανομένου του επαναπατρισμού παρανόμως διαμενόντων.

4. Μέτρα που καθορίζουν τα δικαιώματα και τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες υπήκοοι τρίτων χωρών, οι οποίοι διαμένουν νομίμως σε κράτος μέλος δύνανται να διαμένουν σε άλλα κράτη μέλη.²⁸

Ακόμη, αναφέρεται, ότι εάν ένα ή περισσότερα κράτη μέλη αντιμετωπίζουν έκτακτη κατάσταση, που χαρακτηρίζεται από αιφνίδια εισροή υπηκόων τρίτων χωρών, το Συμβούλιο, αποφασίζοντας με ειδική πλειοψηφία, βάσει προτάσεως

²⁸ Ν. 2691/1999 (ΦΕΚ 47, τ. Α'), άρθρο 2, παρ. 15, σελ. 697.

της Επιτροπής, δύναται να θεσπίσει προσωρινά μέτρα η διάρκεια των οποίων δεν υπερβαίνει τους έξι μήνες υπέρ των εν λόγω κρατών μελών.²⁹

4.2.3. Τι περιλαμβάνουν τα μέτρα τα οποία θα ληφθούν στον τομέα της δικαστικής συνεργασίας σε αστικές υποθέσεις με διασυνοριακές επιπτώσεις

Τα μέτρα τα οποία θα ληφθούν στον τομέα της δικαστικής συνεργασίας σε αστικές υποθέσεις με διασυνοριακές επιπτώσεις και στο μέτρο που είναι αναγκαία για την ομαλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, περιλαμβάνουν:

α) Βελτίωση και απλούστευση:

- του συστήματος διασυνοριακής επίδοσης ή κοινοποίησης δικαστικών και εξώδικων πράξεων,
- της συνεργασίας κατά την αποδεικτική διαδικασία,
- της αναγνώρισης και εκτέλεσης αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, συμπεριλαμβανομένων αποφάσεων επί εξώδικων υποθέσεων.

β) Προώθηση της συμβατότητας των κανόνων που εφαρμόζονται στα κράτη μέλη, όσον αφορά τη σύγκρουση νόμων και δικαιοδοσίας.

γ) Εξάλειψη των εμποδίων για την ομαλή διεξαγωγή πολιτικών δικών, εν ανάγκη προωθώντας τη συμβατότητα των κανόνων πολιτικής δικονομίας που εφαρμόζονται στα κράτη μέλη.³⁰

²⁹ Ν. 2691/1999 (ΦΕΚ 47, τ. Α'), άρθρο 2, παρ. 15, σελ. 699.

³⁰ Ν. 2691/1999 (ΦΕΚ 47, τ. Α'), άρθρο 2, παρ. 15, σελ. 699.

4.3. ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΑ ΤΑ ΟΠΟΙΑ ΠΡΟΣΑΡΤΩΝΤΑΙ ΣΤΗ ΣΥΝΘΗΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΚΑΙ ΣΤΗ ΣΥΝΘΗΚΗ ΠΕΡΙ ΙΔΡΥΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ

4.3.1. Πρωτόκολλο για την ενσωμάτωση του κεκτημένου του Σένγκεν στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Τα υψηλά συμβαλλόμενα μέρη, σημειώνοντας ότι οι συμφωνίες για τη σταδιακή κατάργηση των ελέγχων στα κοινά σύνορα, οι οποίες υπογράφηκαν από ορισμένα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο Σένγκεν στις 14 Ιουνίου 1985 και στις 19 Ιουνίου 1990, καθώς και οι σχετικές συμφωνίες και οι κανόνες που θεσπίστηκαν βάσει των συμφώνων αυτών, σκοπεύουν στην ενίσχυση της Ευρωπαϊκής ενοποίησης και, ιδίως, στην ταχύτερη ανάπτυξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε ένα χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, συμφώνησαν στα εξής:

Το Βασίλειο του Βελγίου, το Βασίλειο της Δανίας, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, η Ελληνική Δημοκρατία, το Βασίλειο της Ισπανίας, η Γαλλική Δημοκρατία, η Ιταλική Δημοκρατία, το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου, το Βασίλειο των Κάτω Χωρών, η Δημοκρατία της Αυστρίας, η Πορτογαλική Δημοκρατία, η Δημοκρατία της Φιλανδίας και το Βασίλειο της Σουηδίας, που έχουν υπογράψει τις συμφωνίες του Σένγκεν, εξουσιοδοτούνται να θεσπίσουν στενότερη συνεργασία μεταξύ τους, στο πεδίο ισχύος των συμφωνιών αυτών και των σχετικών διατάξεων που θα αναφερθούν κατωτέρω και οι οποίες στο εξής αποκαλούνται: «το κεκτημένο του Σένγκεν». Η συνεργασία αυτή θα διεξάγεται εντός του θεσμικού και νομικού πλαισίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης με σεβασμό των σχετικών διατάξεων της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση και της συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.³¹

• Κεκτημένο του Σένγκεν

Το Κεκτημένο του Σένγκεν, αποτελούν:

1. Η συμφωνία, η οποία υπεγράφη στο Σένγκεν στις 14 Ιουνίου 1985, μεταξύ των κυβερνήσεων των κρατών της Οικονομικής Ένωσης Benelux, της

³¹ Ν. 2691/1999 (ΦΕΚ 47, τ. Α'), άρθρο 1, σελ. 763.

- Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας και της Γαλλικής Δημοκρατίας σχετικά με τη σταδιακή κατάργηση των ελέγχων στα κοινά τους σύνορα.
2. Η σύμβαση, η οποία υπεγράφη στο Σένγκεν στις 19 Ιουνίου 1990, μεταξύ του Βασιλείου του Βελγίου, της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, της Γαλλικής Δημοκρατίας, του Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου και του Βασιλείου των Κάτω Χωρών, για την εφαρμογή της συμφωνίας σχετικά με τη σταδιακή κατάργηση των ελέγχων στα κοινά τους σύνορα, η οποία υπεγράφη στο Σένγκεν στις 14 Ιουνίου 1985, με τη σχετική τελική πράξη και κοινές δηλώσεις.
 3. Τα πρωτόκολλα και οι συμφωνίες προσχώρησης στη συμφωνία του 1985 και στη σύμβαση εφαρμογής του 1990 με την Ιταλία (υπεγράφησαν στο Παρίσι στις 27 Νοεμβρίου 1990), με την Ισπανία και την Πορτογαλία (υπεγράφησαν στη Βόννη στις 25 Ιουνίου 1991), με την Ελλάδα (υπεγράφησαν στη Μαδρίτη στις 6 Νοεμβρίου 1992), με την Αυστρία (υπεγράφησαν στις Βρυξέλλες στις 28 Απριλίου 1995) και με τη Δανία, τη Φιλανδία και τη Σουηδία (υπεγράφησαν στο Λουξεμβούργο στις 19 Δεκεμβρίου 1996), με τις σχετικές τελικές πράξεις και δηλώσεις.
 4. Οι αποφάσεις και οι δηλώσεις που εκδόθηκαν από την εκτελεστική επιτροπή, η οποία συστήθηκε από τη σύμβαση εφαρμογής του 1990, καθώς και οι πράξεις που εκδόθηκαν για την εφαρμογή της σύμβασης από τα όργανα στα οποία η εκτελεστική επιτροπή απένειμε εξουσία λήψεως αποφάσεων.³²

4.3.2. Πρωτόκολλο για την εφαρμογή ορισμένων πτυχών του άρθρου 7Α της συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας στο Ηνωμένο Βασίλειο και την Ιρλανδία

Τα υψηλά συμβαλλόμενα μέρη, επιθυμώντας να ρυθμίσουν ορισμένα θέματα σχετικά με το Ηνωμένο Βασίλειο και την Ιρλανδία, συμφώνησαν επί των ακόλουθων διατάξεων:

Το Ηνωμένο Βασίλειο θα έχει το δικαίωμα να διενεργεί στα σύνορά του με άλλα κράτη μέλη ελέγχους στα πρόσωπα που επιθυμούν να εισέλθουν στο Ηνωμένο Βασίλειο, τους οποίους κρίνει απαραίτητους προκειμένου:

³² Ν. 2691/1999 (ΦΕΚ 47, τ. Α'), παράρτημα, σελ. 765.

α) να εξακριβώσει το δικαίωμα εισόδου στο Ηνωμένο Βασίλειο πολιτών κρατών συμβαλλομένων μερών της συμφωνίας για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο και των εξαρτωμένων από αυτούς προσώπων κατά την άσκηση των δικαιωμάτων τους βάσει του κοινοτικού δικαίου, καθώς και πολιτών άλλων κρατών στους οποίους έχουν παρασχεθεί τέτοια δικαιώματα με συμφωνία δεσμευτική για το Ηνωμένο Βασίλειο και

β) να αποφασίζει κατά πόσο επιτρέπεται η είσοδος άλλων προσώπων στο Ηνωμένο Βασίλειο. Το άρθρο 7Α της συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας ή οποιαδήποτε άλλη διάταξη της συνθήκης αυτής ή της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση ή οποιοδήποτε μέτρο θεσπιζόμενο βάσει αυτών, δεν προδικάζει το δικαίωμα του Ηνωμένου Βασιλείου να θεσπίζει ή να διενεργεί τέτοιους ελέγχους. Η μνεία του Ηνωμένου Βασιλείου στο παρόν άρθρο συμπεριλαμβάνει τα εδάφη για τις εξωτερικές σχέσεις των οποίων υπεύθυνο είναι το Ηνωμένο Βασίλειο.³³

Στη συνέχεια, αναφέρεται ότι το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ιρλανδία μπορούν να συνεχίσουν να συνομολογούν ρυθμίσεις μεταξύ τους σχετικά με την κυκλοφορία προσώπων μεταξύ των εδαφών του («the Common Travel Area», κοινή ταξιδιωτική περιοχή), ενώ παράλληλα σέβονται πλήρως τα δικαιώματα προσώπων που αναφέρονται στο άρθρο 1, πρώτη παράγραφος, στοιχείο α) του παρόντος Πρωτοκόλλου. Συνεπώς, εφόσον παραμένουν σε ισχύ τέτοιες ρυθμίσεις, οι διατάξεις του άρθρου 1 του παρόντος πρωτοκόλλου ισχύουν για την Ιρλανδία υπό τους αυτούς όρους και προϋποθέσεις όπως και για το Ηνωμένο Βασίλειο.³⁴

Τέλος, τα άλλα κράτη μέλη, έχουν το δικαίωμα να διενεργούν, στα σύνορα τους ή σε οποιοδήποτε σημείο εισόδου στο έδαφός τους, ελέγχους στα πρόσωπα που επιθυμούν να εισέλθουν στο έδαφός τους από το Ηνωμένο Βασίλειο, ή από άλλα εδάφη για τις εξωτερικές σχέσεις των οποίων είναι υπεύθυνο, για τους ίδιους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 1 του παρόντος πρωτοκόλλου, ή από

³³ Ν. 2691/1999 (ΦΕΚ 47, τ. Α'), άρθρο 1, σελ. 766.

³⁴ Ν. 2691/1999 (ΦΕΚ 47, τ. Α'), άρθρο 2, σελ. 766.

την Ιρλανδία, ενόσω οι διατάξεις του άρθρου 1 του παρόντος πρωτοκόλλου ισχύουν για την Ιρλανδία.³⁵

4.4. ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΑ ΤΑ ΟΠΟΙΑ ΠΡΟΣΑΡΤΩΝΤΑΙ ΣΤΗ ΣΥΝΘΗΚΗ ΠΕΡΙ ΙΔΡΥΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ

4.4.1. Πρωτόκολλο για το άσυλο υπηκόων των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Τα υψηλά συμβαλλόμενα μέρη, συμφώνησαν επί των ακόλουθων διατάξεων:

Δεδομένου του επιπέδου προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα κράτη μέλη θεωρούνται ότι συνιστούν έναντι αλλήλων ασφαλείας χώρες καταγωγής, για όλα τα νομικά και πρακτικά ζητήματα σχετικά με τις υποθέσεις ασύλου. Συνεπώς, οποιαδήποτε αίτηση ασύλου υποβαλλόμενη από υπηκόους κράτους μέλους μπορεί να ληφθεί υπόψη ή να υπόψη ή να κηρυχθεί παραδεκτή σε διαδικασία άλλου κράτους μέλους μόνον στις ακόλουθες περιπτώσεις:

α) εάν το κράτος μέλος του οποίου ο αιτών είναι υπήκοος, βασιζόμενο στις διατάξεις του άρθρου 15 της σύμβασης για την προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών, προβαίνει, μετά την έναρξη ισχύος της Συνθήκης του Άμστερνταμ, σε λήψη μέτρων στο έδαφός του, τα οποία αποκλίνουν από τις υποχρεώσεις του βάσει της σύμβασης αυτής:

β) εάν κινήθηκε η διαδικασία που αναφέρεται στο άρθρο ΣΤ.1 παράγραφος 1 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση και μέχρις ότου το Συμβούλιο λάβει σχετική απόφαση·

γ) εάν το Συμβούλιο, ενεργώντας βάσει του άρθρου ΣΤ. 1 παράγραφος 1 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση διαπίστωσε, σε σχέση με κράτος μέλος του οποίου ο αιτών είναι υπήκοος, την ύπαρξη σοβαρής και διαρκούς παραβίασης από αυτό το κράτος μέλος, αρχών που αναφέρονται στο άρθρο ΣΤ παράγρ. 1·

³⁵ Ν. 2691/1999 (ΦΕΚ 47, τ. Α'), άρθρο 3, σελ. 767.

δ) εάν ένα κράτος μέλος θα πρέπει να αποφασίσει κατ' αυτόν τον τρόπο μονομερώς σε σχέση με την αίτηση υπηκόου άλλου κράτους μέλους. Στην περίπτωση αυτή, το Συμβούλιο ενημερώνεται αμέσως. Η αίτηση εξετάζεται βάσει του τεκμηρίου ότι είναι προφανώς αβάσιμη χωρίς να θίγεται καθ' οιονδήποτε τρόπο, ανεξάρτητα από τη φύση της υποθέσεως, η εξουσία λήψεως αποφάσεως του κράτους μέλους.³⁶

4.4.2. Πρωτόκολλο για τις εξωτερικές σχέσεις των κρατών μελών όσον αφορά τη διέλευση των εξωτερικών συνόρων

Τα υψηλά συμβαλλόμενα μέρη, λαμβάνοντας υπόψη την ανάγκη των κρατών μελών να διασφαλίσουν αποτελεσματικούς ελέγχους στα εξωτερικά τους σύνορα, σε συνεργασία, όπου ενδείκνυται, με τρίτες χώρες, συμφώνησαν επί της ακόλουθης διατάξεως, οι οποίες προσαρτώνται στη συνθήκη περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας:

Οι διατάξεις περί μέτρων κατά τη διέλευση των εξωτερικών συνόρων οι οποίες περιλαμβάνονται στο άρθρο 731 σημείο 2) στοιχεία α) του τίτλου IIIα της Συνθήκης δεν θίγουν την αρμοδιότητα των κρατών μελών να διαπραγματεύονται ή να συνομολογούν συμφωνίες με τρίτες χώρες, στο μέτρο που οι συμφωνίες αυτές σέβονται το κοινοτικό δίκαιο και άλλες σχετικές διεθνείς συμφωνίες.³⁷

³⁶ Ν. 2691/1999 (ΦΕΚ 47, τ. Α'), άρθρο μόνο, σελ. 773.

³⁷ Ν. 2691/1999 (ΦΕΚ 47, τ. Α'), σελ. 777.

4.5. ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΙΣ ΟΠΟΙΕΣ ΥΙΟΘΕΤΗΣΕ Η ΔΙΑΣΚΕΨΗ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ ΤΩΝ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΝ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΜΕΛΩΝ, Η ΟΠΟΙΑ ΣΥΓΚΛΗΘΗΚΕ ΣΤΟ ΤΟΡΙΝΟ ΣΤΙΣ 29-3-1996

4.5.1. Η Δήλωση 17 σχετικά με το άρθρο 73 Κ της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας

Σύμφωνα με τη Δήλωση αυτή, καθιερώνονται διαβουλεύσεις με τον Υπατο Αρμοστή των Ηνωμένων Εθνών για τους πρόσφυγες και άλλους σχετικούς διεθνείς οργανισμούς σε θέματα σχετικά με την πολιτική ασύλου.³⁸

4.5.2. Η Δήλωση 48 σχετικά με το πρωτόκολλο για το άσυλο των υπηκόων των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Το πρωτόκολλο για το άσυλο των υπηκόων των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν προδικάζει το δικαίωμα κάθε κράτους μέλους να λαμβάνει τα οργανωτικά μέτρα τα οποία κρίνει αναγκαία προκειμένου να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του βάσει της σύμβασης της Γενεύης της 28^{ης} Ιουλίου 1951 περί του Καθεστώτος των Προσφύγων.³⁹

4.5.3. Η Δήλωση 49 σχετικά με το στοιχείο δ) του μόνου άρθρου του πρωτοκόλλου για το άσυλο των υπηκόων των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η διάσκεψη δηλώνει ότι, ενώ αναγνωρίζει τη σημασία του ψηφίσματος των υπουργών των κρατών μελών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων των αρμόδιων για τη μετανάστευση, στις 30 Νοεμβρίου / 1 Δεκεμβρίου 1992, για τις προφανώς αβάσιμες αιτήσεις ασύλου, και του ψηφίσματος του Συμβουλίου της 20^{ης} Ιουνίου 1995 για τις στοιχειώδεις εγγυήσεις των διαδικασιών ασύλου (κατωτέρω αναφερόμαστε εκτενέστερα), το ζήτημα της κατάχρησης διαδικασιών ασύλου και ενδεδειγμένων ταχέων διαδικασιών για την εκδίκαση προφανώς αβάσιμων

³⁸ Ν. 2691/1999 (ΦΕΚ 47, τ. Α'), σελ. 803.

³⁹ Ν. 2691/1999 (ΦΕΚ 47, τ. Α'), σελ. 810.

αιτήσεων ασύλου θα πρέπει να εξεταστεί περαιτέρω, προκειμένου να εισαχθούν νέες βελτιώσεις, ούτως ώστε να επιταχυνθούν οι διαδικασίες αυτές.⁴⁰

4.5.3.1. Το ψήφισμα της 30^{ης} Νοεμβρίου 1992 για τις έκδηλα αβάσιμες αιτήσεις ασύλου

Σύμφωνα με το ψήφισμα, οι αιτήσεις ασύλου που δεν πληρούν τα κριτήρια που ορίζονται από τη σύμβαση της Γενεύης του 1951, κηρύσσονται αβάσιμες:

- είτε επειδή ο φόβος διώξεων στη χώρα καταγωγής είναι αβάσιμος ή επειδή ο αιτών μπορεί να βρει αποτελεσματική προστασία σε κάποιο άλλο τμήμα της χώρας του.
- είτε επειδή η αίτηση συνιστά εσκεμμένη απάτη ή είναι καταχρηστική (ψευδής) ταυτότητα, πλαστά έγγραφα, ψευδείς δηλώσεις, αίτηση σε κάποια άλλη χώρα υπό διαφορετική ταυτότητα, πρόληψη επικείμενης απέλασης...).

Αυτές οι αιτήσεις μπορούν, ως εκ τούτου, να αποτελέσουν το αντικείμενο συνοπτικής διαδικασίας, χωρίς να γίνει πλήρης έλεγχος ή να απορριφθούν ταχύτατα για αντικειμενικούς λόγους. Εντούτοις, υπάρχουν διαδικαστικές εγγυήσεις, κυρίως προσωπική συνέντευξη με εξειδικευμένο υπάλληλο και διαδικασίες ύφεσης ή αναθεώρησης της απόφασης.

Ανάλογα με το κράτος μέλος, συνοπτική διαδικασία μπορεί να εφαρμοστεί, σε περίπτωση επείγοντος, σε άλλες περιπτώσεις εάν ο αιτών έχει διαπράξει σοβαρό παράπτωμα στο έδαφος του κράτους μέλους ή για λόγους δημόσιας ασφάλειας.⁴¹

4.5.3.2. Το ψήφισμα του Συμβουλίου της 20^{ης} Ιουνίου 1995 για τις στοιχειώδεις εγγυήσεις των διαδικασιών εξέτασης αιτήσεων ασύλου

Σύμφωνα με το ψήφισμα:

Όλες οι αιτήσεις εξετάζονται χωριστά, αντικειμενικά και αμερόληπτα. Ο αιτών παρουσιάζει λεπτομερώς την περίπτωση του και τις υπάρχουσες αποδείξεις

⁴⁰ Ν. 2691/1999 (ΦΕΚ 47, τ. Α'), σελ. 810.

⁴¹ <http://www.europa.eu.int/>

παρά το γεγονός ότι η χορήγηση του καθεστώτος του πρόσφυγα δεν εξαρτάται από την ύπαρξη καθοριστικών αποδείξεων.

Οι αρχές που είναι αρμόδιες για την εξέταση της αίτησης ασύλου πρέπει να διαθέτουν επαρκές εξειδικευμένο προσωπικό, ακριβείς πληροφορίες για την υφιστάμενη κατάσταση στη χώρα καταγωγής και διέλευσης και εμπειρογνώμονες για ιδιαίτερα θέματα (ιατρικά, πολιτιστικά, ...).

Σαφείς οδηγίες παρέχονται σε αρχές που είναι αρμόδιες για τους συνοριακούς και τοπικούς ελέγχους προκειμένου να διαβιβάζουν ταχέως τις αιτήσεις στην αρμόδια αρχή.

Αν η αίτηση ασύλου απορριφθεί, μπορεί να γίνει προσφυγή σε δευτεροβάθμιο δικαστήριο ή σε ανεξάρτητη δευτεροβάθμια αρχή.⁴²

4.6. ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΙΣ ΟΠΟΙΕΣ Η ΔΙΑΣΚΕΨΗ ΕΛΑΒΕ ΥΠΟ ΣΗΜΕΙΩΣΗ

4.6.1. Η Δήλωση 5 του Βελγίου για το πρωτόκολλο για το άσυλο των υπηκόων των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Εγκρίνοντας το πρωτόκολλο για το άσυλο των υπηκόων των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Βέλγιο δηλώνει ότι, σύμφωνα με τις υποχρεώσεις του βάσει της σύμβασης της Γενεύης του 1951 και του πρωτοκόλλου της Νέας Υόρκης του 1967, θα προβαίνει, σύμφωνα με τη διάταξη που προβλέπεται στο στοιχείο δ) του μόνου άρθρου αυτού του πρωτοκόλλου, σε ατομική εξέταση κάθε αίτησης ασύλου υπηκόου άλλου κράτους μέλους.⁴³

⁴² <http://www.europa.eu.int/>

⁴³ Ν. 2691/1999 (ΦΕΚ 47, τ. Α'), σελ. 813.

4.7. ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΗΣ ΝΙΚΑΙΑΣ ΠΟΥ ΤΡΟΠΟΠΟΙΕΙ ΤΗ ΣΥΝΘΗΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ, ΤΙΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΠΕΡΙ ΙΔΡΥΣΕΩΣ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΟΡΙΣΜΕΝΕΣ ΣΥΝΑΦΕΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ

4.7.1. Ουσιαστικές τροποποιήσεις

Η Συνθήκη της Νίκαιας, έρχεται να ολοκληρώσει τη διαδικασία που άρχισε με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ και στο θέμα της μετανάστευσης και ασύλου. Πιο συγκεκριμένα, το άρθρο 18 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

1. Κάθε πολίτης της Ένωσης έχει το δικαίωμα να κυκλοφορεί και να διαμένει ελεύθερα στο έδαφος των κρατών μελών, υπό την επιφύλαξη των περιορισμών και με τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στην παρούσα Συνθήκη και στις διατάξεις που θεσπίζονται για την εφαρμογή της.
2. Εάν, προς επίτευξη αυτού του στόχου, απαιτείται δράση της Κοινότητας και εφόσον η παρούσα Συνθήκη δεν έχει προβλέψει εξουσίες προς τούτο, το Συμβούλιο μπορεί να θεσπίζει διατάξεις που διευκολύνουν την άσκηση των αναφερόμενων στην παράγραφο 1 δικαιωμάτων. Το Συμβούλιο αποφασίζει σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 251.
3. Η παράγραφος 2 δεν ισχύει για τις διατάξεις σχετικά με τα διαβατήρια, τα δελτία ταυτότητας, τους τίτλους διαμονής ή κάθε άλλο εξομοιούμενο έγγραφο, ούτε για τις διατάξεις σχετικά με την κοινωνική ασφάλεια ή την κοινωνική προστασία.⁴⁴

⁴⁴ Συνθήκη της Νίκαιας (2001/C80/01), άρθρο 2, παρ. 3, σελ. 11.

4.7.2. Δήλωση σχετικά με το άρθρο 67 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας

Σύμφωνα με τη συγκεκριμένη δήλωση, τα Υψηλά Συμβαλλόμενα Μέρη συμφωνούν ότι το Συμβούλιο, στην απόφαση που καλείται να λάβει δυνάμει του άρθρου 67, παράγραφος 2, δεύτερη περίπτωση:

- θα αποφασίσει να αποφαινεται, από 1^{ης} Μαΐου, 2004, με τη διαδικασία του άρθρου 251 προκειμένου για τη θέσπιση των μέτρων που αναφέρονται στο άρθρο 62, σημείο 3) και στο άρθρο 63, σημείο 3, υπό β).
- θα αποφασίσει να αποφαινεται με τη διαδικασία του άρθρου 251 προκειμένου για τη θέσπιση των μέτρων που αναφέρονται στο άρθρο 62, σημείο 2), υπό α), από την ημερομηνία κατά την οποία θα επιτευχθεί συμφωνία σχετικά με το πεδίο εφαρμογής των μέτρων που αφορούν τη διέλευση των προσώπων από τα εξωτερικά σύνορα των κρατών μελών.

Το Συμβούλιο θα προσπαθήσει, εξάλλου, να καταστήσει τη διαδικασία του άρθρου 251 εφαρμοστέα, από την 1^η Μαΐου 2004 ή το συντομότερο δυνατόν μετά την ημερομηνία αυτή, στους άλλους τομείς που καλύπτονται από τον Τίτλο IV ή σε ορισμένους από αυτούς.⁴⁵

4.7.3. Πρωτόκολλο σχετικά με το άρθρο 67 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας

Τα υψηλά συμβαλλόμενα μέρη, συμφώνησαν στην ακόλουθη διάταξη, η οποία προσαρτάται στη Συνθήκη περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας:

Από 1^{ης} Μαΐου, το Συμβούλιο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία, προτάσει της Επιτροπής και μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, προκειμένου για τη λήψη των μέτρων που αναφέρονται στο άρθρο 66 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.⁴⁶

⁴⁵ Συνθήκη της Νίκαιας, Τελική Πράξη, σελ. 5.

⁴⁶ Συνθήκη της Νίκαιας, ό.π., σελ. 17.

Κεφάλαιο 5

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΩΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΤΗ ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΑΣΥΛΟΥ ΚΑΙ ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΘΕΣΠΙΣΗ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

5.1. ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΤΑΜΠΕΡΕ 15 ΚΑΙ 16 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1999. ΚΟΙΝΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΣΥΛΟΥ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΤΗΣ Ε.Ε.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο πραγματοποίησε ειδική σύνοδο στο Τάμπερε στις 15 και 16 Οκτωβρίου με θέμα τη δημιουργία ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Τα διακριτά μεν αλλά στενά συνδεδεμένα θέματα του ασύλου και της μετανάστευσης, απαιτούν να αναπτυχθεί μια κοινή πολιτική της Ε.Ε. που θα συμπεριλάβει τα ακόλουθα στοιχεία:

5.1.1. Σχέση εταιρικής με τις χώρες καταγωγής

Η Ευρωπαϊκή Ένωση χρειάζεται μια σφαιρική προσέγγιση της μετανάστευσης εντός του πλαισίου της οποίας θα ρυθμίζονται ζητήματα πολιτικής, ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ανάπτυξης στις χώρες και περιοχές καταγωγής και διέλευσης. Τούτο απαιτεί την καταπολέμηση της ένδειας, την ανύψωση του βιοτικού επιπέδου και των ευκαιριών απασχόλησης, την πρόληψη των συγκρούσεων και την εδραίωση των δημοκρατικών καθεστώτων, καθώς και το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ιδίως δε των δικαιωμάτων των μειονοτήτων, των γυναικών και των παιδιών. Προς το σκοπό αυτόν, καλεί την Ένωση, καθώς και τα κράτη μέλη να συμβάλλουν, στο μέτρο των αρμοδιοτήτων τους, δυνάμει των συνθηκών, σε μια μεγαλύτερη συνοχή των εσωτερικών και εξωτερικών πολιτικών της Ένωσης. Η ανάπτυξη εταιρικών σχέσεων με τρίτες

οικείες χώρες αποτελεί επίσης ένα βασικής σημασίας στοιχείο για την επιτυχία μιας τέτοιας πολιτικής, με στόχο την προαγωγή της από κοινού ανάπτυξης.⁴⁷

Στο πλαίσιο αυτό, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο δέχεται ευνοϊκά την έκθεση της Ομάδας υψηλού επιπέδου για το άσυλο και τη μετανάστευση που συνεστήθη από το Συμβούλιο και συμφωνεί με την ανανέωση της εντολής τους και την κατάρτωση περαιτέρω σχεδίων δράσης. Θεωρεί ότι τα πρώτα σχέδια δράσης που καταρτίστηκαν από την Ομάδα και εγκρίθηκαν από το Συμβούλιο αποτελούν μια χρήσιμη συνεισφορά και καλεί το Συμβούλιο και την Επιτροπή να υποβάλουν έκθεση προς το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο σχετικά με την υλοποίησή τους το Δεκέμβριο του 2000.⁴⁸

5.1.2. Ενιαίο ευρωπαϊκό σύστημα χορήγησης ασύλου

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο επιβεβαιώνει εκ νέου τη σημασία την οποία αποδίδουν η Ένωση και τα κράτη μέλη στον απόλυτο σεβασμό του δικαιώματος αίτησης ασύλου. Έχει συμφωνηθεί να αρχίσουν εργασίες με σκοπό την εγκαθίδρυση ενός ευρωπαϊκού συστήματος χορήγησης ασύλου, που θα βασίζεται στην πλήρη και συμπεριληπτική εφαρμογή της σύμβασης της Γενεύης, ώστε να εξασφαλίζεται ότι κανείς δεν θα αποστέλλεται πίσω εκεί όπου θα υποστεί διώξεις, δηλαδή να διατηρηθεί η αρχή της μη επαναπροώθησης.⁴⁹

Το σύστημα αυτό θα πρέπει να περιλαμβάνει, σε μια βραχυχρόνια προοπτική, ένα σαφή και λειτουργικό καθορισμό του κράτους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση κάθε αίτησης χορήγησης ασύλου, κοινές προδιαγραφές για δίκαιες και αποτελεσματικές διαδικασίες χορήγησης ασύλου, κοινές ελάχιστες συνθήκες υποδοχής των ζητούντων άσυλο, και την προσέγγιση των κανόνων που αφορούν την αναγνώριση και το περιεχόμενο του καθεστώτος του πρόσφυγα. Θα πρέπει επίσης να συμπληρωθεί με μέτρα για επικουρικές μορφές προστασίας, οι οποίες θα προσφέρουν το προσήκον εκάστοτε καθεστώς σε κάθε άτομο το οποίο χρειάζεται τέτοια προστασία. Προς τούτο, το Συμβούλιο καλείται να εγκρίνει, με βάση τις προτάσεις της Επιτροπής, τις αναγκαίες αποφάσεις σύμφωνα με το

⁴⁷ Συμπεράσματα της Προεδρίας – Τάμπερε, 15 και 16 Οκτωβρίου 1999, παρ. 11, σελ. 3.

⁴⁸ Συμπεράσματα της Προεδρίας – Τάμπερε, ό.π., παρ. 12, σελ. 3.

⁴⁹ Συμπεράσματα της Προεδρίας – Τάμπερε, ό.π., παρ. 13, σελ.3.

χρονοδιάγραμμα που έχει καθοριστεί από τη συνθήκη του Άμστερνταμ και το σχέδιο δράσης της Βιέννης. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τονίζει τη σημασία των διαβουλεύσεων με την Υπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες και άλλους διεθνείς οργανισμούς.⁵⁰

Πιο μακροπρόθεσμα, οι κοινοτικοί κανόνες θα πρέπει να οδηγήσουν σε μια κοινή διαδικασία για το άσυλο και μια ενιαία νομική κατάσταση για εκείνους στους οποίους χορηγείται άσυλο, ισχύουσα σε όλο το έδαφος της Ένωσης. Η Επιτροπή καλείται να ετοιμάσει εντός ενός έτους σχετική ανακοίνωση.⁵¹

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καλεί το Συμβούλιο να εντείνει τις προσπάθειες του, προκειμένου να επιτύχει συμφωνία για το ζήτημα της προσωρινής προστασίας των εκτοπισμένων ατόμων, με βάση την αλληλεγγύη μεταξύ των κρατών μελών. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο φρονεί ότι θα πρέπει να μελετηθεί κατά πόσον χρειάζεται να υπάρχει κάποια μορφή χρηματοοικονομικού αποθέματος, για προσωρινή προστασία που θα παρέχεται στις περιπτώσεις μαζικής εισροής προσφύγων. Η Επιτροπή καλείται να διερευνήσει τις σχετικές δυνατότητες.⁵²

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καλεί επειγόντως το Συμβούλιο να οριστικοποιήσει το ταχύτερο δυνατό τις εργασίες του για το σύστημα προσδιορισμού της ταυτότητας των αιτούντων άσυλο (Eurodac).⁵³

5.1.3. Δίκαιη μεταχείριση των υπηκόων τρίτων χωρών

Η Ευρωπαϊκή Ένωση οφείλει να διασφαλίζει τη δίκαιη μεταχείριση των υπηκόων τρίτων χωρών που διαμένουν νομίμως στην επικράτεια των κρατών μελών της. Θα πρέπει να θεσπισθεί σθεναρότερη πολιτική κοινωνικής ένταξης με στόχο την παροχή δικαιωμάτων και υποχρεώσεων συγκρίσιμων με εκείνα που απολαμβάνουν οι υπήκοοι της Ε.Ε. Θα πρέπει εξάλλου να προωθεί την άνευ διακρίσεων μεταχείριση στον οικονομικό, τον κοινωνικό και τον πολιτιστικό τομέα και να προβλέπει μέτρα κατά του ρατσισμού και της ξενοφοβίας.⁵⁴

⁵⁰ Συμπεράσματα της Προεδρίας – Τάμπερε, ό.π., παρ.14, σελ.4.

⁵¹ Συμπεράσματα της Προεδρίας – Τάμπερε, ό.π., παρ.15, σελ.4.

⁵² Συμπεράσματα της Προεδρίας – Τάμπερε, ό.π., παρ.16, σελ.4.

⁵³ Συμπεράσματα της Προεδρίας – Τάμπερε, ό.π., παρ.17, σελ.4.

⁵⁴ Συμπεράσματα της Προεδρίας – Τάμπερε, ό.π., παρ.18, σελ.5.

Βασιζόμενο στην ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με σχέδιο δράσης κατά του ρατσισμού, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο προτρέπει να ενταθεί η καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας. Τα κράτη μέλη θα επεξεργαστούν τη στρατηγική τους με βάση τις καλύτερες πρακτικές και εμπειρίες. Θα ενδυναμωθεί περαιτέρω η συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο για το Ρατσισμό και την Ξενοφοβία και με το Συμβούλιο της Ευρώπης. Επιπλέον, η Επιτροπή καλείται να υποβάλει το συντομότερο δυνατόν προτάσεις περί εφαρμογής του άρθρου 13 της συνθήκης Ε.Κ. σχετικά με την καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας. Για την καταπολέμηση των διακρίσεων γενικότερα τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να καταρτίσουν εθνικά προγράμματα.⁵⁵

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αναγνωρίζει την ανάγκη προσέγγισης των εθνικών νομοθεσιών περί των προϋποθέσεων εισδοχής και διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών, που θα βασίζονται σε από κοινού αξιολόγηση των οικονομικών και δημογραφικών εξελίξεων στην Ένωση, καθώς και της κατάστασης στις χώρες προέλευσης. Προς τον σκοπό αυτό, ζητά την ταχεία λήψη αποφάσεων από το Συμβούλιο, με βάση προτάσεις της Επιτροπής. Κατά τη λήψη αυτών των αποφάσεων θα πρέπει να λαμβάνονται υπ' όψη όχι μόνο η ικανότητα υποδοχής κάθε κράτους μέλους, αλλά και οι ιστορικοί και πολιτιστικοί του δεσμοί με τις χώρες προέλευσης.⁵⁶

Θα πρέπει να υπάρξει προσέγγιση του νομικού καθεστώτος των υπηκόων τρίτων χωρών προς εκείνο των υπηκόων των κρατών μελών. Στα άτομα που έχουν διαμείνει νομίμως σε κράτος μέλος επί περίοδο που θα προσδιοριστεί και τα οποία διαθέτουν μακροπρόθεσμη άδεια διαμονής θα πρέπει να χορηγείται εντός του εν λόγω κράτους μέλους ένα σύνολο ενιαίων δικαιωμάτων κατά το δυνατόν παραπλήσιων προς τα δικαιώματα των κοινοτικών υπηκόων, όπως π.χ. το δικαίωμα διαμονής, παιδείας και εξαρτημένης ή ανεξάρτητης εργασίας, καθώς και το δικαίωμα ίσης μεταχείρισης έναντι των υπηκόων των χωρών διαμονής. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο υποστηρίζει την παροχή στους υπηκόους τρίτων χωρών

⁵⁵ Συμπεράσματα της Προεδρίας – Τάμπερε, ό.π., παρ.19, σελ.5.

⁵⁶ Συμπεράσματα της Προεδρίας – Τάμπερε, ό.π., παρ.20, σελ.5.

που διαμένουν νομίμως επί μακρό χρονικό διάστημα, της δυνατότητας να αποκτούν την υπηκοότητα του κράτους μέλους στο οποίο διαμένουν.⁵⁷

5.1.4. Διαχείριση των μεταναστευτικών ροών

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τονίζει ότι είναι απαραίτητη η αποτελεσματική διαχείριση των μεταναστευτικών ροών σε όλες τους τις φάσεις. Προτρέπει να διοργανώνονται, σε στενή συνεργασία με χώρες προέλευσης και διέλευσης, ενημερωτικές εκστρατείες σχετικά με τις πραγματικές δυνατότητες νόμιμης μετανάστευσης, προκειμένου να αποτρέπονται όλες οι μορφές εμπορίας ανθρώπων. Θα πρέπει να αναπτυχθεί περαιτέρω η κοινή ενεργός πολιτική, σχετικά με τις θεωρήσεις και τα πλαστά έγγραφα, μεταξύ άλλων με τη στενότερη συνεργασία μεταξύ των προξενείων της Ε.Ε. σε τρίτες χώρες και, όπου είναι απαραίτητο, με τη δημιουργία κοινών γραφείων έκδοσης θεωρήσεων Ε.Ε.⁵⁸

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο είναι αποφασισμένο να αντιμετωπίσει στην πηγή της την παράνομη μετανάστευση, ιδίως με την καταπολέμηση εκείνων που αναμιγνύονται στην εμπορία ανθρώπων και την οικονομική εκμετάλλευση των μεταναστών. Προτρέπει να θεσπιστεί νομοθεσία που να προβλέπει αυστηρές κυρώσεις εναντίον αυτού του σοβαρού εγκλήματος. Το Συμβούλιο καλείται να θεσπίσει σχετική νομοθεσία μέχρι το τέλος του 2000, με βάση πρόταση της Επιτροπής. Τα κράτη μέλη, μαζί με την Ευρωπαϊκή Ένωση, θα πρέπει να κατευθύνουν τις προσπάθειές τους στην ανίχνευση και την εξάρθρωση των ενεχόμενων εγκληματικών δικτύων. Τα ανθρώπινα δικαιώματα των θυμάτων των δραστηριοτήτων αυτών οφείλουν να διασφαλισθούν, με ιδιαίτερη έμφαση στα προβλήματα των γυναικών και των παιδιών.⁵⁹

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καλεί για στενότερη συνεργασία και αμοιβαία τεχνική βοήθεια μεταξύ των υπηρεσιών συνοριακού ελέγχου των κρατών μελών, για παράδειγμα στα πλαίσια προγραμμάτων ανταλλαγών και μεταφοράς τεχνολογίας, ιδίως για τα θαλάσσια σύνορα, καθώς και την ταχεία συμμετοχή των χωρών που έχουν υποβάλει αίτηση ένταξης στην εν λόγω συνεργασία. Σε αυτά τα

⁵⁷ Συμπεράσματα της Προεδρίας – Τάμπερε, ό.π., παρ. 21,σελ. 5.

⁵⁸ Συμπεράσματα της Προεδρίας – Τάμπερε, ό.π., παρ.22, σελ.6.

⁵⁹ Συμπεράσματα της Προεδρίας – Τάμπερε, ό.π., παρ.23, σελ.6.

πλαίσια, το Συμβούλιο δέχεται ευνοϊκά τη σύναψη υπομνήματος συνεννοήσεως μεταξύ Ιταλίας και Ελλάδας για την ενίσχυση της συνεργασίας των δύο χωρών στην Αδριατική και το Ιόνιο για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, του λαθρεμπορίου και της εμπορίας ανθρώπων.⁶⁰

Ως συνέπεια της ενσωμάτωσης του κεκτημένου του Σένγκεν στην Ένωση, οι υποψήφιας χώρες θα πρέπει να αποδεχθούν πλήρως αυτό το κεκτημένο και τα περαιτέρω μέτρα που βασίζονται σε αυτό. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τονίζει τη σημασία του αποτελεσματικού ελέγχου των μελλοντικών εξωτερικών συνόρων της Ένωσης από ειδικά εκπαιδευμένους επαγγελματίες.⁶¹

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συνιστά να αναπτυχθεί βοήθεια προς τις χώρες καταγωγής και διέλευσης προκειμένου να παραχθεί ο εθελοντικός επαναπατρισμός, καθώς και να βελτιωθεί η ικανότητα των αρχών των χωρών αυτών να καταπολεμούν αποτελεσματικά την εμπορία ανθρώπων και να αντιμετωπίζουν τις υποχρεώσεις επανεισδοχής που έχουν αναλάβει έναντι της Ένωσης και των κρατών μελών.⁶²

Η Συνθήκη του Άμστερνταμ έδωσε στην Κοινότητα εξουσίες στον τομέα της επανεισδοχής. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καλεί το Συμβούλιο να συνάψει συμφωνίες επανεισδοχής ή να περιλάβει ομοιόμορφες ρήτρες σε άλλες συμφωνίες μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και των τρίτων χωρών ή των ομάδων χωρών για τις οποίες τούτο ενδείκνυται. Θα πρέπει επίσης να εξετασθούν οι κανόνες εσωτερικής επανεισδοχής.⁶³

5.2. ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΛΑΚΕΝ 14 ΚΑΙ 15 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2001

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο επαναβεβαιώνει την προσήλωσή του στις πολιτικές κατευθύνσεις και τους στόχους του Τάμπερε και σημειώνει ότι, παρόλο που σημειώθηκε κάποια πρόοδος, πρέπει ωστόσο να δοθούν νέες ωθήσεις και προσανατολισμοί προκειμένου να καλυφθεί η καθυστέρηση σε ορισμένους τομείς.

⁶⁰ Συμπεράσματα της Προεδρίας – Τάμπερε, ό.π., παρ. 24,σελ.6.

⁶¹ Συμπεράσματα της Προεδρίας – Τάμπερε, ό.π., παρ.25, σελ.6.

⁶² Συμπεράσματα της Προεδρίας – Τάμπερε, ό.π., παρ.26, σελ.7.

⁶³ Συμπεράσματα της Προεδρίας - Τάμπερε, ό.π., παρ.27, σελ.7.

Η συχνότερη σύγκληση του Συμβουλίου «Δικαιοσύνη και Εσωτερικές Υποθέσεις» θα συμβάλλει στην επιτάχυνση των εργασιών. Είναι επίσης σημαντικό αφενός οι αποφάσεις που λαμβάνονται από την Ένωση να μεταφέρονται ταχέως στο εθνικό δίκαιο και αφετέρου οι συμβάσεις που συνάπτονται μετά την έναρξη ισχύος της Συνθήκης του Μάαστριχτ να επικυρώνονται χωρίς καθυστέρηση.⁶⁴

5.2.1. Μια γνήσια κοινή πολιτική για το άσυλο και τη μετανάστευση

Παρά ορισμένα επιτεύγματα, όπως το Ευρωπαϊκό Ταμείο για τους Πρόσφυγες, ο κανονισμός Eurodac και η οδηγία περί προσωρινής προστασίας, η πρόοδος που σημειώθηκε δεν ήταν τόσο ταχεία και ουσιαστική όσο προβλεπόταν. Επομένως, πρέπει να αναπτυχθεί μια νέα προσέγγιση.⁶⁵

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο δεσμεύεται να υιοθετήσει, βάσει των συμπερασμάτων του Τάμπερε και το συντομότερο δυνατόν, κοινή πολιτική στον τομέα του ασύλου και της μετανάστευσης, η οποία θα τηρεί την απαραίτητη ισορροπία μεταξύ της προστασίας των προσφύγων, σύμφωνα με τις αρχές της Σύμβασης της Γενεύης του 1951, της θεμιτής προσδοκίας για καλύτερη ζωή και της ικανότητας υποδοχής της Ένωσης και των κρατών μελών της.⁶⁶

Μια πραγματική κοινή πολιτική για το άσυλο και τη μετανάστευση προϋποθέτει τη λήψη των ακόλουθων μέτρων:

- Ενσωμάτωση της πολιτικής των μεταναστευτικών ροών στην εξωτερική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ειδικότερα, θα πρέπει να συναφθούν με τις συγκεκριμένες χώρες ευρωπαϊκές συμφωνίες επανεισδοχής, με βάση νέο κατάλογο προτεραιοτήτων και σαφές σχέδιο δράσης. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ζητεί να αναπτυχθεί ένα σχέδιο δράσης βάσει της ανακοίνωσης της Επιτροπής σχετικά με την παράνομη μετανάστευση και την εμπορία ανθρώπων.
- Ανάπτυξη ευρωπαϊκού συστήματος ανταλλαγής πληροφοριών για το άσυλο, τη μετανάστευση και τις χώρες καταγωγής. Εφαρμογή του

⁶⁴ Συμπεράσματα της Προεδρίας – Λάκεν, 14 και 15 Δεκεμβρίου 2001, παρ. 37, σελ. 10.

⁶⁵ Συμπεράσματα της Προεδρίας – Λάκεν, ό.π., παρ. 38, σελ. 11.

⁶⁶ Συμπεράσματα; Της Προεδρίας – Λάκεν, ό.π., παρ. 39, σελ.11.

Eurodac, καθώς και κανονισμού για την αποτελεσματικότερη εφαρμογή της Σύμβασης του Δουβλίνου, με ταχείες και αποτελεσματικές διαδικασίες.

- Θέσπιση κοινών κανόνων στον τομέα της διαδικασίας περί ασύλου, υποδοχής και οικογενειακής επανένωσης, συμπεριλαμβανομένων των συνοπτικών διαδικασιών όπου αυτό δικαιολογείται. Στους εν λόγω κανόνες θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ότι είναι αναγκαίο να παρέχεται βοήθεια προς τους αιτούντες άσυλο.
- Κατάρτιση ειδικών προγραμμάτων στον τομέα της καταπολέμησης των διακρίσεων και του ρατσισμού.⁶⁷

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καλεί την Επιτροπή να υποβάλλει, το αργότερο στις 30 Απριλίου 2002, τροποποιημένες προτάσεις σχετικά με τις διαδικασίες ασύλου, την οικογενειακή επανένωση και τον κανονισμό του «Δουβλίνο II». Εξάλλου, το Συμβούλιο καλείται να επισπεύσει τις εργασίες του και τα άλλα σχέδια που αφορούν τους κανόνες υποδοχής, τον ορισμό της έννοιας του «πρόσφυγα» και τις μορφές επικουρικής προστασίας.⁶⁸

5.2.2. Αποτελεσματικότερος έλεγχος των εξωτερικών συνόρων

Η καλύτερη διαχείριση του ελέγχου στα εξωτερικά σύνορα της Ένωσης θα συμβάλλει στην καταπολέμηση της τρομοκρατίας, των παράνομων μεταναστευτικών δικτύων και της εμπορίας ανθρώπων. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ζητεί από το Συμβούλιο και την Επιτροπή να καθορίσουν τους μηχανισμούς συνεργασίας μεταξύ των υπηρεσιών που είναι επικφορτισμένες με τον έλεγχο των εξωτερικών συνόρων και να μελετήσουν τις συνθήκες υπό τις οποίες θα μπορούσε να δημιουργηθεί ένας μηχανισμός ή κοινές υπηρεσίες ελέγχου των εξωτερικών συνόρων. Ζητεί από το Συμβούλιο και από τα κράτη μέλη να λάβουν μέτρα για τη δημιουργία ενός κοινού συστήματος αναγνώρισης των θεωρήσεων και να εξετάσουν τη δυνατότητα σύστασης κοινών προξενικών γραφείων.⁶⁹

⁶⁷ Συμπεράσματα της Προεδρίας – Λάκεν, ό.π., παρ.40, σελ.11.

⁶⁸ Συμπεράσματα της Προεδρίας - Λάκεν, ό.π., παρ.41, σελ.11.

⁶⁹ Συμπεράσματα της Προεδρίας – Λάκεν, ό.π., παρ.42,σελ.12.

5.3. ΣΕΒΙΛΛΗ, 21 ΚΑΙ 22 ΙΟΥΝΙΟΥ 2002

5.3.1. Μέτρα καταπολέμησης της λαθραίας μετανάστευσης

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, με το συνολικό σχέδιο για την καταπολέμηση της λαθραίας μετανάστευσης, έχει εξοπλιστεί με ένα αποτελεσματικό μέσο για να εξασφαλίσει τη δέουσα διαχείριση των μεταναστευτικών ρευμάτων και την καταπολέμηση της λαθραίας μετανάστευσης. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο απευθύνει έκκληση στο Συμβούλιο και την Επιτροπή προκειμένου, στο πλαίσιο των αντίστοιχων αρμοδιοτήτων τους, να δώσουν απόλυτη προτεραιότητα στα ακόλουθα μέτρα που περιέχονται στο σχέδιο:

να επανεξεταστεί πριν από τα τέλη του έτους ο κατάλογος των τρίτων χωρών, οι υπήκοοι των οποίων υπόκεινται στην υποχρέωση θεώρησης ή απαλλάσσονται από την υποχρέωση αυτή,

να συσταθεί, το συντομότερο δυνατό, κοινό σύστημα αναγνώρισης δεδομένων των θεωρήσεων, υπό το φως μελέτης σκοπιμότητας που θα υποβληθεί τον Μάρτιο του 2003 και με βάση τους προσανατολισμούς του Συμβουλίου· πριν από τα τέλη του 2002 θα υποβληθεί προκαταρκτική έκθεση,

να επισπευσθεί η σύναψη των συμφωνιών επανεισδοχής που τελούν υπό διαπραγμάτευση και να εγκριθούν νέες εντολές για τη διαπραγμάτευση συμφωνιών επανεισδοχής με τις χώρες που έχουν ήδη καθοριστεί από το Συμβούλιο.

όσον αφορά τις πολιτικές απομάκρυνσης και επαναπατριsmού, να εγκριθούν, το αργότερο έως τα τέλη του έτους, τα στοιχεία προγράμματος επαναπατριsmού με βάση την Πράσινη Βίβλο της Επιτροπής, μεταξύ των οποίων πρέπει να περιλαμβάνεται η βελτιστοποίηση των επισπευσμένων επιστροφών προς το Αφγανιστάν.

να εκδοθούν τυπικά κατά το επόμενο Συμβούλιο «Δικαιοσύνη και Εσωτερικές Υποθέσεις» η απόφαση – πλαίσιο για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, η απόφαση πλαίσιο για την ενίσχυση του ποινικού πλαισίου για την καταστολή της υποβοήθησης της παράνομης εισόδου, διέλευσης και διαμονής,

καθώς και η οδηγία για τον ορισμό της υποβοήθησης της παράνομης εισόδου, διέλευσης και διαμονής.⁷⁰

5.3.2. Σταδιακή θέσπιση συντονισμένης και ολοκληρωμένης διαχείρισης των εξωτερικών συνόρων

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο εκφράζει την ικανοποίησή του για τις διάφορες πρωτοβουλίες που αναλήφθηκαν πρόσφατα στον τομέα αυτό και ιδίως την ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Περί ολοκληρωμένης διαχείρισης των εξωτερικών συνόρων των κρατών μελών», τη μελέτη σκοπιμότητας που εκπονήθηκε υπό τη διεύθυνση της Ιταλίας για τη δημιουργία Ευρωπαϊκής Αστυνομίας Συνόρων, λαμβάνοντας υπόψη τη βούληση που εξέφρασε η Επιτροπή να συνεχιστεί η εξέταση της σκοπιμότητας και του εφικτού μιας τέτοιας ευρωπαϊκής αστυνομίας, καθώς και τη μελέτη για την «Αστυνομία και ασφάλεια των συνόρων» που πραγματοποιήθηκε από τρία κράτη μέλη στο πλαίσιο του προγράμματος συνεργασίας OISIN.⁷¹

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο χαιρετίζει την πρόσφατη έγκριση του σχεδίου για τη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων των κρατών μελών, το οποίο εκπονήθηκε με βάση τις τρεις προαναφερόμενες πρωτοβουλίες και το οποίο αναμένεται ότι θα συμβάλει μεταξύ άλλων στον καλύτερο έλεγχο των μεταναστευτικών ρευμάτων. Ζητεί να συσταθεί χωρίς καθυστέρηση στο πλαίσιο του Συμβουλίου ο κοινός φορέας των ενασχολούμενων με τη φύλαξη των εξωτερικών συνόρων, ο οποίος θα αποτελείται από τους επικεφαλής των υπηρεσιών ελέγχου των συνόρων των κρατών μελών και ο οποίος θα είναι επιφορτισμένος με το συντονισμό των μέτρων που περιέχονται στο σχέδιο.

Ζητεί εξάλλου από το Συμβούλιο, την Επιτροπή και τα κράτη μέλη, καθένα στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους, να υλοποιήσουν τα ακόλουθα μέτρα:

- πριν τα τέλη του 2002,
 - ✓ εκτέλεση κοινών επιχειρήσεων στα εξωτερικά σύνορα,

⁷⁰ Συμπεράσματα της Προεδρίας – Σεβίλλη, 21 και 22 Ιουνίου 2002, παρ. 30, σελ. 8.

⁷¹ Συμπεράσματα της Προεδρίας – Σεβίλλη, ό.π., παρ. 31, σελ. 9.

- ✓ άμεση εφαρμογή πιλοτικών σχεδίων ανοιχτής συμμετοχής σε όλα τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη,
 - ✓ δημιουργία δικτύου αξιωματικών συνδέσμων των κρατών μελών στον τομέα της μετανάστευσης.
- πριν τον Ιούνιο του 2003,
 - ✓ κατάρτιση κοινού μοντέλου ανάλυσης των κινδύνων προκειμένου να επιτευχθεί κοινή και ολοκληρωμένη αξιολόγηση των κινδύνων,
 - ✓ καθορισμός κοινού κορμού για την εκπαίδευση των μεθοριακών φρουρών, καθώς και παγίωση του Ευρωπαϊκού κανονιστικού πλαισίου στον τομέα των συνόρων,
 - ✓ εκπόνηση μελέτης, από την Επιτροπή, για την κατανομή των δαπανών μεταξύ των κρατών μελών και της Ένωσης σχετικά με τη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων.⁷²

5.3.3. Ενσωμάτωση της μεταναστευτικής πολιτικής στις σχέσεις της Ένωσης με τις τρίτες χώρες

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο θεωρεί ότι για την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης απαιτείται αυξημένη προσπάθεια από την Ευρωπαϊκή Ένωση και στοχοθετημένη προσέγγιση του φαινομένου, με τη χρησιμοποίηση όλων των ενδεδειγμένων μέσων στο πλαίσιο των εσωτερικών σχέσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Προς τούτο, και σύμφωνα με τα συμπεράσματα του Συμβουλίου του Τάμπερε, η ολοκληρωμένη, σφαιρική και ισόρροπη προσέγγιση για την αντιμετώπιση των βαθύτερων αιτίων της παράνομης μετανάστευσης πρέπει να παραμείνει μακροπρόθεσμα ο σταθερός στόχος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Με την προοπτική αυτή, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο υπενθυμίζει ότι η εντατικοποίηση της οικονομικής συνεργασίας, η ανάπτυξη των εμπορικών συναλλαγών, η αναπτυξιακή βοήθεια καθώς και η πρόληψη των συγκρούσεων, αποτελούν μέσα που ευνοούν την οικονομική ευημερία των οικείων χωρών και, ως εκ τούτου, μειώνουν τα αίτια που προκαλούν τα μεταναστευτικά ρεύματα. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ζητεί με εμμονή να περιλαμβάνεται ρήτρα για την κοινή διαχείριση των

⁷² Συμπεράσματα της Προεδρίας – Σεβίλλη, ό.π., παρ. 32, σελ.9.

μεταναστευτικών ρευμάτων, καθώς και για την υποχρεωτική επανεισδοχή σε περίπτωση παράνομης μετανάστευσης, σε κάθε μελλοντική συμφωνία συνεργασίας, συμφωνία σύνδεσης ή ισοδύναμη συμφωνία που θα συνάψει η Ευρωπαϊκή Ένωση ή η Ευρωπαϊκή Κοινότητα με οποιαδήποτε χώρα.⁷³

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο υπογραμμίζει ότι πρέπει να εξασφαλιστεί η συνεργασία των χωρών καταγωγής και διέλευσης στον τομέα της κοινής διαχείρισης και ελέγχου των συνόρων, καθώς και στον τομέα της επανεισδοχής. Η εν λόγω εκ νέου αποδοχή, εκ μέρους των τρίτων χωρών θα περιλαμβάνει τόσο την επανεισδοχή των υπηκόων τους που βρίσκονται παράνομα σε κράτος μέλος, όσο και, υπό τους ίδιους όρους, την επανεισδοχή των υπηκόων τρίτων χωρών εφόσον αποδεικνύεται ότι έχουν διέλθει μέσω της συγκεκριμένης χώρας. Στόχος της συνεργασίας είναι να επιτευχθούν αποτελέσματα σε βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα επίπεδο. Η Ένωση είναι διατεθειμένη να παράσχει την τεχνική και οικονομική στήριξη που απαιτείται για το σκοπό αυτό, και, ως εκ τούτου, θα πρέπει να παρασχεθούν στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα οι κατάλληλοι πόροι στο πλαίσιο των δημοσιονομικών προοπτικών.⁷⁴

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο εκτιμά ότι είναι απαραίτητο να πραγματοποιηθεί συστηματική αποτίμηση των σχέσεων με τις τρίτες χώρες με τις οποίες δεν υπάρχει συνεργασία στο πλαίσιο της καταπολέμησης της παράνομης μετανάστευσης. Η εν λόγω αποτίμηση θα λαμβάνεται υπόψη στις σχέσεις μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών μελών τους και των οικείων χωρών σε όλους τους σχετικούς τομείς. Τυχόν ανεπαρκής συνεργασία εκ μέρους μιας χώρας θα μπορούσε να καταστήσει δυσκολότερη την εμβάθυνση των σχέσεων μεταξύ της χώρας αυτής και της Ένωσης.⁷⁵

Το Συμβούλιο, όταν εξαντληθούν οι δυνατότητες των υπαρχόντων κοινοτικών μηχανισμών χωρίς αποτέλεσμα, θα μπορεί να διαπιστώνει, με ομοφωνία, αδικαιολόγητη έλλειψη συνεργασίας από την πλευρά τρίτης χώρας όσον αφορά την από κοινού διαχείριση των μεταναστευτικών ρευμάτων. Στην περίπτωση αυτή, το Συμβούλιο μπορεί να εγκρίνει μέτρα ή θέσεις, σύμφωνα με τους κανόνες των Συνθηκών και στο πλαίσιο της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και

⁷³ Συμπεράσματα της Προεδρίας – Σεβίλλη, ό.π., παρ.33, σελ. 10.

⁷⁴ Συμπεράσματα της Προεδρίας – Σεβίλλη, ό.π., παρ.34,σελ. 11.

⁷⁵ Συμπεράσματα της Προεδρίας – Σεβίλλη, ό.π., παρ. 35, σελ.11.

Πολιτικής Ασφαλείας και των άλλων πολιτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τηρώντας παράλληλα δεσμεύσεις που έχει αναλάβει η Ένωση και χωρίς να τίθενται εν αμφιβόλω οι στόχοι της αναπτυξιακής συνεργασίας.⁷⁶

5.3.4. Επιτάχυνση των υπό εξέλιξη νομοθετικών εργασιών για τον καθορισμό κοινής πολιτικής σχετικά με θέματα ασύλου και μετανάστευσης

Παράλληλα με την ενισχυμένη συνεργασία για την καταπολέμηση της λαθρομετανάστευσης, είναι σκόπιμο να προχωρήσει η εξέταση των τρεχουσών προτάσεων. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καλεί μετ' επιτάσεως το Συμβούλιο να εγκρίνει:

- πριν από το Δεκέμβριο του 2002, τον κανονισμό «Δουβλίνο ΙΙ»,
- πριν από τον Ιούνιο του 2003, τους κανόνες σχετικά με τις απαιτούμενες προϋποθέσεις για την αναγνώριση του καθεστώτος του πρόσφυγα και με το περιεχόμενο αυτού του καθεστώτος· τις διατάξεις σχετικά με την επανένωση των οικογενειών και με το καθεστώς των μόνιμων κατοίκων μακράς διάρκειας,
- πριν από τα τέλη του 2003, τους κοινούς κανόνες σχετικά με τη διαδικασία ασύλου.⁷⁷

Η Επιτροπή θα υποβάλει έκθεση προς το Συμβούλιο στο τέλος Οκτωβρίου σχετικά με την αποτελεσματικότητα των χρηματοδοτικών πόρων που διατίθενται σε επίπεδο Κοινότητας για τον επαναπατρισμό των μεταναστών και των αιτούντων άσυλο των οποίων η αίτηση έχει απορριφθεί, για τη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων και για τα σχέδια ασύλου και μετανάστευσης σε τρίτες χώρες.⁷⁸

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καλεί το Συμβούλιο να του υποβάλλει, στη σύνοδό του τον Ιούνιο του 2003, σε συνεργασία με την Επιτροπή, έκθεση

⁷⁶ Συμπεράσματα της Προεδρίας – Σεβίλλη, ό.π., παρ.36, σελ. 11.

⁷⁷ Συμπεράσματα της Προεδρίας – Σεβίλλη, ό.π., παρ.37, σελ. 12.

⁷⁸ Συμπεράσματα της Προεδρίας – Σεβίλλη, ό.π., παρ.38, σελ. 12.

σχετικά με την πρακτική εφαρμογή των κατευθυντηρίων γραμμών που παρατίθενται στο παρόν κεφάλαιο.⁷⁹

5.4. ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ 19 ΚΑΙ 20 ΙΟΥΝΙΟΥ 2003

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Σεβίλλης έδωσε έμφαση στην ανάγκη να επιταχυνθεί η εφαρμογή όλων των πτυχών του προγράμματος που συμφωνήθηκε στο Τάμπερε, ιδίως σε θέματα που άπτονται της διαμόρφωσης μιας κοινής ευρωπαϊκής πολιτικής για το άσυλο και τη μετανάστευση.⁸⁰

Δεδομένης της ύψιστης πολιτικής προτεραιότητας που αποδίδεται στη μετανάστευση, υπάρχει σαφής ανάγκη για πιο συγκροτημένη πολιτική της Ε.Ε., η οποία να καλύπτει όλο το φάσμα των σχέσεων με τις τρίτες χώρες και στην οποία να συμπεριλαμβάνεται η ταχεία σύναψη συμφωνιών επανεισδοχής με βασικές τρίτες χώρες καταγωγής, καθώς και η προώθηση μιας μεγαλύτερης συνεργασίας με αυτές, θεωρούμενης ως αμφίδρομης διαδικασίας για την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης και τη διερεύνηση νόμιμων μεταναστευτικών οδών, με συγκεκριμένη εντολή καθηκόντων. Στα πλαίσια αυτά, θα πρέπει να εξετασθεί και να τύχει μεγαλύτερης επιμέλειας και το ζήτημα της ομαλής ένταξης των νομίμων μεταναστών στις κοινωνίες της Ε.Ε. Επίσης τα χρηματοδοτικά μέσα που έχουμε στη διάθεσή μας για τα έτη 2004-2006 θα πρέπει να επανεξεταστούν προσεκτικά, λαμβανομένων δε υπόψη του γενικού πλαισίου και της ανάγκης δημοσιονομικής πειθαρχίας, οι μετά το 2006 δημοσιονομικές προοπτικές θα πρέπει να αντικατοπτρίζουν αυτήν την πολιτική προτεραιότητα της Κοινότητας.⁸¹

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο κατέληξε σε συμπεράσματα όσον αφορά τα ακόλουθα:

⁷⁹ Συμπεράσματα της Προεδρίας – Σεβίλλη, ό.π., παρ. 39, σελ.12.

⁸⁰ Συμπεράσματα της Προεδρίας – Θεσσαλονίκη, 19 και 20 Ιουνίου 2003, παρ. 8, σελ. 2.

⁸¹ Συμπεράσματα της Προεδρίας – Θεσσαλονίκη, ό.π., παρ. 9, σελ. 3.

5.4.1. Διαμόρφωση κοινής πολιτικής για την παράνομη μετανάστευση, τα εξωτερικά σύνορα, την επιστροφή των παράνομων μεταναστών και τη συνεργασία με τρίτες χώρες⁸²

5.4.1.1. Θεωρήσεις

Αναφερόμενο στα συμπεράσματα του Συμβουλίου της 5^{ης} Ιουνίου 2003 σχετικά με την ανάπτυξη του Συστήματος Πληροφοριών για τις Θεωρήσεις (VIS), το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο θεωρεί αναγκαίο, μετά τη μελέτη σκοπιμότητας της Επιτροπής για το VIS, να καθοριστούν κατευθύνσεις το συντομότερο δυνατό, προκειμένου να εκπληρωθούν οι όροι των προτιμώμενων επιλογών όσον αφορά το σχεδιασμό για την ανάπτυξη του συστήματος, την ενδεδειγμένη νομική βάση που θα επιτρέψει τη δημιουργία του και τη διάθεση των αναγκαίων χρηματοδοτικών μέσων με παράλληλη τήρηση των δημοσιονομικών προοπτικών. Σ' αυτό το πλαίσιο, απαιτείται μια συνεκτική προσέγγιση της Ε.Ε. όσον αφορά τα βιομετρικά αναγνωριστικά στοιχεία ή τα βιομετρικά δεδομένα, που θα δίδει εναρμονισμένες λύσεις για τα έγγραφα των υπηκόων τρίτων χωρών, τα διαβατήρια των πολιτών της Ε.Ε. και τα σήματα πληροφοριών (VIS και SIS II). Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καλεί την Επιτροπή να εκπονήσει τις ενδεδειγμένες προτάσεις, με πρώτο αντικείμενο τις θεωρήσεις, σεβόμενη πλήρως το προβλεπόμενο χρονοδιάγραμμα για την εισαγωγή του Συστήματος Πληροφοριών του Σένγκεν II.⁸³

5.4.1.2. Διαχείριση των εξωτερικών συνόρων

Λαμβάνοντας υπόψη το κοινό συμφέρον όλων των κρατών μελών της Ε.Ε. για την καθιέρωση αποτελεσματικότερης διαχείρισης των εξωτερικών συνόρων των κρατών μελών της Ε.Ε. και σημειώνοντας τα αποτελέσματα που έχουν επιτευχθεί με την εφαρμογή των διαφόρων επιχειρησιακών προγραμμάτων, πιλοτικών σχεδίων, ανάλυσης κινδύνων, εκπαίδευσης του προσωπικού των συνόρων κ.λπ., καθώς και τα συμπεράσματα που πρέπει να συναχθούν από τη

⁸² Συμπεράσματα της Προεδρίας – Θεσσαλονίκη, ό.π., παρ. 10, σελ.3.

⁸³ Συμπεράσματα της Προεδρίας – Θεσσαλονίκη, ό.π., παρ. 11, σελ.3.

μελέτη που ανέλαβε η Επιτροπή, μετά από αίτημα του Συμβουλίου, σχετικά με το σύνθετο και ευαίσθητο ζήτημα των ελέγχων των θαλάσσιων συνόρων, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο υπογραμμίζει ότι είναι πολύ σημαντικό να διασφαλιστεί η συνέχεια και η συνοχή της κοινοτικής δράσης σ' αυτόν τον τομέα με τον καθορισμό προτεραιοτήτων και την εκπόνηση πιο συγκροτημένου πλαισίου και μεθόδων.⁸⁴

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αναγνωρίζει την πρόοδο που έχει σημειωθεί ως προς την πλήρη ενεργοποίηση του επιχειρησιακού κλάδου της SCIFA σύμφωνα με τα συμπεράσματα της Σεβίλλης και, ειδικότερα, το γεγονός ότι η κοινή ομάδα ειδικών της φύλαξης των εξωτερικών συνόρων επιφορτίστηκε με την επιχειρησιακή εφαρμογή και το συντονισμό των μέτρων που περιλαμβάνονται στο σχέδιο για τη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων, το οποίο περιλαμβάνει το συντονισμό και την παρακολούθηση των «Κέντρων» και των επιχειρησιακών δραστηριοτήτων, καθώς και την προετοιμασία στρατηγικών αποφάσεων για την αποτελεσματικότερη και ενοποιημένη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων των κρατών μελών της Ε.Ε. Όπως αναφέρεται στα σχετικά συμπεράσματα του Συμβουλίου της 5^{ης} Ιουνίου 2003, η Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου θα διασφαλίζει την προπαρασκευή και την παρακολούθηση των συνεδριάσεων της κοινής ομάδας και, στο αρχικό στάδιο, μπορεί να επικουρείται στο έργο της από αποσπασμένους εμπειρογνώμονες των κρατών μελών.⁸⁵

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καλεί την Επιτροπή να εξετάσει σε εύθετο χρόνο και βασιζόμενη στην πείρα που αποκτήθηκε από τις δραστηριότητες της κοινής ομάδας, την ανάγκη δημιουργίας νέων θεσμικών μηχανισμών, συμπεριλαμβανομένης και της πιθανής δημιουργίας μιας κοινοτικής επιχειρησιακής δομής, προκειμένου να ενισχυθεί η επιχειρησιακή συνεργασία για τη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων.⁸⁶

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τονίζει ότι είναι αναγκαίο να επισπευσθούν οι εργασίες για τη θέσπιση της ενδεδειγμένης νομικής πράξης για την τυπική

⁸⁴ Συμπεράσματα της Προεδρίας – Θεσσαλονίκη, ό.π., παρ.12, σελ.4.

⁸⁵ Συμπεράσματα της Προεδρίας – Θεσσαλονίκη, ό.π., παρ.13, σελ.4.

⁸⁶ Συμπεράσματα της Προεδρίας – Θεσσαλονίκη, ό.π., παρ.14, σελ.4.

σύσταση του δικτύου αξιωματικών συνδέσμων μετανάστευσης (ILO) στις τρίτες χώρες το ταχύτερο δυνατόν και πριν από το τέλος του 2003.⁸⁷

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καλεί την Επιτροπή να υποβάλει το ταχύτερο δυνατόν προτάσεις για την αναδιτύπωση του κοινού εγχειριδίου, συμπεριλαμβανομένης και της σφράγισης των ταξιδιωτικών εγγράφων των υπηκόων χωρών.⁸⁸

5.4.1.3. Επιστροφή των παράνομων μεταναστών

Η εφαρμογή κοινής πολιτικής για την επιστροφή των προσώπων που διαμένουν παράνομα στην Ε.Ε. εμπίπτει στην ευθύνη των κρατών μελών. Ωστόσο είναι δυνατόν να επιτευχθεί μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα με την ενίσχυση της υφιστάμενης συνεργασίας και τη θέσπιση σχετικών μηχανισμών, μεταξύ άλλων και ενός ειδικού χρηματοδοτικού στοιχείου.⁸⁹

Στο πλαίσιο αυτό, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καλεί την Επιτροπή να εξετάσει όλες τις πτυχές τις σχετικές με τη θέσπιση ενός ειδικού κοινοτικού χρηματοδοτικού μέσου για να υποστηριχθούν, ειδικότερα, όλες οι προτεραιότητες που θέτει το Πρόγραμμα Δράσης για την Επιστροφή που εγκρίθηκε από το Συμβούλιο και να του υποβάλει σχετική έκθεση μέχρι το τέλος του 2003.⁹⁰

5.4.1.4. Εταιρική σχέση με τις τρίτες χώρες

Στο πλαίσιο της ενσωμάτωσης των μεταναστευτικών ζητημάτων στις σχέσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τις τρίτες χώρες, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο διαβεβαιώνει και πάλι ότι ο διάλογος και οι δράσεις της Ε.Ε. με τις τρίτες χώρες στον τομέα της μετανάστευσης θα πρέπει να αποτελέσουν τμήμα μιας ολοκληρωμένης, συνολικής και ισορροπημένης προσέγγισης, η οποία θα διαφοροποιείται ανάλογα με την υφιστάμενη κατάσταση στις διάφορες περιοχές και στην κάθε επί μέρους χώρα εταίρο. Σ' αυτό το πλαίσιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αναγνωρίζει τη σημασία της ανάπτυξης μηχανισμού αξιολόγησης για

⁸⁷ Συμπεράσματα της Προεδρίας – Θεσσαλονίκη, ό.π., παρ. 15, σελ.4.

⁸⁸ Συμπεράσματα της Προεδρίας – Θεσσαλονίκη, ό.π., παρ. 16, σελ.5.

⁸⁹ Συμπεράσματα της Προεδρίας – Θεσσαλονίκη, ό.π., παρ. 17, σελ.5.

⁹⁰ Συμπεράσματα της Προεδρίας – Θεσσαλονίκη, ό.π., παρ. 18, σελ.5.

τον έλεγχο των σχέσεων με τις τρίτες χώρες που δεν συνεργάζονται με την Ε.Ε. για την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης και θεωρεί ότι τα ακόλουθα θέματα έχουν πρωταρχική σημασία:

- συμμετοχή στις διεθνείς πράξεις που σχετίζονται με αυτό το ζήτημα (π.χ. Συμβάσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα, Σύμβαση της Γενεύης της 28^{ης} Ιουλίου 1951 σχετικά με το καθεστώς των προσφύγων όπως τροποποιήθηκε με το Πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης της 31^{ης} Ιανουαρίου 1967, κ.λπ.),
- συνεργασία με τις τρίτες χώρες όσον αφορά την επανεισδοχή / επιστροφή των υπηκόων τους και τον υπηκόων τρίτων χωρών,
- προσπάθειες για τον έλεγχο των συνόρων και τον εντοπισμό των παράνομων μεταναστών,
- καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, μεταξύ άλλων και με τη θέσπιση νομοθετικών και άλλων μέτρων,
- συνεργασία σχετικά με την πολιτική θεωρήσεων και την πιθανή προσαρμογή των συστημάτων θεωρήσεων,
- δημιουργία συστημάτων ασύλου με ειδική αναφορά στην παροχή αποτελεσματικής προστασίας και
- προσπάθειες για τη χορήγηση νέων εγγράφων στους υπηκόους τους.⁹¹

Κατά την αξιολόγηση αυτή, το Συμβούλιο θα χρησιμοποιεί τις πληροφορίες που παρέχονται από το δίκτυο αξιωματικών συνδέσμων μετανάστευσης για οποιοδήποτε από τα προαναφερόμενα θέματα εμπίπτει στις αρμοδιότητές τους και μέσω της εντατικότερης και αποτελεσματικότερης προξενικής επεξεργασίας μεταξύ κρατών μελών σε τρίτες χώρες.⁹²

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καλεί την Επιτροπή να υποβάλλει κάθε χρόνο έκθεση για τα αποτελέσματα του προαναφερόμενου ελέγχου της συνεργασίας με τις τρίτες χώρες και να υποβάλει προτάσεις ή συστάσεις που κρίνονται σκόπιμες κατά περίπτωση.⁹³

⁹¹ Συμπεράσματα της Προεδρίας – Θεσσαλονίκη, ό.π., παρ. 19, σελ.5.

⁹² Συμπεράσματα της Προεδρίας – Θεσσαλονίκη, ό.π., παρ. 20, σελ.6.

⁹³ Συμπεράσματα της Προεδρίας – Θεσσαλονίκη, ό.π., παρ. 21, σελ.6.

5.4.1.5. Κοινοτικοί χρηματοδοτικοί πόροι και μηχανισμός κατανομής των βαρών

Παρακολουθώντας την ανάπτυξη της αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ των κρατών μελών για την προαγωγή ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, που αποτελεί πρωταρχικό στόχο της Ένωσης, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο υπογραμμίζει ότι η αρχή της αλληλεγγύης πρέπει να εδραιωθεί και να συγκεκριμενοποιηθεί, ιδίως όσον αφορά την ενισχυμένη επιχειρησιακή συνεργασία. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο κρίνει ότι, λαμβανομένου υπόψη του γενικού πλαισίου και της ανάγκης να υπάρξει δημοσιονομική πειθαρχία, οι μετά το 2006 δημοσιονομικές προοπτικές θα πρέπει να αντανakλούν αυτήν την πολιτική προτεραιότητα της Κοινότητας.⁹⁴

Εν τω μεταξύ, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καλεί την Επιτροπή να εξετάσει, τηρώντας τις αρχές που καθορίζουν τη χρήση των δημοσιονομικών πόρων, τη δυνατότητα εξεύρεσης των αναγκαίων κεφαλαίων δυνάμει του τομέα 3 των δημοσιονομικών προοπτικών, λαμβάνοντας υπόψη την ανάγκη να διαφυλαχθούν τα απαραίτητα περιθώρια εντός των ανωτάτων ποσών του τομέα αυτού, προκειμένου να αντιμετωπισθούν, μέσα στην περίοδο 2004-2006, οι πιο επιτακτικές διαρθρωτικές ανάγκες σ' αυτόν τον τομέα και να καλυφθεί, λαμβανομένης υπόψη της ανακοίνωσης της Επιτροπής, ένας ευρύτερος ορισμός της αλληλεγγύης, ο οποίος θα μπορούσε να συμπεριλάβει μεταξύ άλλων και κοινοτική υποστήριξη για τη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων, την εφαρμογή του Προγράμματος Δράσης για την Επιστροφή και την Ανάπτυξη του Συστήματος Πληροφοριών για τις θεωρήσεις (VIS). Σχετικά με το σημείο αυτό, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο σημειώνει τη σχετική ανάλυση της Επιτροπής και την εκτίμηση των αναγκών σε 140 εκατομμύρια ευρώ.⁹⁵

5.4.2. Άσυλο

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο έχει τονίσει επανειλημμένα την εδραιωμένη του απόφαση να θεσμοθετήσει Κοινό Ευρωπαϊκό Σύστημα Ασύλου, πράγμα που

⁹⁴ Συμπεράσματα της Προεδρίας – Θεσσαλονίκη, ό.π., παρ.22, σελ.6.

⁹⁵ Συμπεράσματα της Προεδρίας – Θεσσαλονίκη, ό.π., παρ.23, σελ.7.

ζητήθηκε κατά τη σύνοδό του στο Τάμπερε τον Οκτώβριο του 1999 και διευκρινίστηκε τον Ιούνιο του 2002 στη Σεβίλλη. Στη συνάρτηση αυτή είναι ζωτικό να εξασφαλίσει το Συμβούλιο την έκδοση της βασικής νομοθεσίας που εκκρεμεί πριν τα τέλη του 2003, ήτοι της πρότασης οδηγίας περί ελαχίστων προδιαγραφών για την αναγνώριση και το καθεστώς υπηκόων τρίτων χωρών και ανιθαγενών ως προσφύγων ή προσώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας για άλλους λόγους και την πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου περί ελαχίστων προδιαγραφών όσον αφορά τις διαδικασίες με τις οποίες τα κράτη μέλη αναγνωρίζουν και ανακαλούν το καθεστώς του πρόσφυγα.⁹⁶

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο επαναβεβαιώνει τη σημασία της θεσμοθέτησης αποτελεσματικότερου συστήματος ασύλου εντός της Ε.Ε., ούτως ώστε να αναγνωρίζονται γρήγορα όλα τα άτομα που χρήζουν προστασίας, στα πλαίσια ευρύτερων μεταναστευτικών κινήσεων και της εκπόνησης σχετικών προγραμμάτων της Ε.Ε.⁹⁷

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο σημειώνει την ανακοίνωση της Επιτροπής, η οποία επικεντρώνεται σε πιο προσιτά, πιο δίκαια και καλύτερα οργανωμένα συστήματα ασύλου και καλεί την Επιτροπή να διερευνήσει όλες τις παραμέτρους προκειμένου να εξασφαλίζεται πιο εύτακτη και οργανωμένη είσοδος στην Ε.Ε. ατόμων που χρήζουν διεθνούς προστασίας και να εξετάσει τρόπους και μέσα για την ενίσχυση της δυνατότητας προστασίας των περιοχών καταγωγής, με σκοπό να υποβάλλει στο Συμβούλιο, πριν από τον Ιούνιο του 2004, γενική έκθεση με προτάσεις περί ληπτέων μέτρων, συμπεριλαμβανομένων των νομικών προεκτάσεων. Ως μέρος της διαδικασίας αυτής, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο σημειώνει ότι ορισμένα κράτη μέλη προτίθενται να διερευνήσουν τρόπους παροχής καλύτερης προστασίας των προσφύγων στην περιοχή καταγωγής τους, σε συνδυασμό με την Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους πρόσφυγες. Το έργο αυτό θα διεξαχθεί σε πλήρη σύμπραξη με τις ενδιαφερόμενες χώρες με βάση τις συστάσεις της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες.⁹⁸

⁹⁶ Συμπεράσματα της Προεδρίας – Θεσσαλονίκη, ό.π., παρ.24, σελ.7.

⁹⁷ Συμπεράσματα της Προεδρίας – Θεσσαλονίκη, ό.π., παρ.25, σελ.7.

⁹⁸ Συμπεράσματα της Προεδρίας – Θεσσαλονίκη, ό.π., παρ.25, σελ.8.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καλεί το Συμβούλιο και την Επιτροπή να εξετάσουν, πριν από τα τέλη του 2003, τις δυνατότητες για περαιτέρω ενίσχυση των διαδικασιών ασύλου, ούτως ώστε να καταστούν αποτελεσματικότερες προκειμένου να επιταχυνθεί όσο το δυνατόν περισσότερο η διεκπεραίωση των αιτήσεων που δεν σχετίζονται με τη διεθνή προστασία.⁹⁹

5.4.3. Διαμόρφωση πολιτικής στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσον αφορά την ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών που διαμένουν νομίμως στο έδαφος της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Για να υλοποιηθούν τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Τάμπερε, σύμφωνα με τα οποία οι νομίμως διαμένοντες υπήκοοι τρίτων χωρών θα πρέπει να έχουν δικαιώματα και υποχρεώσεις ανάλογα προς εκείνα των πολιτών της Ε.Ε., το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο κρίνει απαραίτητο να χαραχθεί μια σφαιρική και πολυδιάστατη πολιτική με αντικείμενο την ένταξη των ανθρώπων αυτών. Δεδομένου ότι, η επιτυχής ένταξη συμβάλλει στην κοινωνική συνοχή και την οικονομική του ευημερία, η πολιτική αυτή θα πρέπει να καλύπτει παράγοντες όπως η απασχόληση, η οικονομική συμμετοχή, η παιδεία και η εκμάθηση γλωσσών, η υγεία και οι κοινωνικές υπηρεσίες, τα ζητήματα στέγασης και οικισμού, καθώς και ο πολιτισμός και η συμμετοχή στην κοινωνική ζωή. Από την άποψη αυτή, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο επικροτεί το γεγονός ότι επετεύχθη συμφωνία επί των οδηγιών για την οικογενειακή επανένωση και το καθεστώς των κατοίκων μακράς διάρκειας, οι οποίες αποτελούν ουσιαστικά εργαλείο για την ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών.¹⁰⁰

Η πολιτική ένταξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα πρέπει να συνεισφέρει όσο το δυνατόν αποτελεσματικότερα στην αντιμετώπιση των νέων δημογραφικών και οικονομικών προκλήσεων που αντιμετωπίζει πλέον η Ε.Ε., λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες των διαφόρων ομάδων – στόχων των υπηκόων τρίτων χωρών, όπως οι γυναίκες, τα παιδιά και οι ηλικιωμένοι, οι πρόσφυγες και οι απολαύοντες

⁹⁹ Συμπεράσματα της Προεδρίας – Θεσσαλονίκη, ό.π., παρ.27, σελ.8.

¹⁰⁰ Συμπεράσματα της Προεδρίας – Θεσσαλονίκη, ό.π., παρ.28, σελ.8.

διεθνούς προστασίας, όσον αφορά κυρίως τη διάρκεια, μονιμότητα και σταθερότητα της διαμονής τους.¹⁰¹

Για να αντιμετωπισθούν οι προκλήσεις αυτές, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τονίζει ότι είναι ανάγκη να διερευνηθούν νόμιμα μέσα μετανάστευσης υπηκόων τρίτων χωρών στην Ένωση, ανάλογα με τις ικανότητες υποδοχής των κρατών μελών, μέσα στα πλαίσια μιας ενισχυμένης συνεργασίας με τις χώρες καταγωγής, η οποία θα αποδειχθεί επωφελής και για τις δύο πλευρές.¹⁰²

Οι πολιτικές ένταξης θα πρέπει να νοούνται ως συνεχής και αμφοτεροβαρής διαδικασία, βασιζόμενη σε αμοιβαία δικαιώματα και αντίστοιχες υποχρεώσεις των νομίμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών και των κοινωνιών υποδοχής. Αν και η πρωταρχική ευθύνη για την εκπόνηση και την εφαρμογή τους εναπόκειται στα κράτη μέλη, οι πολιτικές αυτές θα πρέπει να αναπτυχθούν εντός συνεκτικού ενωσιακού πλαισίου, που να συνεκτιμά τη νομική, πολιτική, οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ποικιλομορφία των κρατών μελών. Για να επισπευσθεί η διαμόρφωση του πλαισίου αυτού, θα πρέπει να μελετηθεί ο προσδιορισμός κοινών βασικών αρχών.¹⁰³

Έχοντας κατά νου ότι η ένταξη των νομίμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών είναι πολύπλοκη διαδικασία, που απαιτεί ανταλλαγή εμπειριών, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τονίζει τη σημασία της ανάπτυξης συνεργασίας και ανταλλαγής πληροφοριών στα πλαίσια της νεοπαγούς ομάδας εθνικών σημείων επαφής για την ένταξη, με σκοπό ειδικότερα να ενισχυθεί ο συντονισμός των σχετικών πολιτικών σε εθνικό επίπεδο και στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.¹⁰⁴

Το Συμβούλιο καλεί εν προκειμένω την Επιτροπή να υποβάλλει μια ετήσια έκθεση για τη μετανάστευση και την ένταξη στην Ευρώπη, ώστε να χαρτογραφηθούν για ολόκληρη την Ε.Ε. τα δεδομένα των μεταναστευτικών κινήσεων και των πολιτικών και πρακτικών μετανάστευσης και ένταξης. Η έκθεση αυτή, η οποία θα πρέπει να περιέχει ακριβή και αντικειμενική ανάλυση των προαναφερομένων θεμάτων, θα βοηθήσει στην ανάπτυξη και προώθηση

¹⁰¹ Συμπεράσματα της Προεδρίας – Θεσσαλονίκη, ό.π., παρ.29, σελ.9.

¹⁰² Συμπεράσματα της Προεδρίας – Θεσσαλονίκη, ό.π., παρ.30, σελ.9.

¹⁰³ Συμπεράσματα της Προεδρίας – Θεσσαλονίκη, ό.π., παρ.31, σελ.9.

¹⁰⁴ Συμπεράσματα της Προεδρίας – Θεσσαλονίκη, ό.π., παρ.32, σελ.9.

πρωτοβουλιών πολιτικής για αποτελεσματικότερη διαχείριση των μεταναστευτικών κινήσεων στην Ευρώπη.¹⁰⁵

Επίσης, λαμβάνοντας υπόψη τη σημασία της παρακολούθησης και ανάλυσης του πολυδιάστατου φαινομένου της μετανάστευσης, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο χαιρετίζει την ίδρυση του Ευρωπαϊκού Δικτύου Μετανάστευσης και θα εξετάσει τη δυνατότητα εγκατάστασης ενός μονιμότερου μηχανισμού στο μέλλον.¹⁰⁶

Η επιτυχία μιας τέτοιας πολιτικής ένταξης εξαρτάται από την αποτελεσματική σύμπραξη όλων των ενδεχομένων συντελεστών. Τα αρμόδια όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι εθνικές και τοπικές αρχές, τα συνδικάτα, οι ενώσεις εργοδοτών, οι μη κυβερνητικές οργανώσεις, οι οργανώσεις μεταναστών και οι οργανώσεις με πολιτιστικούς, κοινωνικούς και αθλητικούς σκοπούς θα πρέπει να παρακινηθούν να συμμετάσχουν στην κοινή προσπάθεια τόσο στο επίπεδο της Ένωσης όσο και στο εθνικό επίπεδο. Στο πλαίσιο αυτό, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο χαιρετίζει την πρώτη Σύνοδο Ευρωπαίων της Διασποράς, η οποία θα πραγματοποιηθεί στη Θεσσαλονίκη, παράλληλα με το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο.¹⁰⁷

5.5. ΣΧΕΔΙΟ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΘΕΣΠΙΣΗ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ. ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ, 27 ΙΟΥΝΙΟΥ 2003

5.5.1. Τα θεμέλια της Ένωσης - (Μέρος Ι)

5.5.1.1. Οι θεμελιώδεις ελευθερίες και η απαγόρευση των διακρίσεων

1. Η Ένωση εξασφαλίζει στο εσωτερικό της την ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων, εμπορευμάτων, υπηρεσιών και κεφαλαίων και την ελευθερία εγκατάστασης, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος Συντάγματος.

¹⁰⁵ Συμπεράσματα της Προεδρίας – Θεσσαλονίκη, ό.π., παρ.33, σελ.9.

¹⁰⁶ Συμπεράσματα της Προεδρίας – Θεσσαλονίκη, ό.π., παρ.34, σελ.10.

¹⁰⁷ Συμπεράσματα της Προεδρίας – Θεσσαλονίκη, ό.π., παρ. 35, σελ.10.

2. Εντός του πεδίου ισχύος του παρόντος Συντάγματος, και με την επιφύλαξη ειδικών διατάξεών του, απαγορεύεται κάθε διάκριση λόγω ιθαγένειας.¹⁰⁸

5.5.1.2. Η ιθαγένεια της Ένωσης

1. Πολίτης της Ένωσης είναι κάθε πρόσωπο που έχει υπηκοότητα κράτους μέλους. Η ιθαγένεια της Ένωσης προστίθεται στην εθνική ιθαγένεια και δεν την αντικαθιστά.
2. Οι πολίτες της Ένωσης έχουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που προβλέπονται στο παρόν Σύνταγμα. Έχουν:
 - το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας και διαμονής στο έδαφος των κρατών μελών,
 - το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, καθώς και στις δημοτικές εκλογές στο κράτος μέλος της κατοικίας τους, υπό τους ίδιους όρους με τους υπηκόους του εν λόγω κράτους,
 - το δικαίωμα να απολαύουν στο έδαφος τρίτης χώρας, στην οποία δεν αντιπροσωπεύεται το κράτος μέλος του οποίου είναι υπήκοοι, της διπλωματικής και προξενικής προστασίας κάθε κράτους μέλους, υπό τους ίδιους όρους που ισχύουν και έναντι των υπηκόων του κράτους αυτού,
 - το δικαίωμα αναφοράς προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το δικαίωμα να απευθύνονται στον Ευρωπαϊό Διαμεσολαβητή, καθώς και το δικαίωμα να απευθύνονται εγγράφως στα θεσμικά και στα συμβουλευτικά όργανα της Ένωσης σε μία από τις γλώσσες του Συντάγματος και να λαμβάνουν απάντηση στην ίδια γλώσσα.
3. Τα δικαιώματα αυτά ασκούνται υπό τους όρους και εντός των ορίων που ορίζονται από το παρόν Σύνταγμα και από τις διατάξεις που θεσπίζονται για την εφαρμογή του.¹⁰⁹

¹⁰⁸ «Σχέδιο Συνθήκης για τη θέσπιση Συντάγματος της Ευρώπης», άρθρο 4, σελ. 9.

¹⁰⁹ «Σχέδιο Συνθήκης...», ό.π., άρθρο 8, σελ. 10.

5.5.2. Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ένωσης - (Μέρος II)

Ο παρών Χάρτης επιβεβαιώνει, σεβόμενος τις αρμοδιότητες και τα καθήκοντα της Ένωσης, καθώς και την αρχή της επικουρικότητας, τα δικαιώματα που απορρέουν ιδίως από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις και τις διεθνείς υποχρεώσεις των κρατών μελών, την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, τους Κοινωνικούς Χάρτες που έχουν υιοθετηθεί από την Ένωση και το Συμβούλιο της Ευρώπης, καθώς και από τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.¹¹⁰

5.5.2.1. Δικαίωμα ασύλου

Το δικαίωμα ασύλου διασφαλίζεται τηρουμένων των κανόνων της Σύμβασης της Γενεύης της 28^{ης} Ιουλίου 1951 και του Πρωτοκόλλου της 31^{ης} Ιανουαρίου 1967 σχετικά με το καθεστώς των προσφύγων και σύμφωνα με το Σύνταγμα.¹¹¹

5.5.2.2. Προστασία σε περίπτωση απομάκρυνσης, απέλασης και έκδοσης

1. Απαγορεύονται οι συλλογικές απελάσεις.
2. Κανείς δεν μπορεί να απομακρυνθεί, να απελαθεί ή να εκδοθεί προς το κράτος όπου διατρέχει σοβαρό κίνδυνο να του επιβληθεί η ποινή του θανάτου ή να υποβληθεί σε βασανιστήρια ή άλλη απάνθρωπη ή εξευτελιστική ποινή ή μεταχείριση.¹¹²

5.5.2.3. Απαγόρευση διακρίσεων

1. Απαγορεύεται κάθε διάκριση ιδίως λόγω φύλου, φυλής, χρώματος, εθνοτικής καταγωγής ή κοινωνικής προέλευσης, γενετικών

¹¹⁰ «Σχέδιο Συνθήκης...», ό.π., σελ.49.

¹¹¹ «Σχέδιο Συνθήκης ...»,ό.π., άρθρο II-18, σελ. 53.

¹¹²«Σχέδιο Συνθήκης ...»,ό.π., άρθρο II-19, σελ. 53.

χαρακτηριστικών, γλώσσας, θρησκείας ή πεποιθήσεων, πολιτικών φρονημάτων ή κάθε άλλης γνώμης, ιδιότητας μέλους εθνικής μειονότητας, περιουσίας, γέννησης, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού.

2. Απαγορεύεται κάθε διάκριση λόγω ιθαγένειας, εντός του πεδίου εφαρμογής του Συντάγματος και με την επιφύλαξη οποιασδήποτε από τις ειδικές του διατάξεις.¹¹³

5.5.2.4. Κοινωνική ασφάλεια

2. Κάθε πρόσωπο που διαμένει και διακινείται νομίμως εντός της Ένωσης έχει δικαίωμα στις παροχές κοινωνικής ασφάλειας και στα κοινωνικά πλεονεκτήματα, σύμφωνα με το δίκαιο της Ένωσης και τις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές.¹¹⁴

5.5.2.5. Ελευθερία κυκλοφορίας και διαμονής

1. Κάθε πολίτης της Ένωσης έχει δικαίωμα να κυκλοφορεί και να διαμένει ελεύθερα στο έδαφος των κρατών μελών.
2. Η ελευθερία κυκλοφορίας και διαμονής μπορεί να χορηγείται, σύμφωνα με το Σύνταγμα, στους υπηκόους των τρίτων χωρών που διαμένουν νομίμως στο έδαφος κράτους μέλους.¹¹⁵

5.5.2.6. Διπλωματική και προξενική προστασία

Κάθε πολίτης της Ένωσης απολαύει, στο έδαφος τρίτων χωρών στις οποίες δεν αντιπροσωπεύεται το κράτος μέλος του οποίου είναι υπήκοος, της διπλωματικής και προξενικής προστασίας κάθε κράτους μέλους, υπό τους ίδιους όρους που ισχύουν και έναντι των υπηκόων του κράτους αυτού.¹¹⁶

¹¹³ «Σχέδιο Συνθήκης», ό.π., άρθρο II-20, σελ.53.

¹¹⁴ «Σχέδιο Συνθήκης», ό.π., άρθρο II-34, σελ. 56.

¹¹⁵ «Σχέδιο Συνθήκης», ό.π., άρθρο II-45, σελ. 59.

¹¹⁶ «Σχέδιο Συνθήκης», ό.π., άρθρο II-46, σελ.59.

Β΄ ΜΕΡΟΣ

**«Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΣΥΛΟΥ ΣΤΗΝ
ΕΛΛΑΔΑ»**

Κεφαλαίο 1

ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «Η Δημοκρατία ενάντια στο ρατσισμό»

1.1. Η ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑ

Η Ελλάδα παραδοσιακά χώρα μεταναστών από τις αρχές του αιώνα μέχρι τη δεκαετία του '60, μεταβλήθηκε σταδιακά από τα μέσα της δεκαετίας του '80 σε χώρα υποδοχής μεταναστών. Η αντιστροφή της μεταναστευτικής ροής, που κορυφώθηκε στη δεκαετία του '90 δημιούργησε στη χώρα μια νέα κοινωνική πραγματικότητα και επέβαλε την ανάγκη διαμόρφωσης μιας θεσμικά διαρθρωμένης μεταναστευτικής πολιτικής. Η πολιτική αυτή υπαγορεύεται τόσο από τις αντικειμενικές δυνατότητες του ελληνικού κράτους να υποδέχεται ένα ορισμένο αριθμό μεταναστών κατοχυρώνοντας απόλυτα την ισότιμη συμμετοχή τους στην παραγωγική διαδικασία με σεβασμό των Ελληνικών νόμων και των διεθνών συνθηκών, όσο και από την ιδιότητα της Ελλάδας ως κράτους – μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Για την Ελλάδα, οι μετανάστες που ζουν νόμιμα στη χώρα αποτελούν παράγοντα οικονομικής ανάπτυξης και πολιτιστικής διεύρυνσης.¹

Η μετανάστευση προς την Ελλάδα αποτελεί φαινόμενο σχεδόν ανεξέλεγκτο, παρόλα αυτά κάποιες από τις διαστάσεις της ορίζονται με βάση συγκεκριμένα τυπολογικά κριτήρια:

Με κριτήριο τον τόπο θα την χαρακτηρίζαμε εξωτερική (από ένα κράτος σε άλλο) και κατά περίπτωση εσωηπειρωτική, διηπειρωτική και σε κάποιες περιπτώσεις υπερπόντια.

Με κριτήριο τον χρόνο περιορίζεται άλλοτε σε σύντομα χρονικά ίσως και τακτικά διαστήματα (π.χ. εποχιακοί εργάτες) ή πρόκειται για προσωρινή μετανάστευση. Η προσωρινή μετανάστευση μπορεί να είναι μακρόχρονη, όταν οι μετανάστες επιθυμούν την επιστροφή στη χώρα προέλευσης μετά την

¹ Θ. Π. Παπαθεοδώρου – Ν. Κ. Κουλούρη, Οδηγός του Μετανάστη, ΙΣΤΑΜΕ, ΑΘΗΝΑ 2000, σ. 11

εκπλήρωση των στόχων τους, και να εξελιχθεί σε μόνιμη. Μια άλλη μορφή προσωρινής μετανάστευσης είναι, μετανάστες π.χ. από τον Τρίτο Κόσμο μετά από ένα σύντομο σχετικά χρονικό διάστημα παραμονής και εργασίας στην Ελλάδα πηγαίνουν σε μια άλλη δυτικοευρωπαϊκή χώρα για μονιμότερη εγκατάσταση, δηλαδή από την πρώτη χώρα υποδοχής μετανάστευσαν σε μια δεύτερη χώρα υποδοχής.

Με κριτήριο την απόφαση για μετανάστευση θα την χαρακτηρίζαμε στις περισσότερες περιπτώσεις αυτόβουλη (για λόγους εργασίας) και στις λιγότερες υποχρεωτική για λόγους ανωτέρας βίας, π.χ. πολιτικούς: καταπιεστικά καθεστώτα, διώξεις αντιφρονούντων, απελάσεις κ.λπ., ή αναγκαστικούς: πολέμους κ.λπ.

Με κριτήριο την πληθυσμικότητα βλέπουμε ότι είναι συνήθως ατομική ή σε επίπεδο οικογένειας και σε αρκετές περιπτώσεις εξελίσσεται σε ομαδική. Αν δούμε συνολικά τον αριθμό των ατόμων συγκεκριμένων εθνικοτήτων που έχουν συγκεντρωθεί, θα την χαρακτηρίζαμε σε κάποιες περιπτώσεις και μαζική, π.χ. ομογενείς Πόντιοι από την πρώην Σοβιετική Ένωση.

Η μετανάστευση μπορεί να ωφελήσει οικονομικά τον ίδιο το μετανάστη, βραχυπρόθεσμα και τη χώρα προέλευσής του, μακροπρόθεσμα όμως φαίνεται να ωφελεί μόνο τη χώρα υποδοχής, έστω κι αν δεν είναι δυνατόν να ελαχιστοποιηθούν και οι όποιες αρνητικές επιπτώσεις συνεπιφέρει.

Σε δημογραφικό επίπεδο συνεπάγεται μια σχετική αύξηση καθώς και ανανέωση του πληθυσμού με αλλαγή της δομής της πληθυσμιακής πυραμίδας συνήθως λόγω του νεαρού της ηλικίας των μεταναστών.

Σε οικονομικό επίπεδο οι θετικές επιπτώσεις είναι σαφέστερες. Επιγραμματικά αναφέρουμε:

- Ικανοποιητική αντιμετώπιση της έλλειψης εργατικού δυναμικού με την εισαγωγή ξένων εργατών για την ανατροφή και την εκπαίδευση (γενική και επαγγελματική) των οποίων δεν δαπάνησε τίποτε η χώρα υποδοχής.
- Χαμηλοί μισθοί λόγω της ύπαρξης του εφεδρικού στρατού των ξένων εργατών, σταθεροποίηση των τιμών, περιορισμός του πληθωρισμού.

- Αύξηση της παραγωγής και ίσως της ικανότητας ανταγωνισμού σε διεθνές επίπεδο.
- Αύξηση των έργων υποδομής.
- Εξαγωγή της ανεργίας με την απώθηση των αλλοδαπών εργατών στις χώρες προέλευσής τους.
- Ελαστικότητα συναλλάγματος προς τις χώρες προέλευσης λόγω της κινητικότητας και των χαμηλών μισθών των αλλοδαπών εργατών.
- Εξαγωγή συναλλάγματος προς τις χώρες προέλευσης, οι οποίες πολλές φορές το χρησιμοποιούν για την αγορά προϊόντων από τη χώρα υποδοχής.

Σε κοινωνικό – πολιτικό επίπεδο όμως ο απολογισμός αποβαίνει αρνητικότερος, εάν συνυπολογίσουμε την ενυπάρχουσα αρνητική στάση της κοινωνίας υποδοχής:

- Αλλαγή της κοινωνικής δομής λόγω της δημιουργίας ενός υποστρώματος κάτω από το κατώτερο κοινωνικό στρώμα της χώρας υποδοχής.
- Δημιουργία γκέτο σε ορισμένα αστικοβιομηχανικά κέντρα με συνέπεια κοινωνικές εντάσεις.
- Κίνδυνος διαταραχής της κοινωνικής ειρήνης σε περιόδους οικονομικής κρίσης (εχθρότητα κατά των ξένων, ρατσιστικές τάσεις κ.λπ.).
- Επιβάρυνση του εκπαιδευτικού συστήματος, κυρίως στα αστικοβιομηχανικά κέντρα και εντάσεις μεταξύ ντόπιων και αλλοδαπών γονέων.
- Μεταφορά τυχόν πολιτικών διαμαχών και συγκρούσεων από τη χώρα προέλευσης στη χώρα υποδοχής.²

Σήμερα, η μεταναστευτική πολιτική της Ελλάδας, όπως διακηρύσσεται επίσημα από τις αρχές, στηρίζεται:

α) στον έλεγχο του μεταναστευτικού ρεύματος

Το Ελληνικό κράτος παρέχει, κατά τρόπο οργανωμένο, τη δυνατότητα εποχιακής ή πρόσκαιρης εργασίας σε ορισμένο αριθμό ξένων υπηκόων οι οποίοι

² Α. Κοιλιάρη, Ξένος ..., ό.π., σ. 10

εισέρχονται ή και διαμένουν νόμιμα στη χώρα. Ο αριθμός αυτός καθορίζεται τόσο από την κατά καιρούς υπάρχουσα προσφορά εργασίας όσο και από τις γενικότερες οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες. Η δυνατότητα μετανάστευσης στην Ελλάδα εξαρτάται επίσης από τις διμερείς κρατικές συμφωνίες που έχει υπογράψει η χώρα, οι οποίες διασφαλίζουν τις προϋποθέσεις της νόμιμης μετακίνησης των μεταναστών από τις χώρες προέλευσής τους με αμοιβαία επωφελείς όρους.

Θα πρέπει να τονισθεί ότι οι δυνατότητες υποδοχής μεταναστών στην Ελλάδα είναι περιορισμένες και γι' αυτό το λόγο ο αριθμός των μεταναστών που γίνονται δεκτοί κατά περιόδους είναι διαφορετικός.

β) στην κατοχύρωση των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των νομίμων μεταναστών

Η μετανάστευση δεν πρέπει να είναι μια πηγή κοινωνικής ανισότητας. Η ελληνική πολιτεία οφείλει να κατοχυρώσει νομοθετικά τα ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα των μεταναστών χωρίς διακρίσεις και αποκλεισμούς και να εγγυάται την ισότιμη πρόσβαση όλων στα αγαθά της παιδείας, της υγείας, της οικονομίας και του πολιτισμού.

Η προστασία των δικαιωμάτων των νόμιμων μεταναστών έχει σαν στόχο την εξάλειψη της εκμετάλλευσης και την καταπολέμηση του ρατσισμού, ενώ αποτελεί παράλληλα υποχρέωση του Ελληνικού Κράτους. Απαραίτητος όμως όρος αναγνώρισης αυτών των δικαιωμάτων είναι η τήρηση, από την πλευρά των μεταναστών, των υποχρεώσεων που προβλέπουν οι νόμοι του ελληνικού κράτους. Η νομιμοφροσύνη των μεταναστών προς το κράτος στο οποίο διαβιούν, καθώς και ο σεβασμός των κοινωνικών και πολιτιστικών αξιών και παραδόσεων του αποτελούν βασικές προϋποθέσεις για την παροχή φιλοξενίας αλλά και για την γενικότερη ομαλή συμβίωση.

γ) στην κοινωνική ένταξη των μεταναστών

Η ελληνική κοινωνία είναι μια ελεύθερη, δημοκρατική και πολυπολιτισμική κοινωνία, η οποία, στη βάση του σεβασμού της έννομης τάξης, προσφέρει στους μετανάστες τη δυνατότητα ένταξής τους στον κοινωνικό και εθνικό ιστό. Η Ελλάδα με τη θέση που κατέχει σήμερα στην Ευρωπαϊκή Ένωση αλλά και στην ευρύτερη περιοχή των Βαλκανίων και της Μεσογείου, δεν διαθέτει μόνο μια

ισχυρή οικονομία, αλλά διακρίνεται ιδιαίτερα για τις κατακτήσεις της στους τομείς της παιδείας και του πολιτισμού πάνω στους οποίους πρέπει να βασιστεί η διαδικασία ένταξης των μεταναστών. Η κατοχύρωση των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των μεταναστών συνδυάζεται με την εφαρμογή προγραμμάτων ενημέρωσης, κοινωνικής υποστήριξης, εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας, επαγγελματικής κατάρτισης και διαπολιτισμικής συνεργασίας, ώστε να διασφαλίζονται για όλους ομαλές συνθήκες προσωπικής, κοινωνικής και οικονομικής ζωής.³

Η Ελλάδα γεωγραφικά αποτελεί ένα «σταυροδρόμι» στις μετακινήσεις μεταναστευτικών ρευμάτων. Ήταν αναγκαία λοιπόν η διαμόρφωση του πληρέστερου δυνατού πλαισίου που θα καθόριζε τους κανόνες διαμονής τους με απόλυτο σεβασμό στα ανθρώπινα δικαιώματα και τους κανόνες του Διεθνούς Δικαίου. Θα διασφάλιζε την κοινωνική συνοχή, θα καταπολεμούσε φαινόμενα ξενοφοβίας και ρατσισμού και θα εξασφάλιζε την ομαλή κοινωνική συμβίωση των Ελλήνων πολιτών με τους μετανάστες που διαμένουν νόμιμα στη χώρα μας.

Σήμερα, μετά από πολλές δυσκολίες είναι αλήθεια, εφαρμόζεται μια ολοκληρωμένη μεταναστευτική πολιτική. Έχουν αρχίσει να λειτουργούν όλες οι αναγκαίες δομές και η Ελλάδα αντιμετωπίζει τους μετανάστες με βάση τις αρχές του ανθρωπισμού και της διασφάλισης των αναγκών τους.⁴

1.2. ΤΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Το νομοθετικό πλαίσιο που διέπει τη διαβίωση των μεταναστών στην Ελλάδα στηρίζεται τόσο στους κανόνες του διεθνούς δικαίου όσο και σ' αυτούς του ελληνικού δικαιοσύνητος.

³ Θ. Π. Παπαθεοδώρου – Ν. Κ. Κουλούρη, Οδηγός..., ό.π., σελ.11.

⁴ ΥΠΕΣΔΑ, «Οδηγός Μετανάστη», σ. 1

1.2.1. Το Σύνταγμα

Οι αλλοδαποί γενικώς δεν απολαμβάνουν πλήρως όλα τα δικαιώματα δημοσίου δικαίου. Οι απαιτήσεις σχετίζονται κυρίως με τα πολιτικά και κοινωνικά δικαιώματα· ενώ τα ατομικά δικαιώματα είναι «πανανθρώπινα», το Ελληνικό Σύνταγμα αναφέρει σε αρκετές περιπτώσεις μόνο τους Έλληνες πολίτες ως υποκείμενα αυτών των δικαιωμάτων.

Αξίζει πάντως να σημειωθεί ότι σύμφωνα με το Σύνταγμα απαγορεύονται οι διακρίσεις σε βάρος αλλοδαπών που προσβάλλουν την αξία του ανθρώπου.

1.2.2. Οι κανόνες του διεθνούς δικαίου

Οι κανόνες του διεθνούς δικαίου επιβάλλουν την υποχρέωση κάθε Κράτους να εγγυάται την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων του ανθρώπου σε όλους όσους ζουν και εργάζονται μέσα στα όρια της επικράτειάς του. Οι βασικότερες διεθνείς εγγυήσεις παρέχονται από:

- α) Την Οικουμενική Διακήρυξη των δικαιωμάτων του ανθρώπου του 1948.
- β) Την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών (Ν.Δ. 53 της 19/10/1974).
- γ) Τον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη (Ν. 1426/1984).
- δ) Το Διεθνές Σύμφωνο για τα οικονομικά, κοινωνικά και μορφωτικά δικαιώματα (Ν. 1532 της 19/19.3.1985).
- ε) Τη Συνθήκη του Schengen (Ν. 2514 της 26/27.6.1997).
- στ) Τη Συνθήκη του Maastricht (Ν. 2077/1992).
- ζ) Τη Συνθήκη του Amsterdam (Ν. 2691/1999).
- η) Την Οδηγία 90/364 ΕΕ σχετικά με τα δικαιώματα παραμονής (28 Ιουνίου 1990).

Ειδικότερα:

Α. Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών (**ΕΣΔΑ**).

Η ΕΣΔΑ ως μέρος της ελληνικής νομοθεσίας (Ν.Δ. 53 της 19/10/1974) παρέχει σημαντικές εγγυήσεις δικονομικού και ουσιαστικού περιεχομένου, οι κυριότερες των οποίων είναι:

1) Το δικαίωμα για μια δίκαιη δίκη (άρθρο 6)

Σύμφωνα με την αρχή αυτή κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στο να εκδικάζεται η υπόθεσή του δίκαια, δημόσια και μέσα σε λογική προθεσμία από ένα ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο, το οποίο θα αποφασίσει είτε επί των αμφισβητήσεων σχετικά με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του αστικής φύσης, είτε επί του βάσιμου των κατηγοριών ποινικής φύσης.

2) Το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής (άρθρο 13)

Σύμφωνα με την αρχή αυτή κάθε πρόσωπο του οποίου τα αναγνωρισμένα από την ΕΣΔΑ δικαιώματα παραβιάσθηκαν, έχει το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον της εθνικής αρχής, έστω και αν η παραβίαση διαπράχθηκε από πρόσωπα που ενεργούσαν στο πλαίσιο της εκτέλεσης των καθηκόντων τους.

3) Η απαγόρευση μαζικών απελάσεων αλλοδαπών (άρθρο 4, Τέταρτο πρωτόκολλο)

Η ΕΣΔΑ απαγορεύει τις μαζικές απελάσεις των αλλοδαπών, δηλαδή απαγορεύει κάθε μέτρο των αρμόδιων που υποχρεώνει ομάδες αλλοδαπών να εγκαταλείψουν τη χώρα εκτός κι αν το μέτρο αυτό λήφθηκε μετά από αντικειμενική εξέταση της ιδιαίτερης περίπτωσης κάθε αλλοδαπού που συμμετέχει στην ομάδα αυτή.

4) Το δικαίωμα στην ελευθερία και στην ασφάλεια (άρθρο 5)

Σύμφωνα με την αρχή αυτή κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην ελευθερία και στην ασφάλεια. Κανείς δεν επιτρέπεται να στερηθεί την ελευθερία του παρά μόνο σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπει ο νόμος.

5) Η απαγόρευση ανθρώπινης μεταχείρισης (άρθρο 3)

Σύμφωνα με την αρχή αυτή κανείς δεν επιτρέπεται να υποβληθεί σε βασανιστήρια ή σε ποινές ή σε μεταχείριση απάνθρωπη ή εξευτελιστική.

6) Το δικαίωμα έκφρασης γνώμης (άρθρο 10)

Σύμφωνα με την αρχή αυτή κάθε πρόσωπο έχει το δικαίωμα να εκφράζει ελεύθερα τη γνώμη του και να μεταδίδει ιδέες ή πληροφορίες χωρίς καμία επέμβαση της δημόσιας αρχής και ασχέτως συνόρων.

7) Η ελευθερία σκέψης, συνείδησης και θρησκείας (άρθρο 9)

Η ΕΣΔΑ αναγνωρίζει ότι κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην ελευθερία της σκέψης, της συνείδησης και της θρησκείας. Τούτο το δικαίωμα συνεπάγεται την ελευθερία αλλαγής πεποίθησης ή θρησκείας.

B. Η Σύμβαση του Schengen

1) Η Σύμβαση του Schengen που κύρωσε η Ελλάδα με τον Ν. 2472/1997 συνίσταται στην πρόβλεψη ορισμένων βασικών αρχών για την κατοχύρωση της ανεμπόδιστης, ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων σε μια ευρύτερη ευρωπαϊκή «επικράτεια». Η ίδια Σύμβαση συνιστάται στην ανάδειξη και θεσμοποίηση μιας σειράς μέτρων κοινής πολιτικής ασφάλειας μεταξύ των συμβαλλόμενων κρατών – μερών και στη θέση σε εφαρμογή ενός Συστήματος Πληροφοριών Schengen. Έτσι, σύμφωνα με την Σύμβαση του Schengen προβλέπονται συγκεκριμένοι κανόνες διέλευσης των συνόρων, όροι νόμιμης παραμονής και εντατικοποίησης της αστυνομικής συνεργασίας. Ειδικότερα, με το άρθρο 2 της Σύμβασης καταργούνται οι έλεγχοι στα εσωτερικά σύνορα της Ε.Ε., ενώ παράλληλα επιτρέπονται οι εθνικοί έλεγχοι αν αυτό υπαγορεύεται από λόγους δημόσιας τάξης ή εθνικής ασφάλειας.

2) Αναφορικά με τα εξωτερικά σύνορα τα Κράτη – μέρη αναλαμβάνουν να κατοχυρώνουν επαρκώς τον έλεγχο των μεταναστευτικών ρευμάτων (άρθρο 6). Έτσι οι πολίτες των τρίτων χωρών οφείλουν να ανταποκρίνονται σε πρόσθετες, πέραν της επίδειξης νόμιμου ταξιδιωτικού εγγράφου προϋποθέσεις εισόδου (άρθρο 5 παρ. 1). Κατ' εξαίρεση μπορεί να χορηγηθεί άδεια εισόδου παρά τη μη εκπλήρωση των προϋποθέσεων για ανθρωπιστικούς λόγους. Τέλος, στο πλαίσιο της ενίσχυσης των εξωτερικών ελέγχων, η Σύμβαση καθιερώνει κοινή ομοιόμορφη Visa, η οποία επιτρέπει την ελεύθερη κυκλοφορία στην επικράτεια Schengen (άρθρο 10) και κανονίζει τις προϋποθέσεις ισοδύναμης αναγνώρισης της προστασίας προς τους αιτούντες παροχής ασύλου (άρθρο 3).

1.2.3. Το ελληνικό νομοθετικό πλαίσιο

1. Ο Νόμος 1975/1991 ρυθμίζει κατά βάση τα θέματα που αφορούν στην είσοδο – έξοδο, εγκατάσταση, εργασία, απέλαση των αλλοδαπών καθώς και τη

διαδικασία αναγνώρισης πολιτικών προσφύγων (όπως αντικαταστάθηκε με τον Ν. 2452/1996). Θα πρέπει να τονιστεί ότι ο Ν. 1975/1991 ρυθμίζει το νομικό καθεστώς των αλλοδαπών που προέρχονται από τρίτες χώρες (εκτός Ε.Ε.) και επιφυλάσσει ευνοϊκή μεταχείριση για τους ομογενείς.

Κατά το ελληνικό δίκαιο θεωρείται «αλλοδαπό φυσικό πρόσωπο» εκείνο το πρόσωπο που έχει άλλη (εκτός της ελληνικής) ιθαγένεια ή που δεν έχει την ιθαγένεια κανενός κράτους (ανιθαγενής). Αν κάποιος έχει περισσότερες από μία ιθαγένειες, εκ των οποίων καμία δεν είναι ελληνική, θεωρείται επίσης αλλοδαπός. Αντίθετα αν μεταξύ αυτών των ιθαγενειών είναι κάτοχος και της ελληνικής τότε θεωρείται επίσης ημεδαπός.

2. Σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ. 2 του Ν. 1975/1991, πρόσωπα που επικαλούνται περισσότερες από μία ιθαγένειες, υποχρεούνται να δηλώσουν στην αρμόδια αστυνομική αρχή την ιθαγένεια της προτίμησής τους και να επιδείξουν το κανονικό έγγραφο της χώρας της οποίας την ιθαγένεια επικαλούνται.

3. Στο πεδίο του ιδιωτικού δικαίου, ο Αστικός Κώδικας εξομοιώνει πλήρως τον αλλοδαπό με τον ημεδαπό, ορίζοντας ότι ο αλλοδαπός απολαμβάνει τα αστικά δικαιώματα του ημεδαπού (άρθρο 4 ΑΚ). Ως αστικά εννοούνται τα ιδιωτικά δικαιώματα.⁵

1.3. Η ΕΙΣΟΔΟΣ ΚΑΙ Η ΠΑΡΑΜΟΝΗ ΤΟΥ ΑΛΛΟΔΑΠΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Όταν γίνεται λόγος για την είσοδο του αλλοδαπού στην Ελλάδα εννοείται η νόμιμη είσοδος στο ελληνικό έδαφος μόνο από τις ελεγχόμενες μεθοριακές διαβάσεις (άρθρο 3 παρ. 1 του Ν. 1975/1991). Αν ο αλλοδαπός εισέλθει στην Ελλάδα από δίοδο εκτός των μεθοριακών σημείων ελέγχου, τότε η είσοδός του είναι παράνομη και η πράξη αυτή τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών ή με άμεση επαναπροώθηση του αλλοδαπού στη χώρα προέλευσής του.

⁵ Θ. Π. Παπαθεοδώρου – Ν. Κ. Κουλούρη, Οδηγός ..., ό.π., σ. 15

1.3.1. Η θεώρηση εισόδου (visa)

1. Ο αλλοδαπός που εισέρχεται στην Ελλάδα από τις ελεγχόμενες μεθοριακές διαβάσεις πρέπει να κατέχει κανονικά και ισχύον διαβατήριο, ή άλλο ταξιδιωτικό έγγραφο αναγνωρισμένο από τις διεθνείς συμβάσεις, το οποίο πρέπει να φέρει (για τους εκτός ΕΕ υπηκόους) έγκυρη και ισχύουσα θεώρηση εισόδου (visa).

2. Η θεώρηση εισόδου λαμβάνεται από τις ελληνικές προξενικές αρχές στο εξωτερικό.

3. Αλλά ακόμη και αν ο αλλοδαπός είναι εφοδιασμένος με έγκυρη θεώρηση εισόδου, οι ελληνικές αρχές έχουν το δικαίωμα να αρνηθούν την είσοδό του στη χώρα, για ορισμένους λόγους. Αυτοί οι λόγοι είναι:

- α)** Λόγοι ασφάλειας και δημόσιας τάξης.
- β)** Λόγοι δημόσιας υγείας, αν ο αλλοδαπός πάσχει από κάποια ασθένεια που αποτελεί κίνδυνο για τη δημόσια υγεία.
- γ)** Λόγοι διέλευσης (transit), αν ο αλλοδαπός δεν έχει την απαραίτητη θεώρηση εισόδου για την Ελλάδα.
- δ)** Λόγοι οικονομικοί, αν ο αλλοδαπός δεν διαθέτει εξ ιδίων τα απαραίτητα μέσα για τη συντήρησή τους.
- ε)** Λόγοι διοικητικοί, αν ο αλλοδαπός περιλαμβάνεται στον κατάλογο ανεπιθύμητων αλλοδαπών.
- στ)** Λόγοι σκοπιμότητας, αν ο αλλοδαπός έρχεται με σκοπό να εργασθεί και δεν κατέχει την ανάλογη βεβαίωση του προξενείου που χορήγησε τη θεώρηση εισόδου.
- ζ)** Λόγοι κανονικότητας ταξιδιωτικού εγγράφου, αν ο αλλοδαπός ταξιδιωτικό έγγραφο που δεν εξασφαλίζει την επάνοδό του στη χώρα προέλευσης ή καταγωγής του.

4. Ο αλλοδαπός στον οποίο δεν επιτράπη η είσοδος οφείλει να αναχωρήσει, διαφορετικά επαναπροωθείται αμέσως στη χώρα προέλευσής του ή σε τρίτη χώρα, στην οποία μπορεί να του επιτραπεί η είσοδος.

1.3.2. Η παραμονή του αλλοδαπού στην Ελλάδα

Ο αλλοδαπός, ο οποίος έχει εισέλθει νόμιμα στη χώρα μπορεί να ζητήσει άδεια παραμονής. Μπορεί επίσης να διαμείνει στην Ελλάδα, χωρίς άδεια, για περίοδο που δεν υπερβαίνει τους τρεις μήνες (προσωρινή διαμονή).

A. Η άδεια παραμονής

1. Η άδεια παραμονής του αλλοδαπού παρέχεται, μετά από αίτημα του ενδιαφερομένου, από την αρμόδια αστυνομική αρχή για εξυπηρέτηση συγκεκριμένου σκοπού, ο οποίος αναγράφεται σ' αυτή (άρθρο 19 Ν. 1975/1991). Αλλοδαπός, στον οποίο δεν χορηγήθηκε ή δεν ανανεώθηκε η άδεια παραμονής ή του οποίου ανακλήθηκε η άδεια παραμονής, οφείλει να εγκαταλείψει το ελληνικό έδαφος χωρίς άλλες διατυπώσεις. Κατά της απόφασης που αρνείται τη χορήγηση ή την ανανέωση της άδειας παραμονής ή που ανακαλεί τυχόν χορηγηθείσα άδεια και μέσα σε πέντε εργάσιμες ημέρες από την κοινοποίησή της, ο ενδιαφερόμενος μπορεί να προσφύγει ενώπιον του Υπουργού Δημοσίας Τάξης, ο οποίος και αποφασίζει επί της προσφυγής μέσα σε προθεσμία τριάντα ημερών.

1) Άδεια παραμονής μικρής διάρκειας

Ο αλλοδαπός που επιθυμεί να παραμείνει στην Ελλάδα για κάποιο διάστημα, πέραν αυτού που δικαιολογεί η προσωρινή διαμονή (3 μήνες + 3 μήνες παράταση) και για λόγους άλλους, εκτός εργασίας και σπουδών, μπορεί να ζητήσει άδεια παραμονής μικρής διάρκειας. Απαραίτητες προϋποθέσεις για τη χορήγηση αυτής της άδειας είναι:

- α)** να έχει συμπληρώσει το 18^ο έτος της ηλικίας του,
- β)** να υποβάλει αυτοπροσώπως τη σχετική αίτηση στην αρμόδια αστυνομική αρχή,
- γ)** 15 τουλάχιστον ημέρες πριν από τη λήψη του χρόνου της προσωρινής διαμονής του.

2) Άδεια παραμονής μεγαλύτερης διάρκειας

2α) Άδεια παραμονής για εργασία

Εφόσον ο αλλοδαπός επιθυμεί να έρθει για να εργαστεί στην Ελλάδα, θα πρέπει πριν από την είσοδό του στη χώρα να εφοδιαστεί με την ειδική «προέγκριση για εργασία», η οποία και χορηγείται μαζί με τη θεώρηση εισόδου

από τις αρμόδιες ελληνικές προξενικές αρχές στο εξωτερικό. Η ειδική αυτή προέγκριση για εργασία ή άσκηση επαγγέλματος ή άλλης οικονομικής δραστηριότητας του δίνει τη δυνατότητα να ζητήσει άδεια παραμονής ετήσιας διάρκειας, η οποία μπορεί να ανανεώνεται κάθε χρόνο ή το πολύ επί μία πενταετία.

Ο αλλοδαπός που επιθυμεί να συνεχίσει την παραμονή του στην Ελλάδα για εργασία μετά την πάροδο της πενταετίας οφείλει να υποβάλει σχετική αίτηση στην αρμόδια αστυνομική αρχή δύο τουλάχιστον μήνες πριν λήξει η άδεια παραμονής του.

Η τυχόν χορήγηση νέας άδειας είναι διετούς διάρκειας ανανεούμενη. Μετά τη συμπλήρωση δεκαπενταετούς νόμιμης παραμονής στη χώρα (στην οποία δεν υπολογίζεται ο χρόνος παραμονής λόγω σπουδών) και κοινωνικής ασφάλισης σε φορείς κύριας ασφάλισης 120 μηνών μπορεί να χορηγηθεί στον αλλοδαπό άδεια παραμονής αορίστου διάρκειας από τον Υπουργό Δημόσιας Τάξης (άρθρο 13 Ν. 1975/1991).

2β) Ειδική άδεια παραμονής σε μέλη της οικογένειας του αλλοδαπού

Ο αλλοδαπός στον οποίον εγκρίθηκε άδεια παραμονής πέραν της πενταετίας μπορεί να ζητήσει στο πλαίσιο της «οικογενειακής συνένωσης» την έλευση και εγκατάσταση στη χώρα των μελών της οικογένειάς του. Ως μέλη της οικογένειας του αλλοδαπού θεωρούνται η σύζυγος ή τα κάτω των 18 ετών άγαμα παιδιά του, στα οποία χορηγείται ειδική άδεια παραμονής, μετά από αίτηση που υποβάλλει ο αλλοδαπός στην Υπηρεσία Αλλοδαπών (άρθρο 3 παρ. 1 Π.Δ. 5/1998). Για να χορηγηθεί η ειδική αυτή άδεια, ο αλλοδαπός θα πρέπει να αποδείξει ότι έχει σταθερό και επαρκές εισόδημα για τις ανάγκες της οικογένειάς του, το οποίο δεν μπορεί να είναι μικρότερο από το μισθό του ανειδίκευτου εργάτη (άρθρο 2 Π.Δ. 5/1998).

2γ) Άδεια παραμονής για σπουδές

Στον αλλοδαπό που επιθυμεί να σπουδάσει στην Ελλάδα παρέχεται ειδική θεώρηση εισόδου (Visa) και ετήσια άδεια παραμονής. Προϋπόθεση χορήγησης της άδειας εισόδου για σπουδές είναι να έχει γίνει ο αλλοδαπός δεκτός για φοίτηση σε Σχολή της ημεδαπής (άρθρο 15 παρ. 1 Ν. 1975/1991).

Η άδεια παραμονής για προπτυχιακές σπουδές ανανεώνεται κάθε χρόνο. Η ανανέωση μπορεί να συνεχιστεί για τον ελάχιστο υποχρεωτικό χρόνο φοίτησης που απαιτείται για τη λήψη πτυχίου με προσαύξηση κατά δύο έτη. Στον παραπάνω χρόνο δεν περιλαμβάνεται η περίοδος για την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας, η οποία δεν μπορεί να υπερβαίνει το ένα έτος.

Η άδεια παραμονής για μεταπτυχιακές σπουδές στην Ελλάδα δεν μπορεί να υπερβεί τον προβλεπόμενο χρόνο σπουδών αυξημένο κατά το μισό (άρθρο 15 παρ. 3 Ν. 1975/1991).

B. Έλεγχος της παραμονής

Ο αλλοδαπός που κατέχει άδεια παραμονής οφείλει να δηλώσει εντός μηνός στην αρμόδια αστυνομική αρχή τον τόπο διαμονής του και κάθε αλλαγή κατοικίας του, καθώς και κάθε αλλαγή της αστικής του κατάστασης (γάμος, αλλαγή ιθαγένειας κ.λπ.) (άρθρο 32 παρ. 1 Ν. 1975/1991).⁶

1.4. Η ΕΡΓΑΣΙΑ ΤΟΥ ΑΛΛΟΔΑΠΟΥ

Το δικαίωμα του αλλοδαπού στην εργασία προστατεύεται τόσο από το ευρωπαϊκό και διεθνές δίκαιο όσο και από την ελληνική νομοθεσία.

Ειδικότερα, το Παράρτημα του Πρόσθετου Πρωτοκόλλου στον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη (Ν. 2295/1998) εγγυάται το δικαίωμα των αλλοδαπών για ισότητα ευκαιριών και μεταχείρισης στον τομέα της απασχόλησης, χωρίς διακρίσεις και αποκλεισμούς. Το ελληνικό νομοθετικό πλαίσιο παρέχει επίσης ένα ολοκληρωμένο πλέγμα προστασίας.

1.4.1. Προέγκριση για εργασία

Ο αλλοδαπός που επιθυμεί να εργασθεί στην Ελλάδα θα πρέπει να έχει εφοδιαστεί πριν από την είσοδό του στη χώρα με την ειδική «προέγκριση για εργασία», η οποία χορηγείται από τις ελληνικές προξενικές αρχές στο εξωτερικό.

⁶ Θ.Π. Παπαθεοδώρου – Ν.Κ. Κουλούρης, Οδηγός..., ό.π., σ.23.

1. Το ελληνικό κράτος μπορεί να ορίζει ανώτατο αριθμό προεγκρίσεων και άρα αδειών εργασίας για αλλοδαπούς κατά μήνα και κατά περιοχή

Επομένως, οι αρμόδιες αρχές, με βάση τον αριθμό αυτό μπορούν να αρνηθούν τη χορήγηση προέγκρισης. Ο εργοδότης που προτίθεται να προσλάβει αλλοδαπό για εργασία υποχρεούται να υποβάλει αίτηση στην επιθεώρηση εργασίας με τα πλήρη στοιχεία του αλλοδαπού. Αν συμφωνήσει στη χορήγηση του Υπουργείου Εργασίας και το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, ο φάκελος προωθείται μέσω του Υπουργείου Εξωτερικών στην αρμόδια προξενική αρχή για θεώρηση εισόδου και εργασίας.

2. Δεν χορηγείται προέγκριση σε αλλοδαπό:

- α)** που συμπλήρωσε ήδη πέντε χρόνια εργασίας στην Ελλάδα,
- β)** που εργάστηκε στην Ελλάδα και δεν έχει παρέλθει εξάμηνο από την τελευταία έξοδό του.

3. Δεν επιτρέπεται να χορηγηθεί προέγκριση αν ο εργοδότης που προτίθεται να προσλάβει τον αλλοδαπό:

- α)** έχει καταδικασθεί τα τελευταία 10 χρόνια για παράνομη απασχόληση αλλοδαπού,
- β)** έχει καταδικασθεί για εγκλήματα που αναφέρονται στις προσβολές του πολιτεύματος, στην προδοσία της χώρας, στη γενετήσια ελευθερία και για παράβαση των διατάξεων περί προστασίας της κοινωνίας από το οργανωμένο έγκλημα,
- γ)** δεν απασχολεί στην επιχείρησή του τουλάχιστον πέντε ημεδαπούς.

1.4.2. Άδεια εργασίας

1. Η άσκηση οποιασδήποτε επαγγελματικής δραστηριότητας στην Ελλάδα από αλλοδαπό προϋποθέτει απαραίτητα τη χορήγηση από τις αρχές άδειας εργασίας

Σύμφωνα με το νόμο, ο αλλοδαπός που έρχεται στην Ελλάδα για να εργαστεί οφείλει, μέσα σε ένα μήνα από την άφιξή του, να παρουσιασθεί στην αρμόδια αστυνομική αρχή του τόπου διαμονής του, μαζί με τον εργοδότη του και

να υποβάλει τα απαραίτητα δικαιολογητικά, καθώς και αίτηση για χορήγηση άδειας εργασίας. Στα δικαιολογητικά αυτά περιλαμβάνονται και τα ιατρικά πιστοποιητικά των αιματολογικών εξετάσεων που γίνονται στο οικείο δημόσιο νοσοκομείο.

2. Η άδεια εργασίας παρέχεται εφ' όσον έχει εγκριθεί η άδεια παραμονής για εργασία. Οι δύο άδειες έχουν την ίδια χρονική διάρκεια

Η άδεια εργασίας δεν χορηγείται αν:

- α) ο εργοδότης δεν τηρεί τις προϋποθέσεις που προβλέπει ο νόμος,
- β) πρόκειται για μερική ή με μειωμένες αποδοχές απασχόλησης,
- γ) ο αλλοδαπός έχει προσληφθεί χωρίς να τηρηθούν οι νόμιμες

διατυπώσεις,

δ) οι όροι εργασίας για τον αλλοδαπό είναι δυσμενέστεροι σε σχέση με τους αντίστοιχους των ημεδαπών πολιτών,

ε) ο αλλοδαπός δεν έχει την προβλεπόμενη ηλικία για εργασία,

στ) η αίτηση είναι ελλιπής,

ζ) οι όροι της σύμβασης δεν είναι σύμφωνοι με το ελληνικό δίκαιο,

η) αυτό επιβάλλεται από λόγους εξυπηρέτησης του συμφέροντος της χώρας.

3. Άδεια εποχιακής απασχόλησης

Πρόκειται για άδεια περιορισμένης διάρκειας που προβλέπεται από διμερείς συμβάσεις που έχει συνάψει η Ελλάδα με άλλα κράτη. Αυτή η άδεια χορηγείται για να καλυφθούν εποχιακές ανάγκες της αγοράς εργασίας.

1.4.3. Η κοινωνική ασφάλιση του αλλοδαπού

- 2. Οι αλλοδαποί που εργάζονται στην Ελλάδα, καθώς και οι πρόσκαιρα απασχολούμενοι υπάγονται κατόπιν αιτήσεώς τους στην ασφάλιση του ΙΚΑ.
- 3. Οι εργαζόμενοι αλλοδαποί έχουν τα ίδια εργασιακά και ασφαλιστικά δικαιώματα με τους ημεδαπούς (άρθρο 4 παρ. 1 Π.Δ. 358/1997).
- 4. Ο εργοδότης ο οποίος απασχολεί αλλοδαπό με οποιαδήποτε σχέση εργασίας οφείλει, μέσα σε δεκαπέντε ημέρες από την έναρξη της

εργασίας, να δηλώσει την απασχόληση στην αρμόδια υπηρεσία του ΟΑΕΔ.

5. Το ΙΚΑ εκδίδει για κάθε ασφαλισμένο ειδικό Δελτίο Ασφαλιστικής Ταυτότητας και Εισφορών στο οποίο αναφέρονται:

- α. ο κλάδος ασφάλισης,
- β. οι ημέρες εργασίας,
- γ. οι αποδοχές και
- δ. οι ασφαλιστικές εισφορές του αλλοδαπού εργαζόμενου.

Σχετικά με τις παροχές ασθενείας, μητρότητας και ανεργίας στους αλλοδαπούς ισχύει το ίδιο νομικό καθεστώς με αυτό των ημεδαπών πολιτών.⁷

1.5. Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΤΟΥ ΑΛΛΟΔΑΠΟΥ ΚΑΙ ΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΠΑΡΟΧΕΣ

1.5.1. Συνένωση

Όπως προαναφέρθηκε στο πλαίσιο της οικογενειακής συνένωσης, η ελληνική νομοθεσία προβλέπει ότι είναι δυνατή η ένωση και η εγκατάσταση των μελών της οικογένειας του παραμένοντος και εργαζόμενου στην Ελλάδα αλλοδαπού.

Η αίτηση και τα απαραίτητα δικαιολογητικά υποβάλλονται στην Υπηρεσία Αλλοδαπών του τόπου όπου κατοικεί ο ενδιαφερόμενος και στη συνέχεια από την υπηρεσία αυτή στη Δ/νση Κρατικής Ασφάλειας. Η Δ.Κ.Α., αν δεν συμφωνεί με το αίτημα, επιστρέφει τα δικαιολογητικά στον ενδιαφερόμενο γνωστοποιώντας και τους λόγους της απόρριψης του αιτήματός του, διαφορετικά διαβιβάζει την αλληλογραφία στο Υπουργείο Εξωτερικών προκειμένου να εκδοθεί ελληνική προξενική θεώρηση.

Η δυνατότητα της οικογενειακής συνένωσης υπάρχει εφ' όσον ο ενδιαφερόμενος αλλοδαπός έχει άδεια παραμονής διεισοδικίας, πέραν της

⁷ Θ.Π. Παπαθεοδώρου – Ν.Κ. Κουλούρη, Οδηγός ..., ό.π., σ.31.

πενταετίας, ή άδεια παραμονής αόριστης διάρκειας (μετά από 15 έτη συνολική νόμιμη παραμονή).

Τα μέλη της οικογένειας που συνενώθηκαν με τον εργαζόμενο αλλοδαπό στην Ελλάδα υποχρεούνται, μέσα σ' ένα μήνα από την άφιξή τους, να υποβάλλουν στην Υπηρεσία Αλλοδαπών του τόπου διαμονής τους, αίτηση για χορήγηση ειδικής άδειας παραμονής.

1.5.2. Περιορισμοί στην απέλαση

Επιπλέον, ειδικές ρυθμίσεις αναφέρονται στην προστασία της οικογένειας αλλοδαπού, ο οποίος είναι κάτοχος Κάρτας Προσωρινής Άδειας Παραμονής Περιορισμένης Χρονικής Διάρκειας (Λευκής ή Πράσινης Κάρτας αντίστοιχα). Έτσι, δεν απελαύνονται τα ανήλικα παιδιά κατόχου λευκής κάρτας αν ενηλικιώθηκαν κατά τη διάρκεια ισχύος της και τη συμπλήρωση του 21^{ου} έτους της ηλικίας τους (Π.Δ. 358/1997 όπως τροποποιήθηκε με το Ν. 2713/1999).

Επίσης, δεν απελαύνονται σύζυγοι και ανήλικα παιδιά κατόχου πράσινης κάρτας ή κατόχου βεβαίωσης του ΟΑΕΔ ότι κατέθεσε τα προβλεπόμενα για την έκδοσή της δικαιολογητικά όσο ισχύουν η κάρτα ή η βεβαίωση. Ειδικά τα παιδιά που ενηλικιώνονται όσο ισχύουν η κάρτα ή η βεβαίωση μπορούν να ζητήσουν, ως τη συμπλήρωση του 21^{ου} έτους της ηλικίας τους, να τους χορηγηθεί πράσινη κάρτα (Π.Δ. 359 όπως τροποποιήθηκε με το Ν. 2713/1999). Τέλος, απαγορεύεται εκτός από την περίπτωση που υπάρχει κίνδυνος για την ασφάλεια της χώρας, η απέλαση α) αλλοδαπής μητέρας ημεδαπού ανηλίκου με τον οποίο η μητέρα συγκατοικεί και έχει αναλάβει τη διατροφή του και β) αλλοδαπού γονέα ημεδαπού ανηλίκου που έχει τη γονική μέριμνα αυτού.

1.5.3. Ειδική μεταχείριση για εξαιρετικούς λόγους

Αν για κάποιον αλλοδαπό δεν συντρέχουν οι προβλεπόμενες προϋποθέσεις για τη νόμιμη παραμονή και εργασία του στην Ελλάδα, ο Υπουργός Δημόσιας Τάξης μπορεί να χορηγεί άδεια παραμονής για λόγους ανθρωπιστικούς ή δημοσίου συμφέροντος ή ανώτερης βίας, οι οποίοι παρεμποδίζουν την επιστροφή

του αλλοδαπού στη χώρα προέλευσης. Για τους ίδιους λόγους, αν ο αλλοδαπός παραβιάζει τις διατάξεις που αφορούν την παραμονή του στην Ελλάδα, είναι δυνατό, αντί να απελαθεί, να πάρει προθεσμία ως 15 ημέρες για να αναχωρήσει (άρθρο 13 ν. 2713/1999).

1.5.4. Ζητήματα κοινωνικών παροχών και δικαιωμάτων

1. Γενικά

Στους αλλοδαπούς, οι οποίοι δεν βρίσκονται νόμιμα στη χώρα δεν επιτρέπεται να προσφερθεί οποιαδήποτε υπηρεσία από φορείς του δημοσίου και του ευρύτερου δημοσίου τομέα. Μόνη ρητά προβλεπόμενη εξαίρεση είναι οι περιπτώσεις έκτακτης εισαγωγής για νοσηλεία σε θεραπευτήρια και κλινικές.

Παροχές σε είδος (περίθαλψη) και σε χρήμα (επιδόματα) δεν χορηγούνται σε αλλοδαπούς οι οποίοι δεν αποδεικνύουν ότι παραμένουν και εργάζονται νόμιμα στην Ελλάδα.

Οι νόμιμα παραμένοντες και εργαζόμενοι αλλοδαποί δικαιούνται να λαμβάνουν όλες τις παροχές που λαμβάνουν και οι ημεδαποί ασφαλισμένοι στο ΙΚΑ (- **από το ΙΚΑ**: ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, νοσοκομειακή περίθαλψη, επιδόματα ασθενείας, ατυχήματος, μητρότητας, σύνταξη, - **από τον ΟΑΕΔ**: επίδομα ανεργίας, οικογενειακά επιδόματα, - **από τον ΟΕΚ**: στεγαστικά δάνεια ή έτοιμη κατοικία, - **από την Εργατική Εστία**: επίδομα γάμου, κοινωνικό τουρισμό, ψυχαγωγία).

2. Ειδικές περιπτώσεις

α. Στον ασφαλιστικό κλάδο ανεργίας του ΟΑΕΔ υπάγονται:

- οι αλλοδαποί που παρέχουν κατά κύριο λόγο εξαρτημένη εργασία,
- οι απασχολούμενοι σε περιοχές στις οποίες έχει επεκταθεί η ασφάλιση του ΟΑΕΔ (συνήθως συμπίπτουν με την επέκταση ασφάλισης στον κλάδο ασθενείας του ΙΚΑ) και
- οι ασφαλιζόμενοι για τον κίνδυνο ασθενείας σε κάποιο φορέα κοινωνικής ασφάλισης (ΙΚΑ, ΤΕΒΕ, κ.α.).

Επίσης, από τα Γραφεία Ασφάλισης των Υπηρεσιών Νόμου και τις τοπικές και συνεργαζόμενες με τον ΟΑΕΔ υπηρεσίες χορηγούνται: ειδικά εποχιακά

βοηθήματα για οικοδόμους, μισθωτούς ναυπηγοεπισκευαστικής ζώνης, δασεργάτες, μουσικούς – επίδομα συμπληρωματικών παροχών μητρότητας για ασφαλισμένες που είχαν ενεργό σχέση εργασίας κατά την έναρξη της άδειας κυοφορίας και μετά την είσπραξη από το ΙΚΑ του επιδόματος για αποχή από την εργασία λόγω κυοφορίας και λοχείας και – επίδομα νέων 20-29 ετών, ανέργων επί ένα έτος.

β. Ειδικά οι αλλοδαποί που ζητούν άσυλο και όσοι παραμένουν για ανθρωπιστικούς λόγους στο Κέντρο Προσωρινής Διαμονής Αιτούντων Άσυλο Αλλοδαπών, ή βρίσκονται στην ελληνική επικράτεια, δικαιούνται ιατροφαρμακευτικής και νοσοκομειακής περίθαλψης.

Η περίθαλψη προσφέρεται δωρεάν στους αλλοδαπούς που έχουν δελτίο αιτήσαντος άσυλο ή ειδικό δελτίο παραμονής για ανθρωπιστικούς λόγους εφ' όσον είναι ανασφάλιστοι και οικονομικά αδύναμοι (άρθρο 24 παρ. 2 Ν. 1975/1991 όπως τροποποιήθηκε με τους Ν. 2452/1996 και 2646/1998, Π.Δ. 266/1999).

γ. Εγγραφή αλλοδαπών μαθητών στα σχολεία

Στο δημοτικό σχολείο μπορούν να εγγράφονται αλλοδαποί μαθητές που διαμένουν στην Ελλάδα, ανεξάρτητα από τη χώρα προέλευσής τους, αν το επιθυμούν οι γονείς ή κηδεμόνες τους, οι οποίοι διαμένουν ήδη στην Ελλάδα.

Ανάλογες προβλέψεις υπάρχουν για την εγγραφή αλλοδαπών μαθητών στα νηπιαγωγεία, τα γυμνάσια και τα λύκεια.⁸

1.6. ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ

Η ένταξη των μεταναστών σ' ένα κοινωνικό πλαίσιο διαφορετικό από αυτό απ' όπου προέρχονται δημιουργεί από τη μια πλευρά ζητήματα προσαρμογής τους σε νέα πολιτισμικά δεδομένα και από την άλλη πλευρά θέτει το ζήτημα της διατήρησης της δικής τους πολιτισμικής ταυτότητας. Και στις δύο περιπτώσεις ο σεβασμός του διαφορετικού και η ανοχή πρέπει να τίθενται στη βάση της αμοιβαιότητας. Δεσμοί αλληλεγγύης μεταξύ διαφορετικών κοινοτήτων και των μελών τους, αλλά και ο αυτοπροσδιορισμός γίνονται στοιχεία αποδοχής,

⁸ Θ.Π. Παπαθεοδώρου – Ν.Κ. Κουλούρη, ό.π., Οδηγός ..., ό.π., σελ.37.

συνύπαρξης, υποστήριξης και αναγνώρισης σ' ένα «πολυπολιτισμικό» πλαίσιο. Όσο εύκολο είναι να καλλιεργηθούν αισθήματα εχθρότητας, ξενοφοβίας και φυλετισμού από την κοινωνία υποδοχής, τόσο εντατική γίνεται η ανάγκη να αναδειχτεί η αγωνία των ανθρώπων που ζητούν μια νέα ευκαιρία και ζουν με τ' όνειρο μιας καλύτερης ζωής.

Στην προσπάθειά τους έχουν συμμάχους και αντιπάλους. Η ανάγκη τους να δείξουν ότι δεν είναι πρόβλημα για την κοινωνία υποδοχής, αλλά αντιμετωπίζουν προβλήματα που, για να λυθούν χρειάζεται καλή πίστη, κατανόηση, ευαισθησία και ταύτιση κι όχι προκαταλήψεις, απόρριψη, πανικός και υστερία, απαιτεί επίπονες προσπάθειες, πρωτοβουλίες, δημιουργία, παρέμβαση, πληροφόρηση και γενικότερα γέφυρες επικοινωνίας και συνεργασίας με τη «νέα πατρίδα» και τους ανθρώπους της. Στο πλαίσιο αυτό, στην Ελλάδα, έχουν δημιουργηθεί κοινότητες, κινήσεις, οργανώσεις και δίκτυα μεταναστών και των συμπαραστατών τους. Η έκδοση εντύπων, η διοργάνωση εκδηλώσεων προβληματισμού και πολιτισμού, οι εκστρατείες πληροφόρησης, ο συντονισμός της δράσης, οι παρεμβάσεις σε κρατικούς φορείς και σε τοπικές κοινωνίες, η προώθηση αιτημάτων αποτελούν τομείς κινητοποίησης με κεντρικούς άξονες τη νομιμοποίηση των μεταναστών και την ανάσχεση του κλίματος ξενοφοβίας και φυλετισμού. Ο συνδυασμός πολιτικών και πολιτιστικών εκδηλώσεων στοχεύει στην καταπολέμηση του αποκλεισμού των μεταναστών από την πολιτική, οικονομική και κοινωνική ζωή του τόπου υποδοχής και στην ομαλή, ασφαλή και ισότιμη ένταξή τους σ' αυτήν.

Έτσι τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα:

- Συγκροτήθηκαν δεκάδες κοινότητες μεταναστών, στο Φόρουμ Κοινωνικών Οργανώσεων και Νεολαίας «Όλοι Διαφορετικοί – Όλοι ίσοι», το Δίκτυο Κοινωνικής Υποστήριξης Προσφύγων και Μεταναστών και το Συντονιστικό των Μεταναστευτικών και Αντιρατσιστικών Οργανώσεων.
- Δημιουργήθηκε Στέκι Μεταναστών.
- Κυκλοφόρησαν ενημερωτικά φυλλάδια, ημερολόγια, οδηγοί.
- Τυπώθηκαν αφίσες, δόθηκαν συνεντεύξεις τύπου, οργανώθηκαν διαδηλώσεις.

- Διοργανώθηκαν φεστιβάλ, γιορτές, συνελεύσεις, εκθέσεις, καταλήψεις, συζητήσεις, προβολές.
- Αναλήφθηκαν πρωτοβουλίες κοινοβουλευτικού ελέγχου, συντάχθηκαν υπομνήματα, συγκεντρώθηκαν υπογραφές.
- Έγιναν επαφές και προωθήθηκαν συνεργασίες με κινήσεις πολιτών, δήμους, εφημερίδες, περιοδικά, επιτροπές, φορείς συνδικαλιστικούς, κοινωνικούς, επιστημονικούς, πολιτικούς κ.α.⁹

1.7. ΔΗΜΟΣΙΑ ΤΑΞΗ ΚΑΙ ΠΟΙΝΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΟΛΗ

Α. Οι αλλοδαποί μετανάστες υπόκεινται σε στενό διοικητικό έλεγχο και όταν έχουν εισέλθει νόμιμα στην Ελλάδα. Στις περιπτώσεις αυτές μπορεί είτε να υποχρεωθούν σε αναχώρηση είτε να απελαθούν. Συγκεκριμένα:

α. Υποχρεούται να αναχωρήσει αμέσως από την Ελλάδα ο αλλοδαπός του οποίου:

- Έληξε η άδεια παραμονής ή απορρίφθηκε η αίτηση για παραμονή ή ανανέωση της άδειας παραμονής.
- Έγινε εγγραφή στον κατάλογο ανεπιθύμητων.

β. Απελαύνεται με απόφαση του αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας (**διοικητική απέλαση**) ο αλλοδαπός ο οποίος:

- Καταδικάσθηκε με κάθειρξη ή φυλάκιση χωρίς το ποινικό δικαστήριο να διατάξει την απέλασή του.
- Παρέβη τις διατάξεις της νομοθεσίας περί αλλοδαπών γενικώς.
- Θεωρείται επικίνδυνος για τη δημόσια τάξη, την ασφάλεια της χώρας ή τη δημόσια υγεία.
- Εμφανίζεται στις ελληνικές αρχές με διαφορετική, κάθε φορά, ιθαγένεια.

Ο υπό απέλαση αλλοδαπός μπορεί μέσα σε 24 ώρες τουλάχιστον να προβάλει αντιρρήσεις και να προσφύγει μέσα σε 3 ημέρες από την κοινοποίηση της σχετικής απόφασης ενώπιον του Υπουργού Δημόσιας Τάξης. Μέχρι να

⁹ Θ.Π. Παπαθεοδώρου – Ν.Κ.Κουλούρη, Οδηγός..., ό.π., σελ.45.

εκτελεστεί η απόφαση απέλασής του, ο αλλοδαπός μπορεί να κρατηθεί για λόγους δημόσιου συμφέροντος με απόφαση του αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας. Η κράτηση αυτή όμως, πρέπει να είναι βραχύχρονη και να μην ξεπερνά το απολύτως αναγκαίο χρονικό όριο για την ολοκλήρωση των ενεργειών που απαιτούνται.

Ως προς την υποχρέωση άμεσης αναχώρησης ανεπιθύμητου αλλοδαπού δεν προβλέπεται προηγούμενη ακρόαση, ενώ σε περίπτωση απόρριψης αίτησης για παραμονή ή ανανέωση άδειας παραμονής προβλέπεται δυνατότητα προσφυγής στον Υπουργό Δημόσιας Τάξης εντός 5 ημερών.

Πάντως ο Υπουργός Δημόσιας Τάξης μπορεί να επιβάλει περιορισμούς στη διακίνηση του αλλοδαπού ή υποχρέωση εμφάνισής του στις αστυνομικές αρχές αντί της απέλασης, όταν υπάρχουν λόγοι δημοσίου συμφέροντος.

Β. Οι αλλοδαποί μετανάστες που βρίσκονται **νόμιμα** στη χώρα μπορεί να απελαθούν και μετά από απόφαση ποινικού δικαστηρίου, με την οποία καταδικάζονται σε κάθειρξη ή φυλάκιση **τουλάχιστον τριών μηνών**. Η απέλαση εκτελείται αμέσως μετά την έκπιση της ποινής ή την απόλυση από τις φυλακές (**δικαστική απέλαση**). Το δικαστήριο μπορεί να διατάξει την απέλαση και όταν στον αλλοδαπό επιβλήθηκε κάποιο από τα εξής μέτρα ασφαλείας:

- Φύλαξη ακαταλόγιστου εγκληματία επικίνδυνου για τη δημόσια ασφάλεια, σε δημόσιο θεραπευτικό κατάστημα.
- Εισαγωγή αλκοολικού ή τοξικομανούς σε ειδικό θεραπευτικό κατάστημα, όταν αυτός καταδικάζεται για κακούργημα ή πλημμέλημα που τιμωρείται με ποινή φυλάκισης άνω των έξι μηνών και η τέλεσή του αποδίδεται σε κατάχρηση οίνοπνευματωδών ποτών ή άλλων ναρκωτικών μέσων ή έγκλημα σε κατάσταση υπαίτιας μέθης.

Στις περιπτώσεις αυτές, η απέλαση μπορεί να αντικαθιστά τα μέτρα ασφαλείας.

Αν ο αλλοδαπός, στον οποίο δεν έχει χορηγηθεί πολιτικό άσυλο καταδικασθεί σε ποινή διάρκειας ως πέντε ετών και διαταχθεί η απέλασή του, το δικαστήριο μπορεί να διατάξει την αναστολή εκτέλεσης της ποινής επ' αόριστο, οπότε η απέλαση εκτελείται αμέσως, ακόμα κι αν δεν έχουν καταβληθεί τυχόν δικαστικά έξοδα και χρηματικές ποινές. Ο αλλοδαπός που απελαύνεται μ' αυτόν

τον τρόπο δεν μπορεί να επιστρέψει στην Ελλάδα πριν περάσουν πέντε χρόνια από την απέλαση. Αν η απέλαση ακολουθήσει την έκτιση της ποινής, ο αλλοδαπός μπορεί να επιστρέψει μετά την πάροδο τριών χρόνων. Ο αρμόδιος να επιτρέψει την επιστροφή Υπουργός (Δικαιοσύνης) δεν δεσμεύεται από αυτούς τους χρονικούς περιορισμούς αν ο αλλοδαπός έχει τελέσει γάμο με ημεδαπό, εφ' όσον ο γάμος διαρκεί (άρθρα 74 και 99 Π.Κ., όπως τροποποιήθηκαν με τους μν. 2408/1996 και 2521/1997).

Στην περίπτωση που εκκρεμεί η διοικητική απέλαση, ο αλλοδαπός κρατείται σε αστυνομικά κρατητήρια. Στην περίπτωση της δικαστικής απέλασης, ο αλλοδαπός παραμένει κρατούμενος σε ειδικούς χώρους φυλακών μέχρι να εκτελεστεί η απόφαση που τη διατάσσει (υπ. απόφ. 4803/13/9-α/1992 και άρθρο 74 Π.Κ. όπως συμπληρώθηκε με το Ν. 2721/1999).

Ο αλλοδαπός που πρόκειται να απομακρυνθεί από την Ελλάδα, όταν δεν διαθέτει διαβατήριο ή άλλο ανάλογο έγγραφο, εφοδιάζεται με ειδικού τύπου ταξιδιωτικό έγγραφο. Το έγγραφο αυτό εκδίδεται από τη Διεύθυνση Κρατικής Ασφάλειας του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, έχει διάρκεια ισχύος έξι μηνών, εκδίδεται μόνο για τη χώρα προορισμού (τη χώρα προέλευσης ή καταγωγής του αλλοδαπού, ή άλλη χώρα για την είσοδο στην οποία έχει εξασφαλιστεί προξενική θεώρηση) και δεν παρέχει δικαίωμα επανεισόδου στην Ελλάδα (Π.Δ. 124/1997).

Σε αστυνομικά κρατητήρια κρατούνται τα πρόσωπα που συλλαμβάνονται για αυτόφωρο έγκλημα (δηλαδή το αργότερο ως τα μεσάνυχτα της επόμενης μέρας από αυτήν που τελέστηκε η πράξη που τους αποδίδεται) ή μετά από ένταλμα σύλληψης μέχρι να οδηγηθούν στον Εισαγγελέα (το πολύ σε 24 ώρες μετά τη σύλληψη), τα πρόσωπα για τα οποία εκκρεμεί διαδικασία ή απόφαση διοικητικής απέλασης και όσοι οδηγούνται εκεί για εξακρίβωση ταυτότητας και συμπλήρωση δακτυλοσκοπικού δελτίου. Ωστόσο, οι ανήλικοι και τα πρόσωπα που βρίσκονται υπό προστατευτική φύλαξη κλείνονται στο κρατητήριο μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις για αποτροπή κινδύνων.

Οι αλλοδαποί που συλλαμβάνονται και δικάζονται δικαιούνται:

- Να πληροφορηθούν στη γλώσσα τους, τους λόγους της σύλληψης και την κατηγορία σε βάρος τους.

- Να παρίστανται με δικηγόρο (αν δεν μπορούν να πληρώσουν την αμοιβή του, πρέπει να τους παρασχεθεί δωρεάν) και να έχουν διερμηνέα δωρεάν. Οι αλλοδαποί που προφυλακίζονται (κρατούνται προσωρινά ως τη δίκη τους και σε καμία περίπτωση περισσότερο από 18 μήνες) ή καταδικάζονται σε ποινές κατά της ελευθερίας που εκτελούνται αμέσως (χωρίς δηλαδή να προβλέπεται ή να μπορεί να εφαρμοστεί είτε η αναστολή εκτέλεσης είτε η μετατροπή τους) οδηγούνται σε φυλακές ή θεραπευτικά καταστήματα και κρατούνται μέχρι να εκτίσουν την ποινή τους πλήρως ή κατά ένα μέρος και να απολυθούν οριστικά ή υπ' όρον.

Οι κρατούμενοι αλλοδαποί έχουν δικαίωμα σε μεταχείριση ανθρώπινη που σέβεται την αξιοπρέπειά τους.

Ειδικότερα, οι κρατούμενοι σε φυλακές δικαιούνται να πληροφορηθούν ό,τι αφορά την παραμονή τους σε γλώσσα που κατανοούν, να επικοινωνούν με τους διπλωματικούς και προξενικούς αντιπροσώπους του κράτους τους, να υποβάλουν αιτήματα παραπόνων στα όργανα της φυλακής, την προϊστάμενη διοικητική αρχή και να ζητούν δικαστική προστασία, να ασκούν τα θρησκευτικά τους καθήκοντα και να ζητούν τη μεταφορά τους στη χώρα τους για να εκτίσουν εκεί την ποινή τους, σύμφωνα με τους όρους διμερών ή πολυμερών συμβάσεων.¹⁰

Γενικά, το ελληνικό κράτος έχει δώσει θετικά δείγματα γραφής στον τομέα της προστασίας του αλλοδαπού και το Σύνταγμα διέπεται από την αρχή ότι τα ατομικά δικαιώματα είναι ανθρώπινα δικαιώματα και φορείς των κατοχυρωμένων δικαιωμάτων είναι και οι ημεδαποί και οι αλλοδαποί. Χωρίς να λείπουν οι εξαιρέσεις, οι σημαντικότερες διεθνείς συμβάσεις και οι γενικά παραδεκτοί κανόνες του διεθνούς δικαίου που αφορούν την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου έχουν κυρωθεί με νόμο και έχουν αυξημένη τοπική ισχύ. Ωστόσο, ο Έλληνας νομοθέτης, όσον αφορά τους μετανάστες που προέρχονται από τρίτες, εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης, χώρες, υπό την πίεση του μεγάλου μεταναστευτικού ρεύματος που δέχτηκε η χώρα κατά τις δύο τελευταίες δεκαετίες, επέλεξε να προστατεύσει και να αναγνωρίσει δικαιώματα, αρχικά μόνο σ' εκείνους που

¹⁰ Θ.Π. Παπαθεοδώρου – Ν.Κ. Κουλούρη, *Οδηγός...*, ό.π., σ.49.

εισέρχονται νόμιμα στη χώρα και αργότερα, και σε ορισμένους από αυτούς που βρίσκονται παράνομα και ακολούθησαν μια διαδικασία αυστηρά επιλεκτικής, υπό όρους, σταδιακής και περιορισμένης χρονικά νομιμοποίησης (κατόχους λευκής και πράσινης κάρτας). Για τους αλλοδαπούς μετανάστες που δεν έχουν την ευρωπαϊκή ιθαγένεια, η ελληνική νομοθεσία εναρμονίζεται με τις γενικές κατευθύνσεις των ευρωπαϊκών εταίρων της χώρας. Έτσι, με κύριο στόχο να αποτραπεί και να κατασταλεί η παράνομη μετανάστευση, οι έλεγχοι στα σύνορα και στο εσωτερικό της χώρας είναι εντατικοί και αφορούν ακόμη και τους εισερχόμενους σ' αυτήν νόμιμα. Όμως, επειδή η ισχύουσα νομοθεσία παρουσιάζει σημαντικά προβλήματα και αδυναμίες παρά το γενικά ικανοποιητικό νομοθετικό πλαίσιο προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου, έχει τεθεί το αίτημα αλλαγής του νόμου για την είσοδο, την παραμονή, την εργασία κ.λπ. των αλλοδαπών στην Ελλάδα.¹¹

¹¹ Θ.Π. Παπαθεοδώρου –Ν.Κ. Κουλούρη, Οδηγός..., ό.π., σ.57.

Κεφάλαιο 2

ΕΙΣΟΔΟΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΜΟΝΗ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟΝ ΒΑΣΙΚΟ ΝΟΜΟ ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ: Ν. 2910/2001

2.1. ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ

1. Γενική επισκόπηση

Ο Ν. 2910/2.5.2001 (ΦΕΚ 91, τ. Α΄) θεσπίζει συγκεκριμένους κανόνες για την είσοδο και παραμονή των αλλοδαπών στην Ελλάδα, ορίζει τα όργανα χάραξης και εφαρμογής της πολιτικής για τα πρόσωπα αυτά, με στόχο την ευταξία, τη νομιμότητα, τη διασφάλιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους, την κοινωνική τους ένταξη, αλλά και τη διατήρηση της κοινωνικής συνοχής της χώρας. Προς τούτο απαριθμεί και ρυθμίζει κατά το δυνατόν εξαντλητικά και εξειδικευμένα τους λόγους για τους οποίους κάποιος αλλοδαπός μπορεί να εισέλθει και να παραμείνει νόμιμα στην Ελλάδα, καθώς και τις προϋποθέσεις και τις διαδικασίες με βάση τις οποίες αυτό μπορεί να γίνει.

Θεσπίζει δικαιώματα και υποχρεώσεις των αλλοδαπών που ζουν και εργάζονται στη χώρα.

Προβλέπει τις ειδικές υποχρεώσεις των προσώπων ελληνικής ιθαγένειας που εμπλέκονται με την είσοδο, διακίνηση και παραμονή αλλοδαπών στη χώρα: Αυστηροί κανόνες διέπουν τις θεσμοθετούμενες ευθύνες για δημοσίους υπαλλήλους, υπαλλήλους Ν.Π.Δ.Δ., Ο.Τ.Α., τις επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας και εργαζόμενους στις συγκοινωνίες και τις μεταφορές κάθε είδους κ.ο.κ.

Τέλος, επιχειρεί να ρυθμίσει την παραμονή όσων αλλοδαπών βρίσκονται παράνομα στη χώρα, στα πλαίσια μίας προσπάθειας νομιμοποίησής τους, ώστε να απολαμβάνουν και αυτοί βασικών δικαιωμάτων, αλλά και να μπορέσουν να ενταχθούν στην ελληνική κοινωνία.¹²

¹² Εγκύκλιος Ν. 2910/2001 (ΦΕΚ 91, τ. Α΄), Εθνικό Τυπογραφείο, Αθήνα 2001, σελ. 11.

2. Οι καινοτομίες του νόμου

- Το ΥΠΕΣΔΔΑ σχεδιάζει και συντονίζει τη μεταναστευτική πολιτική της χώρας. Η υλοποίηση της πολιτικής αυτής ανατίθεται στις Διευθύνσεις Αλλοδαπών και Μετανάστευσης, που ιδρύονται σε κάθε Περιφέρεια της χώρας.
- Οι αλλοδαποί που επιθυμούν να εργασθούν στη χώρα μας δεν έρχονται αυτόβουλα, αλλά κατευθυνόμενοι από Γραφεία Ευρέσεως Εργασίας στις χώρες προέλευσής τους.
- Η Άδεια Παραμονής Αλλοδαπού παύει να εκδίδεται από τις Αστυνομικές Αρχές και στο εξής θα χορηγείται, θα ανανεώνεται και θα ανακαλείται από τον Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας.
- Συγκροτούνται σε κάθε Περιφέρεια Επιτροπές Μετανάστευσης, με έργο να καλούν τους αλλοδαπούς σε προσωπική συνέντευξη και να γνωμοδοτούν για την προσωπικότητά τους, έτσι ώστε να βοηθούν τον Γ.Γ. της Περιφέρειας στην απόφασή του για χορήγηση ή όχι Άδειας Παραμονής.
- Κατοχυρώνονται τα θεμελιώδη δικαιώματα των αλλοδαπών και λαμβάνεται μέριμνα για την ένταξή τους στην ελληνική κοινωνία.
- Πράξεις ρατσισμού και ξενοφοβίας διώκονται πλέον αυτεπάγγελα.
- Ποινικές και διοικητικές κυρώσεις, ιδιαίτερα αυστηρές, εισάγονται για τους παραβάτες της θεσπιζόμενης μεταναστευτικής πολιτικής.
- Η απέλαση συστοιχίζεται με τα διεθνώς κρατούντα. Παρέχονται δικαστικές εγγυήσεις στους υπό απέλαση αλλοδαπούς, ενώ για πρώτη φορά, ορίζεται ανώτατο όριο κράτησής τους από τις αστυνομικές αρχές. Περαιτέρω τίθενται οι όροι και οι προϋποθέσεις προκειμένου να δημιουργούνται Ειδικοί Χώροι Κράτησης των υπό απέλαση αλλοδαπών, με σύγχρονες προδιαγραφές και καθορίζονται εγγυήσεις για το νόμιμο της κράτησής τους.

Εκτός από τα θέματα που άπτονται του τομέα της Μετανάστευσης, ο νέος νόμος εισάγει σημαντικές ρυθμίσεις και στον τομέα της ιθαγένειας.¹³

¹³ Εγκύκλιος Ν. 2910/2001 (ΦΕΚ 91, τ. Α'), ό.π., σελ. 12.

3. Κατηγορίες Αδειών Παραμονής Αλλοδαπών

Με στόχο τη θέσπιση ξεκάθαρων και ενιαίων διαδικασιών χορήγησης και ελέγχου ο Ν. 2910/2001 (Α' 91) θεσπίζει τις ακόλουθες κατηγορίες αδειών παραμονής, ρυθμίζοντας αναλυτικά ανά περίπτωση τις προϋποθέσεις και τις διαδικασίες για την έκδοσή τους.

- Άδεια παραμονής για σπουδές.
- Άδεια παραμονής για παροχή εξαρτημένης εργασίας.
- Άδεια παραμονής για παροχή ανεξάρτητων υπηρεσιών ή έργου.
- Άδεια παραμονής για παροχή εποχικής εργασίας.
- Άδεια παραμονής για άσκηση ανεξάρτητης επιχειρηματικής δραστηριότητας.
- Άδεια παραμονής για οικογενειακή συνένωση.
- Άδεια παραμονής για συζύγους Ελλήνων πολιτών και για πολίτες χωρών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Άδεια παραμονής για αθλητές και προπονητές.
- Άδεια παραμονής για πνευματικούς δημιουργούς.
- Άδεια παραμονής για στελέχη εταιριών του Α.Ν. 89.
- Άλλες περιπτώσεις αδειών παραμονής (για πρόσωπα οικονομικώς ανεξάρτητα, για μη δικαιούμενα Α.Π., αλλά παραμένοντα στη χώρα για ανθρωπιστικούς λόγους, για άτομα που αναγκάζονται λόγω ανωτέρας βίας να εγκαταλείψουν τη χώρα ιθαγένειάς τους, για πρόσωπα διακεκριμένα σε επιστημονική προσφορά, κ.λπ.).¹⁴

4. Δικαιώματα των αλλοδαπών

Ο Ν. 2910/2001 (Α' 91) επαναφέρει ρητά και επισημαίνει τα δικαιώματα των αλλοδαπών που εγγυάται κατ' αρχήν το ίδιο το Σύνταγμα 1975/1985:

Οι αλλοδαποί, εξ ίσου με τους Έλληνες πολίτες προστατεύονται:

Στην ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους και στη συμμετοχή τους στην κοινωνική και οικονομική ζωή της χώρας. Απόλυτα προστατεύεται η ζωή, η τιμή και η ελευθερία. Απαγορεύεται η έκδοση αλλοδαπού που διώκεται για

¹⁴ Εγκύκλιος Ν. 2910/2001 (ΦΕΚ 91, τ. Α'), ό.π., σελ. 13.

δράση του υπέρ της ελευθερίας. Περιορισμοί της ατομικής ελευθερίας επιτρέπονται μόνο με πρόβλεψη νόμου (Σ. Αρ. 5).

Κανένα έγκλημα, καμία ποινή χωρίς νόμο που να το προβλέπει. Απαγορεύονται τα βασανιστήρια και η γενική δήμευση της περιουσίας (Σ. Αρ. 7).

Καθένας δικαιούται να δικάζεται από το φυσικό του δικαστή και όχι από έκτακτα δικαστήρια και επιτροπές (Σ. Αρ. 8).

Η κατοικία όλων είναι άσυλο (Σ. Αρ. 9).

Προστατεύεται το δικαίωμα της ατομικής ή και συλλογικής αναφοράς προσώπων προς τις αρχές (Σ. Αρ. 10).

Προστατεύεται απόλυτα η ελευθερία της συνείδησης και ειδικότερα η θρησκευτική ελευθερία. Α. Κανένας δεν απαλλάσσεται από τις έναντι του κράτους υποχρεώσεις του επικαλούμενος τις θρησκευτικές του πεποιθήσεις. Β. Η άσκηση της λατρείας δεν μπορεί να αντιβαίνει στη δημόσια τάξη ή τα χρηστά ήθη (Σ. Αρ. 13).

Προστατεύεται η προφορική και γραπτή διάδοση των ιδεών δια του Τύπου, με τους όρους του νόμου (Σ. Αρ. 14).

Προστατεύεται απόλυτα η ιδιοκτησία (Σ. Αρ. 17).

Οι επιστολές και οι επικοινωνίες γενικά προστατεύονται υπό τους όρους του νόμου (Σ. Αρ. 19).

Όλοι δικαιούνται σε προστασία από τα δικαστήρια. Ο Ν. 2910/2001 (Α' 91) επισημαίνει ότι οι αλλοδαποί πρέπει να διευκολύνονται στην άσκηση αυτού του δικαιώματος, πράγμα που σημαίνει διευκολύνσεις σε σχέση κυρίως με τη γλώσσα και την εξοικείωση με το ελληνικό δικαιοσύνη. Ιδιαίτερη σημασία έχει η φροντίδα των υπηρεσιών για την εφαρμογή της αρχής της προηγούμενης ακρόασης, ιδιαίτερα στις περιπτώσεις δυσμενών διοικητικών πράξεων, όπως η ανάκληση Άδειας Παραμονής κ.ο.κ. (Σ. Αρ. 20).

Προστατεύεται η οικογένεια (Σ. Αρ. 21) και η εργασία (Σ. Αρ. 22).

Προστατεύεται το δικαίωμα της απεργίας (Σ. Αρ. 23).

Ειδικότερες προβλέψεις του Ν. 2910/2001 (Α' 91) είναι οι ακόλουθες:

Α. ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ τα παιδιά των αλλοδαπών που βρίσκονται στην κατάλληλη ηλικία παρακολουθούν την εννιάχρονη εκπαίδευση που προβλέπει το Σύνταγμα για τους Ελληνόπαιδες. Μετά την επιτυχή

περάτωση της φοίτησής τους στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση έχουν, κατά τους όρους νόμου, δικαίωμα σπουδών **στα Α.Ε.Ι. και Τ.Ε.Ι.**

Β. Οι αλλοδαποί υπάγονται στις ρυθμίσεις του ν.δ. 57/1973, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει σήμερα για την κοινωνική προστασία.

Γ. Αυτεπάγγελτα διώκονται στο εξής οι πράξεις ρατσισμού και ξενοφοβίας που προβλέπονται και τιμωρούνται από τα άρθρα 1, 2 και 3 του Ν. 927/1979.¹⁵

5. Υποχρεώσεις των αλλοδαπών

Οι αλλοδαποί που διαμένουν στην Ελλάδα υποχρεούνται:

Να τηρούν το Σύνταγμα και τους νόμους της χώρας. Αυτονόητο είναι ότι το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτελεί τμήμα της εσωτερικής νομοθεσίας, συνεπώς και οι αλλοδαποί υποχρεούνται στην τήρησή του.

Να ασφαλιζονται, ιδιαίτερα αν αυτοαπασχολούνται.

Να υποβάλλονται σε φορολόγηση, δηλώνοντας την κάθε είδους οικονομική δραστηριότητά της στις κατά τόπους αρμόδιες Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες και υποβάλλοντας φορολογική δήλωση.

Να τηρούν τους κανόνες περιορισμού εγκατάστασης και κυκλοφορίας που τυχόν έχουν τεθεί από το Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας στην οποία ζουν, είτε ατομικά είτε γενικότερα.¹⁶

6. Ειδικότερα: υποχρεώσεις κατόχων Άδειας Παραμονής

Οι αλλοδαποί που έχουν λάβει άδεια παραμονής υποχρεούνται:

- 1.** Να δηλώνουν στην αρμόδια Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης κάθε αλλαγή της κατοικίας τους.
- 2.** Να δηλώνουν στην αρμόδια Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης κάθε αλλαγή της αστικής και δημοτικής τους κατάστασης.
- 3.** Να δηλώνουν στην αρμόδια Διεύθυνση Αλλοδαπών και Μετανάστευσης κάθε αλλαγή στις εργασιακές τους σχέσεις.

¹⁵ Εγκύκλιος Ν. 2910/2001 (ΦΕΚ 91, τ. Α'), ό.π., σελ. 14.

¹⁶ Εγκύκλιος Ν. 2910/2001 (ΦΕΚ 19, τ. Α'), ό.π., σελ. 15.

4. Να αναχωρούν αμέσως και χωρίς ιδιαίτερα ειδοποίηση από τη χώρα μόλις λήξει η άδεια παραμονής τους, εκτός αν εν τω μεταξύ έχουν υποβάλει αίτημα για ανανέωσή της εφόσον ο νόμος το επιτρέπει.¹⁷

7. Υποχρεώσεις εμπλεκόμενων υπαλλήλων

Οι δημόσιοι υπάλληλοι, οι υπάλληλοι Ν.Π.Δ.Δ., Ο.Τ.Α. και των δυο βαθμίδων, οι υπάλληλοι οργανισμών και επιχειρήσεων κοινής ωφέλειας και οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης, όταν κάποιο πρόσωπο ζητά τις υπηρεσίες τους πρέπει:

1. Να διακριβώνουν την ιθαγένειά του.
2. Εφ' όσον διαπιστώσουν ότι πρόκειται για αλλοδαπό, να του ζητούν:
 - 2.1. διαβατήριο ή άλλο ταξιδιωτικό έγγραφο με θεώρηση εισόδου (VISA) από τις Ελληνικές Προξενικές Αρχές στο εξωτερικό. Προσέχουν αν η θεώρηση έχει λήξει χρονικά.
 - 2.2. άδεια παραμονής αλλοδαπού. Προσέχουν αν η άδεια έχει λήξει χρονικά.
 - 2.3. Γενικά οποιοδήποτε έγγραφο που να αποδεικνύει ότι βρίσκεται νόμιμα στη χώρα μας. Προσέχουν αν το έγγραφο έχει λήξει χρονικά.
3. Αν ο αλλοδαπός δεν βρίσκεται νόμιμα στη χώρα:
 - 3.1. Απαγορεύεται να του παράσχουν οποιαδήποτε υπηρεσία.
 - 3.2. Υποχρεούνται να γνωστοποιήσουν το γεγονός στην πλησιέστερη Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης.

4. Αν ο αλλοδαπός βρίσκεται νόμιμα στη χώρα, πρέπει να τον εξυπηρετούν με προθυμία, διευκολύνοντας τον, σύμφωνα με όσα αναφέρονται παραπάνω για τα δικαιώματά του.

Εξαιρέσεις: Υποχρεούνται να παράσχουν τις υπηρεσίες τους όσοι εργάζονται σε νοσοκομεία, θεραπευτήρια και κλινικές

α) σε αλλοδαπούς, που διακομίζονται σ' αυτά ΕΚΤΑΚΤΩΣ για νοσηλεία, ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΑ ΑΠΟ ΤΗ ΝΟΜΙΜΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΠΑΡΑΜΟΝΗΣ ΤΟΥΣ, καθώς και

¹⁷ Εγκύκλιος Ν.2910/2001 (ΦΕΚ 91, Τ.Α), ό.π., σελ.15.

β) στα ανήλικα τέκνα αλλοδαπών ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΑ ΑΠΟ ΤΗ ΝΟΜΙΜΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΠΑΡΑΜΟΝΗΣ ΤΟΥΣ ή των γονέων τους.

Ειδικότερα, οι υπάλληλοι που επιμελούνται της κράτησης και φύλαξης των αλλοδαπών υποχρεούνται να αφαιρούν από αυτούς και να φυλάσσουν τα ταξιδιωτικά τους έγγραφα, επιστρέφοντάς τα κατά τον τερματισμό της φύλαξης ή της κράτησης.

Οι συμβολαιογράφοι υποχρεούνται να αναφέρουν τα νομιμοποιητικά έγγραφα των αλλοδαπών που εξυπηρετούν στις πράξεις που συντάσσουν. Αλλιώς διώκονται ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΑ και ΠΟΙΝΙΚΑ για παράβαση καθήκοντος.

8. Υποχρεώσεις εργοδοτών, μεταφορών κ.λπ.

Απαγορεύεται απόλυτα η απασχόληση αλλοδαπών χωρίς Άδεια Παραμονής!!!

Οι εργοδότες που απασχολούν αλλοδαπούς εργαζομένους **οφείλουν να ενημερώνουν αμέσως** για την πρόσληψη, μεταβολή καθεστώτος εργασίας, απόλυση ή αποχώρησή τους:

1. Την αρμόδια Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης.
2. Τα Γραφεία Ευρέσεως Εργασίας της έδρας τους και
3. Την αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Στους παραβάτες εργοδότες επιβάλλεται:

1. Φυλάκιση τουλάχιστον 3 μηνών ή τουλάχιστον 6 μηνών στους υπότροπους.
2. Πρόστιμο από 1.000.000 έως 5.000.000 δραχμές ανά απασχολούμενο αλλοδαπό.
3. Κλείσιμο καταστήματος ή επιχείρησης από ένα έως έξι μήνες στην πρώτη καταδίκη, τρεις έως δώδεκα μήνες στη δεύτερη καταδίκη και οριστικό κλείσιμο στην τρίτη καταδίκη με παράλληλη άρνηση νέας άδειας για δώδεκα μήνες.

Τις κυρώσεις 2 και 3 επιβάλλει ο Γ.Γ. της Περιφέρειας.

Στην περίπτωση που ο νόμος παραβιάζεται με σκοπό την προαγωγή των αλλοδαπών στην πορνεία, η επιβαλλόμενη φυλάκιση είναι τουλάχιστον δύο

χρόνια και η χρηματική ποινή τουλάχιστον δύο εκατομμύρια (2.000.000) δραχμές. Εάν η παράβαση αφορά ανήλικο, η φυλάκιση είναι το λιγότερο τρία (3) χρόνια και η χρηματική ποινή τουλάχιστον πέντε εκατομμύρια (5.000.000) δραχμές.

Τα αδικήματα αυτά δικάζονται πάντα με τη διαδικασία του αυτοφώρου.

Με φυλάκιση απειλείται και ο παράνομα απασχολούμενος αλλοδαπός, ενώ εάν η επιχείρηση είναι προμηθεύτρια των Ενόπλων Δυνάμεων, χρειάζεται και άδεια από το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας (άρθρο 12 του Π.Δ. 378/1987).

Βαρύτατες ποινές και διοικητικές κυρώσεις απειλούνται για όσους μεταφέρουν παράνομα αλλοδαπούς ιδίως κατ' επάγγελμα, για όσους διευκολύνουν τη διέλευση αλλοδαπών για αποφυγή του ελέγχου και γενικά για όσους δυσκολεύουν την εφαρμογή του εισαγομένου θεσμικού πλαισίου.¹⁸

9. Ανάκληση Άδειας Παραμονής

Η Άδεια Παραμονής Αλλοδαπού ανακαλείται:

- 1.** Για λόγους που ανάγονται στη δημόσια τάξη και την ασφάλεια της χώρας, κατόπιν εισήγησης των αρμόδιων υπηρεσιών του υπουργείου Δημόσιας Τάξης και
- 2.** Για λόγους που σχετίζονται με την προστασία της δημόσιας υγείας.

Στην περίπτωση αυτή πρέπει να συνυπάρχουν οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

α) ο αλλοδαπός να πάσχει από νόσημα που μπορεί να αποτελέσει κίνδυνο για τη δημόσια υγεία κατά τα διεθνώς παραδεκτά και την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας,

β) να του συστάθηκαν μέτρα καθοριζόμενα από τις ιατρικές αρχές για προστασία της δημόσιας υγείας και

γ) να αρνείται να συμμορφωθεί προς τα μέτρα αυτά. Την εισήγηση κάνουν οι αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας.

Την απόφαση για ανάκληση λαμβάνει ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας που έχει εκδώσει την Άδεια Παραμονής.

¹⁸ Εγκύκλιος Ν. 2910/2001 (ΦΕΚ 91, τ. Α'), ό.π., σελ. 17.

Η ανάκληση της Άδειας Παραμονής είναι αυτονόητο ότι συνεπάγεται την ανάκληση κάθε άδειας εργασίας, αυτοαπασχόλησης ή ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας.¹⁹

2.2. Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ: ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ, ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

1. Τι είναι;

Η Επιτροπή Μετανάστευσης είναι ένα συλλογικό όργανο το οποίο συνιστάται σε κάθε Διεύθυνση Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της Περιφέρειας. Είναι τριμελής και συγκροτείται από:

1. τον Προϊστάμενο της Υπηρεσίας Αλλοδαπών και Μετανάστευσης, ως πρόεδρο,
2. έναν υπάλληλο που υπηρετεί στην παραπάνω Υπηρεσία και
3. έναν εκπρόσωπο της οικείας αστυνομικής αρχής.

2. Συγκρότηση

Ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας θα εκδώσει απόφαση για τη συγκρότηση της Επιτροπής, στην οποία θα ορίζονται ο πρόεδρος και τα μέλη της επιτροπής με τους αναπληρωτές τους. Στην ίδια απόφαση θα ορίζεται ο εισηγητής και ο γραμματέας της επιτροπής με τους αναπληρωτές τους.

3. Έργο της Επιτροπής Μετανάστευσης

Η Επιτροπή Μετανάστευσης γνωμοδοτεί για τη χορήγηση ή την ανανέωση της άδειας παραμονής του αλλοδαπού.

Η γνώμη είναι απλή και δεν δεσμεύει τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας, ο οποίος μπορεί να εκδώσει και διαφορετική απόφαση.

Η επιτροπή για να σχηματίσει γνώμη θα πρέπει να εξετάσει εάν πληρούνται οι προϋποθέσεις που προβλέπονται από την κείμενη νομοθεσία, αλλά λαμβάνει υπόψη της και την εν γένει προσωπικότητα του αλλοδαπού.

¹⁹ Εγκύκλιος Ν. 2910/2001 (ΦΕΚ 91, τ. Α'), ό.π., σελ. 18.

4. Συνέντευξη

Το αρμόδιο Τμήμα της Διεύθυνσης Αλλοδαπών και Μετανάστευσης καλεί τον αλλοδαπό σε συνέντευξη ενώπιον της Επιτροπής Μετανάστευσης.

Σε περίπτωση αδικαιολόγητης μη εμφάνισης του αλλοδαπού στη συνέντευξη, η αίτησή του απορρίπτεται.

5. Λειτουργία της Επιτροπής Μετανάστευσης

Για τη λειτουργία της Επιτροπής ισχύουν όσα προβλέπονται από την κείμενη νομοθεσία για τα συλλογικά όργανα.

Τονίζουμε ότι θα πρέπει να δημιουργηθεί χώρος ευπρεπής και κατάλληλος όπου θα συνεδριάζει η Επιτροπή, έτσι ώστε να μην εκτίθεται η χώρα μας, αλλά ταυτόχρονα να δίδεται και εικόνα κύρους.

Με τη συνέντευξη σκοπός είναι να διαπιστωθεί εάν ο αλλοδαπός έχει την πρόθεση να μείνει στην Ελλάδα, η οικονομική του επιφάνεια, η σοβαρότητά του κ.λπ.²⁰

2.3. ΑΔΕΙΑ ΠΑΡΑΜΟΝΗΣ

2.3.1. Άδεια παραμονής για σπουδές

Ο συγκεκριμένος νόμος επιτρέπει σε αλλοδαπούς που επιθυμούν να εισέρχονται στην Ελλάδα για σπουδές πτυχιακού και μεταπτυχιακού επιπέδου σε Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (ΑΕΙ), Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (ΤΕΙ), την Ανωτέρα Σχολή Εκπαιδευτικών Τεχνολόγων Μηχανικών της Σχολής Εκπαιδευτικών Λειτουργιών Επαγγελματικής και Τεχνικής Εκπαιδευσεως (ΑΣΕΤΕΜ ΣΕΛΕΤΕ), στην Ανώτερη Σχολή Τουριστικών Επαγγελμάτων του ΕΟΤ, σε σχολείο Ελληνικής γλώσσας των Πανεπιστημίων Αθηνών ή Θεσσαλονίκης ή στο Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας Θεσσαλονίκης, για τη φοίτηση σε Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ), σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο Ν. 2009/1992 (ΦΕΚ ΑΛ

²⁰ Εγκύκλιος Ν. 2910/2001 (ΦΕΚ 91, τ. Α'), ό.π., σελ. 19.

18), για παρακολούθηση προγραμμάτων σε εργαστήρια ελευθέρων σπουδών, για συμμετοχή σε προγράμματα ανταλλαγών, σε προγράμματα συνεργασίας με χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και σε υποτρόφους Υπουργείων, οργανισμών και του ΙΚΥ, και για φοίτηση στις Σχολές των Ενόπλων Δυνάμεων, των Σωμάτων Ασφαλείας ή τις Ακαδημίες του Εμπορικού Ναυτικού.

Ως σπουδές θεωρείται και η απόκτηση ειδικότητας στην περίπτωση των ιατρικών σπουδών.

Προκειμένου να χορηγηθεί άδεια παραμονής σε αλλοδαπό για σπουδές στη χώρα μας, είναι απαραίτητο:

A. Να υποβάλει αίτηση στο Δήμο ή την Κοινότητα του τόπου κατοικίας του δύο τουλάχιστον μήνες πριν από τη λήψη της θεώρησης εισόδου στην οποία θα αναφέρεται ο συγκεκριμένος σκοπός για τον οποίον ζητά την άδεια παραμονής. Η αίτηση πρέπει να συνοδεύεται από:

1. Αντίγραφο του διαβατηρίου του ή άλλου ταξιδιωτικού εγγράφου, με την ισχύουσα θεώρηση εισόδου του στη χώρα (VISA).
2. Δύο έγχρωμες φωτογραφίες.
3. Παράβολο.
4. Βεβαίωση από το αρμόδιο εκπαιδευτικό ίδρυμα «ότι ο αλλοδαπός έχει εγγραφεί σ' αυτό».
5. Στοιχεία από τα οποία να προκύπτει ότι ο αλλοδαπός μπορεί να καλύψει τα έξοδα διαμονής και σπουδών στη διάρκεια ισχύος της άδειας παραμονής.
6. Βεβαίωση του ασφαλιστικού φορέα στον οποίο είναι ασφαλισμένος για την κάλυψη των εξόδων νοσηλείας, ιατρικής και φαρμακευτικής περίθαλψης.
7. Πιστοποιητικό υγείας.
8. Απλή δήλωση του αλλοδαπού στην οποία να αναφέρεται η διεύθυνση κατοικίας του.

B. Ο Δήμος ή η Κοινότητα, αφού εξετάσουν την πληρότητα των δικαιολογητικών, διαβιβάζουν υπηρεσιακά ολόκληρο το φάκελο και σε πρωτότυπη μορφή, στην Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της Περιφέρειάς τους.

Γ. Στην υπηρεσία αυτή θα εξεταστεί εάν συντρέχουν οι προϋποθέσεις που θέτει ο νόμος προκειμένου να χορηγηθεί στον αλλοδαπό άδεια παραμονής και εάν τα δικαιολογητικά που προσκόμισε είναι πλήρη και σύννομα και αφού πρώτα αλληλογραφήσει με την Αστυνομική Διεύθυνση του νομού ρωτώντας εάν για τον συγκεκριμένο αλλοδαπό συντρέχουν τυχόν στοιχεία που αφορούν στη δημόσια τάξη και ασφάλεια της χώρας.

Αφού γίνει η προαναφερόμενη αλληλογραφία με την αστυνομική αρχή, πρέπει η Υπηρεσία να καλέσει τον αιτούντα αλλοδαπό σε συνέντευξη ενώπιον της Επιτροπής Μετανάστευσης.

Μετά τη συνέντευξη, αφού θα έχει συνταχθεί το σχετικό πρακτικό, η υπηρεσία θα συντάξει το σχέδιο απόφασης, χωρίς να δεσμεύεται από τη γνώμη της Επιτροπής Μετανάστευσης, στην οποία θα αναφέρεται ρητά.

- Ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας, ή εάν έχει εξουσιοδοτηθεί άλλο όργανο, εκδίδει τη σχετική απόφαση και χορηγείται η άδεια παραμονής.
- Η διάρκεια της άδειας παραμονής είναι εντός έτους.

Η ανανέωση της άδειας παραμονής γίνεται για ισόχρονο διάστημα, δηλαδή για ένα έτος.

Ο συνολικός χρόνος παραμονής δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερος από τη συνολική διάρκεια σπουδών προσαυξημένη κατά το ήμισυ, συν ένα επιπλέον έτος για την εκμάθηση της γλώσσας.

Επίσης στην παρ. 5 του άρθρου 39 ορίζεται ότι ο αλλοδαπός που έχει ισχύουσα άδεια παραμονής μπορεί να ταξιδεύει στο εξωτερικό και να εισέρχεται στη συνέχεια στη χώρα χωρίς να απαιτείται ειδική θεώρηση εισόδου.²¹

2.3.2 Άδεια παραμονής για παροχή εξαρτημένης εργασίας

Εξαρτημένη εργασία εννοούμε την εργασία, η οποία παρέχεται σε συγκεκριμένο εργοδότη, σύμφωνα με τις εντολές του, για συγκεκριμένο ή μη χρόνο και έναντι συγκεκριμένου μισθού.

²¹ Εγκύκλιος Ν. 2910/2001 (ΦΕΚ 91, τ. Α'), ό.π., σελ. 21.

Προκειμένου να επιτραπεί η είσοδος των αλλοδαπών που θα παρέχουν εξαρτημένη εργασία στη χώρα και στη συνέχεια να τους χορηγηθεί άδεια παραμονής, θα πρέπει καταρχήν να ληφθεί υπ' όψιν η εικόνα για το εργατικό δυναμικό της Ελλάδας σύμφωνα με τα στοιχεία που τηρεί ο ΟΑΕΔ. Εάν οι ανάγκες της χώρας δεν καλύπτονται από το εγχώριο εργατικό δυναμικό, τότε οι κενές θέσεις μπορούν να καλυφθούν από αλλοδαπούς.

Απαραίτητη προϋπόθεση για τη χορήγηση άδειας παραμονής στους αλλοδαπούς που θα παρέχουν εξαρτημένη εργασία στη χώρα μας είναι να έχουν άδεια εργασίας, η οποία χορηγείται από το Νομάρχη (Άρθρο 19, παρ. 7) μετά από αίτηση του εργοδότη. Εφόσον αυτή χορηγηθεί, ο Νομάρχης τη διαβιβάζει στο ελληνικό προξενείο, ώστε να δοθεί στον αλλοδαπό θεώρηση εισόδου, ενώ συγχρόνως την κοινοποιεί στην Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης.

Ο αλλοδαπός μπορεί να συνάψει σύμβαση εργασίας με άλλο εργοδότη κατά τη διάρκεια ισχύος της άδειας εργασίας και της άδειας παραμονής του.

Στο άρθρο 21 παρ. 1 καθορίζονται οι προϋποθέσεις σύμφωνα με τις οποίες χορηγείται σε αλλοδαπούς άδεια παραμονής για εξαρτημένη εργασία στην Ελλάδα.

Προκειμένου να χορηγηθεί άδεια παραμονής σε αλλοδαπό που παρέχει εξαρτημένη εργασία στη χώρα μας είναι απαραίτητο να υποβάλει αίτηση στο Δήμο ή την Κοινότητα του τόπου κατοικίας του δύο τουλάχιστον μήνες πριν από τη λήξη της θεώρησης εισόδου, στην οποία θα αναφέρεται ο συγκεκριμένος σκοπός για τον οποίο ζητά την άδεια παραμονής (δηλαδή η παροχή εξαρτημένης εργασίας). Η αίτηση πρέπει να συνοδεύεται από:

1. Αντίγραφο του διαβατηρίου του ή άλλου ταξιδιωτικού εγγράφου, με την ισχύουσα θεώρηση εισόδου του στη χώρα (VISA).
2. Δύο έγχρωμες φωτογραφίες.
3. Παράβολο.
4. Επικυρωμένο φωτοαντίγραφο της άδειας εργασίας του που έχει χορηγηθεί από την οικεία Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση.
5. Επικυρωμένο φωτοαντίγραφο της σύμβασης εξαρτημένης εργασίας.
6. Βεβαίωση του ασφαλιστικού φορέα ότι είναι ασφαλισμένος για την κάλυψη των εξόδων νοσηλείας, ιατρικής και φαρμακευτικής

περίθαλψης, καθώς και για την κάλυψη εργατικού ατυχήματος ή βεβαίωση ότι έχει υποβληθεί σχετική αίτηση.

7. Πιστοποιητικό υγείας.

8. Απλή δήλωση του αλλοδαπού στην οποία να αναφέρεται η διεύθυνση κατοικίας του.

Ο Δήμος ή η Κοινότητα, αφού εξετάσει την πληρότητα των δικαιολογητικών διαβιβάζει, υπηρεσιακά και σε πρωτότυπη μορφή, ολόκληρο το φάκελο στην Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της περιφέρειάς του, η οποία είναι απαραίτητο να αλληλογραφήσει με την Αστυνομική Διεύθυνση του νομού ρωτώντας εάν για τον συγκεκριμένο αλλοδαπό συντρέχουν τυχόν στοιχεία που αφορούν στη δημόσια τάξη και ασφάλεια της χώρας.

Αφού γίνει η προαναφερόμενη αλληλογραφία με την αστυνομική αρχή πρέπει η Υπηρεσία υποχρεωτικά, να τον καλέσει σε συνέντευξη ενώπιον της Επιτροπής Μετανάστευσης. Μετά τη συνέντευξη, το αρμόδιο τμήμα θα συντάξει το σχέδιο της απόφασης.

Η άδεια παραμονής χορηγείται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας ή από τον εξουσιοδοτηθέντα από αυτόν υπάλληλο για χρονικό διάστημα ενός έτους και μπορεί να ανανεώνεται κάθε φορά για όσο χρόνο ισχύει η άδεια εργασίας.

Προκειμένου ο αλλοδαπός, που παρέχει εξαρτημένη εργασία να ανανεώσει την άδεια παραμονής του στη χώρα μας, μπορεί να υποβάλλει αίτηση στο Δήμο ή την Κοινότητα του τόπου κατοικίας του, τουλάχιστον δύο μήνες πριν τη λήξη της άδειας παραμονής του, σύμφωνα με το άρθρο 22.²²

2.3.3. Άδεια παραμονής για παροχή ανεξάρτητων υπηρεσιών ή έργου

Στο άρθρο 23 ρυθμίζεται το θέμα της χορήγησης άδειας παραμονής σε αλλοδαπούς για την παροχή ανεξάρτητης υπηρεσίας ή έργου.

²² Εγκύκλιος Ν. 2910/2001 (ΦΕΚ 91, τ. Α'), ό.π., σελ. 25.

Για την παροχή ανεξάρτητης υπηρεσίας δεν υπάρχει εντολή από συγκεκριμένο εργοδότη προς τον εργαζόμενο, αλλά αυτό που ενδιαφέρει είναι να παρέχεται η εργασία σε συγκεκριμένο χρόνο.

Προκειμένου να χορηγηθεί άδεια παραμονής σε αλλοδαπούς που παρέχουν ανεξάρτητη υπηρεσία ή έργο ακολουθείται η ίδια διαδικασία που απαιτείται για τη χορήγηση άδειας παραμονής σε αλλοδαπούς που παρέχουν εξαρτημένη εργασία (εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 19, 20, 21, 22).²³

2.3.4. Άδεια παραμονής για παροχή εποχιακής εργασίας

Με το άρθρο 24 του νέου νόμου ρυθμίζεται η είσοδος και παραμονή αλλοδαπών για εποχιακή εργασία στη χώρα.

Ο εργοδότης που επιθυμεί να απασχολήσει αλλοδαπό για εποχιακή εργασία, οφείλει να ακολουθήσει τα προβλεπόμενα στο άρθρο αυτό, ενώ κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι διεθνείς συμβάσεις που έχει υπογράψει η χώρα.²⁴

2.3.5. Άδεια παραμονής για άσκηση ανεξάρτητης επιχειρηματικής δραστηριότητας

Άσκηση ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας υπάρχει όταν ο αλλοδαπός αναλαμβάνει επιχειρηματική δράση, χωρίς να εξαρτάται από κάποιον εργοδότη.

Στο άρθρο 25 ρυθμίζεται το θέμα της χορήγησης θεώρησης εισόδου σε αλλοδαπούς για άσκηση ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας. Οι προϋποθέσεις για την είσοδο του αλλοδαπού στη χώρα, προκειμένου να ασκήσει ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα είναι οι εξής:

1. Ο αλλοδαπός πρέπει να διαθέτει επαρκείς οικονομικούς πόρους για την άσκηση της συγκεκριμένης δραστηριότητας.
2. Θα πρέπει η δραστηριότητα αυτή να συμβάλει στην ανάπτυξη της Εθνικής Οικονομίας.

²³ Εγκύκλιος Ν. 2910/2001 (ΦΕΚ 91, τ. Α'), ό.π., σελ. 29.

²⁴ Εγκύκλιος Ν. 2910/2001 (ΦΕΚ 91, τ. Α'), ό.π., σελ. 33.

Για τη χορήγηση άδειας άσκησης ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας ο αλλοδαπός υποβάλλει αίτηση στην ελληνική προξενική αρχή του τόπου κατοικίας του, προσκομίζοντας και τα εξής απαραίτητα δικαιολογητικά:

1. Οικονομοτεχνική μελέτη.
2. Πιστοποιητικό φορολογικής ενημερότητας της χώρας προέλευσης.
3. Στοιχεία που αποδεικνύουν την επιστημονική ή τεχνική ή επαγγελματική του κατάρτιση, ως προς τη δραστηριότητα που θέλει να ασκήσει.
4. Πιστοποιητικό ποινικού μητρώου των αλλοδαπών αρχών.

Το Ελληνικό Προξενείο διαβιβάζει την αίτηση μαζί με τα δικαιολογητικά στην Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης στην περιφέρεια της οποίας βρίσκεται ο Δήμος ή η Κοινότητα, όπου πρόκειται να εγκατασταθεί και να ασκήσει τη δραστηριότητα ο αλλοδαπός.

Εφόσον η Υπηρεσία κρίνει σκόπιμη την άσκηση της συγκεκριμένης οικονομικής δραστηριότητας διαβιβάζει την αίτηση μαζί με τα σχετικά έγγραφα στην αρμόδια από το νόμο υπηρεσία ή όργανο, η οποία αφού κάνει τον απαραίτητο έλεγχο, χορηγεί στον αλλοδαπό την άδεια άσκησης της συγκεκριμένης οικονομικής δραστηριότητας.

Η άδεια άσκησης ανεξάρτητης επιχειρηματικής δραστηριότητας αποστέλλεται στην ελληνική προξενική αρχή υπηρεσιακά, η οποία και τη γνωστοποιεί στον ενδιαφερόμενο.

Η ελληνική προξενική αρχή στην αλλοδαπή χορηγεί στον αλλοδαπό θεώρηση εισόδου.

Για τη χορήγηση άδειας παραμονής (άρθρο 26), καθώς και για την ανανέωση αυτής (άρθρο 27) ισχύει ό,τι και για τις υπόλοιπες άδειες παραμονής.²⁵

2.3.6. Άδεια παραμονής για οικογενειακή συνένωση

Με τα άρθρα 28, 29, 30, 31, 32 καθίσταται δυνατή η είσοδος και παραμονή αλλοδαπών στην ελληνική επικράτεια για λόγους οικογενειακής συνένωσης. Αυτό σημαίνει πως ένας αλλοδαπός που διαμένει νόμιμα στη χώρα

²⁵ Εγκύκλιος Ν. 2910/2001 (ΦΕΚ 91, τ. Α'), ό.π., σελ. 35.

επί δύο τουλάχιστον έτη μπορεί να ζητήσει την είσοδο και την εγκατάσταση στην Ελλάδα μελών της οικογένειάς του, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις που αναφέρονται στις παραπάνω διατάξεις.

Ως μέλη της οικογένειας του αλλοδαπού νοούνται:

1. Ο / Η σύζυγος.
2. Τα άγαμα κάτω των 18 ετών τέκνα του.
3. Τα άγαμα κάτω των 18 ετών τέκνα του / της συζύγου του, εφόσον του / της έχει ανατεθεί η άσκηση της γονικής μέριμνας.

Για την είσοδο (θεώρηση εισόδου) μελών της οικογένειας του αλλοδαπού που διαμένει νόμιμα στη χώρα για οικογενειακή συνένωση, αποφαίνεται ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας.

Οι προϋποθέσεις που πρέπει να συντρέχουν προκειμένου να χορηγηθεί θεώρηση εισόδου σε μέλη οικογένειας του αλλοδαπού είναι:

1. Στοιχεία από τα οποία προκύπτει ότι διαθέτει μόνιμους πόρους για τη διαβίωση του ίδιου και των μελών της οικογένειάς του. Τα μέλη της οικογένειάς του θα συντηρούνται από τον ίδιο.
2. Κατάλληλο κατάλυμα, ώστε να διαμένουν μαζί τα μέλη της οικογένειάς του.
3. Ασφάλιση για την κάλυψη των εξόδων νοσηλείας, ιατρικής και φαρμακευτικής περίθαλψης.

Ο αλλοδαπός που επιθυμεί να εισέλθουν και να εγκατασταθούν στη χώρα μέλη της οικογένειάς του πρέπει να υποβάλει αίτηση για τη χορήγηση άδειας εισόδου στο Δήμο ή στην Κοινότητα του τόπου κατοικίας του προσκομίζοντας και τα απαραίτητα δικαιολογητικά.

Ο Δήμος, αφού εξετάσει την πληρότητα των δικαιολογητικών, διαβιβάζει ολόκληρο το φάκελο υπηρεσιακά και σε πρωτότυπη μορφή στην Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της Περιφέρειάς του. Η Υπηρεσία Αλλοδαπών στη συνέχεια ενημερώνει την ελληνική προξενική αρχή στη χώρα, στην οποία κατοικούν τα μέλη της οικογένειάς του. Η ελληνική προξενική αρχή χορηγεί την άδεια εισόδου στα μέλη της οικογένειας του αλλοδαπού.

Για τη χορήγηση άδειας παραμονής (άρθρο 29) ισχύει ό,τι και για τις υπόλοιπες άδειες παραμονής.

Επίσης, η ανανέωση της άδειας παραμονής του μέλους της οικογένειας (άρθρο 30) ακολουθεί την τύχη της άδειας παραμονής του συγγενούς αλλοδαπού, (δηλαδή εάν δεν ανανεωθεί η άδεια παραμονής του συγγενούς αλλοδαπού που ήταν αρχικά εγκατεστημένος στη χώρα, δεν μπορεί να ανανεωθεί και η άδεια παραμονής για λόγους οικογενειακής συνένωσης).

Ενώ με την Αυτοτελή Άδεια Παραμονής (Άρθρο 32) παρέχεται η δυνατότητα σε πρόσωπα που έχουν γίνει δεκτά για λόγους οικογενειακής συνένωσης να αποκτήσουν αυτοτελές δικαίωμα παραμονής στην Ελλάδα.²⁶

2.3.7. Άδεια παραμονής αλλοδαπού, συζύγου Έλληνα ή πολίτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Με το άρθρο 33 καθίσταται δυνατή η παραμονή αλλοδαπών στην ελληνική επικράτεια εφ' όσον είναι σύζυγοι Έλληνα πολίτη ή πολίτη κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Προκειμένου να χορηγηθεί άδεια παραμονής στον / στην σύζυγο του Έλληνα πολίτη ή του πολίτη κράτους μέλους της Ε.Ε., πρέπει:

Ο / Η αλλοδαπός /ή σύζυγος υποβάλλει αίτηση στο Δήμο ή την Κοινότητα του τόπου κατοικίας του / της.

Η αίτηση πρέπει να συνοδεύεται από:

1. Αντίγραφο του διαβατηρίου του ή άλλου ταξιδιωτικού εγγράφου.
2. Δύο έγχρωμες φωτογραφίες.
3. Παράβολο.
4. Ληξιαρχική πράξη γάμου.
5. Επικυρωμένο αντίγραφο ταυτότητας του συζύγου, εφόσον αυτός είναι Έλληνας, ή της άδειας παραμονής του, εφόσον είναι πολίτης της Ε.Ε.

Ο Δήμος ή η Κοινότητα, αφού εξετάσει την πληρότητα δικαιολογητικών διαβιβάζει υπηρεσιακά ολόκληρο το φάκελο στην Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της Περιφέρειάς του.

Αφού γίνει η αλληλογραφία με την αστυνομική αρχή και εφόσον δεν συντρέχουν λόγοι στο πρόσωπο του αλλοδαπού που αφορούν τη δημόσια τάξη

²⁶ Εγκύκλιος Ν. 2910/2001 (ΦΕΚ 91, τ. Α'), ό.π., σελ. 39.

και ασφάλεια πρέπει, υποχρεωτικά να σε συνέντευξη ενώπιον της Επιτροπής Μετανάστευσης. Μετά τη συνέντευξη, αφού θα έχει συνταχθεί το σχετικό πρακτικό, το αρμόδιο τμήμα θα συντάξει το σχέδιο της απόφασης.

Ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας, ή εάν έχει εξουσιοδοτηθεί άλλο όργανο, εκδίδει τη σχετική απόφαση και χορηγείται η άδεια παραμονής.

Η διάρκεια της άδειας παραμονής είναι για χρονικό διάστημα μέχρι πέντε έτη, μπορεί να ανανεώνεται για κάθε φορά με τη λήξη της για χρονικό διάστημα μέχρι πέντε έτη και επέχει θέση άδειας εργασίας.

Ο αλλοδαπός, που αποκτά άδεια παραμονής ως σύζυγος έλληνα πολίτη ή πολίτη κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης και επιθυμεί να ανανεώσει την άδεια παραμονής του στη χώρα μας, μπορεί να υποβάλλει αίτηση στο Δήμο ή την Κοινότητα του τόπου κατοικίας του, τουλάχιστον δύο μήνες πριν τη λήξη της άδειας παραμονής του.²⁷

2.3.8. Άδεια παραμονής για αθλητές και προπονητές

Προκειμένου να χορηγηθεί άδεια παραμονής σε αλλοδαπό αθλητή ή προπονητή αθλήματος, που έχει αναγνωρισθεί από τις ελληνικές αθλητικές αρχές, για την εγγραφή, μεταγραφή ή πρόσληψή του σε αναγνωρισμένο αθλητικό σωματείο, σε Αθλητική Ανώνυμη Εταιρία (ΑΑΕ) ή σε Τμήμα Αμειβομένων Αθλητών (ΤΑΑ), είναι απαραίτητο:

A. Να υποβάλλει αίτηση στο Δήμο ή την Κοινότητα του τόπου κατοικίας του δύο τουλάχιστον μήνες πριν από τη λήξη της θεώρησης εισόδου στην οποία θα αναφέρεται ο συγκεκριμένος σκοπός, για τον οποίο ζητά την άδεια παραμονής.

Η αίτηση πρέπει να συνοδεύεται από:

1. Αντίγραφο του διαβατηρίου του ή άλλου ταξιδιωτικού εγγράφου, με την ισχύουσα θεώρηση εισόδου του στη χώρα (VISA).
2. Η θεώρηση εισόδου πρέπει να είναι για το σκοπό αυτό.
3. Δύο έγχρωμες φωτογραφίες.
4. Παράβολο.

²⁷ Εγκύκλιος Ν. 2910/2001 (ΦΕΚ 91, τ. Α'), ό.π., σελ. 45.

5. Θεωρημένο αντίγραφο της έγγραφης συμφωνίας συνεργασίας, αν πρόκειται για εγγραφή ή μεταγραφή αθλητή σε ερασιτεχνικό σωματείο και αν πρόκειται για μεταγραφή ή εγγραφή επαγγελματία ή αμειβόμενου αθλητή, ή για πρόσληψη προπονητή ή σύμβαση εργασίας του με το συγκεκριμένο αθλητικό σωματείο ΑΑΕ ή ΤΑΑ στην ελληνική γλώσσα.
6. Βεβαίωση του ασφαλιστικού φορέα στον οποίο είναι ασφαλισμένος για την κάλυψη των εξόδων νοσηλείας, ιατρικής και φαρμακευτικής περίθαλψης ή βεβαίωση ότι έχει υποβληθεί σχετική αίτηση.
7. Πιστοποιητικό υγείας.
8. Απλή δήλωση του αλλοδαπού στην οποία να αναφέρεται η διεύθυνση κατοικίας του.
9. Βεβαίωση της Γενικής Γραμματείας Αθλητισμού, με την οποία πιστοποιείται ότι ο αθλητής έχει δικαίωμα να ενταχθεί στη δύναμη αθλητικού σωματείου, ΑΑΕ ή ΤΑΑ του οικείου αθλήματος ή ότι ο προπονητής έχει τα νόμιμα προσόντα για την άσκηση του επαγγέλματός του.

Β. Ο Δήμος ή η Κοινότητα, αφού εξετάσουν την πληρότητα των δικαιολογητικών διαβιβάζουν υπηρεσιακά ολόκληρο το φάκελο στην Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της Περιφέρειάς τους.

Γ. Αφού περιέλθει ο φάκελος στην Υπηρεσία πρέπει καταρχήν να αλληλογραφηθεί με την Αστυνομική Διεύθυνση του νομού ρωτώντας εάν για τον συγκεκριμένο αλλοδαπό συντρέχουν τυχόν στοιχεία που αφορούν στη δημόσια τάξη και ασφάλεια της χώρας. Κατόπιν πρέπει υποχρεωτικά να καλεσθεί σε συνέντευξη ενώπιον της Επιτροπής Μετανάστευσης.

Μετά τη συνέντευξη, αφού θα έχει συνταχθεί το σχετικό πρακτικό, το αρμόδιο τμήμα θα συντάξει το σχέδιο της απόφασης.

Η διάρκεια της άδειας παραμονής είναι για όσο χρονικό διάστημα διατηρείται σε ισχύ η έγγραφη συμφωνία συνεργασίας ή η σύμβαση εργασίας του

αλλοδαπού και σε περίπτωση που η συμφωνία αυτή παραταθεί ανανεώνεται για ίδιο χρονικό διάστημα.²⁸

2.3.9. Άδεια παραμονής για στελέχη εταιριών

Στο Άρθρο 35 καθορίζονται οι προϋποθέσεις υπό τις οποίες χορηγείται άδεια παραμονής σε αλλοδαπούς μέλη διοικητικών συμβουλίων, διαχειριστές και υπαλληλικό προσωπικό αλλοδαπών εταιριών στη χώρα μας.

Προκειμένου να χορηγηθεί άδεια παραμονής σε αλλοδαπό από τους αναφερόμενους στο άρθρο 35, είναι απαραίτητο αυτός να υποβάλλει αίτηση στο Δήμο ή την Κοινότητα του τόπου κατοικίας του δύο τουλάχιστον μήνες πριν από τη λήξη της θεώρησης εισόδου, στην οποία θα αναφέρεται ο συγκεκριμένος σκοπός, για τον οποίο ζητά την άδεια παραμονής.

Η αίτηση πρέπει να συνοδεύεται από:

1. Αντίγραφο του διαβατηρίου του ή άλλου ταξιδιωτικού εγγράφου, με την ισχύουσα θεώρηση εισόδου του στη χώρα (VISA).
2. Δύο έγχρωμες φωτογραφίες.
3. Παράβολο.
4. Επικυρωμένο φωτοαντίγραφο της σύμβασης εργασίας με την εταιρία ή εφόσον πρόκειται για μέλη διοικητικού συμβουλίου ή διαχειριστές, επικυρωμένο αντίγραφο της απόφασης του αρμόδιου οργάνου της εταιρίας για την ιδιότητά τους.
5. Βεβαίωση του ασφαλιστικού φορέα στον οποίο είναι ασφαλισμένος για την κάλυψη των εξόδων νοσηλείας, ιατρικής και φαρμακευτικής περίθαλψης.
6. Πιστοποιητικό υγείας.
7. Απλή δήλωση του αλλοδαπού στην οποία να αναφέρεται η διεύθυνση κατοικίας του.

Ο Δήμος ή η Κοινότητα, στη συνέχεια διαβιβάζει υπηρεσιακά ολόκληρο το φάκελο στην Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της Περιφέρειάς του, η οποία και θα αλληλογραφήσει με την Αστυνομική Διεύθυνση του Νομού

²⁸ Εγκύκλιος Ν. 2910/2001 (ΦΕΚ 91, τ. Α'), ό.π., σελ. 49.

ρωτώντας εάν για τον συγκεκριμένο αλλοδαπό συντρέχουν λόγοι που αφορούν στη δημόσια τάξη και ασφάλεια της χώρας.

Αφού γίνει η προαναφερόμενη αλληλογραφία με την αστυνομική αρχή, πρέπει, υποχρεωτικά, η Υπηρεσία να τον καλέσει σε συνέντευξη. Μετά τη συνέντευξη, αφού θα έχει συνταχθεί το σχετικό πρακτικό, το αρμόδιο τμήμα θα συντάξει το σχέδιο της απόφασης.

Οι αλλοδαποί που παρέχουν εργασία ως μέλη διοικητικού συμβουλίου, διαχειριστές και προσωπικό αλλοδαπών εταιριών και επιθυμούν να ανανεώσουν την άδεια παραμονής τους στη χώρα μας, μπορούν να υποβάλλουν αίτηση στο Δήμο ή την Κοινότητα του τόπου κατοικίας τους, τουλάχιστον δύο μήνες πριν τη λήξη της άδειας παραμονής τους.

Η Επιτροπή Μετανάστευσης γνωμοδοτεί σχετικά και η άδεια παραμονής ανανεώνεται για ένα έτος, με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας ή από το εξουσιοδοτηθέν από αυτόν όργανο. Η άδεια παραμονής μπορεί να ανανεώνεται ανά έτος για όσο χρόνο ισχύει η άδεια εργασίας του αλλοδαπού.²⁹

2.3.10. Άδεια παραμονής για πνευματικούς δημιουργούς

Το άρθρο 36, παρ. 1 του νόμου αυτού, αναφέρεται ενδεικτικά στους αλλοδαπούς πνευματικούς δημιουργούς, δηλαδή σε αυτούς που παρέχουν έργο πνευματικής φύσης (όπως π.χ. συγγραφείς, λογοτέχνες, σκηνοθέτες, ζωγράφους, γλύπτες, ηθοποιούς, χορογράφους, σκηνογράφους, μέλη καλλιτεχνικών συγκροτημάτων και τσίρκων, καθώς και τους εργαζόμενους σε αυτά). Τα πρόσωπα αυτά μπορούν να εισέλθουν στη χώρα μας και μπορούν να τα παρουσιάσουν στο Ελληνικό Προξενείο ώστε να λάβουν άδεια εισόδου.

Για τη χορήγηση της άδειας παραμονής τους ακολουθείται η ίδια διαδικασία που εφαρμόζεται και στις άλλες άδειες παραμονής. Η διάρκεια είναι ενός έτους, ενώ η ανανέωση της άδειας παραμονής γίνεται για ισόχρονο διάστημα, δηλαδή για ένα έτος.³⁰

²⁹ Εγκύκλιος Ν. 2910/2001 (ΦΕΚ 91, τ. Α'), ό.π., σελ. 51.

³⁰ Εγκύκλιος Ν. 2910/2001 (ΦΕΚ 91, τ. Α'), ό.π., σελ. 55.

2.3.11. Άλλες περιπτώσεις αδειών παραμονής

Με το άρθρο 37 σκοπός του νομοθέτη είναι να ρυθμίσει περιπτώσεις παραμονής αλλοδαπού στη χώρα μας, που δεν ρυθμίζονται με τις διατάξεις των άλλων άρθρων.

Με τις διατάξεις της παραγράφου 1 ορίζονται οι προϋποθέσεις που πρέπει να συγκεντρώνουν οι αλλοδαποί, ώστε να αποκτήσουν άδεια παραμονής στη χώρα μας.

Στις περιπτώσεις αυτές, η άδεια παραμονής χορηγείται με αυστηρές προϋποθέσεις. Οι προϋποθέσεις είναι:

A. Να είναι υγιείς.

B. Να είναι ασφαλισμένοι για κάλυψη των εξόδων νοσηλείας, ιατρικής, φαρμακευτικής περίθαλψης.

Γ. Να έχουν κατάλυμα.

Δ. Να διαθέτουν οικονομικά μέσα, υπό νόμιμη προέλευση, για τη διαβίωσή τους, χωρίς να εργάζονται στην Ελλάδα (π.χ. συνταξιούχοι του εξωτερικού).

Για τη χορήγηση άδειας παραμονής ακολουθείται η ίδια διαδικασία που ακολουθείται και για τις άλλες άδειες παραμονής.³¹

• Άδεια παραμονής για καταγγέλλοντες προαγωγή σε πορνεία (αρ. 44, παρ. 7)

Ο Γ.Γ. Περιφέρειας υποχρεούται σε έκδοση Άδειας Παραμονής για τον αλλοδαπό που καταγγέλλει ότι έπεσε θύμα προαγωγής σε πορνεία ή γενικότερα σε σεξουαλική εκμετάλλευση, κατά παρέκκλιση των θεσπιζόμενων διατάξεων.

Αυτό σημαίνει, ότι στην περίπτωση αυτή:

A. Δεν υποχρεούται ο αλλοδαπός σε κατάθεση δικαιολογητικών.

B. Δεν προηγείται της απόφασης συνέντευξη του αλλοδαπού ενώπιον της Επιτροπής Μετανάστευσης.³²

• Άδεια παραμονής για αλλογενείς συζύγους ομογενών από την π. ΕΣΣΔ

Σύμφωνα με το τελευταίο εδάφιο της παρ. 6 του άρθρου 76 του Ν. 2910/2001, ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας εκδίδει Άδεια Παραμονής για

³¹ Εγκύκλιος Ν. 2910/2001 (ΦΕΚ 91, τ. Α'), ό.π., σελ. 59.

³² Εγκύκλιος Ν. 2910/2001 (ΦΕΚ 91, τ. Α'), ό.π., σελ. 62.

την αλλοδαπή αλλογενή, σύζυγο ομογενούς από την τέως Σοβιετική Ένωση μετά από γνώμη της Επιτροπής Μετανάστευσης.

Η διάρκεια αυτής της άδειας παραμονής είναι ίση με τη διάρκεια της βεβαίωσης που λαμβάνει ο ομογενής σύζυγος, ότι κατέθεσε δικαιολογητικά, προκειμένου να εξετασθεί η υπόθεσή του από τις επιτροπές του Ν. 2790/2000 και η οποία επέχει θέση άδειας παραμονής και εργασίας. Εννοείται ότι η ισχύς της άδειας παραμονής του αλλογενούς συζύγου εξαρτάται από την ισχύ της βεβαίωσης του ομογενούς.³³

2.4. Η ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΑΠΕΛΑΣΗ

Σύμφωνα με το άρθρο 44, παρ. 2 την διοικητική απέλαση διατάσσει με απόφασή του ο κατά τόπον αρμόδιος αστυνομικός διευθυντής.

Σαράντα οκτώ (48) ώρες πριν την έκδοση της απόφασης, ο αλλοδαπός καλείται να υποβάλει τις τυχόν αντιρρήσεις του.

Σύμφωνα με το άρθρο 44, παρ. 1 η διοικητική απέλαση αλλοδαπού επιτρέπεται:

1. Αν ο αλλοδαπός καταδικασθεί τελεσίδικα σε κάθειρξη ή φυλάκιση μεγαλύτερη του ενός (1) έτους ή ανεξαρτήτως ποινής, για συγκεκριμένα αδικήματα που προβλέπονται στο εδ. α' της παρ. 1 του άρθρου 44 του νόμου, στην περίπτωση που η δικαστική απόφαση δεν τη διατάσσει.
2. Αν ο αλλοδαπός παραβιάσει τις διατάξεις του νόμου αυτού.
3. Για λόγους που αφορούν στη δημόσια τάξη και την ασφάλεια της χώρας ή στη δημόσια υγεία.

Η απόφαση απέλασης περιλαμβάνει:

1. Την διαταγή για απέλαση.
2. Τον λόγο της απέλασης.

³³ Εγκύκλιος Ν. 2910/2001 (ΦΕΚ 91,Τ.Α). ό.π.,σελ.62.

3. Διάταξη για κράτηση του απελαυομένου αλλοδαπού, ΜΟΝΟ στην περίπτωση που κρίνεται ύποπτος φυγής ή είναι επικίνδυνος για τη δημόσια τάξη.

Ο υπό απέλαση αλλοδαπός μπορεί να προσφύγει κατά της απέλασης ενώπιον του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας. Η άσκηση της προσφυγής αναστέλλει την απέλαση. ΔΕΝ ΑΝΑΣΤΕΛΛΕΤΑΙ Η ΚΡΑΤΗΣΗ, εφ' όσον έχει διαταχθεί μαζί με την απέλαση.

Προσφυγή κατά της κράτησης ασκείται ενώπιον του προέδρου του Διοικητικού Πρωτοδικείου, που είναι αρμόδιο κατά τόπο.

Αν για οποιοδήποτε λόγο είναι ανέφικτη η εκτέλεση της απέλασης, ο Γενικός Γραμματέας Περιφέρειας μπορεί να εκδώσει απόφαση με την οποία να επιτρέπεται στον αλλοδαπό η προσωρινή παραμονή στη χώρα και να τίθενται στον αλλοδαπό περιοριστικοί όροι.

Η απέλαση απαγορεύεται όταν πρόκειται:

1. Για ανήλικο που οι γονείς του ζουν μόνιμα στην Ελλάδα.
2. Για γονέα ημεδαπού, του οποίου ασκεί τη γονική μέριμνα ή υποχρεούται να τον διατρέφει.
3. Για πρόσωπο πάνω από 80 ετών.

Στις περιπτώσεις 2 και 3 ΕΞΑΙΡΟΥΝΤΑΙ πρόσωπα επικίνδυνα για τη δημόσια τάξη και ασφάλεια ή για τη δημόσια υγεία.

Ειδική περίπτωση αναστολής της απέλασης αποτελεί εκείνη που προβλέπεται για αλλοδαπά πρόσωπα, ευρισκόμενα παράνομα στη χώρα, τα οποία καταγγέλλουν πράξεις προαγωγής σε πορνεία.

Τα έξοδα για την απέλαση και την τυχόν κράτηση του αλλοδαπού βαρύνουν:

1. Τον αλλοδαπό που απελαύνεται.
2. Τον αλλοδαπό που απελαύνεται και τον εργοδότη «εις ολόκληρον», δηλαδή μπορούν να αναζητηθούν από οποιονδήποτε από τους δύο.
3. Τον εργοδότη του αλλοδαπού μόνο, εφ' όσον απασχολεί τον αλλοδαπό παράνομα.³⁴

³⁴ Εγκύκλιος Ν. 2910/2001 (ΦΕΚ 91, τ. Α'), ό.π., σελ. 63.

2.5. ΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΗΣΗ – ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΗ

Ιθαγένεια είναι ο νομικός δεσμός ενός προσώπου προς ένα συγκεκριμένο κράτος.

Η πολιτογράφηση είναι ένας από τους τρόπους κτήσης της ιθαγένειας. Πρόκειται για ατομική διοικητική πράξη, η οποία εκδίδεται ύστερα από αίτηση του ενδιαφερόμενου και κατόπιν ασκήσεως διακριτικής ευχέρειας. Κύριο στοιχείο δηλαδή, είναι αφενός η βούληση του προσώπου να γίνει πολίτης συγκεκριμένου κράτους και αφετέρου η βούληση του κράτους αυτού να γίνει το συγκεκριμένο πρόσωπο πολίτης του.

Με το άρθρο 58 παρ. 1 καθορίζονται οι προϋποθέσεις που απαιτούνται για την κτήση της ελληνικής ιθαγένειας και αφορούν τόσο τους ομογενείς αλλοδαπούς (Κύπριους, ομογενείς από την Αλβανία, ομογενείς από την Κωνσταντινούπολη, την Ίμβρο και Τένεδο, άλλους Έλληνες της διασποράς κ.λπ.), όσο και τους αλλογενείς αλλοδαπούς. Οι προϋποθέσεις αυτές είναι:

1. ο αλλοδαπός να έχει συμπληρώσει το 18^ο έτος της ηλικίας του κατά το χρόνο υποβολής της δήλωσης πολιτογράφησης.
2. να μην έχει διαταχθεί η απέλασή του από τη χώρα.
3. να μην έχει καταδικασθεί για κάποιο από τα αδικήματα, τα οποία περιγράφονται στην παρ. 1 εδ. γ του άρθρου 58.

Στην παρ. 2 του ίδιου άρθρου καθορίζονται επιπλέον προϋποθέσεις που αφορούν τους αλλογενείς αλλοδαπούς.

Στο άρθρο 59 περιγράφονται λεπτομερώς τα δικαιολογητικά που απαιτούνται για την πολιτογράφηση ομογενών αλλοδαπών και αλλογενών αλλοδαπών.

Σύμφωνα με το άρθρο 59 παρ. 1 ο αλλοδαπός (ομογενής ή αλλογενής) που επιθυμεί να πολιτογραφηθεί ως Έλληνας υποβάλλει στο δήμο ή την κοινότητα του τόπου κατοικίας του αίτηση πολιτογράφησης που απευθύνεται στον Υπουργό ΕΣΔΔΑ.

Η αίτηση θα συνοδεύεται από:

1. Τη δήλωση πολιτογράφησης.
2. Παράβολο (500.000 δραχμές).

3. Ακριβές αντίγραφο διαβατηρίου ή άλλου ταξιδιωτικού εγγράφου.
4. Επικυρωμένο αντίγραφο ισχύουσας άδειας παραμονής ή άλλου αποδεικτικού εγγράφου νόμιμης παραμονής στη χώρα μας.
5. Πιστοποιητικό γέννησης του ενδιαφερόμενου.
6. Επικυρωμένο αντίγραφο εκκαθαριστικό σημειώματος ή αντίγραφο Δήλωσης Φορολογίας Εισοδήματος του τελευταίου οικονομικού έτους.
7. Σημείωμα δακτυλοσκόπησης του ενδιαφερόμενου από το αστυνομικό τμήμα του τόπου κατοικίας του.

Αφού ο φάκελος περιέλθει στην Υπηρεσία Αλλοδαπών εξετάζεται εάν πληρούνται οι προϋποθέσεις των παρ. 1 περ. α' και παρ. 2 περ. α' του άρθρου 58, δηλαδή εάν ο αιτών αλλοδαπός είναι ενήλικος και εάν έχει συμπληρώσει τον απαιτούμενο χρόνο διαμονής στην Ελλάδα.

Η νομιμότητα της παραμονής αποδεικνύεται με την κατοχή από τον αλλοδαπό της άδειας παραμονής ή όποιου άλλου εγγράφου έχει ισοδύναμη με αυτή ισχύ (π.χ. ειδικό δελτίο ταυτότητας ομογενούς, πράσινη κάρτα, δελτίο ανιθαγενούς).

Εάν αυτές οι προϋποθέσεις δεν πληρούνται, ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας απορρίπτει την αίτηση.

Ακόμη, εάν από τον έλεγχο που θα διενεργήσει η Υπηρεσία, προκύπτει ότι ο αλλοδαπός συγκεντρώνει τις δυο συγκεκριμένες προϋποθέσεις, τότε θα πρέπει η Αστυνομική Διεύθυνση του νομού να γνωμοδοτήσει για τυχόν στοιχεία που αφορούν στη δημόσια τάξη και ασφάλεια της χώρας.

Σύμφωνα με τον νέο νόμο η κτήση ή μη της ελληνικής ιθαγένειας προσώπων που υποβάλλουν αίτηση καθορισμού ιθαγένειας, διαπιστώνεται πλέον με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας (παρ. 3 του άρθρου 69).

Άλλοι τρόποι κτήσης της Ελληνικής ιθαγένειας:

A) Από Ελληνίδα που απέβαλε την ελληνική ιθαγένεια λόγω γάμου της με αλλοδαπό.

B) Από τέκνο Ελληνίδας, κατά το χρόνο του τοκετού ή της τέλεσης του γάμου, που γεννήθηκε πριν την 8.5.1984.

Γ) Από τέκνο Έλληνα πατέρα και αλλοδαπής μητέρας που γεννήθηκε πριν την ισχύ του Ν. 1250/1982 (δηλαδή την 18.7.1982).

Ακόμη, σύμφωνα με το νέο νόμο αλλοδαπή που απέκτησε την ελληνική ιθαγένεια, λόγω γάμου της με Έλληνα και διατηρεί και την ιθαγένεια που είχε πριν το γάμο της μπορεί, εάν το επιθυμεί, να αποβάλει την ελληνική ιθαγένεια, υποβάλλοντας σχετική δήλωση με την οποία θα εκφράζεται η βούλησή της αυτή, στο Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας ή στον Έλληνα πρόξενο της ελληνικής προξενικής αρχής του τόπου κατοικίας της, ή διαμονής της (άρθρο 69, παρ. 5).³⁵

2.6. ΑΔΕΙΕΣ ΠΑΡΑΜΟΝΗΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΛΛΟΔΑΠΟΥΣ ΠΟΥ ΒΡΙΣΚΟΝΤΑΙ ΠΑΡΑΝΟΜΑ ΣΤΗ ΧΩΡΑ

Με το άρθρο 66 του Ν. 2910/2001 (Α' 91), επιδιώκεται η λύση στο τεράστιο ζήτημα των αλλοδαπών που ζουν παράνομα στη χώρα μας, είναι παντελώς ανέλεγκτοι, απροστάτευτοι από το δίκτυ της κοινωνικής προστασίας και ζουν ως παρίες, υποκείμενοι σε κάθε είδους εκμετάλλευση και στον πειρασμό της ένταξης στο οργανωμένο και μη έγκλημα.

Δικαίωμα για άδεια Παραμονής έχουν οι αλλοδαποί που:

1. Είναι κάτοχοι:

A. «Πράσινης Κάρτας», που έχει λήξει χωρίς να έχει υποβληθεί αίτηση για την ανανέωσή της, ή η αίτηση για την ανανέωση έχει απορριφθεί.

B. «Λευκής Κάρτας» ή

Γ. Άδειας Παραμονής που έχει λήξει χωρίς να έχουν υποβάλει αίτηση για την ανανέωσή της.

Απαραίτητη προϋπόθεση και για τις τρεις αυτές περιπτώσεις αλλοδαπών είναι να μπορούν να αποδείξουν ότι διαμένουν στη χώρα τουλάχιστον ένα (1) έτος πριν την 2.6.2001 (άρθρο 66, παρ. 2, εδ. β, περ. ββ).

2. Έχουν ασκήσει προσφυγή κατά αποφάσεων των αρμοδίων οργάνων του ΟΑΕΔ ενώπιον της ειδικής επιτροπής του άρθρου 5 του Π.Δ. 359/97 και επιθυμούν να παραιτηθούν από την προσφυγή για να υπαχθούν στη διαδικασία που προβλέπει το άρθρο αυτό.

³⁵ Εγκύκλιος Ν. 2910/2001 (ΦΕΚ 91, τ. Α'), ό.π., σελ. 67.

3. Έχουν υποβάλει για σοβαρούς ανθρωπιστικούς λόγους αίτηση ενώπιον της ειδικής επιτροπής που προβλέπεται από το άρθρο 5 του Π.Δ. 359/1997 για χορήγηση κάρτας παραμονής περιορισμένης χρονικής διάρκειας («πράσινης» κάρτας).

4. Μπορούν να αποδείξουν ότι διαμένουν στη χώρα ένα (1) έτος, **νόμιμα ή παράνομα**, μέχρι την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου.

Η **Άδεια Παραμονής** που θα εκδοθεί για πρόσωπα όλων των ανωτέρω κατηγοριών **είναι διάρκειας έξι (6) μηνών**, ανεξάρτητα από τον λόγο για τον οποίο ζητείται η έκδοσή της.

Ο αλλοδαπός που θα λάβει την εξάμηνη (προσωρινή) άδεια παραμονής δικαιούται να ζητήσει την έκδοση άδειας παραμονής για την άσκηση εξαρτημένης εργασίας, ανεξάρτητων υπηρεσιών ή έργου, ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας και για οικογενειακή συνένωση.³⁶

2.7. Η ΕΚΔΟΣΗ ΑΔΕΙΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΕΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΕΙΣ

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 19 επιτρέπεται η είσοδος αλλοδαπών στην Ελλάδα, εφόσον τους χορηγηθεί άδεια εργασίας από το Νομόρχη:

α. για παροχή εξαρτημένης εργασίας, παροχή ανεξάρτητων υπηρεσιών ή έργου.

β. για εποχιακή εργασία.³⁷

³⁶ Εγκύκλιος Ν. 2910/2001 (ΦΕΚ 91, τ. Α'), ό.π., σελ. 77.

³⁷ Εγκύκλιος Ν. 2910/2001 (ΦΕΚ 91, τ. Α'), ό.π., σελ. 87.

2.8. ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΧΩΡΩΝ ΑΠΟ ΤΙΣ ΟΠΟΙΕΣ ΑΠΑΙΤΕΙΤΑΙ VISA

Άγιος Βικέντιος και Γρεναδίνες Νήσοι	Μπουτάν
Άγιος Χριστόφορος και Νέβις	Ναμίμπια
Αγκόλα	Ναούρου
Αζερμπαϊτζάν	Νεπάλ
Αίγυπτος	Νιγηρας
Αϊτή	Νιγηρία
Ακτή Ελεφαντοστού	Νότια Αφρική
Αλβανία	Κίνα
Αλγερία	Κιργιστάν
Ανάγκουα και Μπαρμπούντα	Κιρμπάτι
Αρμενία	Κονγκό
Αφγανιστάν	Κολομβία
Βανουάτου	Κομόρες
Βιετνάμ	Κούβα
Βιρμανία – Μιανμάρ	Κουβέιτ
Βόρεια Κορέα	Γκάνα
Βόρειες Μάρανες (Νήσοι)	Γουιάνα
Βοσνία – Ερζεγοβίνη	Γουινέα
Γεωργία	Γουινέα Μπισ
Γκάμπια	Γρενάδα
Γκαμπόν	Δημοκρατία του Κονγκό
Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα	Δομινίκα
Ιαμαϊκή (Τζαμάικα)	Δομινικανή Δημοκρατία
Ινδία	Δυτική (ές) Σαμόα
Ινδονησία	Ερυθραία
Ιορδανία	Ζάμπια
Ιράκ	Ζιμπάμπουε
Ιράν	Μαυρίκιος
Ισημερινή Γουινέα	Μογγολία
Καζακστάν	Μοζαμβίκη
Καμερούν	Μολδαβία
Καμπότζη	Μπαγκλαντές
Κατάρ	Μπαρμπάντος
Κεντροαφρικανική Δημοκρατία	Λάος
Κένυα	Λεσότο
Μπαλί	Λευκορωσία
Μπενίν	Λίβανος
Μποτσουάνα	Λιβερία
Μπουρκίνα Φάσο	Λιβύη
Μπουρούντι	Μαδαγασκάρη

2.9. ΧΩΡΕΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΧΑΓΗΣ (APOSTILLE)

Νόμος 1497 – ΦΕΚ 188/27.11.1984 τεύχος Α'. Κύρωση σύμβασης που καταργεί την υποχρέωση επικύρωσης των αλλοδαπών δημόσιων εγγράφων (Σύμβαση της Χάγης, 5-10-1961)

Αγ. Μαρίνος	Μάλτα
Αγ. Μαυρίκιος	Μεξικό
Ανδόρα	Μπαρμπάντος
Αντίγουα	Μπαρμπούντα
Αργεντινή	Μπαχάμες
Αρμενία	Μπελίζε
Αυστραλία	Μποττσουάνα
Αυστρία	Μπρουνεϊ Νταρουσαλάμ
Βέλγιο	Νότιος Αφρική
Βενεζουέλα	Νησιά Μάρσαλ
Βοσνία – Ερζεγοβίνη	Νιούε
Γαλλία	Νορβηγία
Γερμανία	Ολλανδία
Ελ Σαλβαδόρ	Ουγγαρία
Ελβετία	Παναμάς
Ελλάδα	Πορτογαλία
Ηνωμένο Βασίλειο Μεγάλης Βρετανίας	Πρώην Γιουγκοσλαβική
Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής	Δημοκρατία της Μακεδονίας
Ιαπωνία	Ρουμανία
Ιρλανδία	Ρωσία
Ισπανία	Σαιντ Κιτς και Νέβις
Ισραήλ	Σαμόα
Ιταλία	Σεϋχέλλες
Κροατία	Σλοβενία
Κυπρος	Σουαζιλάνδη
Λεσότο	Σουηδία
Λετονία	Σουρινάμ
Λευκορωσία	Τρινιτά και Τομπάγκο
Λιβερία	Τόγκα
Λιθουανία	Τουρκία
Λιχτενστάιν	Τσεχία
Λουξεμβούργο	Φιλανδία
Μαλάουι	Φίτζι

Κεφάλαιο 3

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 2910/2001

3.1. ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ

3.1.1. Νόμος 3013/2002

Ο ν. 2910/2001 τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με το ν. 30138/2002, με τον οποίο και εισάγονται, μεταξύ άλλων, οι ακόλουθες κυριότερες αλλαγές:

- Παράταση της ισχύος των αδειών παραμονής έως το τέλος του 2002.
- Η αρμόδια αρχή ορίζει με απόφασή της σε ποιες περιπτώσεις θα καλούνται σε συνέντευξη ενώπιον της Επιτροπής Μετανάστευσης υπήκοοι τρίτων χωρών που υποβάλλουν αίτηση για άδεια παραμονής.
- Ο αριθμός των Επιτροπών Μετανάστευσης αυξάνεται από μία σε τρεις.
- Ορίζεται ανώτατο όριο τριών ημερών προσωρινής κράτησης μέχρι την έκδοση διοικητικής απόφασης απέλασης.
- Έπειτα από εξαετή παραμονή και εργασία όλες οι άδειες εργασίας ανανεώνονται σε διετή βάση. Μετά δεκαετή παραμονή και εργασία, είναι δυνατόν να χορηγείται άδεια εργασίας αορίστου διάρκειας.
- Υπήκοοι τρίτων χωρών σύζυγοι ημεδαποί ή κοινοτικοί υπήκοοι αποκτούν άδεια παραμονής πενταετούς διάρκειας, η οποία καλύπτει και τα άγαμα τέκνα αυτών κάτω των 18 ετών. Το ίδιο ισχύει και για τις χήρες αυτών, καθώς και για τις συζύγους, τέκνα και χήρες Ελλήνων ομογενών.
- Ομογενείς οι οποίοι αιτούνται την ελληνική ιθαγένεια εξαιρούνται από την καταβολή του προβλεπόμενου παραβόλου (1.467 €).
- Δημιουργείται Ινστιτούτο Μεταναστευτικής Πολιτικής.
- Διευκολύνσεις, προκειμένου να απλοποιηθεί η διαδικασία νομιμοποίησης, σύμφωνα με τον προηγούμενο νόμο (απλή υπεύθυνη

δήλωση περί μη τέλεσης ποινικού αδικήματος για την αίτηση χορήγησης άδειας εργασίας, υπεύθυνη δήλωση απασχόλησης σε γεωργικές δραστηριότητες, αντί για σύμβαση εργασίας, αυτοδίκαιη διαγραφή από τον κατάλογο ανεπιθύμητων).³⁸

3.1.2. Νόμος 3074/2002

Ειδικότερα θέματα σχετικά με τη μετανάστευση, ρυθμίζονται με τον παραπάνω νόμο:

- Αυτοτελείς άδειες παραμονής σε μέλη οικογενειών υπηκόων τρίτων χωρών μπορούν να χορηγούνται μέχρι ενός έτους. Ανανέωση αυτών κατά ένα έτος είναι δυνατή μέχρι την ηλικία των 21 ετών.
- Προσδιορίζεται η έννοια των μελών της οικογένειας Έλληνα ή κοινοτικού υπηκόου, τα οποία δικαιούνται αυτοτελούς άδειας παραμονής (ο / η σύζυγος, τα κάτω των 21 ετών τέκνα αυτών, οι γονείς του / της συζύγου εφόσον συγκατοικούν με αυτούς).
- Υπήκοοι τρίτων χωρών, γονείς ημεδαπού μπορούν να αποκτήσουν άδεια παραμονής πενταετούς διάρκειας.³⁹

3.1.3. Νόμος 3103/2003

- Παράταση της ισχύος των αδειών παραμονής έως την 30.06.2003.⁴⁰

3.1.4. Νόμος 3146/2003

- Υπήκοος τρίτης χώρας που διαθέτει επαρκείς πόρους διαβίωσης μπορεί να αποκτή άδεια παραμονής με αρχική διάρκεια ένα έτος, μόνο εφόσον διαθέτει θεώρηση εισόδου για το σκοπό αυτό.

³⁸ Ν. 3013/2002 (ΦΕΚ 102 Α')

³⁹ Ν. 3074/2002 (ΦΕΚ 296 Α')

⁴⁰ Ν. 3103/2003 (ΦΕΚ 23 Α')

- Αιτήσεις για χορήγηση άδειας παραμονής για ανθρωπιστικούς λόγους δε γίνονται δεκτές, εάν ο αιτών έχει τουριστική θεώρηση εισόδου ή έχει εισέλθει στη χώρα παράνομα.
- Καταργείται το πιστοποιητικό υγείας για την ανανέωση άδειας παραμονής.
- Αυτοτελής πρόβλεψη για χορήγηση άδειας παραμονής σε μέλη ξένων αρχαιολογικών Σχολών.
- Το παράβολο που συνοδεύει νέες αιτήσεις για πολιτογράφηση, οι οποίες υποβάλλονται ύστερα από την απόρριψη προηγούμενης αίτησης από τον Υπουργό Δημοσίας Διοίκησης και Αποκέντρωσης σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου, μειώνεται στο ήμισυ του ποσού των 500.000 δρχ.⁴¹

3.1.5. Νόμος 3169/2003

- Το σχετικό άρθρο του ανωτέρου νόμου (μεταβατικού χαρακτήρα) προβλέπει ευνοϊκότερες προϋποθέσεις σχετικά με την κοινωνική ασφάλιση (150 ημέρες ασφάλισης ανά έτος δυνατότητα εξαγοράς ενσήμων, σε περίπτωση που αυτά υπολείπονται των απαιτούμενων) για την ανανέωση των αδειών παραμονής αλλοδαπών, οι οποίοι διαθέτουν άδειες παραμονής που έχουν παραταθεί έως την 30.06.2003 αλλά δεν έχουν εκπληρώσει τις ασφαλιστικές τους υποχρεώσεις κατά νόμο (άρθρο 19, παρ. 8, Ν. 2910/01).⁴²

3.1.6. Κανονισμός (ΕΚ) 1030/2002 της 13^{ης} Ιουνίου 2003

Σε εφαρμογή του ανωτέρω Κανονισμού για την καθιέρωση αδειών διαμονής ενιαίου τύπου από τον Απρίλιο του 2003 με την μορφή αυτοκόλλητης ετικέτας η οποία επικολλάται σε ισχυρό διαβατήριο.

⁴¹ Ν. 3146/2003 (ΦΕΚ 125 Α')

⁴² Ν. 3169/2003 (ΦΕΚ 189 Α')

3.2. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗΣ

I. Με το Ν. 2910/2001 δόθηκε η δυνατότητα στους αλλοδαπούς που διέμεναν παράνομα στη χώρα κατά την έναρξη της ισχύος του να νομιμοποιηθούν. Ο νόμος όριζε τις κατηγορίες αλλοδαπών που μπορούσαν να υπαχθούν στο καθεστώς νομιμοποίησης περιγράφοντας παράλληλα τη διαδικασία και τα δικαιολογητικά που όφειλαν να προσκομίσουν οι ενδιαφερόμενοι.

Αλλοδαποί που αξιοποίησαν τις ευεργετικές διατάξεις της νομιμοποίησης έλαβαν προσωρινή άδεια παραμονής διάρκειας έξι μηνών, την οποία μπορούν με νεότερη τροποποίηση να ανανεώσουν υποβάλλοντας αίτηση για χορήγηση άδειας εξαρτημένης εργασίας, ανεξαρτήτων υπηρεσιών ή έργου, ή άσκησης ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας. Επίσης δόθηκε η δυνατότητα νομιμοποίησης και των μελών των οικογενειών τους.

Αυτή η προσπάθεια νομιμοποίησης, η οποία γνωστοποιήθηκε ευρέως από τα ΜΜΕ είχε ως αποτέλεσμα να προσέλθουν στις αρμόδιες υπηρεσίες και να αποκτήσουν άδεια παραμονής περίπου 350.000 αλλοδαποί έως τα τέλη του 2001.

II. Το Μάιο του 2002 παρατάθηκε έως το τέλος Δεκεμβρίου 2002, η ισχύς των αδειών παραμονής που είχαν λήξει. Επιπλέον, η προβλεπόμενη από το νόμο συνέντευξη του αλλοδαπού ενώπιον της Επιτροπής Μετανάστευσης γίνεται όπου αυτό κρίνεται αναγκαίο κατά την εκτίμηση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας.

Περαιτέρω παράταση των αδειών παραμονής κατά έξι μήνες δηλαδή έως 30.06.2003, χορηγήθηκε το Δεκέμβριο του 2002. Η παράταση αφορούσε και αυτή τη φορά μόνο στην ισχύ των αδειών παραμονής και όχι στις άδειες εργασίας, οι οποίες σε κάθε περίπτωση ανανεώνονται δύο μήνες πριν τη λήξη τους.

Πρέπει να σημειωθεί ότι ικανός αριθμός νομίμων μεταναστών δεν κατέστη δυνατόν να εκπληρώσει τις προβλεπόμενες από το νόμο προϋποθέσεις ανανέωσης των αδειών παραμονής τους. Με δεδομένη την κατάσταση αυτή, οι διαδοχικές παρατάσεις των αδειών παραμονής που χορήγησε το κράτος είχαν ως στόχο να παρέχουν την ευκαιρία στους αλλοδαπούς να ανταποκριθούν στους απαιτούμενους όρους, προκειμένου να καταστεί δυνατή η ανανέωση των αδειών

παραμονής τους, ενώ παράλληλα διευκόλυναν τις υπηρεσίες μετανάστευσης να προσαρμοστούν στις απαιτήσεις έκδοσης των νέων αδειών παραμονής (Κανονισμός (ΕΚ) 1030/02).

3.3. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ

Διάφορα μέτρα έχουν ληφθεί από διάφορους φορείς προκειμένου να διευκολύνουν την ένταξη των μεταναστών στην ελληνική κοινωνία. Μεταξύ των πολιτικών που υλοποιούνται, αξίζει να αναφερθούν:

Η Κοινοτική Πρωτοβουλία EQUAL 2001 – 2006, τα προγράμματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης για παλιννοστούντες πρόσφυγες, τσιγγάνους, μουσουλμάνους, τα προγράμματα εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας για ενήλικες μετανάστες και τα προγράμματα πρόσβασης στις υπηρεσίες υγείας με πλήρη κάλυψη των επειγόντων περιστατικών για τους ανασφάλιστους και τους παράνομους.

Μια ολοκληρωμένη πολιτική κοινωνικής ένταξης των νομίμως διαμενόντων μεταναστών είναι σε εξέλιξη.

Το ΥΠ.ΕΣ.Δ.Δ.Α. έχει ολοκληρώσει την έρευνα – μελέτη για την εκπόνηση του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Για τους Μετανάστες στην Ελλάδα». Το πρόγραμμα αναφέρεται σε τετραετή περίοδο 2003 – 2006 με κόστος περίπου 260 εκ. €, το οποίο καλύπτεται από ευρωπαϊκούς και εθνικούς πόρους. Οι άξονες προτεραιότητας του Επιχειρησιακού Προγράμματος είναι:

1. Υπηρεσίες πληροφόρησης, συμβουλευτικής και εξυπηρέτησης μεταναστών.
2. Ανάπτυξη και προώθηση των ευκαιριών ένταξης των μεταναστών στην αγορά εργασίας.
3. Πολιτισμική ένταξη των μεταναστών στην ελληνική κοινωνία.
4. Εκπαιδευτικές – επιμορφωτικές παρεμβάσεις.
5. Αναβάθμιση της παροχής υπηρεσιών υγείας και προληπτικής ιατρικής σε ομάδες μεταναστών.

6. Δημιουργία υποστηρικτικών δομών για την αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών, την υποδοχή και προσωρινή στέγαση των μεταναστών.

7. Τεχνική βοήθεια – υποστήριξη της εφαρμογής του Ε.Π.

Το ΥΠ.ΕΣ.Δ.Δ.Α. ως αρμόδια αρχή για το συντονισμό της μεταναστευτικής πολιτικής, έχει διαρκή επαφή με τις κοινότητες των μεταναστών, υποστηρίζοντας αυτές ως προς τη διεκδίκηση των δικαιωμάτων τους και τη διασαφήνιση των υποχρεώσεών τους. Οι εκπρόσωποι των κοινοτήτων καλούνται ανά τακτά χρονικά διαστήματα και πάντως πριν την εισαγωγή νομοθετικών αλλαγών σε συναντήσεις, όπου έχουν την ευκαιρία να εκθέσουν τα προβλήματά τους και να παρουσιάσουν τις προτάσεις τους. Από το 2001 έως σήμερα έχουν πραγματοποιηθεί 3 ημερίδες με συμμετοχή της πολιτικής ηγεσίας και των συναρμόδιων Υπουργείων.

3.4. ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Για την έρευνα και την εκπόνηση μελετών για το σχεδιασμό και την εφαρμογή της μεταναστευτικής πολιτικής της χώρας συστάθηκε με το Π.Δ. 188/2002 το Ι.ΜΕ.ΠΟ. Σκοποί του Ινστιτούτου είναι η διενέργεια επιστημονικών ερευνών και η εκπόνηση μελετών για θέματα μεταναστευτικής πολιτικής, όπως η κοινωνική και πολιτιστική ένταξη των μεταναστών, εκπαίδευση, κοινωνική μέριμνα, ο σχεδιασμός επικοινωνιακής πολιτικής για την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης.

- Μέτρα που λήφθηκαν για την καλλιέργεια μιας ολοκληρωμένης πολυπολιτισμικής κοινωνίας συμπεριλαμβανομένων: μέτρων που λήφθηκαν για την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης με σκοπό την αποδοχή των μεταναστών στην Ελληνική κοινωνία (παράγραφο 18 της 2^{ης} Έκθεσης της Επιτροπής για την Ελλάδα)

Σε σχέση με το εν λόγω ζήτημα και ειδικότερα στον τομέα της ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης για τους μετανάστες στα μέτρα που λήφθηκαν θα πρέπει να θεωρήσουμε, αφενός την ευρείας δημοσιότητας διαφημιστική προβολή μέσω και της τηλεόρασης, αφετέρου την εκτύπωση πολύγλωσσων φυλλαδίων με περιεχόμενο τη διαδικασία και τα δικαιολογητικά

νομιμοποίησης των μεταναστών, από το ΥΠΕΣΔΔΑ, που συνόδευσαν την έκδοση του Ν. 2910/2001.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Από το σύνολο των νομοθετικών ρυθμίσεων μεταναστευτικής πολιτικής και ασύλου παρατηρείται θετική εξέλιξη των δραστηριοτήτων, τόσο στο ευρωπαϊκό επίπεδο, όσο και στη χώρα μας για την καλύτερη αντιμετώπιση του φαινομένου της μετανάστευσης.

Η μετανάστευση επιφέρει πολλά προβλήματα και δυσκολίες τόσο στους ίδιους τους μετανάστες όσο και στις χώρες υποδοχής. Η συμβίωση είναι δύσκολη. Παρόλα αυτά, παρατηρείται μια προσπάθεια εξομάλυνσης όλων αυτών των προβλημάτων.

Όπως είδαμε, η μετανάστευση ξεκινά από την αρχαιότητα. Για κοινωνικούς και οικονομικούς λόγους, τα άτομα εγκαταλείπουν τις χώρες τους αναζητώντας μια καλύτερη ζωή. Προσπαθούν να ενταχθούν στους νέους τόπους που συναντούν. Ξέρουν ότι μπορεί να δεχτούν την περιθωριοποίηση και τον αποκλεισμό.

Οι πρόσφυγες κατοχυρώνονται νομικά με τη Σύμβαση του 1951 και το πρωτόκολλο του 1967. Θεσπίζεται Ευρωπαϊκό Ταμείο για τους Πρόσφυγες, ενώ η Υ.Α. του ΟΗΕ τους παρέχει προστασία και βοήθεια σε όλο τον κόσμο.

Η Ελλάδα ακολουθεί πιστά και εναρμονίζει την προσφυγική της νομοθεσία με αυτή των άλλων κρατών μελών της Ε.Ε.

Η Συνθήκη της ΕΟΚ, σχετικά με την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, κάνει διάκριση ανάμεσα στις δραστηριότητες εκείνων που παρέχουν με αμοιβή εξαρτημένη εργασία (μισθωτών) και στις δραστηριότητες των προσώπων που παρέχουν μη αμειβόμενες ανεξάρτητες εργασίες και απαγορεύει κάθε διάκριση λόγω ιθαγένειας.

Η ΣυνθΕΕ έρχεται, κατόπιν αρκετά μακροχρόνιων προβληματισμών εκ μέρους των κρατών μελών και της Επιτροπής της Κοινότητας, μέσω της διακυβερνητικής συνεργασίας, να θέσει ως στόχο τη δημιουργία ενός χώρου χωρίς εσωτερικά σύνορα.

Η Σύμβαση του Schengen ρυθμίζει τη διέλευση των εξωτερικών συνόρων των συμβαλλομένων χωρών και την ελεύθερη κυκλοφορία των πολιτών τρίτων χωρών, καθώς και την ευθύνη του κράτους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση

αίτησης παροχής ασύλου σε υπηκόους τρίτων χωρών. Ακόμη, «εισάγεται» το Σύστημα Πληροφόρησης Schengen.

Η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων αποτελεί δικαίωμα, προστατευόμενο από την Ευρω-Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Βέβαια υπάρχουν και κάποιοι περιορισμοί.

Η Ε.Σ.Α.Δ. καταρτίστηκε στο πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης, όπως και πολλές άλλες συμβάσεις. Το Σ.Ε., μαζί με τον ΟΑΣΕ, αφήνουν το δικό τους στίγμα στη ρύθμιση των προβλημάτων των συνόρων και των μειονοτήτων μεταξύ των Ευρωπαϊκών Κρατών.

Με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ ορισμένα θέματα του 3^{ου} πυλώνα πέρασαν στον κοινοτικό, ενώ δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στα θεμελιώδη δικαιώματα. Έγιναν ουσιαστικές τροποποιήσεις της ΣΕΕ και της ΣΕΚ όσον αφορά την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων και αναφερθήκαμε σε κάποια καινούργια πρωτόκολλα και δηλώσεις.

Οι τροποποιήσεις που επέφερε η Συνθήκη της Νίκαιας, ήλθε να ολοκληρώσει τη διαδικασία που άρχισε με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ, στο θέμα μετανάστευσης και ασύλου.

Τα Ευρωπαϊκά Συμβούλια των τελευταίων ετών συνέβαλαν θετικά στη λήψη μέτρων για τη διεκπεραίωση του στόχου της Κοινότητας. Σε γενικές γραμμές, τα Συμβούλια ασχολήθηκαν με τα ίδια θέματα: κοινή πολιτική μετανάστευσης και ασύλου της ΕΕ με τη δημιουργία ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, μέτρα καταπολέμησης της λαθραίας μετανάστευσης, σωστή διαχείριση των εξωτερικών συνόρων, εταιρική σχέση με τις τρίτες χώρες κ.λπ.

Το Σχέδιο Συνθήκης για τη θέσπιση Συντάγματος της Ευρώπης, που κατοχυρώνει τις θεμελιώδεις ελευθερίες, την απαγόρευση των διακρίσεων και την ιθαγένεια της Ένωσης, βασίστηκε στον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ένωσης, και επιβεβαιώνει, τα δικαιώματα που απορρέουν ιδίως από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις και τις διεθνείς υποχρεώσεις των κρατών μελών, την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών, τους Κοινωνικούς Χάρτες που είχαν υιοθετηθεί από την Ένωση και το Συμβούλιο της Ευρώπης, καθώς και από τη νομολογία του

Δικαστηρίου της ΕΕ και του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Η χώρα μας δεν θα μπορούσε να μην ακολουθήσει πιστά και να μην εφαρμόσει τις ευρωπαϊκές διατάξεις όσον αφορά τη μετανάστευση και τη χορήγηση ασύλου. Η Ελλάδα, που από χώρα εξαγωγής μεταναστών έγινε χώρα υποδοχής, μετά από πολλές δυσκολίες εφαρμόζει μια ολοκληρωμένη μεταναστευτική πολιτική και αντιμετωπίζει τους μετανάστες με βάση τις αρχές του ανθρωπισμού, του κοινωνικού Κράτους – Δικαίου και της διασφάλισης των αναγκών τους.

Η νομοθεσία που διέπει τη διαβίωση των μεταναστών στην Ελλάδα στηρίζεται τόσο στους κανόνες του διεθνούς δικαίου (όπως προαναφέραμε) όσο και σ' αυτούς του ελληνικού δικαιοσύνη. Ειδικότερα, όπως διαπιστώσαμε τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των μεταναστών στην Ελλάδα βασίζονται στο Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα, «η Δημοκρατία ενάντια στο ρατσισμό», με βάση τον Ν. 1975/1991 αλλά και τους μετέπειτα νόμους, πριν όμως εκδοθεί ο βασικός νόμος περί μετανάστευσης (Ν. 2910/2001). Έτσι, ρυθμίστηκαν ζητήματα όπως η είσοδος και παραμονή του αλλοδαπού στην Ελλάδα, η εργασία του, η προστασία της οικογένειάς του και οι κοινωνικές παροχές που δικαιούται, η σχέση του με τον πολιτισμό και τέλος ότι σχετίζεται με τη δημόσια τάξη και την ποινική καταστολή.

Ο Ν. 2910/2001 και οι μεταγενέστερες τροποποιήσεις του εισάγουν καινοτομίες, θεσπίζουν τις κατηγορίες αδειών παραμονής, ρυθμίζοντας αναλυτικά ανά περίπτωση τις προϋποθέσεις και τις διαδικασίες για την έκδοσή τους, αναφέρονται στα δικαιώματα των αλλοδαπών, τις υποχρεώσεις τους, αλλά και τις υποχρεώσεις κατόχων Άδειας Παραμονής. Ακόμη, προβλέπονται οι υποχρεώσεις των εμπλεκόμενων υπαλλήλων, των εργοδοτών, μεταφορέων κ.λπ., ενώ αναφέρει επίσης, τους όρους ανάκλησης της Άδειας Παραμονής, την θέσπιση της Επιτροπής Μετανάστευσης, τη Διοικητική Απόφαση και το σύστημα πολιτογράφησης.

Το αίτημα, λοιπόν, της αλλαγής της ελληνικής νομοθεσίας, για την είσοδο, την παραμονή, την εργασία κ.λπ. των αλλοδαπών στην Ελλάδα, έγινε πραγματικότητα με τον Ν. 2910/2001 όπως ισχύει. Στόχος της μεταναστευτικής

πολιτικής μας ήταν και θα είναι πάντα η χάραξη μιας περισσότερο ανεκτικής, ανθρωπιστικής και ρεαλιστικής μεταναστευτικής πολιτικής που θα απομακρύνεται από τους άξονες της αστυνόμευσης και της καταστολής.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- **ΒΕΛΕΝΤΖΑΣ, Α.** (επιμ.), Οδηγός στο Ευρωπαϊκό Κοινοτικό Δίκαιο, β' εκδ., Παπαζήσης, Αθήνα 1993.
- Εγκύκλιος Ν. 2910/2001 (ΦΕΚ 91, τ. Α'), Εθνικό Τυπογραφείο, Αθήνα 2001.
- <http://www.europa.eu.int/>
- **ΚΟΙΛΙΑΡΗ, Α.**, Ξένος στην Ελλάδα, Παρατηρητής, Αθήνα 1998.
- **ΜΕΝΤΖΕΛΟΣ, Α. και ΒΙΤΣΕΝΖΑΤΟΣ, Α.**, «Πρόσφυγες και Μετανάστευση», περ. Επιθεώρηση Εργασιακών Σχέσεων, αρ. 33, του Ιανουαρίου – Φεβρουαρίου – Μαρτίου 2004.
- Ν. 2691/1999 (ΦΕΚ 47, τ. Α')
- Ν. 3013/2002 (ΦΕΚ 102 Α')
- Ν. 3074/2002 (ΦΕΚ 296 Α')
- Ν. 3103/2003 (ΦΕΚ 23 Α')
- Ν. 3146/2003 (ΦΕΚ 125 Α')
- Ν. 3169/2003 (ΦΕΚ 189 Α')
- **ΠΑΝΑΓΟΥ, Β.Γ. και ΤΣΟΥΝΤΑΣ, Κ.Σ.**, Διακρατική και Υπερεθνική Συνεργασία, Παπαζήσης, Αθήνα 2002.
- **ΠΑΠΑΘΕΟΔΩΡΟΥ, Θ.Π. και ΚΟΥΛΟΥΡΗΣ, Ν.Κ.**, Οδηγός του Μετανάστη, ΙΣΤΑΜΕ, Αθήνα 2000.
- **ΡΟΖΑΚΗΣ, Χ.**, Η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων ως δικαίωμα προστατευόμενο από την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Βιβλιοπωλείον της «ΕΣΤΙΑΣ», Αθήνα 1995.
- **ΡΟΥΚΟΥΝΑΣ, Ε.**, Διεθνής προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, Βιβλιοπωλείον της «ΕΣΤΙΑΣ», Αθήνα 1995.
- **ΤΣΑΟΥΣΗΣ, Δ.Γ.**, Η κοινωνία μας, Gutenberg, Αθήνα 2000.
- **ΥΠΕΣΔΑ**, «Οδηγός Μετανάστη».

- **ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΙΔΗΣ, Θ. και ΣΤΕΦΑΝΟΥ, Κ.** (επιμ.), *Η Συνθήκη του Μάαστριχτ*, Ι. Σιδέρης, Αθήνα 1993.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

1. Εφημερίς της Κυβερνήσεως
2. Συνταγματικές διατάξεις
3. Βασικά Κείμενα

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

Αρ. Φύλλου 47
12 Μαρτίου 1999

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 2691

Κύρωση της Συνθήκης του Άμστερνταμ που τροποποιεί τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, τις Συνθήκες περί ιδρύσεως των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και ορισμένες συναφείς πράξεις, καθώς και των σχετικών πρωτοκόλλων και των δηλώσεων που περιλαμβάνονται στην Τελική Πράξη

**Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ**

Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

Άρθρο πρώτο

1. Κυρώνονται και έχουν την ισχύ, που ορίζει το άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος, η Συνθήκη του Άμστερνταμ που τροποποιεί τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, τις Συνθήκες περί ιδρύσεως των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και ορισμένες συναφείς πράξεις, καθώς και τα σχετικά πρωτόκολλα και οι δηλώσεις που περιλαμβάνονται στην Τελική Πράξη, που υπογράφηκαν στο Άμστερνταμ στις 2 Οκτωβρίου 1997 μεταξύ του Βασιλείου του Βελγίου, του Βασιλείου της Δανίας, της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, της Ελληνικής Δημοκρατίας, του Βασιλείου της Ισπανίας, της Γαλλικής Δημοκρατίας, της Ιρλανδίας, της Ιταλικής Δημοκρατίας, του Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου, του Βασιλείου των Κάτω Χωρών, της Δημοκρατίας της Αυστρίας, της Πορτογαλικής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Φινλανδίας, του Βασιλείου της Σουηδίας και του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και Βορείου Ιρλανδίας.

2. Σε προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Εξωτερικών και Δικαιοσύνης δημοσιεύονται σε ενοποιημένη απόδοση η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και η Συνθήκη περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινοτήτας.

3. Τα κείμενα, πρωτόκολλα και δηλώσεις που αναφέρονται στο παρόν άρθρο σε πρωτότυπο στην ελληνική γλώσσα έχουν ως εξής:

Γ. ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΑ ΤΑ ΟΠΟΙΑ ΠΡΟΣΑΡΤΩΝΤΑΙ ΣΤΗ ΣΥΝΘΗΚΗ ΠΕΡΙ ΙΔΡΥΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ

Πρωτόκολλο για το άσυλο υπηκόων των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΤΑ ΥΨΗΛΑ ΣΥΜΒΑΛΛΟΜΕΝΑ ΜΕΡΗ,

ΕΚΤΙΜΩΝΤΑΣ ότι, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου ΣΤ παράγραφος 2 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, «Η Ένωση σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα, όπως κατοχυρώνονται με την ευρωπαϊκή σύμβαση για την Προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών, που υπογράφηκε στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950»,

ΕΚΤΙΜΩΝΤΑΣ ότι το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων έχει αρμοδιότητα να διασφαλίζει ότι, κατά την ερμηνεία και την εφαρμογή του άρθρου ΣΤ παράγραφος 2 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, το δίκαιο τηρείται από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα,

ΕΚΤΙΜΩΝΤΑΣ ότι, σύμφωνα με το άρθρο Ξ της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, κάθε ευρωπαϊκό κράτος όταν υποβάλει αίτηση για να καταστεί μέλος της Ένωσης, πρέπει να σέβεται τις αρχές που ορίζονται στο άρθρο ΣΤ παράγραφος 1 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση,

ΕΧΟΝΤΑΣ ΚΑΤΑ ΝΟΥ ότι το άρθρο 236 της συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας καθιερώνει ένα μηχανισμό αναστολής ορισμένων δικαιωμάτων σε περίπτωση σοβαρής και διαρκούς παραβίασης των αρχών αυτών από κράτος μέλος,

ΥΠΕΝΘΥΜΙΖΟΝΤΑΣ ότι κάθε υπήκοος ενός κράτους μέλους, ως πολίτης της Ένωσης, απολαύει ειδικού καθεστώτος και προστασίας την οποία εγγυώνται τα κράτη μέλη σύμφωνα με τις διατάξεις του δευτέρου μέρους της συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας,

ΕΧΟΝΤΑΣ ΚΑΤΑ ΝΟΥ ότι η συνθήκη περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, καθορίζει ένα χώρο χωρίς εσωτερικά σύνορα και παρέχει σε κάθε πολίτη της Ένωσης το δικαίωμα να κυκλοφορεί και να διαμένει ελεύθερα στο έδαφος των κρατών μελών,

ΥΠΕΝΘΥΜΙΖΟΝΤΑΣ ότι το ζήτημα της έκδοσης υπηκόων κρατών μελών της Ένωσης διέπεται από την ευρωπαϊκή σύμβαση εκδόσεως της 13ης Δεκεμβρίου 1957 και στη σύμβαση της 27ης Σεπτεμβρίου 1996 η οποία καταρτίστηκε βάσει του άρθρου Κ.3 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση για την έκδοση μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

ΕΠΙΘΥΜΩΝΤΑΣ να αποτρέψουν τη χρήση του θεσμού του ασύλου για σκοπούς ξένους προς αυτούς για τους οποίους προορίζεται,

ΕΚΤΙΜΩΝΤΑΣ ότι το παρόν πρωτόκολλο σέβεται το σκοπό και τους στόχους της σύμβασης της Γενεύης για το καθεστώς των προσφύγων της 28ης Ιουλίου 1951 περι του Καθεστώτος των Προσφύγων,

ΣΥΜΦΩΝΗΣΑΝ επί των ακόλουθων διατάξεων οι οποίες προσαρτώνται στη συνθήκη περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας:

Άρθρο μόνο

Δεδομένου του επιπέδου προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα κράτη μέλη θεωρούνται ότι συνιστούν έναντι αλλήλων ασφαλείς χώρες καταγωγής, για όλα τα νομικά και πρακτικά ζητήματα σχετικά με τις υποθέσεις ασύλου. Συνεπώς, οποιαδήποτε αίτηση ασύλου υποβαλλόμενη από υπήκοο κράτους μέλους μπορεί να ληφθεί υπόψη ή να κηρυχθεί παραδεκτή σε διαδικασία άλλου κράτους μέλους μόνον στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- α) εάν το κράτος μέλος του οποίου ο αιτών είναι υπήκοος, βασιζόμενο στις διατάξεις του άρθρου 15 της σύμβασης για την Προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών, προβαίνει, μετά την έναρξη ισχύος της Συνθήκης του Άμστερνταμ, σε λήψη μέτρων στο έδαφός του τα οποία αποκλίνουν από τις υποχρεώσεις του βάσει της σύμβασης αυτής·
- β) εάν κινήθηκε η διαδικασία που αναφέρεται στο άρθρο ΣΤ.1 παράγραφος 1 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση και μέχρις ότου το Συμβούλιο λάβει σχετική απόφαση·
- γ) εάν το Συμβούλιο, ενεργώντας βάσει του άρθρου ΣΤ.1 παράγραφος 1 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση διαπίστωσε, σε σχέση με κράτος μέλος του οποίου ο αιτών είναι υπήκοος, την ύπαρξη σοβαρής και διαρκούς παραβίασης από αυτό το κράτος μέλος, αρχών που αναφέρονται στο άρθρο ΣΤ παράγραφος 1·
- δ) εάν ένα κράτος μέλος θα πρέπει να αποφασίσει κατ' αυτόν τον τρόπο μονομερώς σε σχέση με την αίτηση υπηκόου άλλου κράτους μέλους. Στην περίπτωση αυτή, το Συμβούλιο ενημερώνεται αμέσως. Η αίτηση εξετάζεται βάσει του τεκμηρίου ότι είναι προφανώς αδύναμη χωρίς να θύεται καθ' οιονδήποτε τρόπο, ανεξάρτητα από τη φύση της υποθέσεως, η εξουσία λήψεως αποφάσεως του κράτους μέλους.

Προτέκλλο για τις εξωτερικές σχέσεις των κρατών μελών όσον αφορά τη διέλευση των εξωτερικών συνόρων

ΤΑ ΥΨΗΛΑ ΣΥΜΒΑΛΛΟΜΕΝΑ ΜΕΡΗ,

ΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΣ ΥΠΟΨΗ την ανάγκη των κρατών μελών να διασφαλίσουν αποτελεσματικούς ελέγχους στα εξωτερικά τους σύνορα, σε συνεργασία, όπου ενδείκνυται, με τρίτες χώρες,

ΣΥΜΦΩΝΗΣΑΝ επί της ακόλουθης διατάξεως, οι οποίες προσαρτώνται στη συνθήκη περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας:

Οι διατάξεις περί μέτρων κατά τη διέλευση των εξωτερικών συνόρων οι οποίες περιλαμβάνονται στο άρθρο 73 I σημείο 2) στοιχείο α) του τίτλου III α της Συνθήκης δεν θίγουν την αρμοδιότητα των κρατών μελών να διαπραγματεύονται ή να συνομολογούν συμφωνίες με τρίτες χώρες, στο μέτρο που οι συμφωνίες αυτές σέβονται το κοινοτικό δίκαιο και άλλες σχετικές διεθνείς συμφωνίες.

15. Στο τρίτο μέρος, παρεμβάλλεται ο ακόλουθος τίτλος:

«Τίτλος IIIα

ΘΕΩΡΗΣΕΙΣ, ΛΕΥΑΟ, ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

Άρθρο 73 Θ

Για την προοδευτική εγκαθίδρυση ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, το Συμβούλιο θεσπίζει:

- α) Εντός πέντε ετών από την έναρξη ισχύος της συνθήκης του Άμστερνταμ, μέτρα για την εξασφάλιση της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων σύμφωνα με το άρθρο 7 Α, σε συνδυασμό με άμεσα συνδεδεμένα με αυτήν συνοδευτικά μέτρα για τους ελέγχους στα εξωτερικά σύνορα, το άσυλο και τη μετανάστευση σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 73 Ι σημεία 2 και 3, και του άρθρου 73 Κ σημείο 1 στοιχείο α) και σημείο 2 στοιχείο α), καθώς και μέτρα για την πρόληψη και την καταστολή της εγκληματικότητας, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου Κ.3 στοιχείο ε) της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση.
- β) άλλα μέτρα στους τομείς του ασύλου, της μετανάστευσης και της διαφύλαξης των δικαιωμάτων υπηκόων τρίτων χωρών, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 73 Κ.
- γ) μέτρα στον τομέα της δικαστικής συνεργασίας σε αστικές υποθέσεις, όπως προβλέπονται στο άρθρο 73 Μ.
- δ) κατάλληλα μέτρα για την πρόωθηση και την ενίσχυση της διοικητικής συνεργασίας, όπως προβλέπεται στο άρθρο 73 Ν.
- ε) μέτρα στον τομέα της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις, προκειμένου να επιτευχθεί υψηλό επίπεδο ασφάλειας μέσω της πρόληψης και της καταστολής της εγκληματικότητας στην Ένωση, σύμφωνα με τις διατάξεις της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Άρθρο 73 Ι

Το Συμβούλιο, αποφασίζοντας σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 73 Ξ, θεσπίζει, εντός πέντε ετών από την έναρξη ισχύος της συνθήκης του Άμστερνταμ:

1. Μέτρα, προκειμένου να εξασφαλισθεί, σύμφωνα προς το άρθρο 7 Α, η απουσία κάθε ελέγχου προσώπων, είτε είναι πολίτες της Ένωσης είτε υπήκοοι τρίτων χωρών, όταν διέρχονται εσωτερικά σύνορα.
2. Μέτρα για τη διέλευση των εξωτερικών συνόρων των κρατών μελών τα οποία καθορίζουν:
 - α) προδιαγραφές και διαδικασίες που πρέπει να ακολουθούν τα κράτη μέλη κατά τη διενέργεια ελέγχων προσώπων στα εξωτερικά σύνορα.
 - β) κανόνες για τις θεωρήσεις, όταν υπάρχει πρόθεση διαμονής όχι άνω των τριών μηνών, στους οποίους περιλαμβάνονται:
 - ι) ο κατάλογος των τρίτων χωρών, οι υπήκοοι των οποίων υποχρεούνται να διαθέτουν θεωρήση προκειμένου να διέλθουν τα εξωτερικά σύνορα και των χωρών, οι υπήκοοι των οποίων απαλλάσσονται από την υποχρέωση αυτή.

- ii) οι διαδικασίες και οι όροι για τη χορήγηση θεωρήσεων από τα κράτη μέλη·
 - iii) θεώρηση ενιαίου τύπου·
 - iv) κανόνες για την ενιαία θεώρηση.
3. Μέτρα που καθορίζουν τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες υπήκοοι τρίτων χωρών δύνανται να ταξιδεύουν ελεύθερα εντός του εδάφους των κρατών μελών, για χρονική περίοδο που δεν υπερβαίνει τους τρεις μήνες.

Άρθρο 73 Κ

Το Συμβούλιο, αποφασίζοντας σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 73 Ξ, εντός πέντε ετών από την έναρξη ισχύος της συνθήκης του Άμστερνταμ, θεσπίζει:

1. Μέτρα περί ασύλου, σύμφωνα με τη σύμβαση της Γενεύης της 28ης Ιουλίου 1951 και το πρωτόκολλο της 31ης Ιανουαρίου 1967 περί του καθεστώτος των προσφύγων, και σύμφωνα με άλλες σχετικές συμβάσεις, στους ακόλουθους τομείς:
 - α) κριτήρια και μηχανισμούς για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους το οποίο είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης ασύλου που έχει υποβληθεί σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας·
 - β) ελάχιστες προδιαγραφές για την υποδοχή των αιτούντων άσυλο στα κράτη μέλη·
 - γ) ελάχιστες προδιαγραφές για την αναγνώριση υπηκόων τρίτων χωρών ως προσφύγων·
 - δ) ελάχιστες προδιαγραφές για τις διαδικασίες με τις οποίες τα κράτη μέλη χορηγούν ή ανακαλούν το καθεστώς του πρόσφυγα.
2. Μέτρα περί προσφύγων και εκτοπισθέντων, στους ακόλουθους τομείς:
 - α) ελάχιστες προδιαγραφές παροχής προσωρινής προστασίας σε εκτοπισθέντες από τρίτες χώρες, οι οποίοι δεν μπορούν να επιστρέψουν στη χώρα καταγωγής τους, και σε άλλα πρόσωπα που χρειάζονται, για άλλους λόγους, διεθνή προστασία·
 - β) επιδίωξη δίκαιης κατανομής των βαρών μεταξύ κρατών μελών όσον αφορά την υποδοχή και την αντιμετώπιση των συνεπειών της υποδοχής προσφύγων και εκτοπισθέντων.
3. Μέτρα περί μεταναστευτικής πολιτικής, στους ακόλουθους τομείς:
 - α) προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής και προδιαγραφές διαδικασιών κατά τις οποίες τα κράτη μέλη χορηγούν θεωρήσεις και άδειες διαμονής μακράς διάρκειας, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που αφορούν στην επανένωση οικογενειών·
 - β) παράνομη μετανάστευση και παράνομη διαμονή, συμπεριλαμβανομένου του επαναπατρισμού παρανόμως διαμενόντων.
4. Μέτρα που καθορίζουν τα δικαιώματα και τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες υπήκοοι τρίτων χωρών, οι οποίοι διαμένουν νομίμως σε κράτος μέλος δύνανται να διαμένουν σε άλλα κράτη μέλη.

Τα μέτρα, τα οποία θεσπίζονται από το Συμβούλιο, σύμφωνα με τα σημεία 3 και 4, δεν εμποδίζουν τα κράτη μέλη να διατηρούν ή να εισάγουν στους εν λόγω τομείς διατάξεις του εθνικού δικαίου που συμβιβάζονται προς την παρούσα συνθήκη και προς διεθνείς συμφωνίες.

Μέτρα, τα οποία θα θεσπιστούν σύμφωνα με το σημείο 2 στοιχείο β), το σημείο 3 στοιχείο α) και το σημείο 4, δεν υπόκεινται στην προαναφερόμενη περίοδο των πέντε ετών.)

Άρθρο 73 Δ

1. Ο παρών τίτλος δεν θίγει την άσκηση των ευθυνών που εμπίπτουν στα κράτη μέλη για την τήρηση της δημοσίας τάξης και τη διαφύλαξη της εσωτερικής ασφάλειας.
2. Εάν ένα ή περισσότερα κράτη μέλη αντιμετωπίζουν έκτακτη κατάσταση, που χαρακτηρίζεται από αιφνίδια εισροή υπηκόων τρίτων χωρών, και με την επιφύλαξη της παραγράφου 1, το Συμβούλιο, αποφασίζοντας με ειδική πλειοψηφία βάσει προτάσεως της Επιτροπής, δύναται να θεσπίζει προσωρινά μέτρα η διάρκεια των οποίων δεν υπερβαίνει τους έξι μήνες υπέρ των εν λόγω κρατών μελών.

Άρθρο 73 Μ

Τα μέτρα τα οποία θα ληφθούν κατά το άρθρο 73 Ξ στον τομέα της δικαστικής συνεργασίας σε αστικές υποθέσεις με διασυνοριακές επιπτώσεις και στο μέτρο που είναι αναγκαία για την ομαλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, περιλαμβάνουν:

α) Βελτίωση και απλούστευση:

- του συστήματος διασυνοριακής επίδοσης ή κοινοποίησης δικαστικών και εξωδίκων πράξεων,
- της συνεργασίας κατά την αποδεικτική διαδικασία,
- της αναγνώρισης και εκτέλεσης αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, συμπεριλαμβανομένων αποφάσεων επί εξωδίκων υποθέσεων.

β) Προώθηση της συμβατότητας των κανόνων που εφαρμόζονται στα κράτη μέλη, όσον αφορά τη σύγκρουση νόμων και δικαιοδοσίας.

γ) Εξάλειψη των εμποδίων για την ομαλή διεξαγωγή πολιτικών δικών, εν ανάγκη προωθώντας τη συμβατότητα των κανόνων πολιτικής δικονομίας που εφαρμόζονται στα κράτη μέλη.

Άρθρο 73 Ν

Το Συμβούλιο, αποφασίζοντας σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 73 Ξ, λαμβάνει μέτρα για να εξασφαλίσει τη συνεργασία μεταξύ των αρμοδίων υπηρεσιών των δικαιοδοσιών των κρατών μελών στους τομείς του παρόντος τίτλου, καθώς και μεταξύ των εν λόγω υπηρεσιών και της Επιτροπής.

5. Δήλωση του Βελγίου για το πρωτόκολλο για το άσυλο των υπηκόων των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Εγκρίνοντας το πρωτόκολλο για το άσυλο των υπηκόων των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Βέλγιο δηλώνει ότι, σύμφωνα με τις υποχρεώσεις του βάσει της σύμβασης της Γενεύης του 1951 και του πρωτοκόλλου της Νέας Υόρκης του 1967, θα προβαίνει, σύμφωνα με τη διάταξη που προβλέπεται στο στοιχείο δ) του μόνου άρθρου αυτού του πρωτοκόλλου, σε ατομική εξέταση κάθε αίτησης ασύλου υπηκόου άλλου κράτους μέλους.

6. Δήλωση του Βελγίου, της Γαλλίας και της Ιταλίας για το πρωτόκολλο σχετικά με τα όργανα ενόψει της Διεύρυνσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Το Βέλγιο, η Γαλλία και η Ιταλία διαπιστώνουν με βάση τα αποτελέσματα της Διακυβερνητικής Διάσκεψης ότι η Συνθήκη του Άμστερνταμ δεν ανταποκρίνεται στην ανάγκη, η οποία είχε επιβεβαιωθεί εκ νέου στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Μαδρίτης, για ουσιαστική πρόοδο στην ενίσχυση των οργάνων.

Οι χώρες αυτές θεωρούν ότι μια τέτοια ενίσχυση αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την ολοκλήρωση των πρώτων διαπραγματεύσεων προσχώρησης. Είναι αποφασισμένες να δώσουν στο ακέραιο την κατάλληλη συνέχεια στο Πρωτόκολλο όσον αφορά τη σύνθεση της Επιτροπής και τη στάθμιση των ψήφων και θεωρούν ότι σημαντική επέκταση της προσφυγής στη ψηφοφορία με ειδική πλειοψηφία συνιστά ένα από τα πρόσφορα στοιχεία τα οποία θα πρέπει να ληφθούν υπόψη.

7. Δήλωση της Γαλλίας σχετικά με την κατάσταση των υπερπόντιων διαμερισμάτων υπό το πρίσμα του πρωτοκόλλου για την ενσωμάτωση του κεκτημένου του Σένγκεν στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η Γαλλία θεωρεί ότι η εφαρμογή του πρωτοκόλλου για την ενσωμάτωση του κεκτημένου του Σένγκεν στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν θίγει το γεωγραφικό πεδίο εφαρμογής της σύμβασης εφαρμογής της συμφωνίας του Σένγκεν της 14ης Ιουνίου 1985 που υπογράφηκε στο Σένγκεν στις 19 Ιουνίου 1990, όπως καθορίζεται στο άρθρο 138 πρώτο εδάφιο αυτής της σύμβασης.

8. Δήλωση της Ελλάδας σχετικά με τη δήλωση για το καθεστώς των εκκλησιών και των μη ομολογιακών ενώσεων

Σχετικά με τη δήλωση για το καθεστώς των εκκλησιών και των μη ομολογιακών ενώσεων, η Ελλάδα υπενθυμίζει την κοινή δήλωση για το Άγιο Όρος που έχει προσαρτηθεί στην τελική πράξη της συνθήκης προσχώρησης της Ελλάδας στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες.

ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΗΣ ΝΙΚΑΙΑΣ

**ΙΟΠΟΙΕΙ ΤΗ ΣΥΝΘΗΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΈΝΩΣΗ, ΤΙΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΠΕΡΙ
Σ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΟΡΙΣΜΕΝΕΣ ΣΥΝΑΦΕΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ**

(2001/C 80/01)

ΛΕΙΟΤΗΣ Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΒΕΛΓΩΝ,

ΛΕΙΟΤΗΣ Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΤΗΣ ΔΑΝΙΑΣ,

Ε ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ,

Ε ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ,

ΕΙΟΤΗΣ Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΙΣΠΑΝΙΑΣ,

Ι ΓΑΛΛΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ,

ΙΡΛΑΝΔΙΑΣ,

ΙΤΑΛΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ,

Η ΥΨΗΛΟΤΗΣ Ο ΜΕΓΑΣ ΔΟΥΚΑΣ ΤΟΥ ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟΥ,

ΙΟΤΗΣ Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΤΩΝ ΚΑΤΩ ΧΩΡΩΝ,

ΟΣ ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΑΥΣΤΡΙΑΣ,

ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ,

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΦΙΝΛΑΝΔΙΑΣ,

ΙΟΤΗΣ Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΣΟΥΗΔΙΑΣ,

**ΟΤΗΣ Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΤΟΥ ΗΝΩΜΕΝΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΒΡΕΤΑΝΙΑΣ
ΝΔΙΑΣ,**

Συνθήκη περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας τροποποιείται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου:

Το άρθρο 11 αντικαθίσταται από τα ακόλουθα άρθρα 11 και 11 Α:

Άρθρο 11

1. Τα κράτη μέλη τα οποία προτίθενται να καθιερώσουν μεταξύ τους ενισχυμένη συνεργασία σε τομέα που εμπίπτει στην παρούσα Συνθήκη απευθύνουν αίτηση στην Επιτροπή, η οποία μπορεί να υποβάλει στο Συμβούλιο σχετική πρόταση. Εάν η Επιτροπή δεν υποβάλει πρόταση, ανακοινώνει τους λόγους στα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη.
2. Η αναφερόμενη στην παράγραφο 1 εξουσιοδότηση για την καθιέρωση ενισχυμένης συνεργασίας παρέχεται τηρουμένων των άρθρων 43 έως 45 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, από το Συμβούλιο, το οποίο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία βάσει προτάσεως της Επιτροπής και μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Όταν η ενισχυμένη συνεργασία αφορά τομέα που υπάγεται στη διαδικασία του άρθρου 251 της παρούσας Συνθήκης, απαιτείται η σύμφωνη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Κάθε μέλος του Συμβουλίου μπορεί να ζητεί την υποβολή του θέματος στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. Μετά την υποβολή του θέματος, το Συμβούλιο μπορεί να αποφασίζει σύμφωνα με το πρώτο εδάφιο της παρούσας παραγράφου.

3. Οι πράξεις και οι αποφάσεις οι οποίες απαιτούνται για την εφαρμογή των δράσεων ενισχυμένης συνεργασίας υπόκεινται στις οικείες διατάξεις της παρούσας Συνθήκης, εκτός αν άλλως ορίζεται στο παρόν άρθρο και στα άρθρα 43 έως 45 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Άρθρο 11α

Κάθε κράτος μέλος το οποίο επιθυμεί να συμμετάσχει σε ενισχυμένη συνεργασία, η οποία καθιερώνεται βάσει του άρθρου 11, κοινοποιεί την πρόθεσή του στο Συμβούλιο και την Επιτροπή, η οποία διαβιβάζει γνώμη στο Συμβούλιο, εντός προθεσμίας τριών μηνών από την ημερομηνία παραλαβής της κοινοποίησης. Η Επιτροπή υποστηρίζει για το θέμα αυτό καθώς και για ενδεχόμενες ειδικές διατάξεις που τυχόν κρίνει αναγκαίες, εντός προθεσμίας τεσσάρων μηνών από την ημερομηνία παραλαβής της κοινοποίησης."

Το άρθρο 13, το υπάρχον κείμενο γίνεται παράγραφος 1 και προστίθεται η ακόλουθη παράγραφος 2:

2. Κατά παρέκκλιση από την παράγραφο 1, όταν το Συμβούλιο θεσπίζει κοινοτικά μέτρα ενθάρρυνσης, αποκλεισμένης της εναρμόνισης των νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων των κρατών μελών, προς ποστήριξη των δράσεων των κρατών μελών οι οποίες αναλαμβάνονται για να συμβάλουν στην υλοποίηση των τόχων της παραγράφου 1, αποφασίζει σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 251."

ο άρθρο 18 αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

Άρθρο 18

Κάθε πολίτης της Ένωσης έχει το δικαίωμα να κυκλοφορεί και να διαμένει ελεύθερα στο έδαφος των κρατών μελών, υπό την επιφύλαξη των περιορισμών και με τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στην παρούσα Συνθήκη και στις διατάξεις που θεσπίζονται για την εφαρμογή της.

Εάν, προς επίτευξη αυτού του στόχου, απαιτείται δράση της Κοινότητας και εφόσον η παρούσα Συνθήκη δεν έχει προβλέψει εξουσίες προς τούτο, το Συμβούλιο μπορεί να θεσπίζει διατάξεις που διευκολύνουν την υλοποίηση των αναφερόμενων στην παράγραφο 1 δικαιωμάτων. Το Συμβούλιο αποφασίζει σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 251.

Η παράγραφος 2 δεν ισχύει για τις διατάξεις σχετικά με τα διαβατήρια, τα δελτία ταυτότητας, τους τίτλους

διαμονής ή κάθε άλλο εξομοιούμενο έγγραφο, ούτε για τις διατάξεις σχετικά με την κοινωνική ασφάλεια ή τη κοινωνική προστασία."

Στο άρθρο 67, προστίθεται η ακόλουθη παράγραφος:

"5. Κατά παρέκκλιση από την παράγραφο 1, το Συμβούλιο αποφασίζει με τη διαδικασία του άρθρου 251:

- τα μέτρα που προβλέπονται στο άρθρο 63, σημείο 1) και σημείο 2), στοιχείο α), εφόσον θα έχει θεσπιστεί προηγουμένως από το Συμβούλιο, σύμφωνα με την παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου, κοινοτική νομοθεσία η οποία θα καθορίζει τους κοινούς κανόνες και τις βασικές αρχές που διέπουν τους τομείς αυτούς,
- τα μέτρα που προβλέπονται στο άρθρο 65, αποκλεισμένων των θεμάτων που άπτονται του οικογενειακού δικαίου."

Το άρθρο 100 αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

"Άρθρο 100

1. Με την επιφύλαξη άλλων διαδικασιών που προβλέπονται στην παρούσα Συνθήκη, το Συμβούλιο, αποφασίζοντας με ειδική πλειοψηφία, προτάσει της Επιτροπής, μπορεί να θεσπίζει τα κατάλληλα μέτρα για τη αντιμετώπιση της οικονομικής κατάστασης, ιδίως εάν ανακύψουν σοβαρές δυσκολίες στον εφοδιασμό με ορισμένα προϊόντα.

2. Όταν ένα κράτος μέλος αντιμετωπίζει δυσκολίες ή διατρέχει μεγάλο κίνδυνο να αντιμετωπίσει σοβαρές δυσκολίες, οφειλόμενες σε φυσικές καταστροφές ή έκτακτες περιστάσεις που εκφεύγουν από τον έλεγχό του, το Συμβούλιο, προτάσει της Επιτροπής, μπορεί να αποφασίσει με ειδική πλειοψηφία να του χορηγήσει, υπό ορισμένους όρους, κοινοτική χρηματοδοτική ενίσχυση. Ο Πρόεδρος του Συμβουλίου ενημερώνει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για τη ληφθείσα απόφαση."

Στο άρθρο 111, η παράγραφος 4 αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

"4. Με την επιφύλαξη της παραγράφου 1, το Συμβούλιο, προτάσει της Επιτροπής και μετά από διαβούλευση με την ΕΚΤ, αποφασίζει, με ειδική πλειοψηφία, σχετικά με τη θέση της Κοινότητας σε διεθνές επίπεδο για τα θέματα που αφορούν ιδιαίτερα την οικονομική και νομισματική ένωση και σχετικά με την εκπροσώπησή της, σύμφωνα με τον καταμερισμό των αρμοδιοτήτων που προβλέπεται στα άρθρα 99 και 105."

Στο άρθρο 123, η παράγραφος 4 αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

"4. Κατά την εναρκτήρια ημερομηνία του τρίτου σταδίου, το Συμβούλιο, με ομόφωνη απόφαση των κρατών μελών χωρίς παρέκκλιση, μετά από πρόταση της Επιτροπής και διαβούλευση με την ΕΚΤ, θεσπίζει τις συναλλαγματικές ισοτιμίες που καθορίζονται αμετάκλητα για τα νομίσματά τους και με τις οποίες αμετάκλητα ισοτιμίες θα τα αντικαταστήσει το ECU, το οποίο θα καταστεί αυτοτελές νόμισμα. Το εν λόγω μέτρο δεν μεταβάλλει, αυτό καθεαυτό, την εξωτερική ισοτιμία του ECU. Το Συμβούλιο, αποφασίζοντας με την ειδική πλειοψηφία των εν λόγω κρατών μελών, μετά από πρόταση της Επιτροπής και διαβούλευση με την ΕΚΤ, λαμβάνει τα λοιπά μέτρα που είναι αναγκαία για την ταχεία εισαγωγή του ECU ως ενιαίου νομίσματος αυτών των κρατών μελών. Εφαρμόζεται το άρθρο 122, παράγραφος 5, δεύτερη φράση."

Το άρθρο 133 αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

"Άρθρο 133

1. Η κοινή εμπορική πολιτική διαμορφώνεται βάσει ενιαίων αρχών, ιδίως όσον αφορά τις μεταβολές δασμολογικών συντελεστών, τη σύναψη δασμολογικών και εμπορικών συμφωνιών, την ενοποίηση των μέτρων ελευθερώσεως, την πολιτική εξαγωγών και τα μέτρα εμπορικής άμυνας, συμπεριλαμβανομένων όσων λαμβάνονται σε περιπτώσεις ντάμπινγκ και επιδοτήσεων.

Σχέδιο

**ΣΥΝΘΗΚΗΣ
ΓΙΑ ΤΗ ΘΕΣΠΙΣΗ**

**ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ
ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ**

**ΥΠ' ΟΨΙΝ ΤΟΥ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ**

20 ΙΟΥΝΙΟΥ 2003

Άρθρο 4 : Οι θεμελιώδεις ελευθερίες και η απαγόρευση των διακρίσεων

1. Η Ένωση εξασφαλίζει στο εσωτερικό της την ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων, εμπορευμάτων, υπηρεσιών και κεφαλαίων, και την ελευθερία εγκατάστασης, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος Συντάγματος.
2. Εντός του πεδίου ισχύος του παρόντος Συντάγματος, και με την επιφύλαξη ειδικών διατάξεών του, απαγορεύεται κάθε διάκριση λόγω ιθαγένειας.

Άρθρο 5 : Σχέσεις μεταξύ της Ένωσης και των κρατών μελών

1. Η Ένωση σέβεται την εθνική ταυτότητα των κρατών μελών της, που είναι συμφύης με τη βασική πολιτική και συνταγματική δομή τους, στην οποία συμπεριλαμβάνεται η περιφερειακή και τοπική αυτοδιοίκηση. Σέβεται τις ουσιαστικές λειτουργίες του κράτους, ιδίως δε εκείνες που αποβλέπουν στην εξασφάλιση της εδαφικής ακεραιότητας, τη διατήρηση της δημόσιας τάξης και την προστασία της εσωτερικής ασφάλειας.
2. Δυνάμει της αρχής της καλόπιστης συνεργασίας, η Ένωση και τα κράτη μέλη εκπληρώνουν τα εκ του Συντάγματος καθήκοντα σε βάση αμοιβαίου σεβασμού και αμοιβαίας συνεργασίας.

Τα κράτη μέλη διευκολύνουν την Ένωση στην εκπλήρωση της αποστολής της και απέχουν από τη λήψη οιασδήποτε μέτρου ικανού να θέσει σε κίνδυνο την πραγματοποίηση των σκοπών που εξαγγέλλονται στο Σύνταγμα.

Άρθρο 6 : Νομική προσωπικότητα

Η Ένωση διαθέτει νομική προσωπικότητα.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΙ : ΤΑ ΘΕΜΕΛΙΩΔΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ Η ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Άρθρο 7 : Θεμελιώδη δικαιώματα

1. Η Ένωση αναγνωρίζει τα δικαιώματα, τις ελευθερίες και τις αρχές που θεσπίζονται στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων που αποτελεί το Μέρος ΙΙ του παρόντος Συντάγματος.
2. Η Ένωση επιδιώκει την προσχώρηση στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών. Η προσχώρηση σε αυτή τη Σύμβαση δεν μεταβάλλει τις αρμοδιότητες της Ένωσης όπως ορίζονται στο παρόν Σύνταγμα.
3. Τα θεμελιώδη δικαιώματα, όπως κατοχυρώνονται από την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών και όπως απορρέουν από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών, αποτελούν μέρος των γενικών αρχών του δικαίου της Ένωσης.

Άρθρο 8 : Η ιθαγένεια της Ένωσης

1. Πολίτης της Ένωσης είναι κάθε πρόσωπο που έχει υπηκοότητα κράτους μέλους. Η ιθαγένεια της Ένωσης προστίθεται στην εθνική ιθαγένεια και δεν την αντικαθιστά.
2. Οι πολίτες της Ένωσης έχουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που προβλέπονται στο παρόν Σύνταγμα. Έχουν :
 - το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας και διαμονής στο έδαφος των κρατών μελών,
 - το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου καθώς και στις δημοτικές εκλογές στο κράτος μέλος της κατοικίας τους, υπό τους ίδιους όρους με τους υπηκόους του εν λόγω κράτους,

ΜΕΡΟΣ ΙΙ

ΧΑΡΤΗΣ ΘΕΜΕΛΙΩΔΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

ΠΡΟΟΙΜΙΟ

Οι λαοί της Ευρώπης, εγκαθιδρύοντας μεταξύ τους μία διαρκώς στενότερη ένωση, αποφάσισαν να μοιραστούν ένα ειρηνικό μέλλον θεμελιωμένο σε κοινές αξίες.

Η Ένωση, έχοντας επίγνωση της πνευματικής και ηθικής κληρονομιάς της, εδράζεται στις αδιαίρετες και οικουμενικές αξίες της αξιοπρέπειας του ανθρώπου, της ελευθερίας, της ισότητας και της αλληλεγγύης· ερείδεται στις αρχές της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου. Η Ένωση τοποθετεί τον άνθρωπο στην καρδιά της δράσης της, καθιερώνοντας την ιθαγένεια της Ένωσης και δημιουργώντας ένα χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης.

Η Ένωση συμβάλλει στη διαφύλαξη και την ανάπτυξη αυτών των κοινών αξιών, σεβόμενη την πολυμορφία των πολιτισμών και των παραδόσεων των λαών της Ευρώπης καθώς και την εθνική ταυτότητα των κρατών μελών της και την οργάνωση της δημόσιας εξουσίας τους σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο· επιδιώκει να προαγάγει ισόρροπη και αειφόρο ανάπτυξη και εγγυάται την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, των εμπορευμάτων, των υπηρεσιών και των κεφαλαίων καθώς και την ελευθερία εγκατάστασης.

Προς το σκοπό αυτόν, είναι αναγκαίο να ενισχυθεί η προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων, υπό το πρίσμα των κοινωνικών αλλαγών, της κοινωνικής προόδου και των επιστημονικών και τεχνολογικών εξελίξεων, καθιστώντας τα πιο αντιληπτά σε ένα Χάρτη.

Ο παρών Χάρτης επιβεβαιώνει, σεβόμενος τις αρμοδιότητες και τα καθήκοντα της Ένωσης, καθώς και την αρχή της επικουρικότητας, τα δικαιώματα που απορρέουν ιδίως από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις και τις διεθνείς υποχρεώσεις των κρατών μελών, την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, τους Κοινωνικούς Χάρτες που έχουν υιοθετηθεί από την Ένωση και το Συμβούλιο της Ευρώπης καθώς και από τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Εν προκειμένω, ο Χάρτης θα ερμηνεύεται από τα δικαστήρια της Ένωσης και των κρατών μελών, λαμβανομένων δεόντως υπόψη των επεξηγήσεων που καταρτίστηκαν καθ' υπόδειξη του Προεδρείου της Συνέλευσης που συνέταξε το Χάρτη.

Η απόλαυση των δικαιωμάτων αυτών συνεπάγεται ευθύνες και καθήκοντα έναντι τόσο των τρίτων όσο και της ανθρώπινης κοινότητας και των μελλοντικών γενεών.

Κατά συνέπεια, η Ένωση αναγνωρίζει τα δικαιώματα, τις ελευθερίες και τις αρχές που ορίζονται κατωτέρω.

Άρθρο II-16 : Επιχειρηματική ελευθερία

Η επιχειρηματική ελευθερία αναγνωρίζεται σύμφωνα με το δίκαιο της Ένωσης και τις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές.

Άρθρο II-17 : Δικαίωμα ιδιοκτησίας

1. Κάθε πρόσωπο δικαιούται να είναι κύριος των νομίμως κτηθέντων αγαθών του, να τα χρησιμοποιεί, να τα διαθέτει και να τα κληροδοτεί. Κανείς δεν μπορεί να στερείται την ιδιοκτησία του, παρά μόνον για λόγους δημόσιας ωφέλειας, στις περιπτώσεις και υπό τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στο νόμο και έναντι δίκαιης και έγκαιρης αποζημίωσης για την απώλειά της. Η χρήση των αγαθών μπορεί να υπόκειται σε περιορισμούς από το νόμο, εφόσον αυτό είναι αναγκαίο προς το γενικό συμφέρον.
2. Η πνευματική ιδιοκτησία προστατεύεται.

Άρθρο II-18 : Δικαίωμα ασύλου

Το δικαίωμα ασύλου διασφαλίζεται τηρουμένων των κανόνων της Σύμβασης της Γενεύης της 28ης Ιουλίου 1951 και του Πρωτοκόλλου της 31ης Ιανουαρίου 1967 σχετικά με το καθεστώς των προσφύγων και σύμφωνα με το Σύνταγμα.

Άρθρο II-19 : Προστασία σε περίπτωση απομάκρυνσης, απέλασης και έκδοσης

1. Απαγορεύονται οι συλλογικές απελάσεις.
2. Κανείς δεν μπορεί να απομακρυνθεί, να απελαθεί ή να εκδοθεί προς κράτος όπου διατρέχει σοβαρό κίνδυνο να του επιβληθεί η ποινή του θανάτου ή να υποβληθεί σε βασανιστήρια ή άλλη απάνθρωπη ή εξευτελιστική ποινή ή μεταχείριση.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΙΙ : ΙΣΟΤΗΤΑ

Άρθρο II-20 : Ισότητα έναντι του νόμου

Όλοι οι άνθρωποι είναι ίσοι έναντι του νόμου.

Άρθρο II-21 : Απαγόρευση διακρίσεων

1. Απαγορεύεται κάθε διάκριση ιδίως λόγω φύλου, φυλής, χρώματος, εθνοτικής καταγωγής ή κοινωνικής προέλευσης, γενετικών χαρακτηριστικών, γλώσσας, θρησκείας ή πεποιθήσεων, πολιτικών φρονημάτων ή κάθε άλλης γνώμης, ιδιότητας μέλους εθνικής μειονότητας, περιουσίας, γέννησης, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού.
2. Απαγορεύεται κάθε διάκριση λόγω ιθαγενείας, εντός του πεδίου εφαρμογής του Συντάγματος και με την επιφύλαξη οποιασδήποτε από τις ειδικές του διατάξεις.

Άρθρο II-32 : Απαγόρευση της εργασίας των παιδιών και προστασία των νέων στην εργασία

Η εργασία των παιδιών απαγορεύεται. Η ελάχιστη ηλικία για την ανάληψη εργασίας δεν μπορεί να είναι μικρότερη από την ηλικία κατά την οποία λήγει η υποχρεωτική σχολική φοίτηση, υπό την επιφύλαξη ευνοϊκότερων κανόνων για τους νέους και εξαιρέσει περιορισμένων παρεκκλίσεων.

Οι νέοι που εργάζονται πρέπει να απολαύουν συνθηκών εργασίας προσαρμοσμένων στην ηλικία τους και να προστατεύονται από την οικονομική εκμετάλλευση ή από οποιαδήποτε εργασία που θα μπορούσε να βλάψει την ασφάλειά τους, την υγεία τους, τη σωματική, πνευματική, ηθική ή κοινωνική ανάπτυξή τους ή να θέσει σε κίνδυνο την εκπαίδευσή τους.

Άρθρο II-33 : Οικογενειακή ζωή και επαγγελματική ζωή

1. Η οικογένεια απολαύει νομικής, οικονομικής και κοινωνικής προστασίας.
2. Κάθε πρόσωπο, προκειμένου να μπορεί να συνδυάζει την οικογενειακή με την επαγγελματική ζωή του, έχει δικαίωμα προστασίας από την απόλυση για λόγους που συνδέονται με τη μητρότητα καθώς και δικαίωμα αμειβόμενης άδειας μητρότητας και γονικής άδειας μετά τη γέννηση ή την υιοθεσία παιδιού.

Άρθρο II-34 : Κοινωνική ασφάλεια και κοινωνική αρωγή

1. Η Ένωση αναγνωρίζει και σέβεται το δικαίωμα πρόσβασης στις παροχές κοινωνικής ασφάλειας και στις κοινωνικές υπηρεσίες που εξασφαλίζουν προστασία σε περιπτώσεις όπως η μητρότητα, η ασθένεια, το εργατικό ατύχημα, η εξάρτηση ή το γήρας καθώς και σε περίπτωση απώλειας της απασχόλησης, σύμφωνα με τους κανόνες που ορίζονται στο δίκαιο της Ένωσης και τις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές.
2. Κάθε πρόσωπο που διαμένει και διακινείται νομίμως εντός της Ένωσης έχει δικαίωμα στις παροχές κοινωνικής ασφάλειας και στα κοινωνικά πλεονεκτήματα, σύμφωνα με το δίκαιο της Ένωσης και τις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές.
3. Η Ένωση, προκειμένου να καταπολεμηθεί ο κοινωνικός αποκλεισμός και η φτώχεια, αναγνωρίζει και σέβεται το δικαίωμα κοινωνικής αρωγής και στεγαστικής βοήθειας προς εξασφάλιση αξιοπρεπούς διαβίωσης σε όλους όσους δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους, σύμφωνα με τους κανόνες που ορίζονται στο δίκαιο της Ένωσης και τις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές.

Άρθρο II-35 : Προστασία της υγείας

Κάθε πρόσωπο δικαιούται να έχει πρόσβαση στην πρόληψη σε θέματα υγείας και να απολαύει ιατρικής περίθαλψης, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που ορίζονται στις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές. Κατά τον καθορισμό και την εφαρμογή όλων των πολιτικών και δράσεων της Ένωσης εξασφαλίζεται υψηλού επιπέδου προστασία της υγείας του ανθρώπου.

Άρθρο II-42 : Δικαίωμα πρόσβασης στα έγγραφα

Κάθε πολίτης της Ένωσης ή κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που κατοικεί ή έχει την καταστατική έδρα του σε ένα κράτος μέλος έχει δικαίωμα πρόσβασης στα έγγραφα των Οργάνων, οργανισμών και φορέων της Ένωσης, σε οποιαδήποτε μορφή κι αν παράγονται.

Άρθρο II-43 : Ευρωπαϊός Διαμεσολαβητής

Κάθε πολίτης της Ένωσης ή κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που κατοικεί ή έχει την καταστατική έδρα του σε κράτος μέλος, έχει δικαίωμα να προσφεύγει στον Ευρωπαϊό Διαμεσολαβητή, σχετικά με περιπτώσεις κακοδιοίκησης στο πλαίσιο της δράσης των Οργάνων, οργανισμών ή φορέων της Ένωσης, με εξαίρεση το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο και το Τακτικό Δικαστήριο κατά την άσκηση των δικαιοδοτικών καθηκόντων τους.

Άρθρο II-44 : Δικαίωμα αναφοράς

Κάθε πολίτης της Ένωσης ή κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που κατοικεί ή έχει την καταστατική έδρα του σε κράτος μέλος, έχει δικαίωμα αναφοράς προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Άρθρο II-45 : Ελευθερία κυκλοφορίας και διαμονής

1. Κάθε πολίτης της Ένωσης έχει δικαίωμα να κυκλοφορεί και να διαμένει ελεύθερα στο έδαφος των κρατών μελών.
2. Η ελευθερία κυκλοφορίας και διαμονής μπορεί να χορηγείται, σύμφωνα με το Σύνταγμα, στους υπηκόους των τρίτων χωρών που διαμένουν νομίμως στο έδαφος κράτους μέλους.

Άρθρο II-46 : Διπλωματική και προξενική προστασία

Κάθε πολίτης της Ένωσης απολαύει, στο έδαφος τρίτων χωρών στις οποίες δεν αντιπροσωπεύεται το κράτος μέλος του οποίου είναι υπήκοος, της διπλωματικής και προξενικής προστασίας κάθε κράτους μέλους, υπό τους ίδιους όρους που ισχύουν και έναντι των υπηκόων του κράτους αυτού.

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΑΘΗΝΑ
4 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1991

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΛΟΥ
184

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΝΟΜΟΙ

975. *Είσοδος-έξοδος, παραμονή, εργασία, απέλαση αλλοδαπών, διαδικασία αναγνώρισης αλλοδαπών προσφύγων και άλλες διατάξεις.* 1
976. *Αντικατάσταση και συμπλήρωση διατάξεων της συνταξιοδοτικής νομοθεσίας, μεταρρύθμιση του συνταξιοδοτικού καθεστώτος των αγωνιστών Εθνικής Αντίστασης και άλλες διατάξεις.* 2

ΝΟΜΟΙ

ΝΟΜΟΣ ΑΡΙΘ. 1975 (1)

Είσοδος-έξοδος, παραμονή, εργασία, απέλαση αλλοδαπών, διαδικασία αναγνώρισης αλλοδαπών προσφύγων και άλλες διατάξεις.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Εκδίδωμε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

ΕΝΝΟΙΑ ΟΡΩΝ - ΕΚΤΑΣΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Άρθρο 1

Έννοια όρων

1. Για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος νόμου:
- α. Αλλοδαπός είναι κάθε πρόσωπο που δεν έχει την ελληνική ιθαγένεια ή πρόσωπο που δεν έχει ιθαγένεια (ανιθαγενής).
- β. Πρόσωπα, που διαμένουν στην Ελλάδα και έχουν περισσότερες από μία ιθαγένειες, από τις οποίες η μία είναι ελληνική, λογίζονται ως ημεδαποί και έχουν τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα του Έλληνα πολίτη.

2. Πρόσωπα, που επικαλούνται περισσότερες ιθαγένειες, υποχρεούνται α δηλώσουν στην αρμόδια αστυνομική αρχή την ιθαγένεια της προτίμησής τους και να επιδείξουν κανονικό ταξιδιωτικό έγγραφο της χώρας της οποίας την ιθαγένεια επικαλούνται.

Άρθρο 2

Έκταση εφαρμογής

Οι διατάξεις του παρόντος νόμου δεν έχουν εφαρμογή επί προσώπων, αν οποίων η είσοδος και έξοδος, καθώς και η εν γένει κίνηση, διαμονή, κατάσταση και απασχόληση επί του ελληνικού εδάφους ρυθμίζονται από τόνους του κοινοτικού δικαίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΜΕΘΟΡΙΑΚΩΝ ΔΙΑΒΑΣΕΩΝ

Άρθρο 3

Σημεία εισόδου - εξόδου

1. Η είσοδος στο ελληνικό έδαφος και η έξοδος από αυτό γίνεται με από τις ελεγχόμενες μεθοριακές διαβάσεις.
2. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Γενικών Εξωτερικών, Εθνικής Άμυνας, Οικονομικών και Δημόσιας Τάξης, καθίζονται οι αερολιμένες, οι λιμένες και τα σημεία στα σύνορα της Χώρας, των οποίων επιτρέπεται η είσοδος και η έξοδος προσώπων.
3. Η είσοδος και η έξοδος εκτός των μεθοριακών διαβάσεων της προγούμενης παραγράφου απαγορεύεται, εκτός αν τούτο επιτραπεί, κατά πετωση, για εξαιρετικούς λόγους, με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης, που καθορίζει και τον τρόπο διενέργειας του ελέγχου.

Άρθρο 4

Αστυνομικός έλεγχος

1. Κάθε άτομο, που με οποιονδήποτε τρόπο εισέρχεται στο ελληνικό έδαφος ή εξέρχεται από αυτό, υποβάλλεται σε αστυνομικό έλεγχο, κατά τη άφιξη και την αναχώρησή του, με εξαίρεση τις περιπτώσεις που προβλέπνται από ειδικές διεθνείς συμβάσεις.

2. Ο έλεγχος των προσώπων, που με οποιονδήποτε τρόπο εισέρχονται στο ελληνικό έδαφος ή εξέρχονται από αυτό, ανήκει στην αποκλειστική αρμοδιότητα του Υπουργού Δημόσιας Τάξης και ενεργείται από τις κατά τόπους αστυνομικές υπηρεσίες.

3. Με την επιφύλαξη των διατάξεων της πολυμερούς συμβάσεως «Περ της νομικής καταστάσεως των προσφύγων», που κυρώθηκε με το ν.δ 3989/1959 (ΦΕΚ 201Α) και του πρωτοκόλλου του σχετικού προς το καθεστώς των προσφύγων, που κυρώθηκε με τον α.ν. 389/1968 (ΦΕΚ 125Α), τιμωρείται με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον τριών μηνών όποιος επιχειρεί να εξέλθει από το ελληνικό έδαφος ή όποιος εισέρχεται σ' αυτό χωρίς τις νόμιμες διατυπώσεις.

4. Στην περίπτωση εισόδου αλλοδαπού στο ελληνικό έδαφος ή εξόδου του από αυτό χωρίς τις νόμιμες διατυπώσεις, ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών, ύστερα από έγκριση του εισαγγελέα εφετών, στον οποίο αναφέρει σχετικά χωρίς χρονοτριβή, μπορεί να απόσχει από την ποινική δίωξη για την πράξη αυτήν, οπότε γνωστοποιεί αμέσως την απόφασή του αυτή στο διοικητή της δημόσιας δύναμης που διαπίστωσε την παράνομη είσοδο ή έξοδο, προκειμένου αυτός με απόφασή του να επαναπροωθήσει τον αλλοδαπό αμέσως στη χώρα προέλευσής ή καταγωγής του. Η έγκριση του εισαγγελέα εφετών μπορεί να δοθεί και με τηλεφωνικό σήμα. Αν δεν καταστεί δυνατή η άμεση επαναπροώθηση του αλλοδαπού, ο διοικητής της δημόσιας δύναμης, αφού συντάξει σχετική έκθεση, παραπέμπει τον αλλοδαπό αυτόν στην αρμόδια διοικητική αρχή για απέλαση, σύμφωνα με το άρθρο 27 του παρόντος. Η αρχή αυτή, αν η απέλαση δεν πραγματοποιηθεί εντός τριών (3) μηνών, γνωστοποιεί τούτο στον αρμόδιο εισαγγελέα πλημμελειοδικών. Στην περίπτωση αυτήν ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών μπορεί να ανακαλέσει την απόφασή του για αποχή από την ποινική δίωξη, ύστερα από έγκριση του εισαγγελέα εφετών, εφ' όσον δεν έχει παρέλθει ένα (1) έτος από την επίσημη παράνομη είσοδο ή έξοδο.

5. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εξωτερικών, Εθνικής Άμυνας, Οικονομικών, Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης καθορίζεται το αντικείμενο του αστυνομικού ελέγχου και η διαδικασία εκτέλεσης των δικαστικών και διοικητικών πράξεων, που έχουν σχέση με τη συνοριακή κυκλοφορία προσώπων.

6. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Άμυνας, Οικονομικών, Δημόσιας Τάξης και Εμπορικής Ναυτιλίας μπορεί να καθορίζεται κατ' εξαίρεση άλλος κατάλληλος τόπος και χρόνος διενέργειας ελέγχου, όταν παρατηρείται αυξημένη συνοριακή κίνηση.

7. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Εξωτερικών, Εσωτερικών και Δημόσιας Τάξης, καθορίζονται τα έγγραφα, με τα οποία πρέπει να εφοδιάζονται οι Έλληνες πολίτες για να εξέρχονται από τη Χώρα, καθώς και οι αλλοδαποί που στερούνται ταξιδιωτικών εγγράφων και δεν καθίσταται δυνατός ο έγκαιρος εφοδιασμός τους από τις διπλωματικές αρχές της χώρας τους.

8. Όποιος παράνομα κατέχει ή χρησιμοποιεί γνήσιο ταξιδιωτικό έγγραφο άλλου προσώπου τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών (3) μηνών και με χρηματική ποινή τουλάχιστον πενήντα χιλιάδων (50.000) δραχμών. Με την ίδια ποινή τιμωρείται και όποιος κατακρατεί ταξιδιωτικό έγγραφο άλλου προσώπου ή αρνείται να παραδώσει τούτο στην αρμόδια υπηρεσία. Επίσης με την ίδια ποινή τιμωρείται όποιος κατέχει ή χρησιμοποιεί πλαστό ταξιδιωτικό έγγραφο.

9. Ο υπεύθυνος γραφείου ταξιδιών ή μετανάστευσης ή οποιοσδήποτε άλλος υποβάλει για λογαριασμό τρίτου στην αρμόδια αρχή δικαιολογητικά έκδοσης ταξιδιωτικού εγγράφου, με στοιχεία που δεν ανταποκρίνονται στην ταυτότητα του προσώπου αυτού, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών (3) μηνών και με χρηματική ποινή τουλάχιστον εκατό χιλιάδων (100.000) δραχμών. Με την ίδια ποινή τιμωρείται και εκείνος, για λογαριασμό του οποίου υποβάλλονται τα ανωτέρω δικαιολογητικά. Εκτός από τις ανωτέρω ποινές, με απόφαση του νομάρχη επιβάλλεται η οριστική αφαίρεση της άδειας λειτουργίας του γραφείου.

Άρθρο 5.

Ομάδες δίωξης λαθρομετανάστευσης.

1. Με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης συγκροτούνται ειδικές αστυνομικές ομάδες με αποστολή την καταπολέμηση της λαθρομετανάστευσης κατά μήκος των χερσαίων συνόρων της Χώρας.

2. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών, Δημόσιας Τάξης και Εμπορικής Ναυτιλίας συγκροτούνται μικτές ομάδες επιτήρησης των παράκτιων περιοχών και θαλάσσιων συνόρων της Χώρας, για την καταπολέμηση της λαθρομετανάστευσης και άλλων παράνομων δραστηριοτήτων.

3. Με όμοιες αποφάσεις, οι οποίες προσυπογράφονται και από τον Υπουργό Εθνικής Άμυνας και δεν δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ρυθμίζονται, κατά περίπτωση, τα θέματα σύνθεσης, στελέχωσης, διοίκησης, έδρας, διοικητικής υπαγωγής και μέριμνας, τοπικής και επιχειρησιακής αρμοδιότητας και κάθε θέμα συναφές με την αποστολή και τη λειτουργία των ανωτέρω ομάδων.

4. Για τη στελέχωση, τον έλεγχο και το συντονισμό της δράσης των ανωτέρω ομάδων αυξάνεται η οργανική δύναμη της Ελληνικής Αστυνομίας κατά έναν (1) αστυνομικό διευθυντή, έναν (1) αστυνομικό υποδιευθυντή, δύο (2) αστυνόμους Α', τέσσερις (4) αστυνόμους Β', δέκα (10) υπαστυνόμους Α' και Β', είκοσι δύο (22) ανθυπαστυνόμους - αρχιφύλακες και εκατόν δέκα (110) αστυφύλακες.

Για τον αυτόν ως άνω λόγο, αυξάνεται η οργανική δύναμη του λιμενικού σώματος κατά έναν (1) πλοίαρχο, έναν (1) αντιπλοίαρχο, δύο (2) πλωτάρχες, τρεις (3) υποπλοίαρχους, τέσσερις (4) ανθυποπλοίαρχους - σημαιοφόρους, πέντε (5) ανθυπασπιστές, έξι (6) αρχικελευστές, οκτώ (8) επικελευστές, δέκα (10) κελευστές και εξήντα (60) λιμενοφύλακες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

ΕΙΣΟΔΟΣ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ

Άρθρο 6

Θεωρήσεις εισόδου

1. Κάθε αλλοδαπός δύναται να εισέλθει στο ελληνικό έδαφος όταν κατέχει κανονικό και ισχύον διαβατήριο ή άλλο ταξιδιωτικό έγγραφο, αναγνωριζόμενο από διεθνείς συμβάσεις και φέρει, εφ' όσον απαιτείται, έγκυρη και ισχύουσα θεώρηση εισόδου (VISA).

2. Αρμόδιες υπηρεσίες για τη χορήγηση θεωρήσεων εισόδου (VISA) είναι οι καθοριζόμενες με απόφαση του Υπουργού Εξωτερικών.

3. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εξωτερικών, Οικονομικών και Δημόσιας Τάξης καθορίζονται το είδος, οι προϋποθέσεις και η διαδικασία χορήγησης θεωρήσεων εισόδου, καθώς και το κατά περίπτωση επιβαλλόμενο τέλος χαρτοσήμου.

4. Σε ιδιαίτερα εξαιρετικές περιπτώσεις, θεώρηση εισορηγηθεί από τις υπηρεσίες ελέγχου διαβατηρίων, κατά τη διαρκεία στο σημείο εισόδου, σύμφωνα με τις οδηγίες του Υ' Τάξης.

5. Απαγορεύεται η είσοδος αλλοδαπού στο ελληνικό α. Πάσχει από ασθένεια, η οποία με απόφαση του αρ' υγείας υπουργού έχει κριθεί, σύμφωνα με τα διεθνή δεδομένα Οργάνωση Υγείας, ότι δύναται να αποτελέσει κίνδυνος υγείας.

β. Δεν διαθέτει εξ' ιδίων τα αναγκαία μέσα συντήρησης των της οικογένειάς του, σύμφωνα με όσα ορίζονται με τις Υπουργών Εξωτερικών και Δημόσιας Τάξης.

γ. Διερχόμενος (TRANSIT) δεν έχει θεώρηση εισόδου, και εισιτήριο για τη συνέχιση του ταξιδιού του, τόσο γ' ρισμού, όσο και τις ενδιάμεσες χώρες, από το έδαφος των γ' η θα διέλθει.

δ. Περιλαμβάνεται στον κατάλογο των αλλοδαπών η υπάρχει απαγόρευση εισόδου, σύμφωνα με το άρθρο 11 η υτος.

ε. Έρχεται με σκοπό να αναλάβει εργασία ή να ασκήσει δραστηριότητα ή αυτοτελές επάγγελμα και δεν κατέχει βεξενείου που χορήγησε τη θεώρηση εισόδου, στην οποία να μδικά τα στοιχεία της σχετικής προέγκρισης.

στ. Εκ των περιστάσεων συνάγεται βάσιμα ότι απασκοπ στη Χώρα ως μετανάστης, χωρίς ειδική προς τούτο έγκριση αποτελέσει κίνδυνο για τη δημόσια τάξη ή ασφάλεια της

ζ. Το χρησιμοποιούμενο ταξιδιωτικό έγγραφο δεν εξασνοδό του στη χώρα προέλευσης ή καταγωγής του.

6. Αλλοδαπός, ο οποίος είχε εισέλθει στην Ελλάδα διερτου επιτράπη η είσοδος στη χώρα προορισμού, εφ' όσον μεσιτου σε τρίτη ενδιάμεση χώρα, δεν γίνεται δεκτός για επαπληροί εκ νέου τις προϋποθέσεις εισόδου.

7. Η θεώρηση εισόδου δεν καθιστά υποχρεωτική την είσοπαύ στο ελληνικό έδαφος, αν οι αρμόδιες ελληνικές αρχές εινουν ότι στο πρόσωπο αυτό συντρέχει κάποια από τις περιπτγορεύουν την είσοδό του στην Ελλάδα.

8. Δεν δύναται να απαγορευθεί η είσοδος στην Ελλάδα : αποδεικνύεται ότι έχει, βάσει επίσημων εγγράφων, την ελτητα, και αν ακόμη στερείται ταξιδιωτικού εγγράφου, απστην παρ. 7 του άρθρου 4 του παρόντος.

Άρθρο 7

Προσωρινή διαμονή

1. Αλλοδαπός που εισέρχεται στη χώρα, σύμφωνα με τη προηγούμενου άρθρου, δύναται να διαμείνει προσωρινά σ' αυσθετη άδεια των αρμόδιων αρχών.

2. Η διάρκεια της κατά την προηγούμενη παράγραφο προς νής καθορίζεται από τον πρόξενο κατά τη χορήγηση της θεώρ φεται σ' αυτήν και δεν υπερβαίνει τους τρεις (3) μήνες.

3. Σε αλλοδαπούς, στους οποίους επιτρέπεται η είσοδος χυ θεώρηση, παρέχεται η δυνατότητα προσωρινής διαμονής μ μήνες, με την επιφύλαξη τυχόν περιορισμών, που επιβάλλου αμοιβαιότητας.

4. Παράταση του χρόνου της προσωρινής διαμονής, ακό (3) μήνες, μπορεί να χορηγηθεί ύστερα από αίτηση του ενδια οποία υποβάλλεται τουλάχιστον δεκαπέντε (15) ημέρες πριν της και σύμφωνα με τις οδηγίες του Υπουργού Δημόσιας Τι παράταση αυτή γίνεται σχετική πράξη επί του διαβατηρίου ή ωτικού εγγράφου από την αρμόδια προς τούτο αρχή.

5. Σε περίπτωση καταχρηστικής εφαρμογής των διατάξε υτος άρθρου, ο Υπουργός Δημόσιας Τάξης δύναται να διατάξε γηση ή την ανάκληση της τυχόν χορηγηθείσας παρατάσεως η αναχώρηση του αλλοδαπού, καθώς επίσης και την απαγόρει δου του για χρονικό διάστημα δύο (2) έως πέντε (5) ετών, εφ' χει κάποιος από τους λόγους που αναφέρονται στην περιπτωπατράφου 5 του άρθρου 6 του παρόντος.

Άρθρο 8

Διέλευση αλλοδαπών (TRANSIT)

1. Δεν συνιστά, για την εφαρμογή του παρόντος νόμου, είσο νικό έδαφος η παραμονή αλλοδαπού στη ζώνη διερχομένων (ΤΡ ρολιμένος ή λιμένος της χώρας με σκοπό να συνεχίσει το ταξιδι οδαπή, με το ίδιο ή άλλο αεροσκάφος ή πλοίο.

πτός αν για λόγους ασφαλείας ή γενικότερου συμφέροντος οι Υπουργοί Εξωτερικών και Δημόσιας Τάξης αποφασίσουν την καθιέρωση αυτής για διερχόμενους επιβάτες ορισμένων πτήσεων ή δρομολογίων πλοίων.

3. Ο αλλοδαπός που παραμένει στη ζώνη διερχομένων υποχρεούται να αναχωρήσει σε πρώτη ευκαιρία, διαφορετικά απομακρύνεται, επιβιβασόμενος αεροσκάφους ή πλοίου, με φροντίδα της οικείας αστυνομικής υπηρεσίας ελέγχου διαβατηρίων, η οποία δικαιούται να ζητήσει τη συνδρομή των αρμόδιων αερολιμενικών ή λιμενικών αρχών. Δύναται επίσης να εφαρμοσθούν και οι διατάξεις του άρθρου 10 του παρόντος.

4. Κάθε πρόσωπο που παραμένει στη ζώνη διερχομένων δεν απαλλάσσεται από οποιονδήποτε άλλο έλεγχο, που κρίνεται αναγκαίος από τις αρμόδιες αστυνομικές, τελωνειακές ή λιμενικές αρχές και τυχόν διαπιστούμενες αξιόποινες πράξεις εκδικάζονται κατά τις κείμενες διατάξεις.

Άρθρο 9

Ειδικές περιπτώσεις εισόδου αλλοδαπών

1. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Δημόσιας Τάξης και Οικονομικών και του κατά περίπτωση συναρμόδιου Υπουργού Μεταφορών και Επικοινωνιών ή Εμπορικής Ναυτιλίας, δύναται, αφού ληφθούν υπόψη και οι ανάγκες ασφαλείας της Χώρας, να καθορίζονται:

α. Η απλούστερη διαδικασία του ελέγχου προσώπων, που μετέχουν περιηγητικού πλου (χροναζιέρας) ή επιβαίνουν πλοίων αναψυχής ή αεροσκαφών, ειδικά ναυλωμένων.

β. Οι προϋποθέσεις και η διαδικασία εισόδου-εξόδου των υπό ναυτολόγηση ή απόλυση αλλοδαπών ναυτικών.

2. Ο Υπουργός Δημόσιας Τάξης δύναται να επιτρέπει την είσοδο αλλοδαπού, παρά την ύπαρξη απαγορευτικού λόγου, από τους αναφερόμενους στο άρθρο 6 του παρόντος, εφ' όσον τούτο επιβάλλεται για σπουδαίους λόγους δημόσιου συμφέροντος ή ανωτέρας βίας ή διευκόλυνσης της κίνησης ελληνικού πλοίου, η οποία δεν μπορεί να εξυπηρετηθεί με άλλο τρόπο.

Άρθρο 10

Ανεπιθύμητοι αλλοδαποί - Ευθύνες μεταφορέων.

Αλλοδαπός, στον οποίο δεν επιτρέπεται η είσοδος στη Χώρα, οφείλει να αναχωρήσει αμελλητί, άλλως επαναπροωθείται αμέσως στη χώρα προέλευσης ή σε τρίτη χώρα, όπου μπορεί να επιτραπεί η είσοδος, με ευθύνη και δαπάνες του ιδίου ή του μεταφορέα, οι οποίοι υποχρεούνται και στην καταβολή κάθε άλλης αναγκαίας δαπάνης που απαιτείται μέχρι την αναχώρησή του. Στους ανωτέρω μεταφορείς, όταν αρνούνται την εκπλήρωση των υποχρεώσεων αυτών, επιβάλλεται, με απόφαση του οικείου νομάρχη, πρόστιμο εκατό χιλιάδων (100.000) έως ενός εκατομμυρίου (1.000.000) δραχμών, για κάθε μεταφερόμενο άτομο. Με την ίδια απόφαση τα χρησιμοποιηθέντα μεταφορικά μέσα κρατούνται και αποδίδονται σε αυτούς μετά την εκπλήρωση των ανωτέρω υποχρεώσεων και την καταβολή του επιβληθέντος προστίμου ή την προσκόμιση εγγυητικής επιστολής αναγνωρισμένης τράπεζας που καλύπτει το ποσό των ανωτέρω υποχρεώσεων τους και του επιβληθέντος προστίμου.

Άρθρο 11

Κατάλογος ανεπιθύμητων αλλοδαπών

1. Η αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης καταρτίζει και τηρεί κατάλογο ανεπιθύμητων αλλοδαπών. Τα κριτήρια και η διαδικασία εγγραφής και διαγραφής αλλοδαπών από τον κατάλογο αυτόν καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εξωτερικών, Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης.

2. Αλλοδαπός ευρισκόμενος στο ελληνικό έδαφος, απότου εγγραφεί στον κατάλογο ανεπιθύμητων, υποχρεούται να εγκαταλείψει τη Χώρα, μέσα σε προθεσμία που ορίζεται κάθε φορά από τον Υπουργό Δημόσιας Τάξης. Σε περίπτωση μη συμμόρφωσής του ο αλλοδαπός απελαύνεται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'

ΠΑΡΑΜΟΝΗ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ

Άρθρο 12

Άδειες παραμονής βραχείας διάρκειας

1. Αλλοδαπός άνω των δεκαοκτώ (18) ετών, ο οποίος εισήλθε στην Ελλάδα για τουρισμό ή για λόγους διάφορους από εκείνους που αναφέρονται στα άρθρα 13 έως 16 του παρόντος και προτίθεται να παρατείνει τη διαμονή του για σύντομο χρόνο στο ελληνικό έδαφος, υποχρεούται να υποβάλει αυτοπροσώπως σχετική αίτηση στην αρμόδια αστυνομική υπηρεσία του τόπου διαμονής του, δεκαπέντε (15) τουλάχιστον ημέρες πριν από τη λήξη του χρόνου προσωρινής διαμονής του, που προβλέπεται από τις διατάξεις του άρθρου 7 του παρόντος.

2. Επί της ανωτέρω αιτήσεως αποφαινεται ειδικά εξουσιοτο τον Υπουργό Δημόσιας Τάξης αστυνομική υπηρεσία, η οποία ερρηγίσει άδεια παραμονής βραχείας διάρκειας μέχρι τρεις (3) χορηγηστή ή μη της άδειας αυτής λαμβάνονται υπόψη, ιδίως, παραμονής, η ύπαρξη ή μη επαρκών μέσων συντήρησης, η εγ ή διάρκεια ισχύος του κατεχόμενου ταξιδιωτικού εγγράφου, η εγγυήσεως επανεισόδου στη χώρα προέλευσής ή ιθαγένειας, η κράς παραμονής και η συνδρομή άλλων λόγων, αφορώντων τάξη και ασφάλεια της χώρας, στη δημόσια υγεία και στο κοιμόσιο συμφέρον γενικότερα.

3. Παράταση της άδειας αυτής μέχρι τριάντα (30) ημέρες δ για εξαιρετικούς και απρόβλεπτους λόγους, να χορηγηθεί από Δημόσιας Τάξης.

Άρθρο 13

Άδεια παραμονής για εργασία

1. Στον αλλοδαπό, ο οποίος εισήλθε στην Ελλάδα κατόπιν η για εργασία ή άσκηση επαγγέλματος ή άλλης οικονομικής δρασχορηγείται άδεια παραμονής ετήσιας διάρκειας, που δύναται να ται κατ' έτος και μέχρι πέντε (5) έτη, εφ' όσον δεν υπήρξε με του αλλοδαπού μεταβολή των λόγων της αρχικής έγκρισης εισό εύλογη αιτία.

2. Μετά τη συμπλήρωση του 5ου έτους παραμονής από την η της αρχικής εισόδου, εφ' όσον δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις η και 4 του παρόντος, ο αλλοδαπός υποχρεούται να εγκαταλείψει ε το ελληνικό έδαφος, διαφορετικά απελαύνεται.

3. Αλλοδαπός, που προτίθεται να συνεχίσει, υπό τις προϋπο παρ. 1 του παρόντος, την παραμονή και εργασία στην Ελλάδα και 5ετίας από την αρχική του είσοδο, υποχρεούται να υποβάλει σχετι στην αρμόδια αστυνομική αρχή δύο (2) τουλάχιστο μήνες πριν ο μπλήρωση του 5ου έτους. Για την παράταση της παραμονής απι Υπουργός Δημόσιας Τάξης, μετά από σύμφωνη γνώμη του Υποι γασίας, η οποία δίδεται εφ' όσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις του ά του παρόντος.

4. Η τυχόν χορηγούμενη άδεια παραμονής πέραν της 5ετίας είν διάρκειας και ανανεώνεται με τις προϋποθέσεις της παρ. 1 του η Μετά 15ετή συνολική νόμιμη παραμονή και κοινωνική ασφάλιση κύριας ασφάλισης, επί εκατόν είκοσι (120) μήνες, δύναται να χ στον αλλοδαπό από τον Υπουργό Δημόσιας Τάξης άδεια παραμοι στις διάρκειας. Για τη χορήγηση άδειας αόριστης διάρκειας, δεν ζεται ο διανυθείς χρόνος σπουδών σε οποιαδήποτε σχολή της ημεδι ο τυχόν χρόνος εκτίσεως ποινής στερητικής της ελευθερίας.

Άρθρο 14

Άδεια παραμονής μελών οικογένειας

1. Αλλοδαπός, του οποίου έχει εγκριθεί άδεια παραμονής σύμφ την παρ. 4 του άρθρου 13 του παρόντος, δύναται να ζητήσει, στα της οικογενειακής συνένωσης, την έλευση και εγκατάσταση πλις των μελών της οικογένειάς του, εφ' όσον συντρέχουν οι προϋποθέτ καθορίζονται με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρότα Υπουργών Εξωτερικών, Εργασίας και Δημόσιας Τάξης.

2. Ως μέλη οικογένειας θεωρούνται ο σύζυγος και τα κάτω του έτους της ηλικίας άγαμα τέκνα του και οι γονείς του, εφ' όσον προ τ ξης του αλλοδαπού συνοικούσαν και συντηρούνταν από τον ίδιο.

3. Στους ανωτέρω χορηγείται ειδική άδεια παραμονής, η οποία α θεί, όσον αφορά την ισχύ και την ανανέωση ή ανάκληση, την τύ, άδειας παραμονής του προσώπου, από το οποίο και προσκλήθηκα

4. Μέλος της οικογένειας αλλοδαπού δύναται να τύχει, από της ει ωσής του, αυτοτελούς δικαιώματος παραμονής, κατόπιν απόφαση Υπουργού Δημόσιας Τάξης, εφ' όσον διαθέτει επαρκείς πόρους, πρι λυψη των αναγκών στέγασης και συντήρησης αυτού, με την επιφύλαη διάταξης της προηγούμενης παραγράφου.

Άρθρο 15

Άδεια παραμονής για σπουδές.

1. Σε αλλοδαπό, ο οποίος έχει σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις η γεί για φοίτηση σε σχολή της ημεδαπής, παρέχεται ειδική θεώρηση ει και άδεια παραμονής ετήσιας ισχύος, η οποία ανανεώνεται κατ' έτος με χρις αποφοίτησεως.

2. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εξωτερικών, Εθνικής Παιδεία Θρησκευμάτων και Δημόσιας Τάξης, που θα εκδοθεί εντός έτους απί ισχύος του παρόντος νόμου, καθορίζονται οι προϋποθέσεις παραμονής ο δαπών που φοιτούν σε ελληνικά εκπαιδευτικά ιδρύματα, το ανώτατο νικό όριο φοίτησης αυτών σε κάθε έτος σπουδών, καθώς και ο συνολ χρόνος παραμονής τους για σπουδές.

3. Άδεια παραμονής, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις του παρόντος άρθρου, χορηγείται και προκειμένου περί αλλοδαπού, του οποίου έχει εγκριθεί η είσοδος για μεταπτυχιακές σπουδές σε ελληνικό ανώτατο εκπαιδευτικό ίδρυμα. Η διάρκεια παραμονής στην περίπτωση αυτή δεν μπορεί να υπερβεί τον προβλεπόμενο χρόνο σπουδών, αυξανόμενο κατά το ήμισυ.

4. Για τη χορήγηση ή ανανέωση της άδειας παραμονής λόγω σπουδών, λαμβάνεται υπόψη ιδιαίτερα η επιμέλεια και πρόοδος, ο χρόνος φοίτησης σε κάθε έτος σπουδών, η εξ ιδίων επαρκής κάλυψη των δαπανών διαβίωσης, φοίτησης και ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και η μη ύπαρξη σοβαρών λόγων, αφορώντων τη δημόσια τάξη και ασφάλεια και τη δημόσια υγεία.

5. Αλλοδαπός, που παρακολουθεί μαθήματα σε σχολή της ημεδαπής, χωρίς να έχει τύχει της κατά την παρ. 1 του παρόντος άδειας παραμονής για σπουδές, υποχρεούται σε άμεση αναχώρηση, εκτός αν εντός μηνός από την ισχύ του παρόντος παρουσιασθεί στην αρμόδια αρχή καταγραφής αλλοδαπών και υποβάλει σχετική αίτηση σύμφωνα με τις προϋποθέσεις της προηγούμενης παραγράφου.

Άρθρο 16

Προσφυγές

1. Κατά της απόφασης, που αρνείται τη χορήγηση ή ανανέωση άδειας παραμονής ή ανακαλεί τυχόν χορηγηθείσα, ο ενδιαφερόμενος δικαιούται να προσφύγει, εντός πέντε (5) εργάσιμων ημερών από της κοινοποίησης, ενώπιον του Υπουργού Δημόσιας Τάξης, ο οποίος αποφασίζει σχετικά εντός έντα (30) ημερών.

2. Η προθεσμία προς άσκηση προσφυγής και η προσφυγή επιτρέπουν την παραμονή στη χώρα, εκτός αν ο Υπουργός Δημόσιας Τάξης κρίνει αντιθέτως, για σοβαρούς λόγους δημόσιου ή κοινωνικού συμφέροντος.

3. Η διαμονή εν όψει άσκησης προσφυγής και εξέτασή αυτής, καθώς και η διαμονή εν όψει εξέτασης αίτησης, για χορήγηση ή ανανέωση άδειας παραμονής, στις περιπτώσεις των άρθρων 12 και 15, θεωρείται προσωρινή και ο ενδιαφερόμενος δεν αποχτά κανένα επί πλέον δικαίωμα από αυτήν.

4. Σε περίπτωση αποδοχής του αιτήματος παραμονής, τα δικαιώματα και υποχρεώσεις που απορρέουν από αυτήν ανατρέχουν στο χρόνο υποβολής της αίτησης, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στην απόφαση. Σε περίπτωση απόρριψης της αίτησης τάσσεται στον αλλοδαπό προθεσμία προς αναχώρηση, η οποία δεν μπορεί να υπερβεί τις δεκαπέντε (15) ημέρες.

Άρθρο 17

Άδεια παραμονής ομογενών

1. Αλλοδαπός, που επικαλείται την ιδιότητα του ομογενούς, υποχρεούται να δηλώσει τούτο κατά την παρουσίασή του στην αρμόδια προς καταγραφή αστυνομική αρχή, προσκομίζοντας και τα επίσημα έγγραφα, που αποδεικνύουν τον ισχυρισμό του.

2. Σε οποιαδήποτε περίπτωση αμφισβήτησης ή αμφιβολίας ως προς την ιδιότητα του αλλοδαπού ως ομογενή, κατά περίπτωση, αποφασίζει ο Υπουργός Εσωτερικών μετά γνώμη του Υπουργού Δημόσιας Τάξης υπεράγιστα ή ύστερα από αίτηση του ενδιαφερομένου, αφού εξετάσει τα σχετικά στοιχεία.

3. Κατά τη διάρκεια της ανωτέρω εξέτασης ο Υπουργός Δημόσιας Τάξης δύναται, εφ' όσον κρίνει τούτο ως επιβαλλόμενο χάριν του δημόσιου συμφέροντος, να διατάξει την άμεση αναχώρηση του αλλοδαπού, ο οποίος δεν δικαιούται να επανέλθει μέχρι να εκδοθεί η οριστική απόφαση.

4. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εξωτερικών, Εθνικής Άμυνας, Εσωτερικών, Οικονομικών, Εργασίας και Δημόσιας Τάξης καθορίζονται οι προϋποθέσεις, η διάρκεια και η διαδικασία παροχής δικαιώματος εισόδου, διαμονής και εργασίας των ομογενών.

Άρθρο 18

Υποχρεώσεις κατόχου άδειας παραμονής

1. Αλλοδαπός, κάτοχος άδειας παραμονής από τις αναφερόμενες στα άρθρα 13-15, που εξέρχεται προσωρινά από το ελληνικό έδαφος, δικαιούται επανεισόδου, εφ' όσον από την έξοδό του δεν έχει παρέλθει διάστημα μεγαλύτερο των δύο (2) μηνών και η άδειά του εξακολουθεί να ισχύει. Μετά την πάροδο των δύο (2) μηνών η επανεισόδος του αλλοδαπού υπόκειται στη διαδικασία της αρχικής προέγκρισης.

2. Η κατά το άρθρο 12 άδεια παραμονής βραχείας διάρκειας παύει να ισχύει, αν ο κάτοχος εξέλθει από το ελληνικό έδαφος και παραδίδεται αυτή κατά την αναχώρησή του στην υπηρεσία που ενεργεί τον έλεγχο εξόδου. Η διαμονή εν όψει εξέτασης αιτήματος και η προθεσμία προς αναχώρηση, σύμφωνα με τις παραγράφους 3 και 4 του άρθρου 16 του παρόντος, δεν δημιουργεί δικαίωμα επανεισόδου για τον αλλοδαπό, που εξέρχεται από το ελληνικό έδαφος.

3. Αλλοδαπός, κάτοχος οποιασδήποτε άδειας παραμονής, πλ. πτώσης της παρ. 3 του άρθρου 13 του παρόντος, οφείλει να χωρίς άλλη ειδοποίηση μέχρι την ημερομηνία λήξης της ισχύος σας παράτασης αυτής, εκτός αν δεκαπέντε (15) τουλάχιστον της εκπνοής της άδειας υποβάλει αίτηση για παράταση αυτή.

4. Αίτηση παράτασης άδειας παραμονής βραχείας διάρκειας μεγαλύτερο από τον καθοριζόμενο στο άρθρο 12 παρ. 3 είναι απε

5. Αλλοδαπός, στον οποίο δεν εγκρίθηκε παραμονή ή αναδεια παραμονής του, υποχρεούται να εγκαταλείψει αμέσως ι έδαφος, χωρίς άλλες διατυπώσεις.

Άρθρο 19

Σκοπός αδειών παραμονής

Η άδεια παραμονής αλλοδαπού παρέχεται, σύμφωνα με το ε ενδιαφερομένου για την εξυπηρέτηση συγκεκριμένου σκοπού, ο ο γράφεται σε αυτή. Η επίκληση ενώπιον οποιασδήποτε αρχής κα άδειας παραμονής, για επίτευξη σκοπού διάφορου εκείνου, για τον ρηγήθηκε, είναι απαράδεκτη.

Άρθρο 20 Προϋποθέσεις και διαδικασία παραμονής Με απί Υπουργού Δημόσιας Τάξης καθορίζονται η διαδικασία και κάθε ι γκαία λεπτομέρεια, για τη χορήγηση, ανανέωση και ανάκληση τε παραμονής, επιφυλασσομένης της διάταξης της παραγράφου 3 τε 17 του παρόντος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε'

ΑΔΕΙΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ

Άρθρο 21

Προϋποθέσεις χορήγησης άδειας εργασίας

1. Για την έγκριση έλευσης αλλοδαπού, προς κάλυψη κενής θέσ οίας ή την έγκριση αλλαγής εργοδότη, λαμβάνεται υπόψη η δυνατό λυψης αυτής από ανέργους και άλλων γεωγραφικών διαμερισμά Χώρας, προτιμωμένων των ημεδαπών και κοινοτικών υπηκόων, ι γενών και των αλλοδαπών, που έχουν χαρακτηριστεί από τις ελλη χές ως πρόσφυγες και διαμένουν νόμιμα στο ελληνικό έδαφος.

2. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εξωτερικών, Δημόσιας Τέ γασίας και Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων καθορίζ οροι και η διαδικασία για τη χορήγηση, ανανέωση και ανάκλην αδειών εργασίας σε αλλοδαπούς, η επιβολή χρηματικής εγγύησης καλύτετε τα έξοδα τυχόν επαναπατρισμού, σε βάρος των καλούντα δαπούς, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.

3. Οι διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 του παρόντος δεν εφαρμ όταν διεθνής σύμβαση μεταξύ Ελλάδος και της χώρας ιθαγενείας το δαπού προβλέπει διαφορετικά.

4. Η κατά τον παρόντα νόμο άδεια εργασίας δεν απαλλάσσει τον αυτής τυχόν άλλων υποχρεώσεων, που απορρέουν από άλλες δια:

Άρθρο 22

Προέγκριση εισόδου αλλοδαπού για εργασία

1. Αλλοδαπός, ο οποίος έρχεται στην Ελλάδα για εργασία, υποχρ να επιδείξει κατά τον έλεγχο της εισόδου τα έγγραφα εκείνα που αποφ ουν ότι έχει τύχει της σχετικής προέγκρισης των αρμόδιων αρχών

2. Η προέγκριση παρέχεται από τον Υπουργό Εργασίας ή άλλη εξ δοτημένη απ' αυτόν αρχή, υπό τους όρους, τις προϋποθέσεις και τη δι σία, που καθορίζονται σύμφωνα με την παρ. 2 του προηγούμενου άρθρ

3. Από τη διαδικασία της προέγκρισης εξαιρούνται:

α. Το αλλοδαπό προσωπικό που ανήκει σε εταιρείες των α.ν. 89/ (ΦΕΚ 132/Α') και 378/1968 (ΦΕΚ 82/Α'), καθώς και σε επιχειρ του αναπτυξιακού ν.δ. 2687/1953 (ΦΕΚ 317/Α') και απασχολείται κλειστικά σ' αυτές.

β. Αλλοδαποί τεχνικοί απασχολούμενοι σε βιομηχανίες ή μεταλλεία τους όρους του α.ν. 448/1968 (ΦΕΚ 130 Α').

γ. Αλλοδαποί αθλητές, που προσλαμβάνονται από αθλητικά σωματ συλλόγους στα πλαίσια δικαίωματος πρόσληψης ξένων αθλητών, που βλέπει ρητά νόμος και μέχρι συμπλήρωσης του καθορισμένου σ' αυτόν ι μου αθλητών.

δ. Οι κατά τις ισχύουσες διατάξεις χαρακτηριζόμενοι ως πρόσφυ

4. Δύναται, για λόγους δημόσιας τάξης, ασφάλειας ή δημόσιας υγει προστασίας του δημόσιου συμφέροντος, να ανασταλεί ή να ανακληθεί στικά η τυχόν παρασχεθείσα κατά την παρ. 2 του παρόντος προέγκρ Την αναστολή ή την ανάκληση αποφασίζει ο Υπουργός Δημόσιας Τάξης

5. Ο Υπουργός Δημόσιας Τάξης δύναται σε κάθε περίπτωση, για σ ρούς λόγους δημόσιας τάξης ή ασφάλειας, να μην επιτρέπει την είσοδο ανάκαλει τινών αλλοδαπών.

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εργασίας και Δημόσιας Τάξης καθορίζονται και άλλες κατηγορίες ατόμων που εξαιρούνται από την υποχρέωση της διαδικασίας προέγκρισης ή απαλλάσσονται από την υποχρέωση εφοδιασμού με άδεια εργασίας.

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εξωτερικών, Εργασίας και Δημόσιας Τάξης καθορίζεται ο ανώτατος αριθμός αδειών παροχής εξαρτημένης που χορηγούνται κάθε έτος σε αλλοδαπούς, κατά υπηκοότητα, γελμα και χρονική διάρκεια στις διάφορες περιοχές της Χώρας. Κατά άδικο της κατάρτισης της ανωτέρω απόφασης ο Υπουργός Εργασίας τις έγγραφες προτάσεις του Ο.Α.Ε.Δ., του συνδικαλιστικού οργάνου εργαζομένων και των εργοδοτών.

Άρθρο 23

Χορήγηση άδειας εργασίας

Η άσκηση οποιουδήποτε επαγγέλματος ή η ανάληψη οποιασδήποτε εργασίας από αλλοδαπό στο ελληνικό έδαφος απαγορεύεται, εκτός αν ο ενερόμενος έχει εφοδιασθεί με σχετική άδεια από τον Υπουργό Εργασίας και Δημόσιας Τάξης και Εργασίας δύναται να εξουσιοδοτούνται υπηρεσίες Γραφείου Δημόσιας Τάξης να χορηγούν άδειες εργασίας, για ορισμένες κατηγορίες επαγγελμάτων.

Αλλοδαπός εισερχόμενος στο ελληνικό έδαφος, σύμφωνα με τις διατάξεις του προηγούμενου άρθρου, υποχρεούται όπως εντός μηνός από την ημερομηνία του παρουσιασθεί στην αρμόδια αστυνομική αρχή του τόπου διαμονής μαζί με τον εργοδότη του, και υποβάλει τα απαιτούμενα δικαιολογητικά στην έκδοση άδειας εργασίας.

Η άδεια εργασίας ισχύει για ορισμένη χρονική περίοδο και χορηγείται συγκεκριμένο εργοδότη, είδος απασχόλησης και τόπο εργασίας. Μετά την λήξη της άδειας εργασίας ή εξουσιοδοτημένης απ' αυτόν αρχής, συνεπάγεται την κλήση της άδειας εργασίας. Η έγκριση χορηγείται με τις προϋποθέσεις άρθρου 21 του παρόντος.

Η άδεια εργασίας δύναται να ανανεώνεται ύστερα από αίτηση του ενδιαφερομένου και του εργοδότη, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις της παρούσης.

Η άδεια εργασίας ή η ανανέωσή της παρέχεται, εφόσον προηγηθεί η ημερομηνία παραμονής για εργασία κατά το άρθρο 13 του παρόντος, την οποία συμπληρεί από πλευράς χρονικής ισχύος. Η άδεια εργασίας ή η ανανέωσή της δεν επιτρέπεται να λήγει σε μεταγενέστερο χρόνο από το χρόνο λήξης της άδειας παραμονής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ'

ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ

Άρθρο 24

Αναγνώριση και περιθαλφή προσφύγων

Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Εργασίας και Δημόσιας Τάξης, καθορίζονται:

1. Η διαδικασία εξέτασης αίτησης αλλοδαπού για την αναγνώριση του πρόσφυγα και ανάκλησης της αναγνώρισης, σύμφωνα με την έννοια του άρθρου 1 της Σύμβασης της Γενεύης της 28-7-1951, που κυρώθηκε με το Π.Δ. 3989/1959 (ΦΕΚ 209 Α'), και του Πρωτοκόλλου της Νέας Υόρκης της 31-1-1967, που κυρώθηκε με τον α.ν. 389/1968 (ΦΕΚ 125 Α').

2. Ο τρόπος ανενεργίας και ενημέρωσης της Υπατης Αρμοστίας Προσφύγων του ΟΗΕ, στα πλαίσια των υποχρεώσεων που καθορίζονται από ανωτέρω Σύμβαση και Πρωτόκολλο.

3. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Εργασίας και Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, καθορίζονται:

α. Η ίδρυση, διοικητική υπαγωγή και λειτουργία κέντρων περιθαλψής προσφύγων.

β. Οι προϋποθέσεις και η διαδικασία παροχής ιατροφαρμακευτικής και οικογενειακής περιθαλψής ή οποιασδήποτε άλλης κοινωνικής συνδρομής στο άτομο, που έχουν αναγνωριθεί από την αρμόδια ελληνική αρχή ως πρόσφυγες ή έχουν υποβάλει αίτηση για την αναγνώριση, για την αντιμετώπιση επειγουσών και σοβαρών καταστάσεων ανάγκης.

γ. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Εργασίας και Εργασίας, καθορίζονται οι προϋποθέσεις και η διαδικασία παροχής άδειας εργασίας ή άλλης βοήθειας για την επαγγελματική κατάσταση των προσφύγων.

δ. Οι δαπάνες, που απαιτούνται για την εφαρμογή των διατάξεων της παρούσης.

2 του παρόντος άρθρου, βαρύνουν τον προϋπολογισμό του Υπουργείου Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Άρθρο 25

Διαδικασία αναγνώρισης προσφύγων

1. Αίτηση αλλοδαπού για την αναγνώρισή του ως πρόσφυγα εν δόξα, αν:

α. Δεν υποβληθεί αμέσως κατά την άφιξή του στο μεθοριακό σημείο ή σε περίπτωση παράνομης εισόδου στην πλησιέστερη δημόσια στην οποία παρουσιάζεται ή από την οποία αποκαλύπτεται.

β. Δεν προέρχεται απευθείας από χώρα όπου απειλείται η ζωή ή η θέρια του, κατά την έννοια του άρθρου 1 της Σύμβασης της Γενεύης.

2. Κατ' εξαίρεση, είναι δυνατή η υποβολή αίτησης αναγνώρισης τριτογενούς ιδιότητας και σε αλλοδαπούς που διαμένουν ή οπωσδήποτε σκονταν στο ελληνικό έδαφος, αν ο κίνδυνος που απειλεί τη ζωή ή τη θέρια τους ανακύψει σε χρόνο μεταγενέστερο της εισόδου και η αίτηση βάλλεται αμέσως μόλις τα σχετικά γεγονότα γίνουν γνωστά στον αιτούντα με οποιονδήποτε τρόπο.

3. Αίτηση αλλοδαπού, που υποβάλλεται κατά τρόπο έκδηλο και σαφές, ιδιαίτερα προς εξυπηρέτηση σκοπών μεταναστευτικής ή ματαιώσιμης διαταχθείσης απομάκρυνσής του από το ελληνικό έδαφος, απορρίπτεται με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης, δυνάμει να διατάξει την άμεση απέλαση του αιτούντος. Κατά της απόφασης αυτής δεν επιτίθεται προσφυγή.

4. Αλλοδαπός, στον οποίο δεν αναγνωρίζεται η ιδιότητα του πρόσφυγα του οποίου η αναγνώριση ανακαλείται, υπάγεται, ως προς την περαιτέρω παραμονή του στο ελληνικό έδαφος, στις διατάξεις που ισχύουν για τους αλλοδαπούς.

5. Οι λεπτομέρειες για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εξωτερικών, Δημόσιας Τάξης και Εργασίας κατά περίπτωση συναρμόδιου υπουργού.

6. Ο Υπουργός Δημόσιας Τάξης δύναται, σε εξαιρετικές περιπτώσεις επιτρέψει, για ανθρωπιστικούς ιδιαίτερα λόγους, την παραμονή υπό αλλοδαπού, του οποίου έχει απορριφθεί τελεσίδικα αίτημα αναγνώρισης ως πρόσφυγα, μέχρις ότου καταστεί δυνατή η αναχώρησή του απ' τη χώρα.

7. Η διαμονή εν όψει εξέτασης αίτησης για την αναγνώριση αλλοδαπού ως πρόσφυγα και η τυχόν κατά την προηγούμενη παράγραφο παραμονή ωρούνται προσωρινές και ο ενδιαφερόμενος δεν αποκτά κανένα επίκαιρο καίωμα από αυτές.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ'

ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ - ΑΠΕΛΑΣΕΙΣ

Άρθρο 26

Περιορισμοί

1. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Εξωτερικών, Εθνικής Άμυνας και Δημόσιας Τάξης, δύναται να απαγορευτεί η διαμονή ή η εγκατάσταση αλλοδαπών-αλλογενών σε ορισμένες γεωγραφικές περιοχές της χώρας.

2. Ο Υπουργός Δημόσιας Τάξης δύναται να επιβάλλει σε συγκεκριμένους αλλοδαπούς, για λόγους δημόσιου συμφέροντος, περιορισμούς που αναφέρονται ιδίως στην εγκατάσταση, διαμονή, μετάβαση σε ορισμένους τόπους άσκησης ορισμένου επαγγέλματος ή υποχρέωση εμφανισίας του στις αστυνομικές αρχές.

Άρθρο 27

Διοικητική απέλαση

1. Η διοικητική απέλαση αλλοδαπού με την επιφύλαξη των διεθνών υποχρεώσεων της Χώρας μας είναι δυνατή, αν:

α. Καταδικαστεί σε κάθειρξη ή φυλάκιση και εφόσον η απέλασή του δε διατάχθηκε από το αρμόδιο δικαστήριο.

β. Παραβεί τις διατάξεις του παρόντος.

γ. Η παρουσία στο ελληνικό έδαφος κρίνεται επικίνδυνη για τη δημόσια τάξη ή ασφάλεια της Χώρας ή τη δημόσια υγεία.

δ. Εμφανίζεται ενώπιον των ελληνικών αρχών με διαφορετική κάθε φορά αιτία.

2. Η διατάσσόμενη διοικητική απέλαση εκτελείται αμέσως μετά την έκδοση της ποινής ή την υπό όρους απόλυση του καταδικασθέντος.

3. Η απέλαση διατάσσεται με απόφαση του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας, υποχρεωμένως να δώσει προηγούμενως στον υπό απέλαση προθεσμία τουλάχιστον 24 ωρών, για να προβάλει τις αντιρρήσεις του, με την ίδια απόφαση.

και να επιτραπεί η εκ νέου είσοδος στον απελαυνόμενο, ως και αν η τυχόν κτηνη προσφυγής συνεπάγεται αναστολή εκτέλεσης αυτής.

4. Κατά της απόφασης του Αρχηγού δικαιούται ο αλλοδαπός να προσφύνη, εντός ανατρεπτικής προθεσμίας 3 ημερών από της κοινοποίησής της, ώπιον του Υπουργού Δημόσιας Τάξης, ο οποίος αποφασίζει εντός 20 ημερών από την άσκηση της προσφυγής.

5. Προκειμένου για απέλαση αλλοδαπού κατόχου άδειας παραμονής 2ετών τουλάχιστον ισχύος ή αλλοδαπού μέλους οικογένειας ημεδαπού, ο πουργός αποφασίζει, ύστερα από γνώμη επιτροπής, αποτελούμενης από τον Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, ως πρόεδρο και ως μέλη ένα διπλωματικό υπάλληλο του Υπουργείου Εξωτερικών και έναν ανώτερο αξιωματικό της Διεύθυνσης Πρακτικής Ασφάλειας του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, οι οποίοι ορίζονται με τους αναπληρωτές τους από τους οικείους υπουργούς. Η συγκρότηση της ανωτέρω επιτροπής γίνεται με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης. Ενώπιον της επιτροπής καλείται να εκθέσει τις απόψεις του και ο ενδιαφερόμενος, αυτοπροσώπως.

6. Με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης δύναται, για λόγους δημόσιου συμφέροντος και επ' όσον ο υπό απέλαση εκ των εν γένει περιστάσεων κρίνεται ύποπτος φυγής ή επικίνδυνος για τη δημόσια τάξη, να διαταχθεί η κράτησή του μέχρις ότου καταστεί δυνατή η απομάκρυνσή του από το ελληνικό έδαφος.

7. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εξωτερικών, Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης καθορίζονται οι αναγκαίες λεπτομέρειες για την εκτέλεση των αποφάσεων απέλασης, που εκδίδονται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου, καθώς και εκείνων που διατάσσονται με αποφάσεις ποινικών δικαστηρίων, σύμφωνα με το άρθρο 74 του Ποινικού Κώδικα.

Άρθρο 28

Απαγορεύσεις απελάσεων

Απαγορεύεται η απέλαση, επ' όσον ο αλλοδαπός:

1. Είναι ανήλικος και η γονική του οικογένεια διαμένει στην Ελλάδα.
2. Είναι μητέρα ημεδαπού ανηλίκου με τον οποίο συγκατοικεί και διατρέφει ή γονείας ημεδαπού ανηλίκου, ο οποίος έχει τη γονική μέριμνα.
3. Έχει υπερβεί το 80ό έτος της ηλικίας του και δεν συντρέχει λόγος που να αφορά την εθνική ασφάλεια της χώρας.

Άρθρο 29

Δαπάνες απελάσης

1. Η δαπάνη απελάσης καλύπτεται εξ ιδίων χρημάτων του απελαυνόμενου, επ' όσον διαθέτει το απαιτούμενο ποσό, άλλως βαρύνει το Δημόσιο εξ' ολοκλήρου ή κατά το μέρος που ελλείπει.
2. Σε περίπτωση που η είσοδος ή η παραμονή του αλλοδαπού έχει επιτραπεί κατόπιν εγγυήσεως τρίτου προσώπου, τα έξοδα απελάσης, συμπεριλαμβανομένης και της δαπάνης διατροφής, βαρύνουν εις ολόκληρον τόσο τον απελαυνόμενο, όσο και τον εγγυητή.
3. Εργοδότης, ο οποίος απασχολεί αλλοδαπό χωρίς άδεια εργασίας, βαρύνεται με τα έξοδα της απελάσεώς του.
4. Οι ανωτέρω δαπάνες καταβάλλονται αμέσως ή εισπράττονται ως δημόσιο έσοδο, σύμφωνα με τις διατάξεις που διέπουν την εισπραξη δημοσίων εσόδων. Στην περίπτωση αυτήν οι δαπάνες επιστρέφονται στον προυπολογισμό του φορέα από τον οποίο καταβλήθηκαν. Τίτλο για την εισπραξη αποτελεί η δήλωση εγγύησης ή η πράξη βεβαίωσης της παράβασης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η'

ΓΕΝΙΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ

Άρθρο 30

Υποχρεώσεις παρεχόντων διαμονή

Οι διευθυντές ξενοδοχείων, παραθεριστικών κέντρων, κλινικών και θεραπευτηρίων, οι εκμισθωτές ακινήτων, καθώς και αυτοί που παρέχουν με οποιονδήποτε τρόπο διαμονή σε αλλοδαπό, υποχρεούνται να ενημερώσουν μέσω της αρμόδιας αστυνομικής αρχής, τόσο για την άφιξη όσο και για την αναχώρησή του, υποβαλλοντας και σχετικό δελτίο, σύμφωνα με τα οριζόμενα με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης. Ο αλλοδαπός υποχρεούται να παρέχει στα ανωτέρω πρόσωπα κάθε πληροφορία απαραίτητη για τη συμπλήρωση του δελτίου άφιξης ή αναχώρησης.

Άρθρο 31

Υποχρεώσεις υπηρεσιών και υπαλλήλων

1. Οι διευθυντές φυλακών και κρατητηρίων υποχρεούνται να:
 - α. Παραλαμβάνουν και φυλάσσουν τα διαβατήρια ή λοιπά αποδεικτικά

της ταυτότητας των κρατουμένων αλλοδαπών έγγραφα, τα οποία πδουν σ' αυτούς κατά την απόλυσή τους.

β. Ειδοποιούν αμέσως, σε περίπτωση εισόδου αλλοδαπού που στη ταξιδιωτικού εγγράφου, την αρμόδια αστυνομική αρχή και παρέχουν την κάθε αναγκαία συνδρομή για τον εφοδιασμό του με σχετικό ταξιδιό έγγραφο.

γ. Ειδοποιούν προ πέντε (5) τουλάχιστον ημερών την αρμόδια οικιακή αρχή για επικείμενη απόλυση ή μεταγωγή από τις φυλακές αλ ποίου κρατουμένου.

2. Οι υπηρεσίες του δημόσιου τομέα, καθώς και τα νομικά πρόσωπα μοςίου ή ιδιωτικού δικαίου, υποχρεούνται να μη δέχονται για εξέταση τμημα αλλοδαπού που βρίσκεται στο ελληνικό έδαφος, αν δεν είναι κάι άδειας παραμονής ή δεν είναι σε θέση να αποδείξει ότι παραμένει νό στην Ελλάδα.

Από την ανωτέρω υποχρέωση εξαιρούνται τα θεραπευτήρια και οι κ κές, προκειμένου περί αλλοδαπών που εισάγονται έκτακτα για νοσηλεία

Άρθρο 32

Υποχρεώσεις αλλοδαπών

1. Ο αλλοδαπός, κατά τη διάρκεια της διαμονής του στην Ελλάδα, ι χρεούται να δηλώσει εντός μηνός στην αρμόδια αστυνομική αρχή του τό διαμονής του:

α. Την αλλαγή κατοικίας του.

β. Κάθε μεταβολή της αστικής του κατάστασης, ιδίως δε την αλλε υπηκοότητας, τη σύναψη ή διάλυση γάμου ή τη γέννηση τέκνου.

γ. Την αλλαγή του διαβατηρίου του και την απώλεια αυτού ή της άδε παραμονής του.

2. Αλλοδαποί, κάτω του 18ου έτους της ηλικίας τους, δηλώνονται ο αρμόδιες αστυνομικές αρχές καταγραφής αλλοδαπών από αυτόν που ασ τη γονική μέριμνα ή τον κηδεμόνα τους και σε περίπτωση ελλείψεως αυτ από εκείνον που τους παρέχει διαμονή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Θ'

ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΚΤΡΩΣΕΙΣ

Άρθρο 33

1. Πλοίαρχοι ή κυβερνήτες οποιουδήποτε πλοίου, πλωτού μέσου ή αερι πλάνου και γενικά οδηγοί κάθε είδους μεταφορικού μέσου, που μεταφέρου από το εξωτερικό στην Ελλάδα αλλοδαπούς, οι οποίοι σύμφωνα με τις δια τάξεις της κείμενης νομοθεσίας δεν έχουν δικαίωμα εισόδου στο ελληνιό έδαφος ή στους οποίους έχει απαγορευθεί η είσοδος για οποιαδήποτε αιτία καθώς και αυτοί που τους προωθούν στο εσωτερικό της χώρας ή διευκολύ νουν τη μεταφορά ή προώθησή τους ή εξασφαλίζουν σ' αυτούς καταλύμα γι απόκρυψη, τιμωρούνται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός (1) έτους και χρη ματική ποινή εκατό (100.000) χιλιάδων έως ενός εκατομμυρίου (1.000.000) δραχμών για κάθε μεταφερόμενο αλλοδαπό. Με τις ίδιες ποινές τιμωρούνται και οι συμμετέχοντες στις ανωτέρω αξιόποινες πράξεις. Θεωρείται επιβαρυντική περίπτωση και επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστο δύο (2) ετών και χρηματική ποινή πεντακοσίων χιλιάδων (500.000) έως πέντε εκατομμυρίων (5.000.000) δραχμών, αν η μεταφορά ενεργείται κατ' παράγγελλο ή με σκοπό το παράνομο κέρδος ή αν ο υπαίτιος είναι υπότροπος ή δημοσίος υπάλληλος ή ασκεί το παράγγελλο του τουριστικού ή ναυτιλιακού ή ταξιδιωτικού πράκτορα. Μεταφορικά μέσα, που χρησιμοποιήθηκαν για τη μεταφορά προσώπων, κατάσχονται και δημεύονται με απόφαση του δικαστηρίου, εκτός εάν ο ιδιοκτήτης δεν ήταν αυτοργός ή συμμετοχος των ανωτέρω πράξεων.

2. Τα ανωτέρω πρόσωπα, καθώς και οι ιδιοκτήτες των μεταφορικών μέσων, υποχρεούνται, ανεξάρτητα από την ποινική ευθύνη, εις ολόκληρον, στα έξοδα συντήρησης και επανόδου των ανωτέρω προσώπων στο εξωτερικό. Στην περίπτωση αυτήν εφαρμόζονται, αναλόγως, οι διατάξεις των εδαφίων β' και γ' του άρθρου 10 και της παραγράφου 4 του άρθρου 29 του παρόντος. Την ίδια υποχρέωση έχουν και όσοι εγγυήθηκαν τον επαναπατριισμό αλλοδαπού, σε περίπτωση παραβίασης των όρων εισόδου ή παραμονής του στη χώρα.

3. Αυτοί που διευκολύνουν την είσοδο στο ελληνικό έδαφος αλλοδαπού, χωρίς να υποβληθεί στον έλεγχο του άρθρου 4 του παρόντος, τιμωρούνται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών (3) μηνών και με χρηματική ποινή τουλάχιστον εκατό χιλιάδων (100.000) δραχμών.

4. Πλοίαρχοι ή κυβερνήτες οποιουδήποτε πλοίου, πλωτού μέσου ή αεροπλάνου και γενικά οδηγοί κάθε είδους μεταφορικού μέσου υποχρεούνται να μη δέχονται για μεταφορά και να λαμβάνουν κάθε μέτρο, που να αποκλείει τη μεταφορά στο εξωτερικό προσώπων, που δεν είναι εφοδιασμένα με τα απαιτούμενα ταξιδιωτικά έγγραφα ή που δεν έχουν υποστεί τον κανονικό αστυνομικό έλεγχο. Οι παραβάτες τιμωρούνται σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου.

εται τετελεσμένη, προκειμένου μεν για θαλάσσια και ενάεiria μεταφορικά σα, εφ' όσον το πρόσωπο που επιβιβάσθηκε λάθρα βρίσκεται μέσα σ' αυτά κατά την έναρξη του προ του απόπλου ή της απογειώσεως ελέγχου από τα μόνια κρατικά όργανα ή μετά την άπαρση του πλοίου ή την απογείωση σ' αεροπλάνου, προκειμένου δε για άλλα μεταφορικά μέσα, εφ' όσον το όσωπο που ανασχωρεί λάθρα βρίσκεται μέσα σ' αυτά κατά τον τελευταίο εγχο εξόδου ή πλησίον των συνόρων. Οι διατάξεις της παραγράφου 2 του ρόντος εφαρμόζονται αναλόγως και στην προκειμένη περίπτωση.

5. Το πρόσωπο, το οποίο επιχειρεί, κατά τα ανωτέρω, να εξέλθει του ελληνικού εδάφους χωρίς τις νόμιμες διατυπώσεις, τιμωρείται σύμφωνα με ν παράγραφο 3 του άρθρου 4 του παρόντος. Θεωρείται επιβαρυντική περίπτωση και επιβάλλονται οι ποινές του εδαφίου β' της παραγράφου 1 του ρόντος άρθρου, αν το πρόσωπο που επιχειρεί να ανασχωρήσει λάθρα καταρείται από τις δικαστικές ή αστυνομικές αρχές ή υπέχει στρατολογικές ή φολογικές ή συναλλαγματικές ή πάσης φύσεως άλλες υποχρεώσεις προς Δημόσιο.

6. Τα πρόσωπα του εδαφίου α' της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου και αντιπρόσωποι αυτών στην Ελλάδα υποχρεούνται όπως, αμέσως με τον απόπλου του πλωτού μέσου ή την άφιξη του αεροπλάνου ή του άλλου μεταφορικού μέσου, παραδίδουν στις υπηρεσίες του αστυνομικού ελέγχου διαβατηρίων δελτία άφιξης ή καταστάσεις των μεταφερόμενων από αυτά επιβαίνων εξωτερικού που προορίζονται για την Ελλάδα και αντίστροφα. Με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης καθορίζεται ο τρόπος σύνταξης των ανωτέρω δελτίων ή καταστάσεων, καθώς και τα στοιχεία που αναφέρονται γτά.

Αυτός που απασχολεί αλλοδαπό, με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς άδεια εργασίας τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών (3) μηνών και χρηματική ποινή τουλάχιστον εκατό χιλιάδων (100.000) δραχμών.

Σε περίπτωση υποτροπής, επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον έξι (6) μηνών και χρηματική ποινή τουλάχιστον τριακοσίων χιλιάδων (300.000) δραχμών.

Με ποινή φυλάκισης και χρηματική ποινή τιμωρείται και ο αλλοδαπός, ο οποίος χωρίς άδεια εργασίας παρέχει εξαρτημένη εργασία ή ασκεί επάγγελμα ή οποιοδήποτε άλλο επιτήδευμα.

Στους εργοδότες που απασχολούν αλλοδαπούς χωρίς άδεια δύναται να επιβάλλεται και διοικητικό πρόστιμο, από τριάντα χιλιάδες (30.000) μέχρι εκατό χιλιάδες (200.000) δραχμές. Τα αρμόδια όργανα επιβολής, ο τρόπος είσπραξης και διαχείρισης αυτού, η αναπροσαρμογή του και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια, καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών, Εργασίας και Δημόσιας Τάξης.

Για την επιβολή του προστίμου αυτού ο εργοδότης έχει δικαίωμα να κηρύξει ανακοπή στο ειρηνοδικείο του τόπου της εργασίας κατά της απόφασης. Το ειρηνοδικείο δικάζει με τη διαδικασία του άρθρου 663 και επ. του κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

8. Σε περίπτωση καταδίκης του υπαίτιου, για παραβίαση των διατάξεων προηγούμενης παραγράφου, ο Υπουργός Δημόσιας Τάξης δύναται, τιμώντας και τις εν γένει περιστάσεις, να διατάξει το κλείσιμο του καταματος ή επιχείρησης για χρονικό διάστημα από ένα (1) μέχρι έξι (6) μή-

9. Αυτός που διευκολύνει την παράνομη παραμονή αλλοδαπού ή δυσχεραίνει τις έρευνες των αστυνομικών αρχών για τον εντοπισμό, σύλληψη και έλαση του τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών (3) μηνών και με χρηματική ποινή τουλάχιστον εκατό χιλιάδων (100.000) δραχμών.

10. Αλλοδαπός, που παραμένει στο ελληνικό έδαφος για χρονικό διάστημα μέχρι τριάντα (30) ημερών από τη λήξη της άδειας παραμονής ή του τά το άρθρο 7 του παρόντος δικαιούμενου χρόνου επιτρεπόμενης διαμονής, υποχρεούται κατά την ανασχώρηση σε καταβολή τέλους διπλάσιου του πιστοιχομένου για τη χορήγηση άδειας παραμονής.

Εάν ο χρόνος της παράνομης παραμονής είναι μεγαλύτερος των τριάντα (30) ημερών, επιβάλλεται πρόστιμο από πενήντα χιλιάδες (50.000) μέχρι εκατό χιλιάδες (200.000) δραχμές.

Ο τρόπος καταβολής και διαχείρισης του ανωτέρω τέλους ή προστίμου και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εξωτερικών, Οικονομικών και Δημόσιας Τάξης.

11. Οι παραβάτες των διατάξεων του παρόντος νόμου και των προεδρικών διαταγμάτων και αποφάσεων, που εκδίδονται σε εκτέλεση αυτού, τιμωρούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 458 του Ποινικού Κώδικα, αν δεν τιμωρούνται βαρύτερα με άλλη διάταξη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

ΤΕΛΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 34

Τέλη και ένσημα

Το τέλος χαρτοσήμου επί των χορηγούμενων...

εργασίας, αν για λόγους αμοιβαιότητας δεν προβλέπεται ως ακολούθως:

α. Για τις άδειες βραχείας διάρκειας σε 5.000 δραχ

β. Για τις άδειες ετήσιας διάρκειας σε 10.000 δραχ

γ. Για τις άδειες διάρκειας 2 ετών και άνω σε 15.0

Το τέλος χαρτοσήμου σε καμιά περίπτωση δεν μπορεί να αντιστοιχεί σε δραχμές ποσού, που καταβάλλεται απ' υπηκόους στη χώρα του αλλοδαπού.

Στις περιπτώσεις της παραγράφου 4 του άρθρου 7 του νόμου χαρτοσήμου είναι ίσο με το καταβληθέν για την αρχική προξενικής θεώρησης.

2. Στις ανωτέρω άδειες επικολλάται ένσημο Ελληνική σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 7 του άρθρου 38 1990 (ΦΕΚ 81 Α').

3. Τα πρόστιμα, που προβλέπονται από τον παρόντα νόμο μόνονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εξωτερικών, Οικ Δημόσιας Τάξης.

Άρθρο 35

Ρύθμιση λεπτομερειών

Οι λεπτομέρειες για την εφαρμογή του παρόντος νόμου, εφ' ός βλέπεται ρύθμιση κατ' άλλο τρόπο, ρυθμίζονται με κοινές απε Υπουργού Δημόσιας Τάξης και του κατά περίπτωση συναρμοδ γού.

Άρθρο 36

Καταργούμενες και διατηρούμενες διατάξεις

Από της ισχύος του παρόντος νόμου καταργείται ο ν. 4310/192 287 Α') «Περί εγκαταστάσεως και κινήσεως αλλοδαπών εν Ελλάί νομικού ελέγχου, διαβατηρίων, απελάσεων και εκτοπίσεων», όπως ποιήθηκε μεταγενέστερα και κάθε άλλη διάταξη, γενική ή ειδική, π κείται στις διατάξεις του παρόντος ή ρυθμίζει θέματα που αποτελο κείμενο αυτού. Η διάταξη του άρθρου 11 του από 8/12 Μαρτίου προεδρικού διατάγματος (ΦΕΚ 58 Α') διατηρείται σε ισχύ.

Μέχρι να εκδοθούν τα προεδρικά διατάγματα και οι υπουργικές α σεως, που προβλέπονται από τις διατάξεις του παρόντος, εξακολουθι εφαρμόζονται οι αντίστοιχες σχετικές διατάξεις που ρυθμίζουν τα σι θέματα, εφ' όσον δεν αντίκεινται στον παρόντα νόμο.

Άρθρο 37

Στην παράγραφο 1 του άρθρου 9 του ν. 1586/1986 (ΦΕΚ 37 Α') «Ει μολογική διάρθρωση των θέσεων του Δημοσίου, ν.π.δ.δ. και των ο.π.α. άλλες διατάξεις», προστίθεται εδάφιο β', ως ακολούθως:

«β. Ειδικά στα ασφαλιστικά ταμεία του προσωπικού της Ελληνυ Αστυνομίας (Τ.Α.Α.Χ., Τ.Α.Ο.Χ., Ε.Τ.Ε.Χ., Ε.Τ.Υ.Α.Π., Τ.Α.Υ.Α.Ι Κ.Υ.Υ.Α.Π.) μπορεί να τοποθετούνται ως προϊστάμενοι και ανώτεροι αξι ματικοί της Ελληνικής Αστυνομίας, οριζόμενοι με απόφαση του Υπουργη Δημόσιας Τάξης.»

Άρθρο 38

1. Στην παράγραφο 5 του άρθρου 3 του ν. 1797/1988 (ΦΕΚ 164 Α') «Προμήθειες του δημόσιου τομέα και ρυθμίσεις συναφών θεμάτων», προστίθεται εδάφιο ζ', ως εξής:

«ζ. Προμήθειες ή επισκευές που προορίζονται για τις ανάγκες της Ελληνικής Αστυνομίας και αφορούν οπλισμό, πυρομαχικά, ελικόπτερα, τεθωρακισμένα, επιβατικά και λοιπά οχήματα, δίκυκλα, εξοπλισμό Η/Υ, τηλεπικοινωνιακό υλικό, επιστημονικά και ιατρικά όργανα, εξοπλισμό εργαστηρίων υπηρεσιών εγκληματολογικών ερευνών, είδη ένδυσης, εξάρτησης και υπόδησης και κάθε είδους εξαρτήματα και ανταλλακτικά των παραπάνω, καθώς και τα εργαλεία συντήρησης, επισκευής και λειτουργίας τους.»

2. Οι προμήθειες των παραπάνω ειδών εξαιρούνται από την ένταξη τους στο ενιαίο πρόγραμμα προμηθειών, καθώς και την τελική έγκριση που προβλέπονται από τα άρθρα 2 και 6 του ν. 1797/1988, αντιστοίχως.

3. Η εκτέλεση των παραπάνω προμηθειών γίνεται σύμφωνα με τον Κανονισμό Προμηθειών Δημοσίου (Κ.Π.Δ.) και οι προβλεπόμενες απ' αυτόν αρμοδιότητες ασκούνται από το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης.

4. Η ισχύς των παραπάνω διατάξεων αρχίζει την 1-1-1992.

Άρθρο 39

Οι διατάξεις του άρθρου 27 του ν. 1586/1986, σε εφαρμογή...

1. Η παράγραφος 11 του άρθρου 89 του από 9.12.1948/21.1.1949 βασιλικού διατάγματος «Περί Κανονισμού Εσωτερικής Υπηρεσίας Πυροσβεστικού Σώματος» (ΦΕΚ 21 Α') αντικαθίσταται ως εξής:

«11. Μετά την κύρωση και δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως των πινάκων επιτυχόντων, ο Υπουργός Δημόσιας Τάξης, ανάλογα με τις παρουσιαζόμενες κάθε φορά ανάγκες, κατατάσσει με απόφασή του, η οποία δημοσιεύεται περιληπτικά στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ονομαστικά τον απαιτούμενο για κατάταξη αριθμό υποψηφίων κατά τη σειρά επιτυχίας τους στον οικείο πίνακα. Ο Υπουργός Δημόσιας Τάξης δύναται σταθμιζοντας εκ νέου τις υπάρχουσες ανάγκες και για άλλους λόγους, που αφορούν στο συμφέρον της υπηρεσίας να μην προβαίνει στην κατάταξη των επιτυχόντων ακόμη και αν έχει ολοκληρωθεί η προγενέστερη της κατατάξεως νόμιμη διαδικασία.» 2. Η διάταξη της προηγούμενης παραγράφου εφαρμόζεται αναδρομικά από 1.1.1989.

Άρθρο 41

Διαγράμματα που συνοδεύουν αποφάσεις του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων ή των νομαρχών ή των δημοτικών ή κοινοτικών συμβουλίων και δεν έχουν δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως σύμφωνα με τις διατάξεις της Γ4δ/15883/1988 (ΦΕΚ 142 Β') κοινής υπουργικής απόφασης, αποστέλλονται για δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως μαζί με τα κείμενα των πιο πάνω αποφάσεων και οι αποφάσεις αυτές έχουν αναδρομική ισχύ, που ανατρέχει στο χρόνο της δημοσίευσης το πρώτο στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Άρθρο 42

Αναγνώριση Δήμου Παραποτάμου

1. Οι κοινότητες Δράμεσης και Παραποτάμου της Επαρχίας Θυάμιδος του Νομού Θεσπρωτίας ενώνονται και αναγνωρίζονται σε δήμο με το όνομα «Δήμος Παραποτάμου» και έδρα το συνοικισμό «Παραπόταμος, ο» της συνοικισμένης κοινότητας Παραποτάμου.

2. Οι εκλογές για την ανάδειξη των αρχών στο συσταμένο δήμο γίνονται σε δύο μήνες από την αναγνώρισή της. Η εγκατάσταση των αρχών του νέου δήμου γίνεται μέσα σε τρεις μήνες από τη διενέργεια των εκλογών και σε ημέρα που ορίζεται από το νομάρχη.

3. Στο Δήμο Παραποτάμου εντάσσεται το προσωπικό των συνοικισμένων δύο κοινοτήτων, ως και το προσωπικό που προσλήφθηκε στο συσταθέντα με το π.δ. 66/1990, που ακυρώθηκε από το Συμβούλιο Επικρατείας με την 2124/1991 απόφασή του.

4. Όλες οι εκτελεστές πράξεις των οργάνων του συσταθέντος με το π.δ. 66/1990 Δήμου, οι οποίες εκδόθηκαν μέχρι της κοινοποίησης της δικαστικής απόφασης θεωρούνται εκδοθείσες υπό νομίμου οργάνου.

Άρθρο 43

Έναρξη ισχύος

Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει μετά έξι (6) μήνες από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εκτός εάν ορίζεται διαφορετικά σε επί μέρους διατάξεις, πλην των άρθρων 37, 39 και επόμενα, των οποίων η ισχύς αρχίζει από τη δημοσίευσή τους στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Παραγγέλλουμε τη δημοσίευση του παρόντος βεληήσεως και την εκτέλεσή του ως Νόμου τε

Αθήνα, 21 Νοεμβρίου 1991

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Γ. ΚΑΡΑΙ
ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΠΡΟΕΔΡΙΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ	ΕΙ
ΣΩΤ. ΚΟΥΒΕΛΑΣ	ΙΩ. Ι
ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ	
ΑΝΤ. ΣΑΜΑΡΑΣ	ΝΙ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ	
ΙΩ. ΠΑΛΑΙΟΚΡΑΣΣΑΣ	ΑΡ. Κ
ΥΓΕΙΑΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ &	
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ	Δ
Γ. ΣΟΥΡΛΑΣ	ΜΙΧ. ΠΑΠ
ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ	ΔΗΜ.
ΑΡ. ΠΑΥΛΙΔΗΣ	Θ. ΑΝΑΓΙ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ	ΒΙΟΜΗΧ.
ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ	ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛ.
ΑΧ. ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ	Α. ΑΝΔΡ

Θεωρήθηκε και τέθηκε η Μεγάλη Σφραγίδα

Αθήνα, 22 Νοεμβρίου 1991

Ο ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΜΙΧ. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

ΝΟΜΟΣ ΑΡΙΘ. 1976

Αντικατάσταση και συμπλήρωση διατάξεων της συνμοθεσίας, μεταρρύθμιση του συνταξιοδοτικού αγωνιστών Εθνικής Αντίστασης και άλλες δια:

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που φήμισε η Βουλή:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

Συντάξεις Δημοσίου

Άρθρο 1

Δικαιώματα σύνταξης υπαλλήλων

1. Το δεύτερο εδάφιο της περ. α' της παρ. 1 του άρθρου Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων (π. δ. 1041/1979 αντικαθίσταται ως εξής:

«Για τις γυναίκες υπαλλήλους, οι οποίες έχουν προσληφθεί 31 Δεκεμβρίου 1982 και είναι χήρες με άγαμα παιδιά ή δυάγαμα παιδιά ή άγαμες μητέρες με άγαμα παιδιά, ή έγγαμες, πλήρης πραγματική συντάξιμη υπηρεσία».

2. Τα εδάφια δεύτερο και τρίτο της περ. α' της παρ. 1 του άρθρου Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων αντικαθίσταται

«Για τις γυναίκες στρατιωτικούς γενικά, οι οποίες έχουν και την 31 Δεκεμβρίου 1982 και είναι χήρες με άγαμα παιδιά ή υνες με άγαμα παιδιά ή άγαμες μητέρες με άγαμα παιδιά ή έγγαμες, πλήρης πραγματική συντάξιμη υπηρεσία».

3. Η παρ. 1 του άρθρου 1 του ν. 1902/1990 (ΦΕΚ 138 Α σταται, από τότε που ίσχυσε, από την ακόλουθη διάταξη, η οποία ται ως τρίτο εδάφιο στην περ. α' της παρ. 1 του άρθρου 1 του Κώδικών και Στρατιωτικών Συντάξεων που έχει ως εξής:

«Κατ' εξαίρεση για τις γυναίκες υπαλλήλους, οι οποίες έχουν τ χιστον παιδιά, καθώς και για τους άνδρες υπαλλήλους, οι οποίοι ι τουλάχιστον παιδιά και είναι χήροι ή διαζευγμένοι, εφ' όσον, οι τ με δικαστική απόφαση έχουν την επιμέλεια των ανήλικων ή ανικιδιών, αρκεί εικοσαετής πλήρης πραγματική συντάξιμη υπηρεσία τητα από το χρόνο πρόσληψής τους».

4. Μετά το δεύτερο εδάφιο της περ. α' της παρ. 1 του άρθρου 26 δικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων, όπως αυτό αναμορ με την παρ. 2 του παρόντος, προστίθεται τρίτο εδάφιο ως εξής:

«Κατ' εξαίρεση για τις γυναίκες στρατιωτικούς γενικά, οι οποίου τρία τουλάχιστον παιδιά, καθώς και για τους άνδρες στρατιωται ο οποίοι έχουν τρία τουλάχιστον παιδιά και είναι χήροι ή διαζευγμέ όσον, οι τελευταίοι, με δικαστική απόφαση έχουν την επιμέλεια των

01000910205010024

1693

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

Αρ. Φύλλου 91

2 Μαΐου 2001

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 2910

Είσοδος και παραμονή αλλοδαπών στην Ελληνική Επικράτεια. Κτήση της ελληνικής ιθαγένειας με πολιτογράφηση και άλλες διατάξεις.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

ΟΡΙΣΜΟΙ - ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Άρθρο 1

Ορισμοί

Για την εφαρμογή των διατάξεων του νόμου αυτού:

α. Αλλοδαπός είναι κάθε φυσικό πρόσωπο που δεν έχει την ελληνική ιθαγένεια ή που δεν έχει ιθαγένεια.

β. Πρόσφυγες είναι οι αλλοδαποί που πληρούν τις προϋποθέσεις της Σύμβασης της Γενεύης του 1951 περί του νομικού καθεστώτος των προσφύγων και του συναφούς Πρωτοκόλλου της Νέας Υόρκης του 1967, στους οποίους έχει αναγνωρισθεί η ιδιότητα του πρόσφυγα από τις αρμόδιες αρχές.

Άρθρο 2

Πεδίο εφαρμογής

1. Οι διατάξεις του νόμου αυτού δεν έχουν εφαρμογή στις ακόλουθες κατηγορίες προσώπων, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στις επί μέρους διατάξεις αυτού:

α. Στα πρόσωπα των οποίων η είσοδος και η έξοδος, καθώς και η εν γένει κίνηση, διαμονή, εγκατάσταση και απαγόρευση στο ελληνικό έδαφος ρυθμίζονται από κανόνες υ κοινωτικού δικαίου.

3. Στους πρόσφυγες. Οι πρόσφυγες υπάγονται στις ειδικές διατάξεις που τους αφορούν, εκτός αν ρητά ορίζεται διαφορετικά στις διατάξεις του νόμου αυτού. Πρόσφυγας ισχύει να υπάγεται στο καθεστώς των προσφύγων, έστω αν εξέλιπαν οι λόγοι βάσει των οποίων αναγνωρίστηκε, ίσον λόγω μακράς διαμονής απέκτησε ισχυρούς κοινωνικούς, οικονομικούς και οικογενειακούς δεσμούς με τη χώρα.

Στα πρόσωπα που έχουν υποβάλει αίτηση για την αναγνώριση του καθεστώτος του πρόσφυγα κατά την έννοια Σύμβασης της Γενεύης του 1951.

Τρόσωπα που έχουν περισσότερες ιθαγένειες, από τις

οποίες η μία είναι ελληνική, θεωρούνται ημεδαποί και έχουν τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα των Ελλήνων πολιτών. Πρόσωπα που έχουν περισσότερες ιθαγένειες, στις οποίες δεν συμπεριλαμβάνεται η ελληνική, είναι υποχρεωμένα να επιλέξουν με δήλωσή τους στην υπηρεσία αλλοδαπών και μετανάστευσης ιθαγένεια, εφόσον είναι εφοδιασμένοι με διαβατήριο ή άλλο ταξιδιωτικό έγγραφο του οικείου κράτους.

3. Ευνοϊκότερες ειδικές ρυθμίσεις κρατικών διμερών ή πολυμερών συμφωνιών υπερισχύουν υπό τον όρο της αμοιβαιότητας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΜΕΘΟΡΙΑΚΩΝ ΔΙΑΒΑΣΕΩΝ

Άρθρο 3

Σημεία εισόδου - εξόδου

1. Κάθε άτομο επιτρέπεται να εισέρχεται στο ελληνικό έδαφος και να εξέρχεται από αυτό μόνο από τις ελεγχόμενες μεθοριακές διαβάσεις.

2. Με απόφαση των Υπουργών Δημόσιας Τάξης, Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εθνικής Άμυνας, Εξωτερικών, Οικονομικών και Εμπορικής Ναυτιλίας καθορίζονται οι αερολιμένες, οι λιμένες και τα σημεία στα σύνορα της χώρας, μέσω των οποίων επιτρέπεται η είσοδος προσώπων στο ελληνικό έδαφος και η έξοδος από αυτό.

3. Η είσοδος και η έξοδος εκτός των μεθοριακών διαβάσεων της προηγούμενης παραγράφου μπορεί να επιτραπεί κατά περίπτωση, για εξαιρετικούς λόγους, με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης, που καθορίζει και τον τρόπο διενέργειας του ελέγχου.

Άρθρο 4

Αστυνομικός έλεγχος

1. Κάθε άτομο που εισέρχεται στο ελληνικό έδαφος ή εξέρχεται από αυτό, υποβάλλεται σε αστυνομικό έλεγχο κατά την άφιξη και την αναχώρησή του.

2. Ο αστυνομικός έλεγχος των προσώπων που εισέρχονται στο ελληνικό έδαφος ή εξέρχονται από αυτό ανήκει στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και ενεργείται από τις κατά τόπους αστυνομικές αρχές.

3. Με απόφαση των Υπουργών Δημόσιας Τάξης, Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εξωτερικών, Εθνικής Άμυνας, Οικονομικών, Δικαιοσύνης, και Εμπορικής Ναυτιλίας καθορίζεται το περιεχόμενο του αστυνομι-

2. Η άδεια παραμονής αλλοδαπού χορηγείται για συγκεκριμένο σκοπό, ο οποίος αναγράφεται στην αίτηση.

3. Ο αλλοδαπός που επιθυμεί τη χορήγηση άδειας παραμονής στην Ελλάδα οφείλει, δύο τουλάχιστον μήνες πριν τη λήξη της θεώρησης εισόδου, να υποβάλλει στο δήμο ή την κοινότητα του τόπου κατοικίας ή διαμονής του αίτηση για τη χορήγηση της άδειας παραμονής.

4. Μαζί με την αίτηση πρέπει να καταθέτει αντίγραφο διαβατηρίου ή άλλου ταξιδιωτικού εγγράφου με τη θεώρηση εισόδου και τα λοιπά προβλεπόμενα από τον παρόντα νόμο δικαιολογητικά.

5. Ο δήμος ή η κοινότητα εξετάζει την πληρότητα των δικαιολογητικών και τα διαβιβάζει μαζί με την αίτηση του αλλοδαπού στην αρμόδια κατά περίπτωση υπηρεσία αλλοδαπών και μετανάστευσης. Η υπηρεσία αυτή εξετάζει την αίτηση μέσα σε ένα μήνα από την περιέλευσή της σε αυτήν και, αφού λάβει υπόψη τους λόγους που αφορούν στη δημόσια τάξη και ασφάλεια της χώρας, καλεί τον αλλοδαπό σε συνέντευξη σε συγκεκριμένο τόπο και χρόνο, ενώπιον της Επιτροπής Μετανάστευσης.

6. Η κλήση του αλλοδαπού σε συνέντευξη γίνεται με απόδειξη. Μη εμφάνιση του αλλοδαπού δικαιολογείται μόνο για λόγους ανωτέρας βίας. Στην περίπτωση αυτήν ο αλλοδαπός καλείται εκ νέου σε συνέντευξη κατά την ίδια πιο πάνω διαδικασία. Σε περίπτωση αδικαιολόγητης μη εμφάνισης, η αίτηση απορρίπτεται.

7. Η άδεια παραμονής χορηγείται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, ύστερα από γνώμη της Επιτροπής Μετανάστευσης.

8. Με τη διαδικασία που προβλέπεται στις παραγράφους 3 - 7 αυτού του άρθρου ανανεώνεται η άδεια παραμονής, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στον παρόντα νόμο.

Άρθρο 9

Επιτροπή Μετανάστευσης

1. Σε κάθε περιφερειακή διεύθυνση αλλοδαπών και μετανάστευσης συνιστάται τριμελής Επιτροπή Μετανάστευσης, η οποία αποτελείται από δύο υπαλλήλους της υπηρεσίας αλλοδαπών και μετανάστευσης, από τους οποίους ο ένας είναι ο προϊστάμενός της, και έναν εκπρόσωπο της αστυνομικής αρχής. Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας ορίζονται τα μέλη της Επιτροπής, τακτικά και αναπληρωματικά, και ο γραμματέας με τον αναπληρωτή του. Με όμοια απόφαση ορίζεται ως πρόεδρος ο προϊστάμενος της υπηρεσίας αλλοδαπών και μετανάστευσης, καθώς και εισηγητής, χωρίς δικαίωμα ψήφου, με τον αναπληρωτή του, από τους υπαλλήλους της διεύθυνσης αλλοδαπών και μετανάστευσης.

2. Έργο της Επιτροπής Μετανάστευσης είναι η διατύπωση γνώμης για τη χορήγηση ή την ανανέωση άδειας παραμονής του αλλοδαπού. Η Επιτροπή για να σχηματίσει γνώμη λαμβάνει υπόψη τα προβλεπόμενα από τις επί μέρους διατάξεις του παρόντος νόμου στοιχεία και την εν γένει προσωπικότητα του αλλοδαπού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'

ΕΙΣΟΔΟΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΜΟΝΗ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΓΙΑ ΛΟΓΟΥΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

Άρθρο 10

Είσοδος για λόγους σπουδών

1. Η είσοδος αλλοδαπού στην Ελλάδα για σπουδές σε Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Α.Ε.Ι.), Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Τ.Ε.Ι.), Ανώτερα Σχολή Εκπαιδευτικών

Τεχνολόγων Μηχανικών της Σχολής Εκπαιδευτικών Λειτουργιών Επαγγελματικής και Τεχνικής Εκπαίδευσης (Α.Σ.Ε.Τ.Ε.Μ./Σ.Ε.Α.Ε.Τ.Ε.), στην Ανώτερη Σχολή Τουριστικών Επαγγελματιών του Ε.Ο.Τ., σε Τεχνικά Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια (Τ.Ε.Ε.), σε σχολείο ελληνικής γλώσσας των Πανεπιστημίων Αθηνών ή Θεσσαλονίκης ή στο Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας Θεσσαλονίκης επιτρέπεται, εφόσον προηγουμένως λάβει θεώρηση εισόδου για το λόγο αυτόν. Στις σπουδές περιλαμβάνονται πτυχιακές και μεταπτυχιακές, καθώς και απόκτηση ειδικότητας στην περίπτωση ιατρικών σπουδών.

2. Με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, που εκδίδεται κατ' έτος, καθορίζεται ο αριθμός των θέσεων ανά σχολή, τμήμα ή εκπαιδευτήριο, που θα καταλαμβάνουν οι αλλοδαποί φοιτητές ή σπουδαστές.

3. Για τη χορήγηση στον αλλοδαπό θεώρησης εισόδου για σπουδές πρέπει να συντρέχουν οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

α. Να έχει γίνει δεκτός σε ένα από τα εκπαιδευτικά ιδρύματα που αναφέρονται στην παράγραφο 1.

β. Να μπορεί να εξασφαλίσει τα έξοδα των σπουδών και της διαβίωσής του στην Ελλάδα.

4. Ο αλλοδαπός που επιθυμεί να έλθει για σπουδές στην Ελλάδα οφείλει να προσκομίσει στο ελληνικό προξενείο του τόπου κατοικίας του:

α. διαβατήριο ή άλλο ταξιδιωτικό έγγραφο,

β. βεβαίωση του οικείου ελληνικού εκπαιδευτικού ιδρύματος ότι τον αποδέχεται να εγγραφεί σε αυτό,

γ. δήλωση ότι έχει εξασφαλίσει τα απαραίτητα οικονομικά μέσα για την αντιμετώπιση των δαπανών σπουδών και διαβίωσής του στην Ελλάδα,

δ. πιστοποιητικό ποινικού μητρώου των αλλοδαπών αρχών.

Άρθρο 11

Χορήγηση άδειας παραμονής

1. Αλλοδαπός που έχει λάβει θεώρηση εισόδου για σπουδές στην Ελλάδα μπορεί να ζητήσει άδεια παραμονής για το σκοπό αυτόν, εφόσον συντρέχουν σωρευτικά οι εξής προϋποθέσεις:

α. έχει εγγραφεί στο οικείο εκπαιδευτικό ίδρυμα,

β. διαθέτει επαρκείς πόρους για την κάλυψη των εξόδων παραμονής και σπουδών για το χρόνο που καλύπτει η άδεια παραμονής,

γ. είναι υγιής και ασφαλισμένος για την κάλυψη των εξόδων νοσηλείας, ιατρικής και φαρμακευτικής περίθαλψης,

δ. έχει εξασφαλίσει κατάλυμα.

2. Η αίτηση του αλλοδαπού για τη χορήγηση άδειας παραμονής συνοδεύεται από:

α. βεβαίωση εγγραφής στο οικείο εκπαιδευτικό ίδρυμα,

β. στοιχεία από τα οποία προκύπτει ότι μπορεί να καλύψει τα έξοδα διαμονής και σπουδών για το χρόνο που καλύπτει η άδεια παραμονής,

γ. αποδεικτικά στοιχεία ότι είναι ασφαλισμένος για την κάλυψη εξόδων νοσηλείας, ιατρικής και φαρμακευτικής περίθαλψης ή ότι έχει υποβληθεί σχετική αίτηση,

δ. δήλωση, στην οποία αναφέρεται η διεύθυνση του καταλύματός του,

ε. πιστοποιητικό υγείας, που εκδίδεται από ημεδαπά κρατικά νοσηλευτικά ιδρύματα ή κέντρα υγείας ή θεραπευτήρια και ιατρεία του Ι.Κ.Α., ότι ο αλλοδαπός δεν πάσχει από νόσημα, το οποίο σύμφωνα με τα διεθνή δεδομένα και την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (Π.Ο.Υ.) μπορεί να αποτελέσει κίνδυνο για τη δημόσια υγεία. Τα έξοδα βαρύνουν τον ενδιαφερόμενο αλλοδαπό.

εξαρτημένης εργασίας υποβάλλει αίτηση στην αρμόδια υπηρεσία εργασίας της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης.

5. Αν οι θέσεις που ζητούνται δεν καλύπτονται από ημεδαπούς ή αλλοδαπούς που διαμένουν νόμιμα στην Ελλάδα, ο Ο.Α.Ε.Δ. μπορεί να εγκρίνει την κάλυψη των θέσεων αυτών από αλλοδαπούς που δεν διαμένουν στην Ελλάδα. Αν ο Ο.Α.Ε.Δ. εγκρίνει την κάλυψη των θέσεων αυτών από το εξωτερικό, ο εργοδότης επιλέγει από τις ονομαστικές καταστάσεις που προβλέπονται στην παράγραφο 3 αυτού του άρθρου τους αλλοδαπούς που τον ενδιαφέρουν και υποβάλλει αίτηση στο νομάρχη για τη χορήγηση άδειας εργασίας σε αυτούς.

6. Η αίτηση πρέπει να συνοδεύεται από τα εξής έγγραφα:

α. βεβαίωση του εργοδότη ότι θα προσλάβει τους συγκεκριμένους αλλοδαπούς και ότι αναλαμβάνει τις δαπάνες διαβίωσής τους μέχρι να λάβουν άδεια παραμονής ή, αν δεν τους χορηγηθεί άδεια, μέχρι να αναχωρήσουν από τη χώρα,

β. εγγυητική επιστολή τράπεζας ποσού ίσου τουλάχιστον με τις τριμηνιαίες αποδοχές ανειδίκευτου εργάτη για την κάλυψη των δαπανών τρίμηνης διαβίωσης του αλλοδαπού στην Ελλάδα και ποσού που καλύπτει τις δαπάνες επαναπρόωθησής του ή απέλασής του στη χώρα προέλευσής του.

7. Η άδεια εργασίας χορηγείται από το νομάρχη, ύστερα από γνώμη της αστυνομικής αρχής του νομού για θέματα που αφορούν τη δημόσια τάξη και ασφάλεια της χώρας.

8. Η άδεια εργασίας χορηγείται για περίοδο μέχρι ενός έτους και μπορεί να ανανεώνεται κάθε φορά για χρονικό διάστημα μέχρι ενός έτους. Απαραίτητη προϋπόθεση για την ανανέωση είναι η ύπαρξη σύμβασης εργασίας και η εκπλήρωση των φορολογικών και ασφαλιστικών υποχρεώσεων εκ μέρους του αλλοδαπού. Ο αλλοδαπός που επιθυμεί την ανανέωση οφείλει, πριν από τη λήξη της άδειας εργασίας, να υποβάλλει αίτηση στο νομάρχη για ανανέωση με τα σχετικά δικαιολογητικά.

9. Ο νομάρχης διαβιβάζει την άδεια εργασίας στο ελληνικό προξενείο για να δοθεί θεώρηση εισόδου και την κοινοποιεί στην υπηρεσία αλλοδαπών και μετανάστευσης.

Άρθρο 20

Θεώρηση εισόδου

Για τη χορήγηση σε αλλοδαπό θεώρησης εισόδου για την απασχόλησή του με σχέση εξαρτημένης εργασίας απαιτείται να συγκεντρωθούν στην ελληνική προξενική αρχή του τόπου κατοικίας του τα εξής έγγραφα:

α. διαβατήριο ή άλλο ταξιδιωτικό έγγραφο και πιστοποιητικό ποινικού μητρώου των αλλοδαπών αρχών, που προσκομίζει ο αλλοδαπός και

β. άδεια εργασίας για το συγκεκριμένο αλλοδαπό που διαβιβάζει ο νομάρχης.

Άρθρο 21

Χορήγηση άδειας παραμονής

1. Στον αλλοδαπό που έχει λάβει θεώρηση εισόδου για την παροχή εξαρτημένης εργασίας στην Ελλάδα χορηγείται άδεια παραμονής, εφόσον συντρέχουν σωρευτικά οι εξής προϋποθέσεις:

α. έχει άδεια εργασίας,

β. έχει συνάψει σύμβαση εργασίας,

γ. είναι υγιής και ασφαλισμένος για την κάλυψη εξόδων νοσηλείας, ιατρικής και φαρμακευτικής περίθαλψης και για την κάλυψη εργατικού ατυχήματος ή ότι έχει υποβληθεί ιατρική αίτηση,

δ. έχει εξασφαλίσει κατάλυμα.

2. Η αίτηση του αλλοδαπού συνοδεύεται από:

α. άδεια εργασίας,

β. σύμβαση εξαρτημένης εργασίας,

γ. αποδεικτικά στοιχεία ότι είναι ασφαλισμένος για την κάλυψη εξόδων νοσηλείας, ιατρικής και φαρμακευτικής περίθαλψης και για την κάλυψη εργατικού ατυχήματος ή ότι έχει υποβληθεί σχετική αίτηση,

δ. δήλωση, στην οποία αναφέρεται η διεύθυνση του καταλύματός του,

ε. πιστοποιητικό υγείας, που εκδίδεται από ημεδαπά κρατικά νοσηλευτικά ιδρύματα ή κέντρα υγείας ή θεραπευτήρια και ιατρεία του Ι.Κ.Α., ότι ο αλλοδαπός δεν πάσχει από νόσημα, το οποίο σύμφωνα με τα διεθνή δεδομένα και την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (Π.Ο.Υ.) μπορεί να αποτελέσει κίνδυνο για τη δημόσια υγεία. Τα έξοδα βαρύνουν τον ενδιαφερόμενο αλλοδαπό.

Άρθρο 22

Διάρκεια και ανανέωση άδειας παραμονής

1. Η άδεια παραμονής για την παροχή εξαρτημένης εργασίας χορηγείται για ένα έτος και μπορεί να ανανεώνεται κάθε φορά για όσο χρόνο ισχύει η άδεια εργασίας. Για την ανανέωση ο αλλοδαπός οφείλει δύο τουλάχιστον μήνες πριν τη λήξη της άδειας παραμονής, να υποβάλλει στο δήμο ή την κοινότητα του τόπου κατοικίας του αίτηση και δικαιολογητικά από τα οποία να προκύπτει ότι:

α. έχει άδεια εργασίας,

β. έχει εκπληρώσει τις φορολογικές και ασφαλιστικές του υποχρεώσεις,

γ. εξακολουθούν να πληρούνται οι προϋποθέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 21.

2. Μετά την πάροδο έξι ετών, η ανανέωση της άδειας παραμονής γίνεται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και έχει διετή διάρκεια. Ύστερα από δεκαετή συνολική παραμονή στην Ελλάδα και υπό τις αυτές προϋποθέσεις μπορεί με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης να χορηγείται άδεια παραμονής αόριστης διάρκειας. Και στις δύο αυτές περιπτώσεις κατά τα λοιπά έχουν εφαρμογή οι διατάξεις των παραγράφων 3 έως 6 του άρθρου 8 αυτού του νόμου.

3. Ο αλλοδαπός επιτρέπεται να συνάψει σύμβαση εργασίας με άλλο εργοδότη κατά τη διάρκεια ισχύος της άδειας εργασίας και της άδειας παραμονής του. Για τη μεταβολή αυτή οφείλει να ενημερώνει άμεσα τον οικείο νομάρχη.

Άρθρο 23

1. Οι διατάξεις των άρθρων 19, 20, 21 και 22 του νόμου αυτού εφαρμόζονται αναλόγως και στους αλλοδαπούς που επιθυμούν να εισέλθουν στην Ελλάδα για την παροχή ανεξάρτητων υπηρεσιών ή έργου.

2. Για την ανανέωση της άδειας εργασίας και της άδειας παραμονής των αλλοδαπών που αναφέρονται στην παράγραφο 1, αντί της σύμβασης παροχής ανεξάρτητων υπηρεσιών ή έργου μπορεί να προσκομίζεται δήλωση του εργοδότη ότι θα απασχολήσει τον αλλοδαπό σε συγκεκριμένη εργασία για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα ή βιβλιόριο ενσήμων ασφαλιστικού οργανισμού, από το οποίο να προκύπτει ότι ο αλλοδαπός έχει πραγματοποιήσει αριθμό ημερομισθίων ίσο τουλάχιστον με το μισό των εργασιμων ημερών που αντιστοιχούν στο χρονικό διάστημα από την έκδοση της άδειας εργασίας μέχρι την υποβολή της αίτησής του για την ανανέωσή της.

Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, να χορηγείται άδεια παραμονής αόριστης διάρκειας. Και στις δύο αυτές περιπτώσεις κατά τα λοιπά έχουν εφαρμογή οι διατάξεις των παραγράφων 3 έως 6 του άρθρου 8.

5. Αν η άδεια παραμονής ανακληθεί ή δεν ανανεωθεί, επιτρέπεται να χορηγηθεί στον αλλοδαπό προθεσμία μέχρι έξι μηνών για την αναχώρησή του από την Ελλάδα, εφόσον τούτο κρίνεται αναγκαίο για την εκκαθάριση της επιχείρησής του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ

ΕΙΣΟΔΟΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΜΟΝΗ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΓΙΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΣΥΝΕΝΩΣΗ

Άρθρο 28

Θεώρηση εισόδου

1. Ο αλλοδαπός που κατοικεί νόμιμα στην Ελλάδα επί δύο τουλάχιστον έτη μπορεί να ζητήσει την είσοδο και την εγκατάσταση στη χώρα μελών της οικογένειάς του εφόσον:

α. τα μέλη της οικογένειας του πρόκειται να κατοικήσουν μαζί του,

β. ο αιτών αλλοδαπός αποδεικνύει ότι διαθέτει προσωπικό εισόδημα σταθερό και επαρκές για τις ανάγκες της οικογένειάς του, που δεν μπορεί να είναι μικρότερο από το ημερομίσθιο του ανειδίκευτου εργάτη, καθώς και κατάλληλο κατάλυμα και ασφάλιση υγειονομικής περίθαλψης, που μπορεί να καλύψει και τα μέλη της οικογένειάς του που θα συντηρούνται από αυτόν.

2. Ως μέλη οικογένειας του αλλοδαπού που εισέρχονται στη χώρα στο πλαίσιο της οικογενειακής συνένωσης νοούνται:

α. ο σύζυγος,

β. τα κάτω των 18 ετών άγαμα τέκνα του,

γ. τα κάτω των 18 ετών άγαμα τέκνα του συζύγου του, εφόσον του έχει ανατεθεί η άσκηση της γονικής μέριμνας.

3. Ο αλλοδαπός υποβάλλει στο δήμο ή την κοινότητα του τόπου κατοικίας του αίτηση για τη χορήγηση άδειας εισόδου για οικογενειακή συνένωση. Η αίτηση αυτή συνοδεύεται από:

α. αντίγραφο της άδειας παραμονής,

β. αντίγραφο εκκαθαριστικού σημειώματος ή δήλωσης φορολογίας εισοδήματος του τελευταίου οικονομικού έτους πριν την υποβολή της αίτησης,

γ. πρόσφατο πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασής του, από το οποίο προκύπτει ο συγγενικός δεσμός,

δ. δήλωσή του, ότι τα μέλη της οικογένειας θα κατοικήσουν μαζί με τον αλλοδαπό.

4. Ο δήμος ή η κοινότητα εξετάζει την πληρότητα των δικαιολογητικών και τα διαβιβάζει μαζί με την αίτηση του αλλοδαπού στην υπηρεσία αλλοδαπών και μετανάστευσης.

5. Ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας αποφαινεται, ύστερα από γνώμη της αστυνομικής αρχής, για θέματα που φορούν στη δημόσια τάξη και ασφάλεια της χώρας για τη χορήγηση θεώρησης εισόδου. Αν αποφανθεί θετικά, η οικία ελληνική προξενική αρχή χορηγεί στα μέλη της οικογένειας του αλλοδαπού τη θεώρηση εισόδου για οικογενειακή συνένωση, με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 7 αυτού του νόμου.

Άρθρο 29

Χορήγηση άδειας παραμονής

Η αίτηση μέλους της οικογένειας αλλοδαπού για τη χορήγηση άδειας παραμονής για οικογενειακή συνένωση

πρέπει να συνοδεύεται από πιστοποιητικό υγείας, που εκδίδεται από ημεδαπά κρατικά νοσηλευτικά ιδρύματα ή κέντρα υγείας ή θεραπευτήρια και ιατρεία του Ι.Κ.Α., ότι το μέλος της οικογένειας δεν πάσχει από νόσημα, το οποίο μπορεί να αποτελέσει κίνδυνο για τη δημόσια υγεία, σύμφωνα με τα διεθνή δεδομένα και την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας. Για τα ανήλικα τέκνα η αίτηση υποβάλλεται από εκείνον που ασκεί τη γονική μέριμνα. Τα έξοδα βαρύνουν τον ενδιαφερόμενο αλλοδαπό.

2. Στους ανήλικους αλλοδαπούς που έχουν συμπληρώσει το 14ο έτος της ηλικίας τους χορηγείται ατομική άδεια παραμονής, η οποία λήγει με τη λήξη της άδειας παραμονής εκείνου που ασκεί τη γονική μέριμνα. Για όσους δεν έχουν συμπληρώσει το παραπάνω έτος της ηλικίας τους, καθώς και για τέκνα αλλοδαπών που γεννιούνται στην Ελλάδα, η παραμονή τους καλύπτεται από την άδεια παραμονής εκείνου που ασκεί τη γονική μέριμνα.

Άρθρο 30

Διάρκεια και ανανέωση της άδειας παραμονής

1. Η άδεια παραμονής χορηγείται για χρονικό διάστημα μέχρι ενός έτους, μπορεί να ανανεώνεται για χρονικό διάστημα μέχρι ενός έτους και ακολουθεί την τύχη της άδειας παραμονής του αλλοδαπού.

2. Αλλοδαπός που επιθυμεί την ανανέωση της άδειας παραμονής για λόγους οικογενειακής συνένωσης υποχρεούται, δύο τουλάχιστον μήνες πριν τη λήξη της, να υποβάλει στο δήμο ή την κοινότητα του τόπου κατοικίας του σχετική αίτηση. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του άρθρου 8 του νόμου αυτού.

Άρθρο 31

Άσκηση επαγγελματικής δραστηριότητας από μέλη οικογένειας αλλοδαπού

Τα πρόσωπα που γίνονται δεκτά για λόγους οικογενειακής συνένωσης επιτρέπεται να εργάζονται με σχέση εξαρτημένης εργασίας ή να παρέχουν ανεξάρτητες υπηρεσίες ή έργο ή να ασκούν ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα. Προς το σκοπό αυτόν απαιτείται να λαμβάνουν άδεια εργασίας ή άδεια άσκησης ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας, προσκομίζοντας την άδεια παραμονής λόγω οικογενειακής συνένωσης, εφαρμοζομένων αναλόγως των διατάξεων των παραγράφων 6.ι., 7.ι. και 8.ι. του άρθρου 66 του παρόντος ως προς τη διαδικασία και τα λοιπά απαιτούμενα δικαιολογητικά.

Άρθρο 32

Αυτοτελής άδεια παραμονής μελών οικογένειας αλλοδαπού

1. Πρόσωπα που έχουν γίνει δεκτά για λόγους οικογενειακής συνένωσης μπορούν να αποκτήσουν αυτοτελές δικαίωμα παραμονής στην Ελλάδα όταν:

α. ενηλικιωθούν,

β. αποβιώσει ο αλλοδαπός,

γ. ο αλλοδαπός ασκεί βία στα πρόσωπα αυτά,

δ. εκδοθεί απόφαση διαζυγίου του αλλοδαπού.

2. Η αίτηση για τη χορήγηση αυτοτελούς άδειας παραμονής συνοδεύεται ιδίως από ληξιαρχική πράξη γέννησης ή θανάτου ή δικαστική απόφαση διαζυγίου.

3. Η διάρκεια της αυτοτελούς άδειας παραμονής δεν μπορεί να υπερβαίνει το ένα έτος και μπορεί να ανανεωθεί για ένα ακόμη έτος. Περαιτέρω ανανέωσή της επιτρέπεται μόνο για λόγο που προβλέπεται από τον παρόντα νόμο.

τη θεώρηση εισόδου του νόμιμου εκπροσώπου αυτών, αντί της βεβαίωσης της εταιρίας, πρέπει να προσκομίζεται βεβαίωση του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας ή του Υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας, κατά περίπτωση, από την οποία προκύπτει ο διορισμός του νόμιμου εκπροσώπου.

γ. πιστοποιητικό ποινικού μητρώου των αλλοδαπών αρχών.

3. Στους αλλοδαπούς της παραγράφου 1 χορηγείται άδεια παραμονής, εφόσον:

α. Έχουν σύμβαση εργασίας με την εταιρία ή, εφόσον πρόκειται για μέλη διοικητικού συμβουλίου ή διαχειριστές, προσκομίσουν απόφαση του αρμόδιου οργάνου της εταιρίας για την ιδιότητά τους.

β. Είναι ασφαλισμένοι για την κάλυψη εξόδων νοσηλείας, ιατρικής και φαρμακευτικής περίθαλψης. Η ισχύς της παρ. 11 του άρθρου 8 του Ν. 2166/1993 δεν θίγεται.

γ. Προσκομίσουν πιστοποιητικό υγείας που εκδίδεται από ημεδαπά κρατικά νοσηλευτικά ιδρύματα ή κέντρα υγείας ή θεραπευτήρια και ιατρεία του Ι.Κ.Α. ότι ο αλλοδαπός δεν πάσχει από νόσημα, το οποίο σύμφωνα με τα διεθνή δεδομένα και την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (Π.Ο.Υ.) μπορεί να αποτελέσει κίνδυνο για τη δημόσια υγεία. Τα έξοδα βαρύνουν τον ενδιαφερόμενο αλλοδαπό.

δ. Δήλωση στην οποία αναγράφεται η διεύθυνση του καταλύματός του.

4. Η άδεια παραμονής χορηγείται για χρονικό διάστημα ενός έτους και μπορεί να ανανεώνεται για ίσο χρονικό διάστημα.

5. Οι παραπάνω αλλοδαποί μπορούν να συνοδεύονται και από τα κατά το άρθρο 28 παράγραφος 2 μέλη της οικογένειάς τους, στα οποία χορηγείται ατομική άδεια παραμονής που λήγει με τη λήξη της άδειας παραμονής των αλλοδαπών, εφόσον προσκομίσουν το υπό στοιχείο γ' της παραγράφου 3 αυτού του άρθρου πιστοποιητικό.

Άρθρο 36

Είσοδος και παραμονή αλλοδαπών πνευματικών δημιουργών και μελών καλλιτεχνικών συγκροτημάτων και τσέρκων

1. Αλλοδαποί πνευματικοί δημιουργοί, όπως συγγραφείς, λογοτέχνες, σκηνοθέτες, ζωγράφοι, γλύπτες, ηθοποιοί, χορογράφοι, σκηνογράφοι, καθώς και μέλη καλλιτεχνικών συγκροτημάτων και τσέρκων και οι εργαζόμενοι σε αυτά επιτρέπεται να εισέλθουν στη χώρα, εφόσον αποδεικνύουν τη συγκεκριμένη δραστηριότητά τους και αφού λάβουν θεώρηση εισόδου στην Ελλάδα.

2. Στους αλλοδαπούς της παραγράφου 1 χορηγείται άδεια παραμονής, εφόσον συντρέχουν σωρευτικά οι εξής προϋποθέσεις:

α. είναι υγιείς και ασφαλισμένοι για την κάλυψη εξόδων νοσηλείας, ιατρικής και φαρμακευτικής περίθαλψης.

β. έχουν εξασφαλίσει κατάλυμα και διαθέτουν τα οικονομικά μέσα για τη διαβίωσή τους.

3. Η αίτηση του αλλοδαπού για τη χορήγηση άδειας παραμονής συνοδεύεται από:

α. αντίγραφο σύμβασης εξαρτημένης εργασίας ή έργου.

β. πιστοποιητικό υγείας που εκδίδεται από ημεδαπά κρατικά νοσηλευτικά ιδρύματα ή κέντρα υγείας ή θεραπευτήρια και ιατρεία του Ι.Κ.Α. ότι ο αλλοδαπός δεν πάσχει από νόσημα, το οποίο σύμφωνα με τα διεθνή δεδομένα και την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (Π.Ο.Υ.) μπορεί να αποτελέσει κίνδυνο για τη δημόσια υγεία. Τα έξοδα βαρύνουν τον ενδιαφερόμενο αλλοδαπό.

γ. δήλωση στην οποία αναγράφεται η διεύθυνση του καταλύματός του.

δ. αποδεικτικά στοιχεία ότι είναι ασφαλισμένος στην Ελλάδα για την κάλυψη εξόδων νοσηλείας, ιατρικής και φαρμακευτικής περίθαλψης ή ότι έχει υποβληθεί σχετική αίτηση και

ε. αποδεικτικά στοιχεία ότι διαθέτει τα απαραίτητα οικονομικά μέσα για τη διαβίωσή του.

4. Η άδεια παραμονής χορηγείται για χρονικό διάστημα μέχρι ενός έτους και μπορεί να ανανεώνεται κάθε φορά για χρονικό διάστημα μέχρι ένα έτος.

5. Τα μέλη καλλιτεχνικών συγκροτημάτων, που έρχονται στην Ελλάδα στα πλαίσια πολιτιστικών ή μορφωτικών ανταλλαγών υπό την αιγίδα του Υπουργείου Πολιτισμού ή των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, επιτρέπεται να εισέρχονται στη χώρα, αφού λάβουν θεώρηση εισόδου που χορηγείται για όσο χρονικό διάστημα πρόκειται να διαρκέσουν οι εκδηλώσεις.

Άρθρο 37

Άλλες περιπτώσεις χορήγησης άδειας παραμονής

1. Επιτρέπεται να χορηγείται άδεια παραμονής σε αλλοδαπό για ένα έτος, που μπορεί να ανανεώνεται για ίσο χρονικό διάστημα, εφόσον:

α. αποδεικνύει ότι διαθέτει πόρους για την κάλυψη των δαπανών διαβίωσής του χωρίς να παρέχει εξαρτημένη εργασία ή να ασκεί ανεξάρτητη δραστηριότητα και ότι η προέλευση των πόρων αυτών είναι νόμιμη,

β. έχει εξασφαλίσει κατάλυμα,

γ. είναι υγιής και είναι ασφαλισμένος για κάλυψη εξόδων νοσηλείας, ιατρικής και φαρμακευτικής περίθαλψης.

2. Η αίτηση του αλλοδαπού για τη χορήγηση άδειας παραμονής συνοδεύεται από:

α. αποδεικτικά στοιχεία ότι διαθέτει τα απαραίτητα οικονομικά μέσα για τη διαβίωσή του,

β. δήλωση, στην οποία αναφέρεται η διεύθυνση του καταλύματός του,

γ. αποδεικτικά στοιχεία ότι είναι ασφαλισμένος για την κάλυψη εξόδων νοσηλείας, ιατρικής και φαρμακευτικής περίθαλψης ή ότι έχει υποβληθεί σχετική αίτηση.

δ. πιστοποιητικό υγείας, που εκδίδεται από ημεδαπά κρατικά νοσηλευτικά ιδρύματα ή κέντρα υγείας ή θεραπευτήρια και ιατρεία του Ι.Κ.Α., ότι ο αλλοδαπός δεν πάσχει από νόσημα, το οποίο σύμφωνα με τα διεθνή δεδομένα και την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (Π.Ο.Υ.) μπορεί να αποτελέσει κίνδυνο για τη δημόσια υγεία. Τα έξοδα βαρύνουν τον ενδιαφερόμενο αλλοδαπό.

3. Ύστερα από δεκαετή συνολική παραμονή στην Ελλάδα και υπό τις αυτές προϋποθέσεις μπορεί, με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, να χορηγείται άδεια παραμονής αόριστης διάρκειας. Κατά τα λοιπά έχουν εφαρμογή οι διατάξεις των παραγράφων 3 έως 6 του άρθρου 8 του νόμου αυτού.

4. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης επιτρέπεται να χορηγείται άδεια παραμονής μέχρι ενός έτους, η οποία μπορεί να ανανεώνεται κάθε φορά μέχρι ένα έτος:

α. Σε πρόσωπα που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις νόμιμης παραμονής και για λόγους ανθρωπιστικής ιδίως φύσεως καθίσταται αδύνατη η αναχώρηση ή η απομάκρυνσή τους από την ελληνική επικράτεια.

β. Σε αλλοδαπούς οι οποίοι εξαναγκάζονται για λόγους ανωτέρας βίας να μετακινηθούν από τη χώρα ιθαγένειάς τους. Η άδεια είναι προσωρινή και διαρκεί μέχρις ότου εξελιφθούν οι λόγοι για τους οποίους χορηγήθηκε.

γ. Σε αλλοδαπούς επιστήμονες, οι οποίοι έχουν ιδιαιτέ-

του προβλεπόμενου παραβόλου για άδεια παραμονής ετήσιας διάρκειας. Εάν ο χρόνος της παράνομης παραμονής είναι μεγαλύτερος των τριάντα ημερών, υποχρεούται να καταβάλει το οκταπλάσιο του προβλεπόμενου παραβόλου για ετήσια άδεια παραμονής. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εξωτερικών, Οικονομικών και Δημόσιας Τάξης καθορίζονται ο τρόπος καταβολής του παραπάνω προστίμου και κάθε άλλη λεπτομέρεια που είναι αναγκαία για την εφαρμογή της παρούσας παραγράφου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ - ΑΝΑΚΛΗΣΗ ΑΔΕΙΑΣ ΠΑΡΑΜΟΝΗΣ ΑΠΕΛΑΣΕΙΣ

Άρθρο 42

Περιορισμοί στην κίνηση και εγκατάσταση αλλοδαπών

1. Οι εγκατεστημένοι στη χώρα αλλοδαποί έχουν ελευθερία κίνησης και εγκατάστασης στο σύνολο της επικράτειας. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εξωτερικών, Εθνικής Άμυνας και Δημόσιας Τάξης, μπορεί να απαγορεύεται η παραμονή ή η εγκατάσταση αλλοδαπών σε ορισμένες γεωγραφικές περιοχές της χώρας.

2. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού μπορεί να επιβάλλονται σε συγκεκριμένο αλλοδαπό, για λόγους εθνικής ασφάλειας, δημόσιας τάξης ή δημόσιας υγείας, περιορισμοί που αναφέρονται ιδίως στην εγκατάσταση, παραμονή, μετάβαση σε ορισμένους τόπους, την άσκηση ορισμένου επαγγέλματος ή υποχρέωση εμφανίσεώς του στις αστυνομικές αρχές.

Άρθρο 43

Ανάκληση της άδειας παραμονής

1. Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας, ύστερα από εισήγηση των αρμόδιων υπηρεσιών του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης ή Υγείας και Πρόνοιας αντιστοίχως, ανακαλείται η άδεια παραμονής πέραν των γενικών λόγων ανάκλησης σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία και για τους εξής λόγους:

α. εθνικής ασφάλειας και δημόσιας τάξης,

β. προστασίας της δημόσιας υγείας, εφόσον ο αλλοδαπός πάσχει από νόσημα που μπορεί να αποτελέσει κίνδυνο γι' αυτή σύμφωνα με τα διεθνή δεδομένα και την Π.Ο.Υ. και αρνείται να συμμορφωθεί προς τα μέτρα που καθορίζονται από τις ιατρικές αρχές για την προστασία της, αν και του έχει παρασχεθεί η απαραίτητη πληροφόρηση,

γ. σε περίπτωση παραβίασης από τον αλλοδαπό των υποχρεώσεων που προκύπτουν γι' αυτόν από τον παρόντα νόμο ή υποβολής πλαστών δικαιολογητικών.

2. Η ανάκληση της άδειας παραμονής συνεπάγεται την υποχρεωτική ανάκληση της άδειας εργασίας ή άδειας άσκησης ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας.

Άρθρο 44

Διοικητική Απέλαση

1. Η διοικητική απέλαση αλλοδαπού επιτρέπεται αν:

α. Έχει καταδικασθεί τελεσίδικα σε ποινή στέρησης της ελευθερίας τουλάχιστον ενός έτους ή, ανεξαρτήτως ποινής, ι εγκλήματα προσβολών του πολιτεύματος, προδοσίας

της χώρας, εγκλήματα σχετικά με την εμπορία και διακίνηση ναρκωτικών, νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, διεθνή οικονομικά εγκλήματα, εγκλήματα με χρήση μέσων υψηλής τεχνολογίας, εγκλήματα περί το νόμισμα, εγκλήματα αντίστασης, αρπαγής ανηλίκου, κατά της γενετήσιας ελευθερίας και οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής, κλοπής, απάτης, υπεξαίρεσης, εκβίασης, τοκογλυφίας, του νόμου περί μεσαζόντων, πλαστογραφίας, ψευδούς βεβαίωσης, συκοφαντικής δυσφήμισης, λαθρεμπορίας, για εγκλήματα που αφορούν τα όπλα, αρχαιότητες, την προώθηση λαθρομεταναστών στο εσωτερικό της χώρας ή τη διευκόλυνση της μεταφοράς ή προώθησής τους ή της εξασφάλισης καταλύματος σε αυτούς για απόκρυψη και εφόσον η απέλασή του δεν διατάχθηκε από το αρμόδιο δικαστήριο.

β. Έχει παραβιάσει τις διατάξεις του παρόντος νόμου.

γ. Η παρουσία του στο ελληνικό έδαφος είναι επικίνδυνη για τη δημόσια τάξη ή ασφάλεια της χώρας ή για τη δημόσια υγεία, εφόσον πάσχει από νόσημα που μπορεί να αποτελέσει κίνδυνο γι' αυτή σύμφωνα με τα διεθνή δεδομένα και την Π.Ο.Υ. και αρνείται να συμμορφωθεί προς τα μέτρα που καθορίζονται από τις ιατρικές αρχές για την προστασία της, αν και του έχει παρασχεθεί η απαραίτητη πληροφόρηση.

2. Η απέλαση διατάσσεται με απόφαση του οικείου Αστυνομικού Διευθυντή και προκειμένου περί Γενικών Αστυνομικών Διευθύνσεων Αττικής και Θεσσαλονίκης, από τον αρμόδιο για θέματα αλλοδαπών Αστυνομικό Διευθυντή ή ανώτερο Αξιωματικό, που ορίζεται από τον οικείο Γενικό Αστυνομικό Διευθυντή, αφού προηγουμένως δοθεί στον αλλοδαπό προθεσμία τουλάχιστον σαράντα οκτώ (48) ωρών για να υποβάλει τις αντιρρήσεις του.

3. Εφόσον ο αλλοδαπός, εκ των εν γένει περιστάσεων, κρίνεται ύποπτος φυγής ή επικίνδυνος για τη δημόσια τάξη, με την ως άνω απόφαση διατάσσεται η κράτησή του που δεν μπορεί να υπερβαίνει τους τρεις μήνες. Ο αλλοδαπός πρέπει να πληροφορείται στη γλώσσα που κατανοεί τους λόγους της κράτησής του. Ο αλλοδαπός που κρατείται έχει το δικαίωμα να προβάλει αντιρρήσεις κατά της απόφασης κράτησής του ενώπιον του προέδρου του διοικητικού πρωτοδικείου στην περιφέρεια του οποίου κρατείται, ο οποίος κρίνει για τη νομιμότητά της, με ανάλογη εφαρμογή της διαδικασίας που προβλέπεται στο άρθρο 243 του Ν. 2717/1999 (ΦΕΚ 97 Α).

4. Σε περίπτωση που ο προς απέλαση αλλοδαπός δεν κρίνεται ύποπτος φυγής ή επικίνδυνος για τη δημόσια τάξη ή ο πρόεδρος του διοικητικού πρωτοδικείου διαφωνεί ως προς την κράτησή του, με την ίδια απόφαση τάσσεται σε αυτόν προθεσμία προς αναχώρηση, η οποία δεν δύναται να υπερβαίνει τις τριάντα ημέρες.

5. Κατά της απόφασης απέλασης δικαιούται ο αλλοδαπός να προσφύγει εντός προθεσμίας πέντε ημερών από την κοινοποίησή της στον Γενικό Γραμματέα της αρμόδιας κατά τόπο περιφέρειας, ο οποίος αποφασίζει εντός τριών ημερών από την άσκηση της προσφυγής. Η τυχόν άσκηση προσφυγής συνεπάγεται την αναστολή εκτέλεσης της απόφασης. Εφόσον με την απόφαση απέλασης έχει διαταχθεί και η κράτηση, η αναστολή αφορά μόνο την απέλαση.

6. Ο Γενικός Γραμματέας Περιφέρειας, ύστερα από γνώμη της Επιτροπής Μετανάστευσης, μπορεί και αυτεπαγγέλτως να αναστείλει προσωρινά την απέλαση, όταν αυτό επιβάλλεται από λόγους ανθρωπιστικούς, ανωτέρας βίας ή δημόσιου συμφέροντος, όπως όταν συντρέχουν εξαιρετικοί λόγοι που αφορούν τη ζωή ή την υγεία του αλλοδαπού ή της οικογένειάς του.

είναι καταχωρημένος στον κατάλογο των ανεπιθύμητων αλλοδαπών. Η άσκηση ενδίκων μέσων δεν έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΑ΄

ΓΕΝΙΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ - ΚΥΡΩΣΕΙΣ

Άρθρο 50

Παράνομη είσοδος και έξοδος από τη χώρα

1. Όποιος εξέρχεται ή επιχειρεί να εξέλθει από το ελληνικό έδαφος ή εισέρχεται ή επιχειρεί να εισέλθει σε αυτό χωρίς τις νόμιμες διατυπώσεις, τιμωρείται με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον τριών μηνών και χρηματική ποινή τουλάχιστον πεντακοσίων χιλιάδων δραχμών. Θεωρείται επιβαρυντική περίπτωση και επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών και χρηματική ποινή τουλάχιστον ενός εκατομμυρίου δραχμών, αν αυτός που επιχειρεί να αναχωρήσει λάθρα καταζητείται από τις δικαστικές ή αστυνομικές αρχές ή υπέχει φορολογικές ή συναλλαγματικές ή πάσης φύσεως άλλες υποχρεώσεις προς το Δημόσιο ή είναι υπότροπος.

2. Αν αλλοδαπός εισέλθει στο ελληνικό έδαφος ή εξέλθει από αυτό χωρίς τις νόμιμες διατυπώσεις, ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών, ύστερα από έγκριση του εισαγγελέα εφετών, στον οποίο αναφέρει σχετικώς χωρίς καθυστέρηση, μπορεί να απόσχει από την ποινική δίωξη για την πράξη αυτή, οπότε γνωστοποιεί αμέσως την απόφασή του αυτή στο διοικητή της αστυνομικής υπηρεσίας ή λιμενικής αρχής που διαπίστωσε την παράνομη είσοδο ή έξοδο, προκειμένου αυτός με απόφασή του να επαναπροωθήσει τον αλλοδαπό αμέσως στη χώρα προέλευσης ή καταγωγής του. Η έγκριση του εισαγγελέα εφετών μπορεί να δοθεί και με τηλεφωνικό σήμα. Αν δεν καταστεί δυνατή η άμεση επαναπροώθηση του αλλοδαπού, ο διοικητής της αστυνομικής ή λιμενικής αρχής, αφού συντάξει σχετική έκθεση, παραπέμπει τον αλλοδαπό αυτόν στην αρμόδια διοικητική αρχή για απέλαση, σύμφωνα με το άρθρο 44 του νόμου αυτού. Η αρχή αυτή, αν η απέλαση δεν πραγματοποιηθεί εντός τριών μηνών, γνωστοποιεί τούτο στον αρμόδιο εισαγγελέα πλημμελειοδικών. Στην περίπτωση αυτήν ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών μπορεί να ανακαλέσει την απόφασή του για αποχή από την ποινική δίωξη, ύστερα από έγκριση του εισαγγελέα εφετών, εφόσον δεν έχει παρέλθει ένα έτος από την ημέρα της παράνομης εισόδου του αλλοδαπού στη χώρα.

Άρθρο 51

Υποχρεώσεις υπηρεσιών και υπαλλήλων - κυρώσεις

1. Οι δημόσιες υπηρεσίες, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης, οι οργανισμοί και επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας και οι οργανισμοί κοινωνικής ασφάλισης υποχρεούνται να μην παρέχουν τις υπηρεσίες τους σε αλλοδαπούς, οι οποίοι δεν έχουν διαβατήριο ή άλλο ταξιδιωτικό έγγραφο ή θεώρηση εισόδου ή άδεια παραμονής ή γενικά δεν αποδεικνύουν ότι παραμένουν νόμιμα στην Ελλάδα, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στον τάροντα νόμο. Εξαιρούνται τα νοσοκομεία, θεραπευτήρια και κλινικές, όταν πρόκειται για αλλοδαπούς που εισάγονται εκτάκτως για νοσηλεία και για ανήλικα παιδιά.

2. Οι διευθυντές φυλακών και κρατητηρίων υποχρεούνται α παραλαμβάνουν και να φυλάσσουν διαβατήρια ή άλλα γγραφα που αποδεικνύουν την ταυτότητα των κρατούμενων αλλοδαπών, καθώς και τις άδειες παραμονής και εργασίας τους. Τα έγγραφα αυτά επιστρέφονται κατά την απόληση του αλλοδαπού. Αν ο αλλοδαπός δεν έχει τα έγγραφα ή δεν έχει άδεια παραμονής ή εργασίας, οι ως άνω υ-

πάλληλοι οφείλουν να το γνωστοποιήσουν αμέσως στην πλησιέστερη αστυνομική αρχή ή στην πλησιέστερη υπηρεσία αλλοδαπών και μετανάστευσης.

3. Οι υπάλληλοι των παραπάνω υπηρεσιών και φορέων που παραβαίνουν τις διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 διώκονται πειθαρχικά και τιμωρούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του Ποινικού Κώδικα για παράβαση καθήκοντος.

Άρθρο 52

Υποχρεώσεις συμβολαιογράφων - κυρώσεις

1. Κατά την κατάρτιση συμβολαιογραφικών πράξεων στις οποίες συμβαλλόμενοι ή συμμετέχοντες καθ' οιονδήποτε τρόπο είναι αλλοδαποί, οι οποίοι παρίστανται αυτοπροσώπως ή δηλώνουν κατοικία ή διαμονή στην ημεδαπή, οι συμβολαιογράφοι υποχρεούνται να διαπιστώνουν ότι αυτοί έχουν θεώρηση εισόδου ή άδεια παραμονής και να κάνουν σχετική μνεία στην πράξη τους. Εξαιρούνται οι περιπτώσεις της σύνταξης πληρεξουσίων σε δικηγόρους προκειμένου να εκπροσωπήσουν αλλοδαπούς ενώπιον δικαστηρίων ή και άλλων αρχών.

2. Οι συμβολαιογράφοι που παραβαίνουν τις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου διώκονται πειθαρχικά και τιμωρούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του Ποινικού Κώδικα για παράβαση καθήκοντος.

Άρθρο 53

Υποχρεώσεις εργοδοτών αλλοδαπών εργαζομένων - κυρώσεις

1. Δεν επιτρέπεται η πρόσληψη και η απασχόληση αλλοδαπών, εφόσον δεν έχουν άδεια παραμονής. Αν η κατάρτιση της σύμβασης εργασίας ή έργου ή ανεξάρτητων υπηρεσιών αποτελεί προϋπόθεση για τη χορήγηση της άδειας παραμονής, η ισχύς αυτής της σύμβασης τελεί υπό την αναβλητική αίρεση της χορήγησης αυτής της άδειας.

2. Οι εργοδότες που απασχολούν αλλοδαπούς εργαζόμενους οφείλουν να ενημερώνουν αμέσως την υπηρεσία αλλοδαπών και μετανάστευσης, τα Γραφεία Ευρέσεως Εργασίας της έδρας τους και την αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων για κάθε πρόσληψη αλλοδαπού και για κάθε μεταβολή στο καθεστώς εργασίας του, όπως παράταση της σύμβασης, καταγγελία της σύμβασης, αποχώρηση.

3. Στους εργοδότες που παραβιάζουν τις διατάξεις των δύο παραγράφων 1 και 2, πέραν άλλων κυρώσεων που προβλέπονται από τη νομοθεσία, επιβάλλεται, με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας, χρηματικό πρόστιμο που μπορεί να κυμαίνεται από ένα εκατομμύριο έως πέντε εκατομμύρια δραχμές για κάθε παράνομο αλλοδαπό.

4. Όποιος απασχολεί αλλοδαπό που στερείται άδειας παραμονής τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών. Σε περίπτωση υποτροπής επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών. Αν εργοδότης είναι νομικό πρόσωπο, οι ως άνω ποινές επιβάλλονται στον διευθύνοντα σύμβουλο ή στον διαχειριστή ή στον ασκούντα γενικά τη διοίκηση του νομικού προσώπου. Ο Γενικός Γραμματέας Περιφέρειας μπορεί επιπλέον, συνεκτιμώντας και τις εν γένει περιστάσεις, να διατάξει το κλείσιμο του καταστήματος ή της επιχείρησης για χρονικό διάστημα από έναν μέχρι έξι μήνες και για τρεις έως δώδεκα μήνες σε περίπτωση δεύτερης καταδίκης και εφόσον πρόκειται για κέντρα διασκέδασης από δύο μέχρι δώδεκα μήνες και από έξι μέχρι είκοσι τέσσερις μήνες αντίστοιχα. Αν υπάρξει τρίτη καταδίκη, το κατάστημα ή η επιχείρηση κλείεται οριστικά και δεν χορηγείται στο ίδιο πρόσωπο τέτοια άδεια για χρονικό διάστημα πέντε ετών.

ξίοποινη πράξη θεωρείται τετελεσμένη, προκειμένου μεν για θαλάσσια και εναέρια μεταφορικά μέσα, εφόσον το πρόσωπο που επιβιβάσθηκε λάθρα βρίσκεται μέσα σε αυτά κατά την έναρξη του προ του απόπλου ή της απογειώσεως ελέγχου από τα αρμόδια κρατικά όργανα ή μετά την άρση του πλοίου ή την απογείωση του αεροπλάνου, προκειμένου δε για άλλα μεταφορικά μέσα, εφόσον το πρόσωπο που αναχωρεί λάθρα βρίσκεται μέσα σε αυτά κατά τον τελευταίο έλεγχο εξόδου ή πλησίον των συνόρων. Οι διατάξεις της παραγράφου 3 εφαρμόζονται και στα πρόσωπα που αναφέρονται στην παρούσα παράγραφο.

3. Αεροπορικές ή ναυτιλιακές εταιρείες ή ταξιδιωτικά γραφεία υποχρεούνται να μη δέχονται για μεταφορά και να λαμβάνουν κάθε μέτρο που να αποκλείει τη μεταφορά από το εξωτερικό στην Ελλάδα αλλοδαπών που δεν είναι εφοδιασμένοι με τα απαιτούμενα διαβατήρια ή άλλα ταξιδιωτικά έγγραφα. Στις αεροπορικές εταιρείες που παραβαίνουν τις παραπάνω υποχρεώσεις επιβάλλεται με απόφαση του αερολιμενάρχη χρηματικό πρόστιμο από πέντε εκατομμύρια έως δέκα εκατομμύρια δραχμές για κάθε μεταφερόμενο πρόσωπο. Στις ναυτιλιακές εταιρείες ή ταξιδιωτικά γραφεία, το ίδιο πρόστιμο επιβάλλεται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας.

4. Τα πρόσωπα που αναφέρονται στις παραγράφους 1, 2 και 3, καθώς και ταξιδιωτικά γραφεία και οι ιδιοκτήτες των μεταφορικών μέσων ευθύνονται εις ολόκληρο για τις δαπάνες διαβίωσης και τα έξοδα επαναπροώθησης των ανωτέρω προσώπων στο εξωτερικό. Την ίδια ευθύνη έχουν και όσοι εγγυήθηκαν τον επαναπατρισμό αλλοδαπού, αν παραβιάσθηκαν όροι εισόδου ή παραμονής του στη χώρα. Τα αρμόδια για τον καταλογισμό όργανα, ο τρόπος είσπραξης και διαχείρισης αυτών και κάθε άλλη λεπτομέρεια καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομικών και Δημόσιας Τάξης.

5. Τα πρόσωπα που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο της παραγράφου 1 ή οι ιδιοκτήτες των μεταφορικών μέσων ή οι ανηπρόσωποι αυτών στην Ελλάδα υποχρεούνται αμέσως μετά την άφιξη του μεταφορικού μέσου να παραδίδουν στις υπηρεσίες του αστυνομικού ελέγχου διαβατηρίων δελτία άφιξης ή καταστάσεις των αλλοδαπών επιβατών που μεταφέρουν και προορίζονται για την Ελλάδα και αντίστροφα. Την ίδια υποχρέωση έχουν κατά την άφιξη αεροπλάνων μη τακτικών πτήσεων από τρίτες χώρες. Με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης καθορίζονται τα στοιχεία των ανωτέρω δελτίων ή καταστάσεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΒ΄

ΣΥΣΤΑΣΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΣ

Άρθρο 56

Σύσταση υπηρεσιών και έλεγχος

1. Στο Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης συνιστάται Διεύθυνση Αλλοδαπών και Μεταστευσης. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομικών, καθορίζεται η οργάνωση των οργανικών μονάδων της και η κατανομή / αρμοδιοτήτων μεταξύ τους, τα προσόντα του προσωπού της, καθώς και οι κλάδοι από τους οποίους επιλέγονται οι προϊστάμενοι των μονάδων της και ρυθμίζεται κάθε σφαιρικό θέμα.

Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέν-

τρωσης και Οικονομικών και γνώμη του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας, μπορεί να συνιστώνται διευθύνσεις ή τμήματα αλλοδαπών και μετανάστευσης σε κάθε νομό της Περιφέρειας ως μονάδες της. Ειδικά στην Περιφέρεια Αττικής μπορεί να συνιστώνται μέχρι τέσσερις διευθύνσεις, των οποίων η κατά τόπο αρμοδιότητα καθορίζεται με το ίδιο προεδρικό διάταγμα. Με όμοιο διάταγμα καθορίζεται η έδρα τους, η διάρθρωση των οργανικών μονάδων τους και η κατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ τους, τα προσόντα του προσωπικού τους, καθώς και οι κλάδοι από τους οποίους επιλέγονται οι προϊστάμενοι των οργανικών μονάδων και ρυθμίζεται κάθε συναφές θέμα.

Με όμοιο προεδρικό διάταγμα μπορεί να συνιστώνται μονάδες που ασκούν αρμοδιότητες της περιφέρειας για θέματα ιθαγένειας και ομογενών οι οποίοι υπάγονται στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

3. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εξωτερικών, Οικονομικών, Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, μπορεί να συνιστώνται, σε έδρες πρεσβειών και έμμισθων ελληνικών προξενικών αρχών, στα πλαίσια διμερών συμφωνιών και με την επιφύλαξη των διεθνών υποχρεώσεων της Χώρας, Γραφεία Ευρέσεως Εργασίας, να καθορίζονται οι αρμοδιότητές τους, να συνιστώνται οι οργανικές θέσεις προσωπικού και να καθορίζονται οι κατηγορίες, οι κλάδοι και τα προσόντα του εν λόγω προσωπικού, καθώς και οι κλάδοι από τους οποίους επιλέγονται οι προϊστάμενοι αυτών και να ρυθμίζεται κάθε συναφές θέμα. Οι υπάλληλοι των εν λόγω γραφείων ανακοινώνονται προς τις αλλοδαπές αρχές ως υπάλληλοι της πρεσβευτικής ή προξενικής αρχής και υπάγονται στην εποπτεία και τον πειθαρχικό έλεγχο του προϊσταμένου της. Για τα πειθαρχικά παραπτώματα των ανωτέρω υπαλλήλων αρμόδιο είναι το υπηρεσιακό συμβούλιο του Υπουργείου Εξωτερικών. Οι τοποθετούμενοι ή αποσπώμενοι υπάλληλοι στα γραφεία ευρέσεως εργασίας λαμβάνουν τις αποδοχές στις θέσεις τους κείμενες αλλοδαπής, η δαπάνη των οποίων βαρύνει τον προϋπολογισμό των φορέων από τους οποίους προέρχονται. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εξωτερικών, Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομικών ρυθμίζονται οι λεπτομέρειες της καταβολής του εν λόγω επιδόματος.

4. Οι υπηρεσίες αλλοδαπών και μετανάστευσης του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και των Περιφερειών, οι αστυνομικές, λιμενικές ή αερολιμενικές αρχές και οι υπηρεσίες ελέγχου του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων είναι αρμόδιες να παρακολουθούν την εφαρμογή του παρόντος νόμου, να διενεργούν ελέγχους και να βεβαιώνουν τις παραβάσεις. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης μπορούν να ρυθμίζονται οι λεπτομέρειες εφαρμογής της παρούσας διάταξης.

5. Όπου στον παρόντα νόμο αναφέρεται "υπηρεσία αλλοδαπών και μετανάστευσης" νοείται η διεύθυνση ή το τμήμα αλλοδαπών και μετανάστευσης της παραγράφου 2 που βρίσκεται στο νομό, στον οποίο έχει την κατοικία του ή τη διαμονή του ο αλλοδαπός ή προτίθεται να εγκατασταθεί, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά.

6. Μέχρι την έκδοση των προεδρικών διαταγμάτων των παραγράφων 1 και 2 αρμόδιες υπηρεσίες για την εφαρμογή του παρόντος νόμου είναι η Διεύθυνση Αττικής και Δημοτικής Κατάστασης στο Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και οι Διευθύνσεις Αυτοδιοίκησης και Αποκέντρωσης ή Διοίκησης και Τοπικής

τητα του αλλοδαπού. Στη συνέχεια ο φάκελος της υπόθεσης διαβιβάζεται στο Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, μαζί με τα απαραίτητα δικαιολογητικά και τη γνώμη της αστυνομικής αρχής του νομού για τα θέματα που αφορούν στη δημόσια τάξη και ασφάλεια της χώρας.

3. Μετά από εξέταση του φακέλου η αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης καλεί τον αλλοδαπό σε συνέντευξη σε συγκεκριμένο τόπο και χρόνο ενώπιον της Επιτροπής Πολιτογράφησης, προκειμένου η Επιτροπή να διατυπώσει γνώμη για την αποδοχή ή μη της αίτησης από τον Υπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης. Η κλήση του αλλοδαπού σε συνέντευξη γίνεται με απόδειξη. Μη εμφάνιση του αλλοδαπού δικαιολογείται μόνο για λόγους ανωτέρας βίας. Σε περίπτωση αδικαιολόγητης μη εμφάνισης η αίτηση απορρίπτεται.

Άρθρο 61

Απόφαση πολιτογράφησης

1. Η πολιτογράφηση γίνεται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

2. Η απόφαση που απορρίπτει αίτημα πολιτογράφησης δεν αιτιολογείται. Υποβολή νέας αίτησης για πολιτογράφηση επιτρέπεται μετά την παρέλευση έτους από την απόρριψη της προηγούμενης.

Άρθρο 62

Ορκωμοσία

1. Η ιδιότητα του Έλληνα πολίτη αποκτάται με την ορκωμοσία του αλλοδαπού, που πρέπει να γίνει μέσα σε ένα έτος από τη δημοσίευση της απόφασης πολιτογράφησης στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

2. Ο όρκος που δίδεται έχει ως εξής: "Ορκίζομαι να φυλάττω πίστη στην Πατρίδα, υπακοή στο Σύνταγμα και τους νόμους του κράτους και να εκπληρώνω ευσυνειδητά τα καθήκοντά μου ως Έλληνας πολίτης." Η απόφαση πολιτογράφησης ανακαλείται αν ο όρκος δεν δοθεί μέσα στην επίσημη προθεσμία.

3. Ο όρκος δίνεται ενώπιον του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης μπορεί να ορίζεται ότι ο όρκος δίδεται ενώπιον άλλου οργάνου.

Άρθρο 63

Πολιτογράφηση ομογενών που διαμένουν στο εξωτερικό

1. Η αίτηση πολιτογράφησης ομογενών που διαμένουν στο εξωτερικό υποβάλλεται στον Έλληνα Πρόξενο του τόπου κατοικίας τους, ο οποίος τη διαβιβάζει στο Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης με έκθεσή του. Μαζί με την αίτηση υποβάλλονται και τα εξής:

α. δήλωση πολιτογράφησης, η οποία γίνεται ενώπιον του ροξένου, παρουσία δύο Ελλήνων πολιτών, ως μαρτύρων, β. αντίγραφο διαβατηρίου ή άλλου ταξιδιωτικού εγγράφου και εφόσον δεν είναι γραμμένο με λατινικούς χαρακτήρες, μεταφρασμένο στην ελληνική,

γ. πιστοποιητικό γέννησης ή βίβλησης

δ. πιστοποιητικό ποινικού μητρώου των αλλοδαπών ανδρών.

ε. Η αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, ύστερα από εξέταση

των στοιχείων του φακέλου του ομογενούς και τη γνώμη του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης για θέματα που αφορούν τη δημόσια τάξη και ασφάλεια, εισηγείται στον Υπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης την αποδοχή ή μη του αιτήματος για πολιτογράφηση.

3. Οι διατάξεις των άρθρων 61 και 62 του νόμου αυτού εφαρμόζονται και για την πολιτογράφηση του άρθρου αυτού.

Άρθρο 64

Επιτροπή Πολιτογράφησης

1. Στο Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης συνιστάται πενταμελής Επιτροπή Πολιτογράφησης, η οποία αποτελείται από:

α. τον προϊστάμενο της Γενικής Διεύθυνσης Διοικητικής Υποστήριξης του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης ως Πρόεδρο,

β. τον προϊστάμενο της Διεύθυνσης Αστικής και Δημοτικής Κατάστασης του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης,

γ. τον προϊστάμενο του Β' Τμήματος Ιθαγένειας του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης,

δ. ένα μέλος Δ.Ε.Π. στο γνωστικό αντικείμενο της Κοινωνιολογίας Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος, που προτείνεται από τον Πρόεδρο του οικείου Τμήματος με τον αναπληρωτή του και

ε. ένα μέλος Δ.Ε.Π. στο γνωστικό αντικείμενο της Ψυχολογίας Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος, που προτείνεται από τον Πρόεδρο του οικείου Τμήματος με τον αναπληρωτή του.

2. Η Επιτροπή ορίζεται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης. Με όμοια απόφαση ορίζονται και οι αναπληρωτές του Προέδρου και των μελών της Επιτροπής. Χρέη γραμματέα της Επιτροπής Πολιτογράφησης ασκεί υπάλληλος του κλάδου ΠΕ Διοικητικού που υπηρετεί στη Διεύθυνση Αστικής και Δημοτικής Κατάστασης του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, που ορίζεται μαζί με τον αναπληρωτή του με την ίδια ως άνω απόφαση. Στην Επιτροπή Πολιτογράφησης συμμετέχει ως εισηγητής, χωρίς δικαίωμα ψήφου, ο υπάλληλος που χειρίζεται την υπόθεση.

3. Η θητεία των μελών της Επιτροπής Πολιτογράφησης είναι διετής.

4. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομικών καθορίζεται η ομοιότητα των μελών της Επιτροπής, του γραμματέα και του εισηγητή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΔ'

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 65

Εκκρεμείς αιτήσεις για θεώρηση εισόδου και για άδεια παραμονής

Άδεια παραμονής και πράσινη κάρτα που δεν έχουν λήξει

1. Αιτήσεις για τη χορήγηση θεώρησης εισόδου στην Ελλάδα, οι οποίες κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου είναι εκκρεμείς σε ελληνικά προξενεία, εξετάζονται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου.

2. Εκκρεμείς κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου αιτήσεις για τη χορήγηση κάρτας παραμονής περιορισμέ-

υποβάλλουν στον Ο.Α.Ε.Δ. μέσα σε αποκλειστική προθεσμία δύο μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου παραίτηση από την προσφυγή και αίτηση με δύο φωτογραφίες για τη χορήγηση της προβλεπόμενης από την παρ. 5 αυτού του άρθρου άδειας παραμονής, που συνοδεύεται από επικυρωμένο αντίγραφο διαβατηρίου ή άλλου ταξιδιωτικού εγγράφου ή πιστοποιητικού γέννησης ή οικογενειακής κατάστασης ή δελτίου ταυτότητας. Ο Ο.Α.Ε.Δ. υποχρεούται μέσα σε εύλογο χρόνο να διαβιβάσει στην υπηρεσία που ασκεί τις αρμοδιότητες της υπηρεσίας αλλοδαπών και μετανάστευσης την υποβληθείσα αίτηση του αλλοδαπού μαζί με την παραίτηση από την προσφυγή και τα λοιπά δικαιολογητικά, αφού εξετάσει την πληρότητά τους.

4. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου οι αιτήσεις αλλοδαπών της περ. γ' της παρ. 1 αυτού του άρθρου θεωρούνται ως απορριφθείσες και νέες τέτοιες αιτήσεις δεν επιτρέπεται να υποβάλλονται. Οι αλλοδαποί αυτής της περίπτωσης δικαιούνται να υποβάλλουν στον Ο.Α.Ε.Δ. μέσα σε αποκλειστική προθεσμία δύο μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου αίτηση με δύο φωτογραφίες για τη χορήγηση της προβλεπόμενης από την παράγραφο 5 αυτού του άρθρου άδειας παραμονής. Η αίτηση συνοδεύεται από επικυρωμένο αντίγραφο διαβατηρίου ή άλλου ταξιδιωτικού εγγράφου ή πιστοποιητικού γέννησης ή οικογενειακής κατάστασης ή δελτίου ταυτότητας. Ο Ο.Α.Ε.Δ. υποχρεούται μέσα σε εύλογο χρόνο να διαβιβάσει στην υπηρεσία που ασκεί τις αρμοδιότητες της υπηρεσίας αλλοδαπών και μετανάστευσης την υποβληθείσα αίτηση του αλλοδαπού μαζί με τα λοιπά δικαιολογητικά, αφού εξετάσει την πληρότητά τους.

5. Η υπηρεσία που ασκεί τις αρμοδιότητες της υπηρεσίας αλλοδαπών και μετανάστευσης εξετάζει τις αιτήσεις των προηγούμενων παραγράφων σύμφωνα με τις διατάξεις των παραγράφων 5, 6 και 7 του άρθρου 8 του παρόντος νόμου. Η άδεια παραμονής χορηγείται ανεξαρτήτως του λόγου για τον οποίο επιθυμεί να παραμείνει ο αλλοδαπός στην Ελλάδα και έχει διάρκεια έξι μηνών.

6. i. Αλλοδαπός στον οποίο έχει χορηγηθεί η εξάμηνη άδεια παραμονής που προβλέπεται στην προηγούμενη παράγραφο, επιτρέπεται να λάβει άδεια εξαρτημένης εργασίας σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου αυτού, εφόσον μέχρι τη λήξη του εξαμήνου προσκομίσει στην αρμόδια υπηρεσία εργασίας της νομαρχιακής αυτοδιοίκησης αίτηση για τη χορήγηση άδειας εργασίας και για την ανανέωση της εξάμηνης άδειας παραμονής. Η αίτηση συνοδεύεται από:

α. Την εξάμηνη άδεια παραμονής.

β. Πιστοποιητικό ποινικού μητρώου τύπου Α'.

γ. Πιστοποιητικό υγείας που εκδίδεται από ημεδαπά κρατικά νοσηλευτικά ιδρύματα ή κέντρα υγείας ή θεραπευτήρια και ιατρεία του Ι.Κ.Α., ότι ο αλλοδαπός δεν πάσχει από νόσημα το οποίο σύμφωνα με τα διεθνή δεδομένα και τον Π.Ο.Υ. δύναται να αποτελέσει κίνδυνο για τη δημόσια υγεία.

δ. Δήλωση στην οποία αναφέρεται η διεύθυνση του καταλύματός του.

ε. Αποδεικτικά στοιχεία ότι είναι ασφαλισμένος και ότι έχει εκπληρώσει τις ασφαλιστικές του υποχρεώσεις για την άλυψη των εξόδων νοσηλείας, ιατρικής και φαρμακευτικής περίθαλψης και για την κάλυψη εργατικού ατυχήματος. στ. Σύμβαση εξαρτημένης εργασίας ή αναγγελία προς τον Ο.Α.Ε.Δ. για την πρόσληψη ή δήλωση του εργοδότη ότι η τον απασχολήσει για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα ή ότι σε περίπτωση διακοπής της σχέσης εργασίας θα ενημερώσει σχετικά την υπηρεσία αλλοδαπών και μετανάστευσης και το νομάρχη.

Η άδεια εργασίας μαζί με το σχετικό φάκελο διαβιβάζεται από το νομάρχη υπηρεσιακά στην υπηρεσία που ασκεί

τις αρμοδιότητες της υπηρεσίας αλλοδαπών και μετανάστευσης, η οποία ανανεώνει την άδεια παραμονής σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος.

7. i. Αλλοδαπός στον οποίο έχει χορηγηθεί η εξάμηνη άδεια παραμονής που προβλέπεται στην παράγραφο 5, επιτρέπεται να λάβει άδεια εργασίας για την παροχή ανεξάρτητων υπηρεσιών ή έργου, εφόσον μέχρι τη λήξη του εξαμήνου προσκομίσει στην αρμόδια υπηρεσία εργασίας της νομαρχιακής αυτοδιοίκησης αίτηση για τη χορήγηση άδειας εργασίας και για την ανανέωση της εξάμηνης άδειας παραμονής. Η αίτηση συνοδεύεται από:

α. Τα υπό στοιχεία α', β', γ', δ' και ε' της παρ. 6. i. δικαιολογητικά.

β. Σύμβαση ανεξάρτητων υπηρεσιών ή σύμβαση έργου ή αναγγελία προς τον Ο.Α.Ε.Δ. για την πρόσληψη ή δήλωση του εργοδότη ότι θα τον απασχολήσει για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα και ότι σε περίπτωση διακοπής της απασχόλησης θα ενημερώσει σχετικά την Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης και το νομάρχη ή τέλος βιβλιάριο ενσήμων ασφαλιστικού οργανισμού από το οποίο να προκύπτει ότι ο αλλοδαπός έχει πραγματοποιήσει αριθμό ημερομισθίων ίσο τουλάχιστον με το μισό των εργασιμών ημερών που αντιστοιχούν στο χρονικό διάστημα από την ημερομηνία χορήγησης της προσωρινής εξάμηνης άδειας παραμονής μέχρι την ημερομηνία υποβολής της αίτησής του για την έκδοση της άδειας εργασίας.

ii. Η άδεια εργασίας μαζί με το σχετικό φάκελο διαβιβάζεται από το νομάρχη υπηρεσιακά στην υπηρεσία που ασκεί τις αρμοδιότητες της υπηρεσίας αλλοδαπών και μετανάστευσης, η οποία ανανεώνει την άδεια παραμονής σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος.

8. i. Αλλοδαπός, στον οποίο έχει χορηγηθεί η εξάμηνη άδεια παραμονής που προβλέπεται στην παράγραφο 5, επιτρέπεται να λάβει άδεια άσκησης ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας, εφόσον μέχρι τη λήξη του εξαμήνου προσκομίσει στο δήμο ή την κοινότητα αίτηση για τη χορήγηση άδειας άσκησης ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας και για την ανανέωση της εξάμηνης άδειας παραμονής. Η αίτηση συνοδεύεται από:

α. Τα υπό στοιχεία α', β', γ' και δ' της παρ. 6. i. δικαιολογητικά.

β. Αποδεικτικά στοιχεία ότι είναι ασφαλισμένος και ότι έχει εκπληρώσει τις ασφαλιστικές του υποχρεώσεις για την κάλυψη των εξόδων νοσηλείας, ιατρικής και φαρμακευτικής περίθαλψης.

γ. Οικονομοτεχνική μελέτη στην οποία περιλαμβάνονται τουλάχιστον το είδος και το ύψος της επένδυσης, καθώς και οι πηγές χρηματοδότησης και στοιχεία που να αποδεικνύουν την επιστημονική, τεχνική ή επαγγελματική του κατάρτιση ως προς τη δραστηριότητα που επιθυμεί να ασκήσει.

δ. Επίσημα αποδεικτικά στοιχεία επαρκών οικονομικών πόρων για την κάλυψη των εξόδων παραμονής και της δραστηριότητας που θα ασκήσει.

ii. Ο δήμος ή η κοινότητα εξετάζει την πληρότητα των δικαιολογητικών και τα διαβιβάζει μαζί με την αίτηση στην υπηρεσία που ασκεί τις αρμοδιότητες της υπηρεσίας αλλοδαπών και μετανάστευσης. Η υπηρεσία αυτή χορηγεί την άδεια άσκησης ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας, σύμφωνα με την παρ. 5 του άρθρου 25 και ανανεώνει την άδεια παραμονής σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος.

Άρθρο 67

Οικογενειακή συνένωση

1. Ο αλλοδαπός που έχει άδεια παραμονής ή κάρτα πε-

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΕ΄
ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 71

Παράβολα - Αναπροσαρμογή προστίμων
Επικυρώσεις

1. Η αίτηση για τη χορήγηση και την ανανέωση των αδειών παραμονής και εργασίας συνοδεύεται από παράβολο, το οποίο, αν για λόγους αμοιβαιότητας δεν ορίζεται διαφορετικά, ορίζεται ως ακολούθως:

α. Για τις άδειες διάρκειας μέχρι ενός έτους σε πενήντα χιλιάδες δραχμές.

β. Για τις άδειες διάρκειας από ένα έτος μέχρι δύο ετών σε εκατό χιλιάδες δραχμές.

γ. Για τις άδειες διάρκειας από δύο έως έξι ετών σε εκατόν πενήντα χιλιάδες δραχμές.

δ. Για τις άδειες διάρκειας άνω των έξι ετών, σε τριακόσες χιλιάδες δραχμές.

2. Τα πρόστιμα και τα παράβολα που προβλέπονται από τον παρόντα νόμο εισπράττονται υπέρ του Δημοσίου και αναπροσαρμόζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομικών και Δημόσιας Τάξης.

3. Τα αλλοδαπά δημόσια έγγραφα που απαιτούνται από τις διατάξεις του παρόντος πρέπει να είναι επικυρωμένα με την επισημείωση της Σύμβασης της Χάγης, όπου αυτή απαιτείται. Στις περιπτώσεις που δεν απαιτείται επισημείωση, τα έγγραφα αυτά πρέπει να φέρουν επικύρωση, από την ελληνική προξενική αρχή ή το ελληνικό Υπουργείο Εξωτερικών, του γνησίου της υπογραφής του αλλοδαπού οργάνου.

4. Οι προβλεπόμενες από τον παρόντα νόμο θεωρήσεις εισόδου που χορηγούνται σε πολίτες τρίτων χωρών για σκοπούς μη τουριστικούς είναι εθνικές θεωρήσεις.

Άρθρο 72

Καταργούμενες διατάξεις

Από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου καταργούνται:

α. τα άρθρα 1-4, 6-8, 10-16, 18-23, 26-33, 34 παρ. 1 - 3 και 35 του Ν. 1975/1991 (ΦΕΚ 184 Α'), όπως έχει τροποποιηθεί και συμπληρωθεί από το Ν. 2452/1996 (ΦΕΚ 283 Α') και το Ν. 2713/1999 (ΦΕΚ 89 Α'),

β. τα άρθρα 5, 6, 7 και 9 του Ν.Δ. 3370/1955 (Κώδικας Ελληνικής Ιθαγένειας), όπως τροποποιήθηκαν από τον Α.Ν. 481/1968, το Ν. 1438/1984 (ΦΕΚ 60 Α') και το Ν. 2130/1993 (ΦΕΚ 62 Α'), και οι παράγραφοι 1 και 2 του άρθρου 7, το άρθρο 8 και οι παράγραφοι 1 και 2 του άρθρου 9 του Ν. 1438/1984 (ΦΕΚ 60 Α'),

γ. η παράγραφος 3 του άρθρου 4 και οι παράγραφοι 3 και 4 του άρθρου 8 του Ν. 2130/1993 (ΦΕΚ 62 Α'), οι παράγραφοι 1 και 2 του άρθρου 9 του Ν. 2307/1995, καθώς και η παράγραφος 8 του άρθρου 1 του Ν. 2790/2000,

δ. το άρθρο 2 του β.δ. 339/1965 (ΦΕΚ 82 Α'),

ε. το άρθρο 4 του Ν. 927/1979 (ΦΕΚ 139 Α'),

στ. κάθε γενική ή ειδική διάταξη, που αντίκειται στις διατάξεις του παρόντος ή ρυθμίζει διαφορετικά τα θέματα που αποτελούν αντικείμενο αυτού.

Άρθρο 73

1. Συνιστάται νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου με την επωνυμία "Κέντρο Μελέτης της Μετανάστευσης", που έχει ως έργο την έρευνα και την εκπόνηση μελετών για το σχε-

διασμό και την εφαρμογή μεταναστευτικής πολιτικής και εποπτεύεται από τον Υπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

2. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομικών, καθορίζονται οι ειδικότερες αρμοδιότητες του Κέντρου Μελέτης της Μετανάστευσης, τα όργανα διοίκησής του, ο τρόπος διορισμού τους, η διάρθρωση των υπηρεσιών του και οι αρμοδιότητές τους, συνιστώνται οι απαιτούμενες θέσεις προσωπικού, καθορίζονται οι πόροι του και ρυθμίζεται κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.

3. Με απόφαση των ανωτέρω Υπουργών καθορίζονται η αμοιβή των οργάνων διοίκησης του Κέντρου και οι αποδοχές του προσωπικού αυτού.

Άρθρο 74

Οι διατάξεις της Π.Υ.Σ. 19/8.2.1990 (ΦΕΚ 16 Α'), που κυρώθηκε με το άρθρο 6 του Ν. 1878/1990 (ΦΕΚ 33 Α') και των άρθρων 2 και 3 του Ν. 1895/1990 (ΦΕΚ 116 Α'), όπως τροποποιήθηκαν με το άρθρο 39 του Ν. 1968/1991 (ΦΕΚ 150 Α') και συμπληρώθηκαν με τις διατάξεις του άρθρου 20 παρ. 6 του Ν. 2386/1996 (ΦΕΚ 43 Α') και του άρθρου 32 του Ν. 2190/1994 (ΦΕΚ 28 Α') για απόσπαση υπαλλήλων από τον ευρύτερο δημόσιο τομέα στη Γενική Γραμματεία Δημόσιας Διοίκησης του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και τη διάθεσή τους στα γραφεία των βουλευτών και Ελλήνων βουλευτών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, για τη γραμματειακή υποστήριξη του έργου τους, εφαρμόζονται και για την απόσπαση υπαλλήλων στα γραφεία των κομμάτων που εκπροσωπούνται στη Βουλή ή στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Ο αριθμός των υπαλλήλων που μπορεί να αποσπώνται για τον ως άνω σκοπό στα πολιτικά γραφεία των κομμάτων υπολογίζεται ως εξής:

α) Στα κόμματα που εκπροσωπούνται στη Βουλή και έλαβαν κατά τις τελευταίες βουλευτικές εκλογές ποσοστό ψήφων μικρότερο από 10%, ο αριθμός των δυνάμενων να αποσπασθούν υπαλλήλων ισούται με τον αριθμό είκοσι (20), προσαιξανόμενο με τον αριθμό του ποσοστού των ψήφων.

β) Στα λοιπά κόμματα που εκπροσωπούνται στη Βουλή, ο αριθμός των υπαλλήλων ισούται με το διπλάσιο του αριθμού του ποσοστού των ψήφων που έλαβαν, προσαιξανόμενος κατά δέκα (10).

γ) Στα κόμματα που εκπροσωπούνται μόνο στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ο αριθμός των υπαλλήλων ισούται με τον αριθμό δέκα (10), προσαιξανόμενος με τον αριθμό του ποσοστού των ψήφων που έλαβαν κατά τις τελευταίες βουλευτικές εκλογές.

Για τον ανωτέρω υπολογισμό, ο αριθμός του ποσοστού των ψήφων στρογγυλοποιείται στην πλησιέστερη ακέραιη μονάδα.

Η διάταξη της παρ. 3 του άρθρου 58 του Ν. 1943/1991 (ΦΕΚ 50 Α'), όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 20 του Ν. 2026/1992 (ΦΕΚ 43 Α'), εφαρμόζεται και για τους υπαλλήλους της περιπτώσεως γ'.

Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου ισχύουν από 9.4.2000.

Άρθρο 75

1. Στο άρθρο 54 του Π.Δ. 410/1995 (ΦΕΚ 231 Α') "Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας" προστίθεται νέα παράγραφος 3 και αναριθμείται η υφιστάμενη παράγραφος 3 σε 4, που έχει ως εξής:

"3. Ο αριθμός των υποψηφίων συμβούλων από κάθε φύλο πρέπει να ανέρχεται σε ποσοστό ίσο τουλάχιστον με το 1/3 του συνολικού αριθμού των υποψηφίων κάθε συνδυασμού.

νων τίτλων κυριότητας απαλλάσσεται από κάθε φόρο, χαρτόσημο, εισφορά ή δικαίωμα υπέρ του Δημοσίου ή τρίτου.

12. Επί των παραχωρηθέντων ή παραχωρούμενων, κατά τις διατάξεις του από 24.4.1985 προεδρικού διατάγματος και του Ν. 2790/2000, οικοπέδων επιτρέπεται η εγγραφή υποθήκης εκ του νόμου ή δικαστικής αποφάσεως ή η εγγραφή προσημείωσης υποθήκης, καθώς και η παραχώρηση συμβατικής υποθήκης εκ μέρους του δικαιούχου μόνο υπέρ πιστωτικών ιδρυμάτων, αναγνωριζομένων από την Τράπεζα της Ελλάδος και μόνο για την ασφάλεια των χορηγούμενων από αυτά δανείων ή άλλων εγγυήσεων, που προορίζονται αποκλειστικά για την ανέγερση κτισμάτων επί των οικοπέδων ή για την επέκταση ή επισκευή των επί αυτών κτισμάτων.

13. α. Στο Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης συνιστώνται δέκα (10) θέσεις του κλάδου ΠΕ Διοικητικού, πέντε (5) θέσεις του κλάδου ΠΕ Κοινωνιολόγων και πέντε (5) θέσεις του κλάδου ΤΕ Διοικητικού - Λογιστικού.

β. Στην Περιφέρεια Αττικής συνιστώνται είκοσι (20) θέσεις του κλάδου ΠΕ Διοικητικού - Οικονομικού, έξι (6) θέσεις του κλάδου ΠΕ Κοινωνιολόγων και δέκα (10) θέσεις του κλάδου ΤΕ Διοικητικού - Λογιστικού.

γ. Σε καθεμία από τις λοιπές Περιφέρειες συνιστώνται δέκα (10) θέσεις του κλάδου ΠΕ Διοικητικού - Οικονομικού, τέσσερις (4) θέσεις του κλάδου ΠΕ Κοινωνιολόγων και οκτώ (8) θέσεις του κλάδου ΤΕ Διοικητικού - Λογιστικού.*

14. Η παρ. 10 του άρθρου 1 του Ν. 2790/2000 (ΦΕΚ 24 Α) καταργείται.

Άρθρο 77

1. Οι υφιστάμενες, δυνάμει των διατάξεων της παρ. 5 του άρθρου 39 του Ν. 2218/1994 (ΦΕΚ 90 Α), όπως τροποποιήθηκε με την περ. γ' της παρ. 1 του άρθρου 12 του Ν. 2307/1995 (ΦΕΚ 113 Α) και της παρ. 18 του άρθρου δεύτερου του Ν. 2683/1999 (ΦΕΚ 19 Α), προσωποπαγείς θέσεις, με την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου καταργούνται.

Οι υπάλληλοι που κατέχουν τις θέσεις αυτές μετατάσσονται αυτοδικαίως με τη δημοσίευση του παρόντος νόμου στην υπηρεσία της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης που θεωρήθηκαν αρχικώς αποσπασμένοι, σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 39 του Ν. 2218/1994, σε κενή οργανική θέση και στον αντίστοιχο κλάδο και αν δεν υπάρχει κενή οργανική θέση ή αντίστοιχος κλάδος, σε προσωποπαγή θέση ή και σε προσωρινό κλάδο, που συνιστάται αυτοδίκαια, με την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου.

Διοικητικές πράξεις άρσεως της αποσπάσεως των ανωτέρω ή της διαπίστωσης της αποσπάσεως δεν λαμβάνονται υπόψη και οι υπάλληλοι μετατάσσονται στη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση στην οποία θεωρήθηκαν αρχικώς αποσπασμένοι.

Αποσπάσεις των υπαλλήλων, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 21 του άρθρου 15 του Ν. 2503/1997 (ΦΕΚ 107 Α), ή για λόγους συνυπηρέτησης συζύγων ή για λόγους υγείας, διατηρούνται σε ισχύ, χωρίς να θίγεται η κατά τα ανωτέρω μετάταξή τους.

Για την αυτοδίκαιη μετάταξη των ανωτέρω εκδίδεται διαπιστωτική πράξη του Νομάρχη, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι διατάξεις των παραγράφων 6, 7 και 9 του άρθρου 39 του Ν. 2218/1994, η παρ. 6 του άρθρου 83 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών συντάξεων, όπως προστέθηκε με την παρ. 4 του άρθρου 2 του Ν. 2512/1997 (ΦΕΚ 38 Α) και συμπληρώθηκε με την παρ. 3 του άρθρου 29 του Ν. 2768/1999 (ΦΕΚ 273 Α) και οι παράγραφοι 3 και 5 του άρθρου 22 του Ν. 2738/1999 (ΦΕΚ 180 Α).

Από τις διατάξεις της παρούσας παραγράφου εξαιρούνται όσοι εκ των ανωτέρω έχουν κριθεί και κατέχουν, κατά τη δημοσίευση του παρόντος νόμου, θέση προϊσταμένου τμήματος ή αυτοτελούς γραφείου ή αντίστοιχου επιπέδου οργανικής μονάδας, οι οποίοι διατηρούν την προσωποπαγή θέση που κατέχουν στο Υπουργείο που υπηρετούν.

2. Στο άρθρο 104 του Π.Δ. 30/1996 (ΦΕΚ 21 Α) προστίθεται παράγραφος 6, που έχει ως εξής:

"6. Σε κάθε Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση συνιστάται αυτοδίκαια, στην περίπτωση που δεν έχει συσταθεί με τον Οργανισμό της παραγράφου 1 καμία θέση Γενικού Διευθυντή, μία θέση με το βαθμό αυτόν. Για την προαγωγή στη θέση αυτή κρίνονται όλοι οι υπάλληλοι των κλάδων ΠΕ της οικείας Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης τηρουμένων και των λοιπών διατάξεων, για προαγωγή στο βαθμό του Γενικού Διευθυντή, του Υπαλληλικού Κώδικα. Με τον Οργανισμό της παραγράφου 1 είναι δυνατόν να περιορίζονται οι κλάδοι του προηγούμενου εδαφίου, εφόσον συστήνονται και άλλες θέσεις Γενικών Διευθυντών."

Άρθρο 78

1. Οι παράγραφοι 1 και 2 του άρθρου 1 του Ν. 2622/1998 (ΦΕΚ 134 Α), όπως η παράγραφος 2 τροποποιήθηκε με το άρθρο 2 του Ν. 2838/2000 (ΦΕΚ 179 Α), αντικαθίστανται ως εξής:

"1. Στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης συνιστώνται, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου, κεντρική και περιφερειακές Αστυνομικές Υπηρεσίες Συνοριακής Φύλαξης και Δίωξης Λαθρομετανάστευσης, με αποστολή την αποτροπή παράνομης εισόδου αλλοδαπών στη χώρα, τον εντοπισμό και τη σύλληψη των παρανόμως εργαζομένων ανά την επικράτεια και την παραπομπή τους στη δικαιοσύνη ή την επαναπροώθησή τους αλλοδαπών, καθώς και τον εντοπισμό και τη σύλληψη προσώπων που διευκολύνουν την παράνομη είσοδο και εργασία αλλοδαπών και την παραπομπή τους στη δικαιοσύνη, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

2. Υπηρεσίες Συνοριακής Φύλαξης και Δίωξης Λαθρομετανάστευσης μπορεί να ιδρύονται κυρίως σε παραμεθόριους και όμορους αυτών νομούς ή σε γεγνημένους με τους τελευταίους νομούς ή σε νησιά που βρίσκονται εγγύς των θαλάσσιων συνόρων της χώρας, καθώς και σε οποιονδήποτε άλλο νομό παρατηρείται αυξημένη παράνομη εγκατάσταση και απασχόληση αλλοδαπών. Η ίδρυση, η οργάνωση, η λειτουργία και οι αρμοδιότητες των Υπηρεσιών Συνοριακής Φύλαξης και Δίωξης Λαθρομετανάστευσης καθορίζονται με προεδρικό διάταγμα, που προτείνεται από τους Υπουργούς Οικονομικών και Δημόσιας Τάξης."

2. Η παράγραφος 4 του άρθρου 4 του Ν. 2622/1998 (ΦΕΚ 138 Α) αντικαθίσταται ως εξής:

"4. Για το χρόνο εργασίας και τις άδειες των Συνοριακών Φυλάκων εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις που ισχύουν για το αστυνομικό προσωπικό."

3. Το εδάφιο στ' της παρ. 8 του άρθρου 4 του Ν. 2622/1998 αντικαθίσταται ως εξής:

"στ. Στις περιπτώσεις που για το αστυνομικό προσωπικό προβλέπεται απόλυση για λόγους υγείας ή θέση του σε υπηρεσία γραφείου. Η κρίση της σωματικής ικανότητας γίνεται από τα όργανα και με τη διαδικασία που προβλέπονται για το αστυνομικό προσωπικό."

4. Μετάθεση ή απόσπαση Συνοριακού Φύλακα ή Ειδικού Φρουρού μπορεί να διαταχθεί για λόγους συνυπηρέτησης με αστυνομικό ή πυροσβεστικό ή στρατιωτικό υπάλληλο ή δικαστικό λειτουργό. Η διαδικασία, τα αρμόδια όργανα και οι προϋποθέσεις της μετάθεσης ή απόσπασης αυτών, κα-

01001020105020020

1527

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

Αρ. Φύλλου 102

1 Μαΐου 2002

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 3013

*Αναβάθμιση της πολιτικής προστασίας και λοιπές διατάξεις***Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ**

Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

**ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ
ΣΚΟΠΟΣ - ΕΝΝΟΙΕΣ****Άρθρο 1****Σκοπός πολιτικής προστασίας**

1. Η πολιτική προστασία της Χώρας αποβλέπει στην προστασία της ζωής, υγείας και περιουσίας των πολιτών από φυσικές (ταχείας ή βραδείας εξέλιξης), τεχνολογικές (συμπεριλαμβανομένων βιολογικών, χημικών και πυρηνικών συμβάντων) και λοιπές καταστροφές που προκαλούν καταστάσεις εκτάκτου ανάγκης, κατά τη διάρκεια ειρηνικής περιόδου. Στο πλαίσιο του ίδιου σκοπού περιλαμβάνεται η μέριμνα για τα υλικά και πολιτιστικά αγαθά, τις πλουτοπαραγωγικές πηγές και τις υποδομές της χώρας, με στόχο την ελαχιστοποίηση των συνεπειών των καταστροφών.

2. Για την επίτευξη του σκοπού αυτού:

α. εκπονούνται σχέδια και προγράμματα πρόληψης, ανά κατηγορία κινδύνου, λαμβάνονται μέτρα ετοιμότητας και αναλαμβάνονται δράσεις πρόληψης, ετοιμότητας, αντιμετώπισης και αποκατάστασης,

β. αξιοποιείται το ανθρώπινο δυναμικό και χρησιμοποιούνται τα δημόσια και ιδιωτικά μέσα σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, και

γ. υποβάλλονται εισηγήσεις προς τα αρμόδια, κατά περίπτωση, Υπουργεία, για την αναμόρφωση της αντίστοιχης νομοθεσίας.

Άρθρο 2**Έννοιες - Ορισμοί**

1. α. Καταστροφή νοείται κάθε ταχείας ή βραδείας εξέλιξης φυσικό φαινόμενο ή τεχνολογικό συμβάν στο

χερσαίο, θαλάσσιο και εναέριο χώρο, το οποίο προκαλεί εκτεταμένες δυσμενείς επιπτώσεις στον άνθρωπο, καθώς και στο ανθρωπογενές ή φυσικό περιβάλλον.

β. Η ένταση της καταστροφής καθορίζεται από το μέγεθος των απωλειών ή ζημιών που αφορούν στη ζωή, στην υγεία και στην περιουσία των πολιτών, στα αγαθά, στις παραγωγικές πηγές και στις υποδομές.

2. Κίνδυνος νοείται η πιθανότητα εκδήλωσης ενός φυσικού φαινομένου ή τεχνολογικού συμβάντος ή και λοιπών καταστροφών σε συνδυασμό με την ένταση των καταστροφών, που μπορεί να προκληθούν στους πολίτες, στα αγαθά, στις πλουτοπαραγωγικές πηγές και στις υποδομές μιας περιοχής.

3. α. Γενική καταστροφή νοείται η καταστροφή που εκτείνεται σε περισσότερες από τρεις περιφέρειες της χώρας.

β. Περιφερειακή καταστροφή μικρής έντασης νοείται αυτή για την αντιμετώπιση της οποίας αρκεί το δυναμικό και τα μέσα πολιτικής προστασίας της περιφέρειας.

γ. Περιφερειακή καταστροφή μεγάλης έντασης νοείται αυτή για την αντιμετώπιση της οποίας απαιτείται η διάθεση δυναμικού και μέσων πολιτικής προστασίας και από άλλες περιφέρειες ή και από κεντρικές υπηρεσίες και φορείς.

δ. Τοπική καταστροφή μικρής έντασης νοείται αυτή για την αντιμετώπιση της οποίας αρκεί το δυναμικό και τα μέσα πολιτικής προστασίας σε επίπεδο νομού.

ε. Τοπική καταστροφή μεγάλης έντασης νοείται αυτή για την αντιμετώπιση της οποίας απαιτείται η διάθεση δυναμικού και μέσων πολιτικής προστασίας και από άλλους νομούς, περιφέρειες ή και από κεντρικές υπηρεσίες και φορείς.

4. Κατάσταση κινητοποίησης πολιτικής προστασίας είναι η ενεργοποίηση και η κλιμάκωση της δράσης του δυναμικού και των μέσων πολιτικής προστασίας σε κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, για τους σκοπούς της πολιτικής προστασίας και ειδικότερα για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών από καταστροφές ή και για τον έλεγχο και περιορισμό των δυσμενών επιπτώσεων, που σχετίζονται με τους αντίστοιχους κινδύνους. Η κα-

**ΜΕΡΟΣ ΠΕΜΠΤΟ
ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ**

Άρθρο 17

Προγράμματα και Σχέδια Πολιτικής Προστασίας

1. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημοσίας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ρυθμίζονται τα σχετικά με την κατάρτιση των σχεδίων πολιτικής προστασίας και τους υπόχρεους, προς τούτο, αρμόδιους κεντρικούς και περιφερειακούς φορείς και οργανισμούς κοινής ωφέλειας. Τα σχέδια αυτά εγκρίνονται από το Γενικό Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας και υλοποιούνται από τους ανωτέρω φορείς.

2. Τα εγκεκριμένα, ήδη, προγράμματα ή σχέδια για την πρόληψη, ετοιμότητα, και αντιμετώπιση φυσικών και τεχνολογικών καταστροφών εφαρμόζονται μέχρι την κατάρτιση νέων, κατά τις ειδικότερες προβλέψεις του παρόντος νόμου.

**Άρθρο 18
Ειδικές ρυθμίσεις**

1. Οποιαδήποτε χορήγηση πίστωσης προς τους πρωτοβάθμιους και δευτεροβάθμιους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης που συνάπτεται με μέτρα πολιτικής προστασίας δεν μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο διάθεσης για άλλο έργο ή σκοπό, στο πλαίσιο αναμόρφωσης του προϋπολογισμού τους.

2. Οι κρατικοί και ιδιωτικοί ραδιοφωνικοί και τηλεοπτικοί σταθμοί υποχρεούνται να μεταδίδουν, δωρεάν, σε περίπτωση γενικής, περιφερειακής ή τοπικής μεγάλης έντασης καταστροφής, τις οδηγίες προς τους πολίτες, που παρέχονται από το Κεντρικό Συντονιστικό Όργανο του άρθρου 5 του παρόντος νόμου ή από τη Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας προς αντιμετώπιση των καταστροφών και αποκατάσταση των ζημιών.

**ΜΕΡΟΣ ΕΚΤΟ
ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ
ΤΟΥ Ν. 2910/2001 (ΦΕΚ 91 Α΄)
ΕΙΣΟΔΟΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΜΟΝΗ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ
ΚΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ
ΜΕ ΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΗΣΗ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ**

Άρθρο 19

1. α. Στην παράγραφο 1 του άρθρου 9 του ν. 2910/2001 προστίθενται εδάφια που έχουν ως εξής:

«Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας μπορεί να συστήνονται σε κάθε περιφερειακή διεύθυνση αλλοδαπών και μετανάστευσης επιπλέον μέχρι δύο τριμελείς Επιτροπές Μετανάστευσης, εφόσον τούτο επιβάλλεται για την ταχύτερη διεκπεραίωση του έργου τους. Οι επιτροπές αυτές αποτελούνται από δύο υπαλλήλους της υπηρεσίας αλλοδαπών και μετανάστευσης και έναν εκπρόσωπο της αστυνομικής αρχής. Με την ίδια απόφαση ορίζονται τα μέλη της επιτροπής, τακτικά και αναπληρωματικά, και ο γραμματέας με τον αναπληρωτή του. Με όμοια απόφαση ορίζεται ως πρόεδρος ο ένας από τους δύο υπαλλήλους της υπηρεσίας αλλοδαπών και μετανάστευσης που είναι μέλη της επιτροπής, καθώς

και εισηγητής, χωρίς δικαίωμα ψήφου, από τους υπαλλήλους της διεύθυνσης αλλοδαπών και μετανάστευσης με τους αναπληρωτές τους.»

β. Στο πρώτο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 10 του ν. 2910/2001 και μετά τις λέξεις «Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Τ.Ε.Ι.)» προστίθενται οι λέξεις «Ανώτερες Εκκλησιαστικές Σχολές και Εκκλησιαστικές Σχολικές Μονάδες.»

γ. Στο πρώτο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 16 του ν. 2910/2001 και μετά τη λέξη «οργανισμών» προστίθεται η λέξη «κοινωνικών ιδρυμάτων».

2. Στην περίπτωση β' της παραγράφου 6 του άρθρου 19 του ν. 2910/2001 προστίθεται εδάφιο που έχει ως εξής:

«Εφόσον πρόκειται για την πρόσληψη αλιεργατών και απασχολουμένων στην αγροτική οικονομία η εγγυητική επιστολή αντιστοιχεί στις μηνιαίες αποδοχές του ανειδίκευτου εργάτη.»

3. Στην παράγραφο 8 του άρθρου 19 του ν. 2910/2001 προστίθενται εδάφια που έχουν ως εξής:

«Εάν η σύμβαση εργασίας καταρτίζεται για χρονικό διάστημα μικρότερο του ενός έτους, η άδεια εργασίας, κατά την αρχική της χορήγηση, θα χορηγείται για ένα έτος.»

Μετά την πάροδο έξι ετών η άδεια εργασίας έχει διετή διάρκεια. Ύστερα από συνολική δεκαετή παραμονή στην Ελλάδα μπορεί να χορηγείται άδεια εργασίας αοριστής διάρκειας.»

4. Η περίπτωση β' της παραγράφου 1 του άρθρου 21 του ν. 2910/2001 αντικαθίσταται ως εξής:

«β. έχει συνάψει σύμβαση εργασίας, από την οποία προκύπτει ότι η αμοιβή του είναι τουλάχιστον ίση με τις μηνιαίες αποδοχές του ανειδίκευτου εργάτη.»

5. α. Η παράγραφος 1 του άρθρου 33 του ν. 2910/2001 αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Στον αλλοδαπό, σύζυγο ημεδαπού ή πολίτη χώρας της Ευρωπαϊκής Ένωσης χορηγείται άδεια παραμονής, διάρκειας τουλάχιστον πέντε (5) ετών, χωρίς να απαιτείται άδεια εργασίας. Η άδεια αυτή ανανεώνεται, αυτοδικαίως, για χρονικό διάστημα τουλάχιστον πέντε (5) ετών. Η ίδια άδεια καλύπτει και τα κάτω των 18 ετών άγαμα τέκνα του αλλοδαπού, εφόσον αυτός ασκεί τη γονική μέριμνα.»

β. Μετά την παράγραφο 2 του άρθρου 33 του ν. 2910/2001 προστίθεται παράγραφος 3 που έχει ως εξής:

«3. Στη ρύθμιση των προηγούμενων παραγράφων υπαγονται και οι αλλοδαποί που είναι σύζυγοι επαναπατρισθέντος ή παλιννοστήσαντος ή ομογενούς, καθώς και οι αλλοδαποί που βρίσκονται σε κατάσταση χρειάς, ως και τα ανήλικα τέκνα αυτών, εφόσον ο αποβιώσας σύζυγος ήταν Έλληνας πολίτης ή πολίτης χώρας της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή επαναπατρισθείς ή παλιννοστήσας ή ομογενής.»

6. α. Στην παράγραφο 2 του άρθρου 34 του ν. 2910/2001 προστίθενται εδάφια που έχουν ως εξής:

«Στους αλλοδαπούς που έχουν λάβει τη θεώρηση εισόδου της παραγράφου αυτής χορηγείται άδεια εργασίας από το νομόρχη, έπειτα από επίδειξη της θεώρησης εισόδου. Η άδεια εργασίας κοινοποιείται στην υπηρεσία αλλοδαπών και μετανάστευσης.»

β. Μετά την παράγραφο 5 του άρθρου 34 του ν. 2910/2001 προστίθεται παράγραφος 6 που έχει ως εξής:

α.ε. πιστοποιητικό ποινικού μητρώου των αλλοδαπών αρχών.

β. Ο αλλοδαπός οφείλει δύο τουλάχιστον μήνες πριν τη λήξη της θεώρησης εισόδου να υποβάλει στην Ιερά Επισκοπία του Αγίου Όρους αίτηση για τη χορήγηση άδειας παραμονής. Μαζί με την αίτηση πρέπει να καταθέσει:

β.α. αντίγραφο διαβατηρίου ή άλλου ταξιδιωτικού εγγράφου με τη θεώρηση εισόδου,

β.β. βεβαίωση εγγραφής στην Αθωνιάδα Εκκλησιαστική Ακαδημία,

β.γ. βεβαίωση Ιεράς Μονής ή ιδρύματος ή ιδιώτη ότι αναλαμβάνει την κηδεμονία, τα έξοδα σπουδών και διαβίωσης του στο Άγιο Όρος,

β.δ. βεβαίωση της Ιεράς Επισκοπίας ή της Ιεράς Μονής ή του ιδρύματος ή του ιδιώτη, που έχει αναλάβει την κηδεμονία του, ότι αναλαμβάνει την κάλυψη της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και των εξόδων νοσηλείας του και:

β.ε. πιστοποιητικό υγείας, που εκδίδεται από ημεδαπά κρατικά νοσηλευτικά ιδρύματα ή κέντρα υγείας ή θεραπευτήρια και ιατρεία του Ι.Κ.Α., ότι ο αλλοδαπός δεν πάσχει από νόσημα το οποίο σύμφωνα με τα διεθνή δεδομένα και την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (Π.Ο.Υ.) μπορεί να αποτελέσει κίνδυνο για τη δημόσια υγεία. Τα έξοδα βαρύνουν τον ενδιαφερόμενο.

γ. Η άδεια παραμονής του αλλοδαπού χορηγείται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας ύστερα από εισήγηση της Ιεράς Επισκοπίας, κατά παρέκκλιση των διατάξεων των παραγράφων 5 έως 8 του άρθρου 8 και των άρθρων 10 έως 18 του ν. 2910/2001.

δ. Η άδεια παραμονής χορηγείται για το χρονικό διάστημα των ετών φοίτησης και μπορεί να ανανεώνεται για ένα ακόμη έτος.»

Άρθρο 21

1. Το δεύτερο και τρίτο εδάφιο του άρθρου 38 του ν. 2910/2001 αντικαθίσταται ως εξής:

«Παράταση του χρόνου παραμονής μέχρι έξι μήνες μπορεί να χορηγηθεί σε αλλοδαπό για λόγους εξαιρετικούς, ιδιαίτερα λόγω ανωτέρας βίας, ανθρωπιστικών, επαγγελματικών ή σοβαρών προσωπικών λόγων, εφόσον διαθέτει επαρκείς πόρους διαβίωσης. Η αίτηση υποβάλλεται, πριν τη λήξη της θεώρησης εισόδου ή του ελεύθερου χρόνου διαμονής, στην αστυνομική αρχή του τόπου διαμονής και καταχωρείται στο διαβατήριό του υπό μορφή σφραγίδας.»

2. Η εκ παραδρομής αναγραφόμενη στην παράγραφο 4 του άρθρου 54 του ν. 2910/2001 διάταξη του «άρθρου 10 παρ. 3 περ. γ » αναριθμείται στο ορθό «άρθρου 10 παρ. 4 περ. γ'».

3. Στην περίπτωση β' της παραγράφου 1 του άρθρου 59 του ν. 2910/2001 προστίθεται εδάφιο που έχει ως εξής:

«Οι ομογενείς δεν υποχρεούνται στην καταβολή του παραβόλου αυτού.»

4. Στην περίπτωση β' της παραγράφου 6 ι του άρθρου 66 του ν. 2910/2001 προστίθενται εδάφια που έχουν ως εξής:

«Για την έκδοση του πιστοποιητικού αυτού ο αλλοδατός υποβάλλει την αίτηση στην υπηρεσία εργασίας της νομαρχιακής αυτοδιοίκησης, η οποία την διαβιβάζει στο υπουργείο Δικαιοσύνης. Το Υπουργείο Δικαιοσύνης

αποστέλλει το πιστοποιητικό απευθείας στη νομαρχιακή αυτοδιοίκηση. Ο αλλοδαπός υποβάλλει μαζί με την αίτηση και υπεύθυνη δήλωση του ν. 1599/1986 ότι δεν έχει τελέσει αξιόποινη πράξη. Για την έκδοση της άδειας εργασίας αρκεί η υποβολή της αίτησης για τη χορήγηση του πιστοποιητικού ποινικού μητρώου και της υπεύθυνης δήλωσης. Εάν από το πιστοποιητικό ποινικού μητρώου προκύπτει ότι ο αλλοδαπός έχει τελέσει αξιόποινη πράξη, η άδεια εργασίας και η άδεια παραμονής ανακαλούνται.»

5. Στην περίπτωση στ' της παραγράφου 6 ι του άρθρου 66 του ν. 2910/2001 προστίθεται εδάφιο που έχει ως εξής:

«Εφόσον πρόκειται για απασχολούμενους στην αγροτική οικονομία αρκούν και υπεύθυνες δηλώσεις του ν. 1599/1986 ότι πρόκειται να ασχοληθούν με τη συγκεκριμένη δραστηριότητα.»

6. Στο τέλος του άρθρου 66 του ν. 2910/2001 προστίθεται ένατη παράγραφος, που έχει ως εξής:

«Η καταχώριση αλλοδαπού στον κατάλογο ανεπιθύμητων συνεπεία διοικητικής απέλασης ή για οποιαδήποτε άλλη αιτία, για παράνομη είσοδο, έξοδο, παραμονή ή εργασία στο ελληνικό έδαφος, ο οποίος έχει λάβει την άδεια παραμονής της παραγράφου 1 του άρθρου 66 του ν. 2910/2001 και εφόσον στηρίζεται σε γεγονότα που έγιναν σε χρόνο προγενέστερο της έκδοσης της ανωτέρω άδειας παραμονής, δεν συνεπάγεται έναντι των κατόχων της οποιαδήποτε έννομο αποτέλεσμα και επέρχεται, αυτοδικαίως, διαγραφή τους από τον ίδιο κατάλογο.»

7. Η παράγραφος 3 του άρθρου 44 του ν. 2910/2001 (ΦΕΚ 91 Α') αντικαθίσταται ως ακολούθως:

«3. Εφόσον ο αλλοδαπός, εκ των εν γένει περιστάσεων, κρίνεται ύποπτος φυγής ή επικίνδυνος για τη δημόσια τάξη, με απόφαση των οργάνων της προηγούμενης παραγράφου, διατάσσεται η προσωρινή κράτησή του μέχρι την έκδοση, εντός τριών ημερών, απόφασης περί της απέλασής του. Εφόσον εκδοθεί απόφαση απέλασης, η κράτηση συνεχίζεται μέχρι την εκτέλεση της απέλασης, σε καμία όμως περίπτωση δεν μπορεί να υπερβεί τους τρεις μήνες. Ο αλλοδαπός πρέπει να πληροφορείται στη γλώσσα που κατανοεί τους λόγους της κράτησής του. Ο αλλοδαπός που κρατείται έχει το δικαίωμα να προβάλλει αντιρρήσεις κατά της απόφασης κράτησής του ενώπιον του προέδρου του διοικητικού πρωτοδικείου στην περιφέρεια του οποίου κρατείται, ο οποίος κρίνει για τη νομιμότητά της, με ανάλογη εφαρμογή της διαδικασίας που προβλέπεται στο άρθρο 243 του ν. 2717/1999 (ΦΕΚ 97 Α').»

Άρθρο 22

1. Στο άρθρο 71 του ν. 2910/2001 (ΦΕΚ 91 Α') προστίθεται παράγραφος 6 ως ακολούθως:

«6. Επίσης ποσοστό 25% των εσόδων από τα παράβολα της παρ. 1 του άρθρου 71 διατίθεται για την κάλυψη δαπανών υπουργείων και ν.π.δ.δ. που διαχειρίζονται θέματα μεταναστευτικής πολιτικής και για την επιχορήγηση των Περιφερειακών Ταμείων Ανάπτυξης και του Ινστιτούτου Μεταναστευτικής Πολιτικής. Από τους πόρους αυτούς καλύπτεται και η δαπάνη για την αποζημίωση των μελών των Επιτροπών Μετανάστευσης, του γραμματέα και του εισηγητή, που καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης

τηρίου τους ή της θεώρησης εισόδου, εφόσον δεν έχει διαπιστωθεί η ελληνική ιθαγένεια μέχρι της ισχύος του παρόντος νόμου, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 1 παρ. 9 του ν. 2790/2000 (ΦΕΚ 24 Α'), μπορούν να αποκτήσουν ελληνική ιθαγένεια ή Ειδικό Δελτίο Ταυτότητας Ομογενούς, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 6 του άρθρου 76 του ν. 2910/2001 (ΦΕΚ 91 Α').

Εκπρεμείς, κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, αιτήσεις ομογενών για τη διαπίστωση ελληνικής ιθαγένειας εξετάζονται με βάση τις διατάξεις του παρόντος άρθρου.»

5. Στο άρθρο 69 του ν. 2910/2001 (ΦΕΚ 91 Α') προστίθενται παράγραφοι 10 και 11 ως εξής:

«10. Τα τέκνα αυτών που αποκτούν την ελληνική ιθαγένεια, σύμφωνα με τις διατάξεις των παραγράφων 6 και 7 γίνονται Έλληνες, αν κατά την ημερομηνία της δήλωσης είναι άγαμα και δεν έχουν συμπληρώσει το δέκατο όγδοο έτος της ηλικίας τους.

11. Τέκνο που γεννήθηκε από Ελληνίδα μητέρα και απώλεσε την ελληνική ιθαγένεια, λόγω νομιμοποίησης ή αναγνώρισης από αλλοδαπό πατέρα, την ανακτά αν δηλώσει τη σχετική βούλησή του στο Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας ή στην Ελληνική Προξενική Αρχή του τόπου κατοικίας του ή διαμονής του.»

6. Η προθεσμία του άρθρου 10 του ν. 2647/1998 (ΦΕΚ 237 Α') παρατείνεται για έξι (6) μήνες από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου.

7. Όπου στις διατάξεις του ν. 2910/2001 (ΦΕΚ 91 Α') προβλέπεται κλήση του αλλοδαπού για συνέντευξη ενώπιον της Επιτροπής Μετανάστευσης του άρθρου 9 του ίδιου νόμου, καθώς και παροχή γνώμης της Επιτροπής, η κλήση αυτή και η παροχή της οικείας γνώμης πραγματοποιείται μόνον σε όσες περιπτώσεις κρίνεται τούτο αναγκαίο, κατά την εκτίμηση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, ο οποίος εκδίδει την άδεια παραμονής.

8. Στο άρθρο 66 του ν. 2910/2001 (ΦΕΚ 91 Α') προστίθεται παράγραφος 9, η οποία έχει ως εξής:

«9. Άδειες παραμονής, των οποίων η ισχύς έληξε ή θα λήξει παρατείνονται, αυτοδικαίως, μέχρι 31.12.2002.»

ΜΕΡΟΣ ΕΒΔΟΜΟ

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΚΑΙ ΘΕΜΑΤΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Άρθρο 26

Λειτουργικά θέματα Ο.Τ.Α.

1. Συνιστάται επιτροπή για τη σύνταξη νέου Κώδικα Κατάστασης των Δημοτικών και Κοινοτικών Υπαλλήλων, που αποτελείται από:

- α) το Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, ως Πρόεδρο,
 - β) ένα Σύμβουλο του Συμβουλίου της Επικρατείας,
 - γ) το Νομικό Σύμβουλο του Κράτους στο Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης,
 - δ) το Γενικό Διευθυντή της Γενικής Διεύθυνσης Τοπικής Αυτοδιοίκησης του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης,
 - ε) το Διευθυντή της Διεύθυνσης Οργάνωσης και Λειτουργίας Ο.Τ.Α. του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης,
 - στ) τον Προϊστάμενο Τμήματος Π.Ο.Τ.Α.,
 - ζ) έναν εκπρόσωπο της Κ.Ε.Δ.Κ.Ε.,
 - η) έναν εκπρόσωπο της Π.Ο.Ε. - Ο.Τ.Α.
- Ως μέλη της γραμματείας της Επιτροπής ορίζονται

δύο υπάλληλοι της κατηγορίας ΠΕ ή ΤΕ του Τμήματος Π.Ο.Τ.Α..

Το σχέδιο του Κώδικα που θα συντάξει η Επιτροπή το άρθρου αυτού θα υποβληθεί στη Βουλή για να κυρωθεί κατά τη διαδικασία που προβλέπει το άρθρο 76 παρ. 1 του Συντάγματος.

Η Επιτροπή συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης. Με την ίδια απόφαση ορίζεται ο χρόνος περαιοποίησης του έργου, οι ειδικοί εισηγητές και τα μέλη της γραμματείας της Επιτροπής, καθώς και η ρύθμιση θεμάτων που αναφέρονται στη λειτουργία της, στη διοικητική μέριμνα και τη γραμματειακή υποστήριξη.

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης καθορίζεται η αποζημίωση των μελών της Επιτροπής, των ειδικών εισηγητών και των μελών της γραμματείας της, καθώς και ο τρόπος καταβολής της.

2. Η παράγραφος 1 του άρθρου 2 του π.δ. 410/1995 (ΦΕΚ 231 Α') αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Δήμοι είναι:

α) όσοι έχουν συσταθεί με το άρθρο 1 του ν. 2539/1997 (ΦΕΚ 244 Α') και

β) όσοι προέρχονται από συνένωση κοινοτήτων ή δήμων και κοινοτήτων, εφόσον ο πληθυσμός τους υπερβαίνει τους 7.000 κατοίκους.»

3. Παρατείνεται για μία δεκαετία από την, κατά περίπτωση, λήξη του ο χρόνος επιβολής του πρόσθετου ειδικού τέλους 80% υπέρ των Δ.Ε.Υ.Α., που προβλέπεται από την παράγραφο 1 του άρθρου 11 του ν. 1069/1980 (ΦΕΚ 191 Α').

4. Στο πρώτο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 26Α του π.δ. 410/1995, όπως προστέθηκε με το άρθρο 14 του ν. 2880/2001 (ΦΕΚ 9 Α') και μετά τις λέξεις «..... Εθνικό Αθλητικό Κέντρο Κέρκυρας.....» προστίθενται οι λέξεις «..... και το Παπαχαράλαμπειο Εθνικό Στάδιο Ναυπάκτου».

5. Η παράγραφος 1 του άρθρου 28 του ν. 2738/1999 (ΦΕΚ 180 Α') αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Με προεδρικά διατάγματα που εκδίδονται με πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Εμπορικής Ναυτιλίας και μετά από γνώμη του Δημοτικού ή Νομαρχιακού Συμβουλίου, μπορούν να μεταφέρονται σε Δήμους ή Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις, αρμοδιότητες υφιστάμενων, κατά τη δημοσίευση του παρόντος, Λιμενικών Ταμείων. Η ανωτέρω γνώμη θεωρείται ότι έχει δοθεί, εάν παρέλθει άπρακτο δίμηνο αφότου ζητήθηκε.

Με όμοια προεδρικά διατάγματα μπορούν να καταργούνται υφιστάμενα Λιμενικά Ταμεία.»

6. Παραγράφονται όλες οι οφειλές δήμων και κοινοτήτων από δάνεια που έλαβαν, μέσω των καταργηθέντων με το ν. 2218/1994 Νομαρχιακών Ταμείων, για την εκτέλεση μικρών κοινωφελών έργων.

7. Στο άρθρο 65 του π.δ. 30/1996 (ΦΕΚ 21 Α') προστίθεται παράγραφος 5 ως εξής:

«5. Η κηδεία νομαρχών μπορεί να γίνεται με δαπάνη της οικείας Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης. Το ανώτατο όριο της δαπάνης αυτής καθορίζεται με απόφαση του νομαρχιακού συμβουλίου στην αρχή κάθε έτους, ανάλογα με την οικονομική δυνατότητα του οργανισμού και εγγράφεται στον προϋπολογισμό του έτους αυτού.»

8. Στην παράγραφο 1 του άρθρου 2 του ν. 2880/2001

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 2910/2001 (ΦΕΚ 91 Α'/2.5.01)

Είσοδος και παραμονή αλλοδαπών στην Ελληνική Επικράτεια. Κτήση της ελληνικής ιθαγένειας με πολιτογράφηση και άλλες διατάξεις.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α': ΟΡΙΣΜΟΙ - ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ:

- 1. Ν. 3013/2002 , ΦΕΚ 102 Α'/1.5.02, (Μέρος έκτο συμπλήρωση και τροποποίηση διατάξεων του ν. 2910/2001 είσοδος και παραμονή αλλοδαπών στην ελληνική επικράτεια κτήση της ελληνικής ιθαγένειας με πολιτογράφηση και άλλες διατάξεις)**
- 2. Ν. 3052/2002, ΦΕΚ 239 Α'/10.10.02 (Τροποποίηση και συμπλήρωση του Ν.2725/1999, ρύθμιση θεμάτων Υπουργείου Πολιτισμού και άλλες διατάξεις.**
- 3. Ν. 3064/2002, ΦΕΚ 248 Α'/15.10.02 (Καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, των εγκλημάτων κατά της γενετήσιας ελευθερίας, της πορνογραφίας ανηλικών και γενικότερα της οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής και αρωγή στα θύματα των πράξεων αυτών)**
- 4. Ν. 3068/2002, ΦΕΚ 274 Α'/14.11.02 (Συμμόρφωση Διοίκησης προς δικαστικές αποφάσεις, εκτέλεση κατά δημοσίου, προαγωγή διοικητικών δικαστών, αλλοδαποί)**
- 5. Ν. 3074/2002, ΦΕΚ 296 Α' /4.12.02 (Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης. Αναβάθμιση του Σώματος Επιθεωρητών-Ελεγκτών**

Δημόσιας Διοίκησης και του Συντονιστικού Οργάνου Επιθεώρησης και Ελέγχου και άλλες διατάξεις

6. **N. 3103/2003**, ΦΕΚ 23 Α'/29.1.03 (Έκδοση διαβατηρίων από την Ελληνική Αστυνομία και άλλες διατάξεις)
7. **N. 3146/2003**, ΦΕΚ 125 Α'/23.5.03 (Οργάνωση και άσκηση του εκλογικού δικαιώματος των ετεροδημοτών και άλλες διατάξεις)
8. **N. 3153/2003**, ΦΕΚ 153 Α'/19.6.03 (Ναυτική επαγγελματική εκπαίδευση, κατάρτιση και επιμόρφωση και ρύθμιση άλλων θεμάτων αρμοδιότητας του Υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας)
9. **N. 3169/2003**, ΦΕΚ 189 Α'/24.7.03 (Οπλοφορία, χρήση πυροβόλων όπλων από αστυνομικούς, εκπαίδευσή τους σε αυτά και άλλες διατάξεις)
10. **N. 3202/2003**, ΦΕΚ 284 Α' /11.12.03 (Εκλογικές δαπάνες κατά τις νομαρχιακές και δημοτικές εκλογές, οικονομική διοίκηση και διαχείριση των Ο.Τ.Α., θέματα αλλοδαπών και άλλες διατάξεις)